

Wysłuchani w Ducha

Uchwały II Synodu
Archidiecezji Katowickiej

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

Wysłuchani w Ducha

***Uchwały II Synodu
Archidiecezji Katowickiej***

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

ks. abp Wiktor Skworc

Wstuchani w Ducha

***Uchwały II Synodu
Archidiecezji Katowickiej***

© Archidiecezja Katowicka Kościoła Rzymskokatolickiego z siedzibą w Katowicach
(publikacja elektroniczna przeznaczona wyłącznie do bezpłatnej dystrybucji)

redakcja:

ks. Grzegorz Strzelczyk

Magdalena Jóźwik

korekta:

Joanna Blaut

Izabela Jańczak

Izabela Skrobak

ISBN 978-83-8099-001-2

(edycja elektroniczna tożsama z wersją drukowaną: ISBN 978-83-8099-000-5)

Księgarnia św. Jacka

ul. Warszawska 58

40-008 Katowice

www.ksj.pl

Spis treści

Wprowadzenie do Uchwał II Synodu Archidiecezji Katowickiej.....	7
Dekret zatwierdzający i promulgujący Statuty II Synodu Archidiecezji Katowickiej.....	11
I. Wspólnota (<i>koinonia</i>) Kościoła katowickiego	13
Duszpasterstwo w Kościele katowickim.....	13
Świeccy w Kościele katowickim	23
Duszpasterstwo rodzin w Kościele katowickim.....	33
Duszpasterstwo młodzieży w Kościele katowickim.....	41
Duchowieństwo Kościoła katowickiego.....	47
Powołania i formacja do presbiteratu w Kościele katowickim	57
Życie konsekrowane w Kościele katowickim.....	63
Dziedzictwo Kościoła katowickiego.....	67
II. Świadectwo (<i>martyria</i>) Kościoła katowickiego	73
Przepowiadanie w Kościele katowickim	73
Katecheza i wychowanie katolickie w Kościele katowickim	81
Nowa ewangelizacja w Kościele katowickim	93
Misje Kościoła katowickiego.....	99
Kościół katowicki wobec kultury.....	105
Media w Kościele katowickim.....	109
III. Liturgia (<i>leiturgia</i>) Kościoła katowickiego	115
Duszpasterstwo sakramentów i sakramentaliów.....	116
Czas i przestrzeń sakralna.....	122
Formacja liturgiczna duchownych i świeckich	124
Muzyka sakralna	126
IV. Służba (<i>diakonia</i>) Kościoła katowickiego	129
Kościół katowicki wobec kwestii społecznych	129
Posługa charytatywna w Kościele katowickim	137
Dobra materialne Kościoła katowickiego	143
Dialog Kościoła katowickiego.....	147
Dodatki	153
Kalendarium prac II Synodu Archidiecezji Katowickiej.....	153
Osoby uczestniczące w głównych pracach II Synodu Archidiecezji Katowickiej (według gremiów)	159
Indeks rzeczowy.....	175

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

Wprowadzenie do Uchwał II Synodu Archidiecezji Katowickiej

Drodzy Diecezjanie!

Kiedy przed pięcioma laty papież Benedykt XVI powierzył mi troskę o Kościół katowicki, podjąłem to wezwanie w myśl hasła mojej pasterskiej posługi – „W Duchu Świętym”. Jedną z pierwszych inspiracji Ducha Świętego, o czym jestem głęboko przekonany, było wewnętrzne przynaglenie: trzeba zwołać II Synod Archidiecezji Katowickiej jako narzędzie pomocne w pełnieniu *tria munera* pasterskiego posługiwania, a więc potrzebne w działaniu prorockim, kapłańskim i pasterskim.

Dziś, w uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata roku 2016, II Synod Kościoła katowickiego dobiegł końca. Minęły trzy lata modlitwy i synodalnej pracy: od etapu przygotowań do okresu intensywnych działań w czasie sesji plenarnych, pracy zawsze otoczonej modlitwą wielu – zarówno uczestniczących w Synodzie, jak i jego sympatyków oraz osób życia konsekrowanego, a zwłaszcza sióstr karmelitanek z zaprzyjaźnionych z archidiecezją karmeli, zaproszonych do wspierania synodalnego dzieła.

W przygotowaniach do sesji plenarnych II Synodu znaczącą rolę odegrały nowo wybrane parafialne rady duszpasterskie – przekształcone w parafialne zespoły synodalne. Wspólnie z nimi słuchaliśmy tego, co „Duch mówi Kościołowi”, czego Duch oczekuje od Kościoła tu i teraz, w tym momencie historii zbawienia, czego oczekuje od tej konkretnej wspólnoty Kościoła, którą tworzymy jako archidiecezja katowicka.

Już I sesja plenarna II Synodu stała się doświadczeniem powiewu Ducha Świętego. W synodalnej auli doświadczyliśmy synodalności, to jest

umiejętności mówienia i słuchania w Kościele. Mówienia o nim z troską i miłością, słuchania z uwagą i cierpliwością. Synod przypominał nam między innymi fundamentalne idee Soboru Watykańskiego II: przede wszystkim rozumienie Kościoła jako *communio* – wspólnoty z Bogiem i bliźnimi, budowanej przez każdego ochrzczonego w wolności dziecka Bożego i w odpowiedzialności za powierzoną nam Dobrą Nowinę.

Z sercem pełnym wdzięczności chciałbym wraz z wami podziękować Panu, który towarzyszył nam w synodalnej pracy i prowadził nas światłem Ducha Świętego! W duchu synodalności przeżyliśmy naprawdę doświadczenie „synodu”, drogi solidarnej, *wspólnego pielgrzymowania*.

Zauważyliśmy znaczenie parafii jako wspólnoty, gdzie w jeszcze większym stopniu powinno dochodzić do doświadczenia Boga w sakramentach Kościoła. W parafialnej świątyni jest chrzcielnica, pierwsza Brama Miłosierdzia, która każdemu ochrzczoneму przypomina o jego godności. Świątynia ta jest też uprzywilejowanym miejscem przyjmowania innych sakramentów, doświadczenia działania Jezusa Chrystusa – szczególnie poprzez niedzielne uobecnianie wydarzenia wieczernika: Eucharystii.

Bogactwo Kościoła ujawnia się przez różne dary i charyzmaty udzielane przez Ducha Świętego. Wspólnota parafialna, która doświadczyła mocy żyjącego Pana, staje się dzięki tym darom i charyzmatom gotowa i zdolna do podejmowania działań ewangelizacyjnych, duszpasterskich, społecznych, kulturalnych i charytatywnych – wszak umywanie nóg to również gest Chrystusa, który mamy naśladować! Różnorodność darów i posług znajduje swoje harmonijne miejsce w parafii rozumianej jako wspólnota wspólnot – konkretnej realizacji idei *communio*. Urzeczywistnienie tego ideału będzie w dużej mierze zależało od świadomości daru i łaski, od świadomości chrztu i bierzmowania, które prowadzą przez parafialny wieczernik do świadectwa słowa i czynu.

W nich obu, w słowie i w czynie, wyraża się odpowiedzialność w Kościele i za Kościół, choć bardziej wyraża się ona w działaniu niż w mówieniu – to również synodalne spostrzeżenie. Działanie w Kościele powinno mieć przede wszystkim formę troski o osobistą więź z Bogiem Ojcem przez Jezusa w Duchu Świętym i już w niej, w owej trosce, ujawnia się odpowiedzialność za Kościół – posłany, aby wszystkim głosił Dobrą Nowinę!

W ciągu czterech lat trwania II Synodu Archidiecezji Katowickiej zebrałiśmy w dokumenty synodalne to, co Duch mówi naszemu lokalnemu Kościołowi. Teraz, tak jak wszyscy ponosimy odpowiedzialność za Kościół, tak też wszyscy powinniśmy się włączyć w realizację synodalnych

zaleceń! II Synod wskazał liczne wyzwania i zadania, które będą mogły być podjęte i zrealizowane, jeśli znajdzie się rzesza zaangażowanych wiernych świeckich, którzy włączą się – wraz z duchowieństwem – w budowanie Kościoła także przez konsekwentne wykonywanie synodalnych uchwał! Mam nadzieję, że ich realizacja będzie przemieniać nasz Kościół lokalny w taki sposób, by bardziej czytelnie objawiał to, czym jest ze swej natury, czyli braterską wspólnotę wierzących, w której każdy ma swoje miejsce i powołanie, obowiązki i prawa, a która istnieje w jednym tylko celu: „aby wszystko rośło ku temu, który jest Głową – ku Chrystusowi” (Ef 4,15).

W realizację synodalnych wskazań – budując na dokonaniach I Synodu Diecezji Katowickiej, który był wyrazem recepcji Soboru Watykańskiego II – trzeba będzie włączyć aktualne charyzmaty i dary łaski, w postawie posłuszeństwa odnowić gorliwość wobec otrzymanych już obowiązków i zadań. Duszpasterstwo, wyraźnie zorientowane na realizację właściwego celu Kościoła, będzie wymagało chrześcijańskiej dojrzałości, głoszenia kerygmatu i mistagogicznego inicjowania osobistej więzi z Bogiem w modlitwie, słowie Bożym, sakramentach i braterskiej wspólnocie.

Kiedy Kościół w różnorodności powołań i charyzmatów wyraża się ostatecznie w jedności, nie może się mylić! To jest piękno i siła *sensus fidei*, tego nadprzyrodzonego zmysłu wiary, który jest dany Kościołowi przez Ducha Świętego, abyśmy razem mogli doświadczyć mocy Ewangelii, nauczyć się jak naśladować Jezusa – także na drodze krzyża – oraz jak głosić Dobrą Nowinę tym, którzy jeszcze Chrystusa nie poznali lub się od Niego oddalili.

Bracia i Siostry! Drodzy Diecezjanie!

Wszyscy bez wyjątku jesteście wezwani do realizowania uchwał II Synodu. Serdecznie was proszę o zaangażowanie i pomoc. Słowo „pomoc” jest też kluczem dla zrozumienia tego, co przez ostatnie lata i miesiące działo się w naszym lokalnym Kościele. Kapłani, osoby życia konsekrowanego, wierni świeccy pomagali biskupowi. Spisana forma tej pomocy to przyjęte przez zgromadzenie synodalne w czasie sesji plenarnych projekty poszczególnych komisji, efekt wielu dyskusji i konsultacji. Stały się one podstawą do ujęcia naszego partykularnego prawa w normy, które jako biskup Kościoła katowickiego, po ostatecznej ich akceptacji, w imię Boże podpisałem w katowickiej katedrze w uroczystość Chrystusa Króla 20 listopada 2016 roku.

Z ogromną wdzięcznością wspominam tych, którzy byli cichymi pracownikami II Synodu, a którzy tworzyli zespoły i komisje Synodu, w tym Komisję Główną, która obradowała aż trzydzieści cztery razy, konsultorów, wolontariuszy oraz sekretarza i jego współpracownicy z synodalnego sekretariatu. Bez cierpliwej, rzetelnej i bezinteresownej pracy wielkiej rzeszy ludzi pomyślne przeprowadzenie Synodu nie byłoby możliwe.

Przez nadchodzące dziewięć lat będziemy systematycznie powracać do uchwał II Synodu, bo to ich realizacja stanie się najlepszym przygotowaniem do jubileuszu stulecia powołania i istnienia Kościoła katowickiego. Jak pisze Święty Paweł, sam Chrystus – Głowa Kościoła chce go mieć jako „chwalebny, nie mający skazy czy zmarszczki, czy czegoś podobnego, lecz aby był święty i nieskalany” (Ef 5,27) i do tego biblijnego ideału Kościoła, który ma być Chrystusowy i przez to wiarygodny, trzeba nam dążyć.

Każdy Synod wraz ze swoim dorobkiem jest ze swej natury procesem, dziełem „w drodze”, bo dokonuje się w Kościele, który pielgrzymując przez dzieje, stara się odczytywać zmieniające się historyczne okoliczności w świetle wiary. W ten sposób stawać się one mogą „znakami czasu” – sygnałami, dzięki którym lepiej rozumiemy, dokąd mamy iść. Ufam, że przez to, co udało nam się dostrzec w czasie II Synodu Archidiecezji Katowickiej, Chrystus poprowadzi nasz lokalny Kościół w mocy Ducha Świętego właściwą drogą ku przyszłości, której kresem jest Dom Ojca. Z wiarą wyruszymy zatem na pielgrzymi szlak budowania Kościoła – wspólnoty!

Wszystkim, którzy stanowią Kościół na Górnym Śląsku, wszystkim ludziom dobrej woli z serca błogosławie!

+ Wiktor Skworc

Arcybiskup Metropolita Katowicki

Dekret zatwierdzający i promulgujący Statuty II Synodu Archidiecezji Katowickiej

ARCYBISKUP METROPOLITA
KATOWICKI

Na większą chwałę Boga Trójjedynego oraz dla dobra wiernych Kościoła katowickiego, na mocy kan. 466 *Kodeksu prawa kanonicznego*, zatwierdzam Statuty II Synodu Archidiecezji Katowickiej, na które składają się synodalne *Uchwały* oraz zbiór aktów wykonawczych (*Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”).

Statuty promulguję jako prawo partykularne Archidiecezji Katowickiej. Obowiązywać ono będzie od 1 stycznia 2017 roku.

+ Wiktor Skworc
Arcybiskup Metropolita Katowicki

Ks. Jan Smolec
Kancierz Kurii Metropolitalnej

Katowice, dnia 20 listopada 2016 roku
Uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata
VAI - 7740/16
VAI - 6/4/4/16

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

I. Wspólnota (*koinonia*) Kościoła katowickiego

Duszpasterstwo w Kościele katowickim¹

Wstęp

1. II Synod Archidiecezji Katowickiej ma przyczynić się do odnowy duszpasterstwa naszego lokalnego Kościoła w świetle Ewangelii i znaków czasu. To swoiste uaktualnienie duszpasterstwa, wyszedłszy od pogłębienia zrozumienia wizji pastoralnej już od lat realizowanej w archidiecezji katowickiej, powinno być kontynuowane poprzez dopracowanie oraz uzupełnienie form realizacji tej wizji – od poziomu instytucji archidiecezjalnych, poprzez dekanaty, aż do poziomu parafii. Sama zaś pastoralna wizja jest owocem refleksji nad obrazem Kościoła, jaki wyłania się z dorobku Soboru Watykańskiego II. Zgodnie z jego nauczaniem Kościoł – będący w Chrystusie jakby sakramentem zbawienia – pielgrzymuje przez dzieje jako Lud Boży Nowego Przymierza i urzeczywistnia się jako komunია² w konkretnych kościelnych

¹ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Duszpasterstwa przyjęty przez zgromadzenie synodalne na XI sesji plenarnej 7 maja 2016 roku.

² Określenie Kościoła jako komunii zostało uznane za kluczowe dla eklezjologii Soboru Watykańskiego II przez II Nadzwyczajne Zgromadzenie Synodu Biskupów w 1985 roku.

wspólnotach. Dlatego Święty Jan Paweł II, formułując program duszpasterski dla Kościoła na progu trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa, pisał: „Czynić Kościół *domem i szkołą komunii*: oto wielkie wyzwanie, jakie czeka nas w rozpoczynającym się tysiącleciu, jeśli chcemy pozostać wierni Bożemu zamysłowi, a jednocześnie odpowiedzieć na najgłębsze oczekiwania świata. [...] należy *krzewić duchowość komunii* [...]”³. Słowa te stanowią fundament i punkt odniesienia dla współczesnego duszpasterstwa⁴.

2. Przed laty czcigodny sługa Boży ksiądz Franciszek Blachnicki przestrzegając: „Odnowa soborowa tak długo będzie fikcją, jak długo nie zejdzie na płaszczyznę parafii, jak długo nie wypracujemy posoborowego duszpasterstwa parafialnego”⁵. W myśl tych słów właśnie parafia jest miejscem, w którym komunijna natura Kościoła przyjmuje konkretne kształty. Toteż wszyscy wierni – osoby duchowne, świeckie i konsekrowane – urzeczywistniając w mocy Ducha Świętego żywy Kościół, muszą dołożyć starań, aby każda parafia⁶ stawiała się coraz bardziej wspólnotą wspólnot (komunia, *ko-inonia*), wspólnot budowanych na słowie Bożym (martyria), posłudze sakramentalnej (liturgia) i służbie (diakonia).

³ Jan Paweł II, *List apostolski „Novo millennio ineunte”*, nr 43.

⁴ Duszpasterstwo Kościoła to zorganizowana działalność, urzeczywistniająca w służbie człowiekowi zbawcze dzieło Chrystusa poprzez głoszenie słowa Bożego, liturgię, posługę pasterską i świadectwo życia chrześcijańskiego. Celem duszpasterstwa jest wspomaganie człowieka w osobowym dialogu pomiędzy nim a Bogiem oraz tworzenie opartej na tym dialogu wspólnoty międzyludzkiej. Stąd konieczność duszpasterstwa służebnego, otwartego na potrzeby człowieka, poszukującego ludzi zagubionych i zrąbionych. Duszpasterstwo z natury ma charakter misyjny i kieruje swą działalność do osób i wspólnot, a przez nie dotyczy też całego stworzenia, które ostatecznie zostanie w Chrystusie przemienione w nowe stworzenie. Podmiotem duszpasterstwa jest cały Kościół będący wspólnotą Ludu Bożego - tę zaś stanowią osoby ochrzczone, zachowujące żywą wiarę i aktualne więzy miłości z Osobami Bożymi i między sobą nawzajem. Osoby duchowne, świeckie oraz konsekrowane są podmiotami duszpasterstwa w różnym stopniu i na różne sposoby. Powierza się im zadania związane z powołaniem, charyzmatem, a także z przyjętymi sakramentami. Hierarchia kościelna, laikat i osoby konsekrowane przyczyniają się do powodzenia misji Kościoła, wzajemnie się uzupełniając w działalności zbawczej.

⁵ F. Blachnicki, *Oaza Rekolekcyjna Diakonii Ruchu Światło-Życie*, [b.m.w.] 1995, s. 146.

⁶ „Parafia nie jest strukturą przestarzałą. Właśnie dlatego, że ma wielką elastyczność, może przyjąć bardzo różne formy, wymagające otwarcia i misyjnej kreatywności ze strony duszpasterza i wspólnoty. Chociaż z pewnością nie jest jedyną instytucją ewangelizacyjną, to jeśli zachowuje zdolność do nieustannego reformowania się i przystosowania, nadal będzie *«samym Kościołem zamieszkującym pośród swych synów i córek»*. Zakłada to, że będzie rzeczywiście utrzymywała kontakt z rodzinami i z życiem ludu, a nie stanie się strukturą ociężałą, odseparowaną od ludzi albo grupą wybranych zaprzeczonych w samych sobie. Parafia jest formą obecności Kościoła na danym terytorium,

3. W realizowaniu wizji Kościoła komunii Kościół katowicki powinien pamiętać, że podstawą odnowy parafii są małe wspólnoty: szczególnie rodziny oraz grupy o charakterze formacyjnym (deuterokatechumenalnym). Stanowią one uzupełnienie i wsparcie dla ewangelizacyjno-katechumenalnej misji rodziny chrześcijańskiej. Są też etapem pośrednim w budowaniu więzi wspólnotowych w większej społeczności, jaką jest parafia. Fundamentem małych wspólnot, w których ludzie budują i pielęgnują relacje międzyludzkie na poziomie parafii, jest doświadczenie przez każdego z ich członków głębokiej więzi z Chrystusem. Obecność takich wspólnot – ich wzrost, rozwój, świadectwo i zaangażowanie w czynne apostołstwo – doprowadza do odnowienia wspólnotowego charakteru parafii, której wszyscy członkowie (osoby duchowne, świeckie i konsekrowane) myślą o Kościele w kategoriach podmiotowych. Grupy te są dopełnieniem grup pobożnościowych oraz punktem wyjścia i podstawą istnienia w parafii dojrzałych grup diakonijnych, wykonujących różne zadania pastoralne. Każda parafia, idąc za głosem Ducha Świętego, jest wezwana do przeobrażania się w Kościół wyruszający w drogę, Kościół misyjny, który nie czeka, lecz wychodzi i zaprasza wszystkich, troszcząc się w wyjątkowy sposób o tych, którzy oddalili się od jego żywego centrum. Wymaga to odejścia od kryterium „zawsze się tak robiło”. Prawdziwa komunia w Kościele nie wyklucza tych, którzy z różnych powodów są na jego peryferiach.
4. Realizując posługę prorocką (martyria), Kościół katowicki powinien skoncentrować się na pogłębianiu formacji osób duchownych, świeckich i konsekrowanych, tak by uświadomiwszy sobie jasno swoje misyjne powołanie i utwierdziwszy się w nim, stawały się świadkami Chrystusa wobec braci i siostr – głównie tych, którzy (czy to żyjąc na terenie archidiecezji katowickiej, czy w innych częściach świata) jeszcze nie usłyszeli Dobrej Nowiny, utracili wiarę lub osłabli w ewangelicznej gorliwości. Niezastąpione świadectwo wiary poszczególnych wiernych, w pierwszym rzędzie rodziców wobec dzieci, powinno być wspomagane – zwłaszcza w parafii – ożywianą duchem nowej ewangelizacji katechezą dzieci, młodzieży i dorosłych

środowiskiem słuchania słowa Bożego, wzrostu życia chrześcijańskiego, dialogu, przepowiadania, ofiarnej miłości, adoracji i celebracji. Poprzez całą swoją działalność parafia pobudza i formuje swych członków, aby byli ludźmi ewangelizującymi. Jest wspólnotą wspólnot, sanktuarium, gdzie spragnieni przychodzą i piją, by dalej kroczyć drogą, jest centrum stałego misyjnego posyłania. Musimy jednak przyznać, że wezwanie do rewizji i odnowy naszych parafii nie przyniosło jeszcze wystarczających owoców, aby były one bliżej ludzi i były środowiskami żywej komunii i uczestnictwa oraz ukierunkowały się całkowicie na misję” (Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 28).

oraz formacją w ramach duszpasterstw, grup, ruchów, wspólnot i stowarzyszeń kościelnych. Do tego przede wszystkim celu winny służyć parafialne i archidiecezjalne media.

5. W ramach realizacji posługi kapłańskiej (liturgia) ważnym zadaniem Kościoła katowickiego jest taka dbałość o przygotowanie wiernych do uczestnictwa w liturgii oraz o sam kształt celebracji i głoszone w jej trakcie słowo Boże, by to, co jest zasadniczą „treścią” liturgii: zbawienie darowane nam od Ojca przez pośrednictwo Chrystusa w Duchu Świętym, stawało się żywym doświadczeniem osób w niej uczestniczących, a także przenosiło się na życie codzienne, zwłaszcza rodzinne i wspólnotowe w parafiach. Oprócz stałej formacji osób uczestniczących i posługujących w liturgii osiągnięciu tego celu mogą służyć w szczególności parafialne zespoły liturgiczne.
6. Realizując swą służebną naturę (diakonia), Kościół katowicki powinien się zwracać z nową gorliwością ku osobom doświadczającym nieszczęścia – czy to na skutek biedy materialnej, czy to poprzez różne formy wykluczenia lub samotności albo w wyniku stanu zdrowia bądź wieku. Osiąganiu tego celu służyć ma głównie formacja osób podejmujących posługę w ramach form zorganizowanych (na przykład w parafialnych zespołach Caritas) oraz umacnianie u wszystkich wiernych świadomości odpowiedzialności za bliźnich, tak by odpowiadali na ich potrzeby zarówno w ramach kontaktów osobistych, rodzinnych czy sąsiedzkich, jak i poprzez aktywność w przestrzeni publicznej – społecznej, kulturalnej bądź politycznej. Istotne jest przy tym pogłębienie formacji osób duchownych, świeckich i konsekrowanych z zakresu katolickiej nauki społecznej oraz wspieranie rodzin i budzenie diakonijnej wrażliwości wśród młodzieży, czemu służyć ma między innymi rozwój szkolnych kół Caritas i wolontariatu młodzieży.
7. Chrystus zlecił też Kościołowi „posługę jednania” (2 Kor 5,18), którą w archidiecezji katowickiej należy obecnie realizować szczególnie poprzez angażowanie się jego członków w praktyczne działania na rzecz jedności chrześcijan (modlitwa, ewangelizacja, dzieła miłosierdzia) oraz poprzez inicjowanie i wspieranie różnych płaszczyzn dialogu: społecznego, kulturowego, międzyreligijnego, aż po dialog z niewierzącymi.
8. Pomyślna realizacja odnowy wymienionych i innych obszarów duszpasterstwa w archidiecezji katowickiej zależeć będzie w dużej mierze od dojrzałości w wierze poszczególnych członków Kościoła, czyli w praktyce również od poziomu ich eklezjalnej świadomości. Z tego powodu najważniejsze zadania wyznaczone przez II Synod Archidiecezji Katowickiej określają sposoby, za pomocą których możliwe stanie się u osób duchownych, świeckich i konsekrowanych katowickiego Kościoła dalsze pogłębienie zrozumienia i umiejętności realizacji posoborowego modelu parafii – wspólnoty

wspólnot⁷. Do wspierania tych działań pożyteczne będzie powołanie Archidiecezjalnego Centrum Formacji Pastoralnej.

Zarządzenia i zalecenia

Duszpasterstwo zwyczajne⁸

9. W celu skoordynowania w archidiecezji katowickiej działań duszpasterskich, zmierzających do urzeczywistnienia przedstawionej wizji Kościoła, zaleca się reorganizację Wydziału Duszpasterstwa Kurii Metropolitalnej W Katowicach oraz jego ścisłą współpracę z Archidiecezjalną Radą Duszpasterską.
10. Wydziałowi Duszpasterstwa zaleca się uwzględnianie w planowaniu duszpasterstwa archidiecezji katowickiej kierunków wyznaczanych przez Stolicę Apostolską dla Kościoła powszechnego oraz przez Konferencję Episkopatu Polski – dla Kościoła w Polsce.
11. Zarządza się powołanie Archidiecezjalnego Centrum Formacji Pastoralnej⁹, którego zadaniem jest wypracowywanie programów formacyjnych służących realizacji modelu parafii jako wspólnoty wspólnot¹⁰ oraz formowanie duszpasterzy, osób świeckich i konsekrowanych dla realizacji tej wizji.
12. Aby udoskonalić wymianę doświadczeń i informacji między wspólnotami, zaleca się reorganizację Archidiecezjalnej Rady Ruchów i Stowarzyszeń¹¹.

⁷ Współtwórcą i promotorem tej koncepcji był przebiter archidiecezji katowickiej, czcigodny sługa Boży ksiądz Franciszek Blachnicki.

⁸ Duszpasterstwo zwyczajne jest zadaniem każdej diecezji i parafii. Dzięki niemu Kościół staje się rzeczywistością konkretną i uchwytą dla poszczególnych wiernych. Do podstawowych form duszpasterstwa zwyczajnego należą: przepowiadanie słowa Bożego, sprawowanie liturgii i posługa pasterska. Wszystkie formy duszpasterstwa zwyczajnego są ze sobą powiązane i warunkują się wzajemnie.

⁹ Jego powstanie sugerowały komisje synodalne: Komisja do spraw Duszpasterstwa, Komisja do spraw Świeckich i Komisja do spraw Katechezy i Wychowania Katolickiego.

¹⁰ II Polski Synod Plenarny, *Potrzeby i zadania nowej ewangelizacji na przełomie II i III Tysiąclecia Chrześcijaństwa*, nr 43: „Należy usilnie starać się o kształtowanie modelu parafii jako wspólnoty wspólnot”.

¹¹ Rada powinna zostać podzielona na cztery mniejsze zespoły:

1. zespół ruchów;
2. zespół wspólnot modlitewno-pobożnościowych;
3. zespół stowarzyszeń i bractw;
4. zespół nowych wspólnot.

13. Zaleca się doskonalenie wymiany doświadczeń i informacji na poziomie dekanatów pomiędzy:
 - duszpasterzami,
 - katechetami,
 - nadzwyczajnymi szafarzami komunii świętej,
 - wspólnotami, zwłaszcza w ramach Forum Ruchów i Stowarzyszeń¹²,
 - parafialnymi radami duszpasterskimi.
14. Celem realizacji modelu parafii jako wspólnoty wspólnot zaleca się proboszczom – wraz z parafialnymi radami duszpasterskimi – opracowywanie i realizowanie planu duszpasterskiego, uwzględniającego harmonogram działań ewangelizacyjnych¹³ i formacyjnych w świetle wskazań Kościoła powszechnego, ogólnopolskiego programu duszpasterskiego Konferencji Episkopatu Polski oraz programu duszpasterskiego dla archidiecezji katowickiej.
15. Jako że fundamentem modelu parafii jako wspólnoty wspólnot jest rodzina, zaleca się wspieranie jej poprzez prowadzenie w każdej parafii duszpasterstwa małych grup¹⁴ – adresowanego do dzieci¹⁵, do młodzieży (gimnazjalnej, licealnej, pracującej, akademickiej)¹⁶, do osób stanu wolnego (kawalerów i panien, wdów i wdowców, matek i ojców samotnie wychowujących potomstwo), do małżeństw sakramentalnych i związków niesakramentalnych¹⁷ oraz do seniorów.
16. Zaleca się duszpasterzom, w ramach opieki duszpasterskiej nad grupami, wyjątkową dbałość o formację ich animatorów.

Przedstawiciele każdego z wymienionych zespołów tworzyliby Archidiecezjalną Radę Ruchów, Wspólnot Modlitewno-Pobożnościowych, Stowarzyszeń, Bractw i Nowych Wspólnot.

¹² Forum powinno być realizowane w cyklu dwuletnim – naprzemiennie na szczęblu archidiecezjalnym i w dekanatach.

¹³ Por. niżej, s. 87, rozdział: „Nowa ewangelizacja w Kościele katowickim”.

¹⁴ Por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Christifideles laici”*, nr 26; Paweł VI, *Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”*, nr 68. Grupy te mogą być następującego typu: ewangelizacyjne, deuterokatechumenalne, środowiskowe i diakonijne.

¹⁵ Należy zakładać i rozwijać wspólnoty dzieci w wieku podstawowym – obok już istniejących: Ruchu Dzieci Maryi, Eucharystycznego Ruchu Młodych, dziecięcych grup misyjnych, służby liturgicznej, Podwórkowych Kół Różańcowych i Oazy Dzieci Bożych.

¹⁶ Obok już istniejących grup: Ruchu Światło-Życie i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży należy zakładać i rozwijać wspólnoty młodzieży.

¹⁷ Zebranych w grupach: małżeństwa sakramentalne stażem małżeńskim od roku do piętnastu lat, od piętnastu do dwudziestu pięciu lat oraz powyżej dwudziestu pięciu lat.

17. Zaleca się duszpasterzom korzystanie z doświadczeń Szkół Nowej Ewangelizacji, które są ośrodkami formowania świeckich ewangelizatorów¹⁸.
18. Zaleca się, by parafie przekazywały sobie informacje o istnieniu i działaniu określonych wspólnot oraz by wymieniały się szczegółową ofertą propozycji formacyjnych dostępnych w parafiach.
19. Wydziałowi Duszpasterstwa zaleca się opracowanie i podanie do wiadomości duszpasterzy na początku roku szkolno-katechetycznego harmonogramu planowanych wydarzeń pastoralnych i misyjnych w archidiecezji katowickiej.
20. Zaleca się, aby Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej pod kierunkiem Wydziału Duszpasterstwa przygotowywało pomoce dla pracy duszpasterskiej w parafiach, ze szczególnym uwzględnieniem wskazań Kościoła powszechnego oraz ogólnopolskiego programu duszpasterskiego Konferencji Episkopatu Polski.
21. Zaleca się, aby każdy duszpasterz w parafii był do dyspozycji wiernych do rozmowy duszpasterskiej w kancelarii parafialnej przynajmniej raz w tygodniu w określonym, stałym czasie. Terminy dyżurów duszpasterzy należy podać do wiadomości wiernych.
22. Duszpasterskie odwiedziny kolędowe powinni podejmować wyłącznie księża posługujący w danej parafii, nawet gdyby powodowało to konieczność rozszerzenia okresu odwiedzin poza Adwent i okres Bożego Narodzenia.

¹⁸ Terminem „Szkoła Nowej Ewangelizacji” określa się zarówno poszczególne wspólnoty, jak i całość jednego z powstałych stosunkowo niedawno ruchów w Kościele katolickim. Jego celem jest ewangelizacja, formacja ewangelizatorów (osób świeckich świadomych swojej ewangelizacyjnej misji) oraz inicjowanie nowych ośrodków ewangelizacyjnych na poziomie kraju, diecezji, parafii i wspólnot, tak aby każdy katolik potrafił skutecznie głosić słowem Dobrą Nowinę. Por. zwłaszcza: Szkoła Ewangelizacji Świętego Andrzeja, *Projekt Pastoralny*, [b.m.w.] 2011.

Duszpasterstwo nadzwyczajne¹⁹**Duszpasterstwo specjalne²⁰**

23. Zaleca się dalsze rozwijanie duszpasterstw specjalnych, na przykład duszpasterstwa osób głuchoniemych, zgodnie z praktyką wypracowaną po I Synodzie Diecezji Katowickiej.
24. Zaleca się powołanie w archidiecezji katowickiej duszpasterstwa seniorów i na jego fundamencie Katolickiego Stowarzyszenia Seniorów.

Duszpasterstwo specjalistyczne²¹

25. Zaleca się dalsze rozwijanie, w miarę potrzeb, duszpasterstw specjalistycznych (na przykład podejmujących posługę wobec osób uzależnionych).

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”;

Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 748–987.

Paweł VI:

Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”.

Jan Paweł II:

Encyklika „Ecclesia in Europa”;

¹⁹ Duszpasterstwo nadzwyczajne to działalność zbawcza Kościoła zaadresowana do określonych grup lub osób w danym środowisku, które ze względu na warunki życia lub szczególne potrzeby religijne oczekują innych form posługi niż tych dostępnych dzięki duszpasterstwu zwyczajnemu. Duszpasterstwo nadzwyczajne powinno być dostosowane na przykład do poziomu duchowego lub intelektualnego, do wieku lub zawodu poszczególnych osób czy wspólnot. Duszpasterstwo nadzwyczajne dzieli się na specjalne i specjalistyczne.

²⁰ W ramach duszpasterstwa specjalnego wyróżnia się duszpasterstwo kategoriałne, sytuacyjne i organizowane. Na duszpasterstwo kategoriałne składają się: duszpasterstwo grup zawodowych, duszpasterstwo niepełnosprawnych, duszpasterstwa stanowe (księżę, osób konsekrowanych oraz osób zatrudnionych w parafii). Duszpasterstwo sytuacyjne obejmuje: młodzież pozaszkolną, akademicką, różne grupy młodzieżowe, duszpasterstwo powołań kapłańskich i zakonnych, kierownictwo duchowe, odpusty, pielgrzymki, rekolekcje zamknięte, misje i rekolekcje parafialne, duszpasterstwo chorych i ludzi starszych, duszpasterstwo bractw i stowarzyszeń religijnych, grupy kultyczne i ruchy. Do duszpasterstwa organizowanego zaliczamy: peregrynacje, wizytacje, rocznice życia Kościoła.

²¹ Duszpasterstwo specjalistyczne adresowane jest do osób, które znalazły się na marginesie życia, do ludzi zniechęconych, zaburzonych i skłóconych z Bogiem, z sobą samym i z całym porządkiem społeczno-kulturowym.

Adhortacja apostolska „Christifideles laici”;

List „Novo millennio ineunte” (2001).

Franciszek:

Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”.

Kongregacja Nauki Wiary:

List „Communio notio” (1992);

List do biskupów Kościoła Katolickiego o współdziałaniu mężczyzn i kobiet w Kościele i świecie (2004);

Nota doktrynalna na temat pewnych aspektów ewangelizacji (2007).

Konferencja Episkopatu Polski:

Wytyczne w sprawie parafialnych rad duszpasterskich (1976);

Zalecenia duszpasterskie Episkopatu Polski w związku z „Dyktorynium o Mszach świętych z udziałem dzieci” (1977);

Wytyczne dla duszpasterstwa kobiet (1977);

Niewierzący w parafii. Wstępne wytyczne duszpasterskie (1989);

Wyjaśnienia dotyczące niektórych kwestii związanych z duszpasterstwem emigracyjnym (2009).

II Polski Synod Plenarny:

Potrzeby i zadania nowej ewangelizacji na przełomie II i III Tysiąclecia Chrześcijaństwa;

Świętość. Dar i zadanie.

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

Świeccy w Kościele katowickim²²

Wstęp

26. Kwestia miejsca, roli i zadań katolików świeckich w Kościele i w świecie od dawna jest tematem pogłębionej refleksji chrześcijańskich teologów, filozofów, duszpasterzy i wiernych świeckich oraz Magisterium Kościoła. Właśnie dzięki tej refleksji udało się z czasem określić to, co stanowi sam rdzeń powołania świeckich, a co adhortacja apostolska *Christifideles laici*, w nawiązaniu do nauczania Soboru Watykańskiego II, nazywa ich „świeckim charakterem”²³. Świeccy więc powołani są do tego, aby w szczególny sposób angażować się na rzecz „świeckich spraw”²⁴ tego świata, co więcej – przez to zaangażowanie ujawnia się ów rys ich uczestnictwa w potrójnym urzędzie samego Chrystusa. „Jako pełnoprawni członkowie Ludu Bożego i Mistycznego Ciała, dzięki sakramentowi chrztu uczestniczący w potrójnym, kapłańskim, prorockim i królewskim urzędzie Chrystusa, świeccy uzewnętrzniają i rozwijają bogactwa swej łagodności, żyjąc wśród świata. To wszystko, co dla osób duchownych może być zadaniem dodatkowym lub

²² Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Świeckich przyjęty przez zgromadzenie synodalne na X sesji plenarnej 9 kwietnia 2016 roku.

²³ Jak bowiem pisał Święty Jan Paweł II, „wypływająca z Chrztu, wspólna dla wszystkich godność posiada w odniesieniu do świeckich pewien *rys specyficzny, który odróżnia ich, aczkolwiek nie odgradza* od kapłana, zakonnika czy zakonnic. Zgodnie z określeniem Soboru Watykańskiego II, «właściwością specyficzną laików jest ich charakter świecki»” – *Adhortacja apostolska „Christifideles laici”*, nr 15.

²⁴ Sobór naucza w tym kontekście wyraźnie: „Chociaż członkowie stanu duchownego mogą czasem zajmować się sprawami świeckimi, wykonując nawet świeckie zawody, to z tytułu swego wyjątkowego powołania w sposób szczególny i niejako zawodowo przeznaczeni są do świętego posługiwania. Zakonnicy zaś przez swój sposób życia dają wspaniałe i zaszczytne świadectwo, że świat nie może przemienić się i ofiarować Bogu bez ducha ewangelicznych błogosławieństw. Natomiast zadaniem ludzi świeckich, z tytułu właściwego im powołania, jest szukanie królestwa Bożego przez zajmowanie się sprawami świeckimi i kierowanie nimi po myśli Bożej” – Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna „Lumen gentium”*, nr 31.

wyjątkowym, w przypadku świeckich stanowi typowe dla nich posłannictwo”²⁵.

27. Choć „świecki charakter” określa istotę posłannictwa laikatu, nie znaczy to, że całkowicie wypełnia się ono w sprawach świata i wyłącznie do nich ogranicza. Jak słusznie zauważa się w tekście polskiego komentarza do soborowego *Dekretu o apostołstwie świeckich*, „funkcje świeckich wiernych nie różnią się od funkcji duchownych w ten sposób, by pierwsze miały być spełnianie w świecie, podczas gdy drugie w Kościele. Świeccy mają do spełnienia posłannictwo zarówno w Kościele, jak i w świecie”²⁶, a wszelkie próby sztucznej separacji tych dwóch porządków zawsze kończą się albo postępującą sekularyzacją, albo też prowokują klerykalizację świeckich. Dlatego świeccy nigdy nie mogą zostać zepchnięci w swym powołaniu do zajmowania się wyłącznie sprawami tego świata. Wydaje się wręcz, że charakterystyczne dla ich powołania zaangażowanie w świat zyskuje rys autentycznie chrześcijański dopiero wówczas, gdy jest umiejętnie osadzone w sprawach ducha – w sprawach samego Chrystusa i Jego Ewangelii. Jako świadkowie Chrystusa świeccy zostali bowiem wyposażeni „w zmysł wiary i łaskę słowa”²⁷, aby „jaśniała w ich życiu moc Ewangelii”²⁸. Dlatego właśnie *Dekret o apostołstwie świeckich* wzywa ich do głoszenia Chrystusa i wyjaśniania Jego nauki także przez apostołstwo słowa²⁹. Kościół katowicki może pod tym względem poszczycić się wieloma chlubnymi przykładami osób świeckich, angażujących się chociażby w prace funkcjonujących na terenie archidiecezji ruchów odnowy Kościoła (zwłaszcza Ruchu Światło-Życie) czy w działania rozmaitych grup, wspólnot i zrzeżeń wiernych. Co więcej, zaangażowanie to, widoczne również na polu modlitwy, katechizacji bądź rozmaitych działań duszpasterskich, nie doprowadziło nigdy do poważnych napięć, przeciwnie – ukazało wiele przykładów dobrej współpracy wiernych świeckich z prezbiterami; potwierdziło poza tym tezę, że pracując

²⁵ Jan Paweł II, *Adhortacja apostołska „Christifideles laici”*, przypis 40.

²⁶ A. Zuberbier, *Wprowadzenie do dekretu o apostołstwie świeckich*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, Poznań 1986, s. 372. W rzeczywistości „świecki charakter” powołania świeckich określa przede wszystkim „specyficzną właściwość”, istotny rys wydatniający niepowtarzalność tego powołania i pozwalający uchwycić jego cechy swoiste, a nie całościową wizję.

²⁷ Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna „Lumen gentium”*, nr 35.

²⁸ Tamże. Por. A. Zuberbier, *Wprowadzenie do dekretu...*, s. 372–373.

²⁹ *Dekret o apostołstwie świeckich* przypomina, że również „przez apostołstwo słowa, konieczne bezwzględnie w niektórych okolicznościach, świeccy głoszą Chrystusa, wyjaśniają Jego naukę, rozszerzają ją, każdy według swego stanu i wiedzy, oraz wiernie ją wyznają” – Sobór Watykański II, *Dekret „Apostolicam actuositatem”*, nr 16.

z dziećmi, młodzieżą, dorosłymi i rodzinami, świeccy mogą głosić ewangeliczne orędzie ludziom, do których duchowni niejednokrotnie mają ograniczony dostęp. Na tak rozumiane zadanie głoszenia Dobrej Nowiny zwraca często uwagę papież Franciszek, przede wszystkim w związku z nową ewangelizacją i wyzwaniem stojącymi w jej kontekście przed Kościołem³⁰. Zadanie to może przybierać różnorodną postać i w dzisiejszych czasach wydaje się szczególnie istotne – bynajmniej nie jako alternatywa dla właściwego duchownym przepowiadania słowa, ale jako jego harmonijne dopełnienie.

28. Jak jednak to czynić, aby serca niewierzących zostały pobudzone do wiary, a ci, których więź z Bogiem osłabła, przywrócili swej wierze świeżość i autentyczność? Jak skutecznie ewangelizować współczesny świat, żyjąc aktywnie w jego sprawach? Wreszcie, jak samemu dojrzewać w wierze i wychowywać do tej dojrzałości innych, formując świadomych swej tożsamości chrześcijan i świeckich animatorów³¹ kościelnych wspólnot, a także włączając się aktywnie w posługę na rzecz parafii? To tylko kilka najważniejszych pytań, które stawia sobie dziś Kościół. Odpowiedzi na nie poszukuje zatem i lokalny Kościół katowicki.

³⁰ Papież Franciszek w *Adhortacji apostolskiej „Evangelii gaudium”* podkreśla zdecydowanie (nr 120): „Każdy ochrzczony, niezależnie od swej funkcji w Kościele i stopnia wykształcenia w wierze, jest aktywnym podmiotem ewangelizacji i czymś niestosownym byłoby myśleć o schemacie ewangelizacji prowadzonej przez wykwalifikowanych pracowników, podczas gdy reszta wiernego ludu byłaby tylko odbiorcą ich działań. Nowa ewangelizacja powinna pociągać za sobą nowy protagonizm każdego z ochrzczonych. To przekonanie przybiera postać apelu skierowanego do każdego chrześcijanina, by nikt nie wyrzekał się swego udziału w ewangelizacji. Jeśli ktoś rzeczywiście doświadczył miłości Boga, który go zbawia, nie potrzebuje wiele czasu, by zacząć Go głosić”.

³¹ Pod pojęciem „animatorów” rozumie się osoby świeckie, które – podejmując posługę głoszenia Chrystusa oraz animowania różnego rodzaju form modlitwy wspólnotowej – aktywnie angażują się w prowadzenie działających przy parafii lub na poziomie ponadparafialnym grup i wspólnot oraz biorą odpowiedzialność za formowanie kolejnych świeckich ku dojrzałości w wierze. Do osób tych stosuje się też inne określenia, w zależności od językowej konwencji przyjętej w danej grupie (na przykład lider, odpowiedzialny i tak dalej), natomiast w dokumencie synodalnym będziemy posługiwać się konsekwentnie określeniem „animator”.

Zalecenia

Formacja świeckich

Formacja ewangelizacyjno-katechumenalna

29. Zaleca się świeckim, aby we współpracy z duszpasterzami co kilka lat współorganizowali w parafii rekolekcje ewangelizacyjne, dopasowując ich częstotliwość do potrzeb i możliwości danej parafii. Rekolekcje ewangelizacyjne mogą się odbywać na przykład w ramach rekolekcji lub misji parafialnych i mogą być realizowane z pomocą Szkół Nowej Ewangelizacji, diakonii ewangelizacji funkcjonujących w ruchach odnowy Kościoła lub z udziałem innych uznanych w Kościele wspólnot i grup zajmujących się ewangelizacją.
30. Zaleca się świeckim, aby uczestniczyli w spotkaniach o charakterze ewangelizacyjno-formacyjnym prowadzących do pogłębienia wiary³². Jednocześnie zaleca się duszpasterzom, aby w swoich parafiach otoczyli te spotkania szczególnym wsparciem.
31. Zaleca się duszpasterzom wspieranie różnego rodzaju grup, wspólnot, zrzeżeń bądź ruchów³³ (w tym głównie Ruchu Światło-Życie) oraz troszczenie się o rzetelną realizację zatwierdzonych, właściwych im programów formacyjnych. W odniesieniu do grup nieposiadających zatwierdzonego programu formacyjnego zaleca się dbanie o poprawność doktrynalną i dyscyplinarną prowadzonej formacji.
32. Zaleca się świeckim, aby korzystali z formacji proponowanej przez grupy o charakterze katechumenalnym lub deuterokatechumenalnym³⁴, akcentujące w swym programie żywy kontakt ze słowem Bożym, pogłębione doświadczenie modlitwy indywidualnej i wspólnotowej oraz zaangażowanie w liturgię i posługę w parafii. Jednocześnie zaleca się duszpasterzom, aby w parafiach zapewnili świeckim możliwość stałej formacji w ramach tego rodzaju grup.
33. Zaleca się osobom odpowiedzialnym za działające przy parafii grupy o charakterze katechumenalnym bądź deuterokatechumenalnym, aby w ich programach formacyjnych uwzględniały treści przygotowujące świeckich do podjęcia roli parafialnych animatorów nowej ewangelizacji.

³² Na przykład w Seminarium Odnowy Wiary, w kursach Szkół Nowej Ewangelizacji i innych.

³³ Por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Christifideles laici”*, nr 29.

³⁴ Chodzi o grupy przygotowujące dorosłych do chrztu bądź zapewniające osobom ochrzczonym pogłębioną formację ku dojrzałości w wierze.

34. Zaleca się odpowiedzialnym za poszczególne ruchy działające w archidiecezji katowickiej koordynowanie funkcjonowania tych ruchów (zwłaszcza *ad extra*) w porozumieniu z Wydziałem Duszpasterstwa Kurii Metropolitalnej w Katowicach.
35. Zaleca się alumnom, aby w ramach formacji seminaryjnej korzystali, za wiedzą i zgodą przełożonych, z propozycji spotkań o charakterze ewangelizacyjno-formacyjnym prowadzących do pogłębienia wiary³⁵.

Formacja permanentna³⁶

Wzrastać w umiłowaniu słowa Bożego

36. Zaleca się świeckim, aby w swym życiu duchowym kładli akcent na indywidualną i wspólnotową modlitwę słowem Bożym oraz na formację biblijną, szukając okazji do wspólnotowego rozważania słowa Bożego.
37. Zaleca się świeckim, żeby w każdej parafii utworzyli we współpracy z duszpasterzami przynajmniej jedną grupę formacyjną, w której integralną częścią spotkań jest modlitewne rozważanie słowa Bożego.
38. Zaleca się świeckim, aby promowali czytanie i rozważanie słowa Bożego – szczególnie w ramach niedzieli biblijnej i Tygodnia Biblijnego oraz by włączali się w swych parafiach w przygotowanie dodatkowych nabożeństw, wykładów, praktycznych wprowadzeń do lektury Pisma Świętego i w różne formy wspólnego czytania Biblii.
39. Zaleca się parafiom propagowanie (na przykład w homiliach, w gazetkach parafialnych, za pośrednictwem parafialnych stron internetowych) różnych form medytacji chrześcijańskiej – modlitwy opartej na rozważaniu Pisma Świętego.
40. Zaleca się parafiom propagowanie wiarygodnych (posiadających aprobatę władzy kościelnej) materiałów wprowadzających w świat Biblii: czasopism, książek, multimediiów.

Wzrastać w umiłowaniu sakramentów i modlitwy

41. Zaleca się, aby świeccy dbali o pogłębianie świadomości roli sakramentów w życiu chrześcijańskim, a także o regularne przyjmowanie Eucharystii oraz sakramentu pokuty i pojednania (korzystając w miarę możliwości z posługi stałych spowiedników i z kierownictwa duchowego).

³⁵ Na przykład z Seminarium Odnowy Wiary, z kursów Szkół Nowej Ewangelizacji i innych.

³⁶ Pod pojęciem „formacji permanentnej” rozumie się dbanie przez dojrzałych w wierze chrześcijan o stały rozwój swego życia duchowego, intelektualnego i moralnego – zarówno w oparciu o zorganizowane formy pogłębiania wiary (na przykład spotkania w małej grupie formacyjnej), jak i poprzez indywidualną troskę o budowanie osobowej więzi z Bogiem. Por. też Jan Paweł II, *List apostolski „Novo millennio ineunte”*, rozdział 3.

42. Zaleca się, aby świeccy, pielęgnując świadomość realnej obecności Jezusa w Najświętszym Sakramencie, wdروżyli w swe życie duchowe praktykę regularnej adoracji Najświętszego Sakramentu w ciszy. W parafiach należy stwarzać jak najczęstsze okazje do takiej adoracji i podkreślać jej wagę w ramach rozmaitych form pracy duszpasterskiej.
43. Zaleca się świeckim, aby pogłębiali wiedzę o modlitwie i życiu duchowym poprzez lekturę dokumentów i dzieł z obszaru chrześcijańskiej tradycji duchowej, ascetycznej oraz mistycznej.
44. Zaleca się, aby wśród stałych propozycji duszpasterskich realizowanych w parafii uwzględnione zostały treści związane z życiem modlitwy, łączące rzetelną formację z zakresu duchowości z praktyką omawianych form modlitwy (na przykład szkoły modlitwy w ramach katechezy dla dorosłych).
45. Zaleca się opracowanie przez Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej materiałów z zakresu chrześcijańskiej duchowości, które mogłyby służyć pomocą duszpasterzom w systematycznej formacji modlitewnej parafian, świeckim natomiast – w indywidualnym zgłębianiu treści związanych z modlitwą i z życiem duchowym.

Wciąż na nowo odnawiać się w Chrystusie

46. Zaleca się świeckim, aby raz w roku uczestniczyli w dowolnej, wybranej przez siebie formie rekolekcji zamkniętych. Jednocześnie zaleca się, aby parafie na swoich stronach internetowych zamieszczały aktualne, przygotowywane i przekazywane przez Wydział Duszpasterstwa informacje o rekolekcjach oraz dniach skupienia proponowanych w archidiecezjalnych domach rekolekcyjnych³⁷.
47. Zaleca się opracowanie przez Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej programu weekendowych rekolekcji formacyjnych realizowanych w archidiecezjalnych domach rekolekcyjnych i adresowanych głównie do tych członków parafialnych rad duszpasterskich, którzy nie uczestniczą regularnie w innych formach rekolekcji zamkniętych.

Animatorzy świeccy – formacja i posługa

48. Zaleca się, aby każda grupa działająca we wspólnocie parafialnej była objęta należyłą asystencją wyznaczonego duchownego i by była prowadzona przez wiarygodnych, kompetentnych animatorów świeckich.

³⁷ Informacje należy umieszczać na stronach internetowych parafii, a także podawać do wiadomości parafian za pomocą innych środków przekazu.

49. Zaleca się animatorom świeckim, aby przygotowywali się do podjęcia posługi głoszenia Chrystusa również słowem³⁸ oraz do animowania różnych rodzajów modlitwy wspólnotowej³⁹.
50. Zaleca się, aby animatorzy świeccy uczestniczyli w formacji permanentnej. Powinna ona obejmować różnorodne formy rozwoju duchowego i osobowego (na przykład wykłady, kursy, warsztaty, szkolenia i tym podobne) oraz odbywać się w parafii bądź poza nią.
51. Zaleca się, by Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej wspierało wielowymiarową formację wiernych, koordynując przygotowanie świeckich do roli animatorów grup parafialnych. Należy zadbać przy tym o poszanowanie różnorodności oraz integralności programów formacyjnych, wypracowanych w poszczególnych ruchach bądź zrzeszeniach eklezjalnych.
52. Zaleca się odpowiednio przygotowanym świeckim, aby dążyli do większego zaangażowania się w głoszenie Chrystusa – na przykład w formie różnego rodzaju konferencji, pouczeń, katechez, wyjaśniania słowa Bożego i współprowadzenia rekolekcji⁴⁰.
53. Zaleca się świeckim, aby angażowali się we współprowadzenie wraz z duszpasterzami spotkań o charakterze modlitewno-ewangelizacyjnym, kręgów biblijnych i liturgicznych oraz grup i wspólnot formujących do dojrzałości w wierze.
54. Zaleca się organizowanie – w oparciu o Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej i nie rzadziej niż co dwa lata – minimum jednodniowego Forum Charyzmatycznego Archidiecezji Katowickiej. Forum to, oprócz duszpasterzy, powinno gromadzić przede wszystkim świeckich animatorów, reprezentujących obecne w archidiecezji katowickiej środowiska mo-

³⁸ Zadanie to postawił przed świeckimi Sobór Watykański II, który podkreśla, że apostołstwo w wymiarze szerzenia Ewangelii i uświęcania „nie polega jednak na samym świadectwie życia. Prawdziwy apostoł szuka okazji do głoszenia Chrystusa słowami, czy to niewierzącym, by ich przyprowadzić do wiary, czy to wierzącym, by ich pouczyć, umocnić i pobudzić do gorliwszego życia [...]. Ponieważ w naszych czasach powstają nowe problemy i szerzą się bardzo poważne błędy, które usiłują doszczętnie zniszczyć religię, porządek moralny i samą społeczność ludzką, ten święty Sobór serdecznie zachęca świeckich, według zdolności i wiedzy każdego, by zgodnie z myślą Kościoła przyczyniali się do wyjaśniania zasad chrześcijańskich, bronili ich i odpowiednio dostosowywali je do problemów współczesności” – Sobór Watykański II, *Dekret „Apostolicam actuositatem”*, nr 6.

³⁹ Chodzi zarówno o nabożeństwa bardziej tradycyjne w swej formie, jak i te o nowym potencjale ewangelizacyjnym (na przykład spotkania modlitewne, wieczory uwielbienia i tak dalej).

⁴⁰ Por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Christifideles laici”*, nr 2.

dlitwy charyzmatycznej. Jego celem jest rozwijanie lokalnych wspólnot charyzmatycznych i grup modlitewnych w ścisłej jedności świeckich z duszpasterzami oraz porządkowanie sposobu funkcjonowania tychże wspólnot i grup w zgodzie z nauczaniem Kościoła. Forum ma obejmować modlitwę, wykłady, dyskusje, wymianę doświadczeń oraz informacji.

Świeccy – współodpowiedzialność za parafię

55. Zaleca się świeckim, aby mieli na uwadze troskę o duchowe i materialne potrzeby swojej parafii, dbali o jej funkcjonowanie i współpracowali w tym zakresie z duszpasterzami.
56. Zaleca się świeckim, aby w realizacji uprawnień wynikających z kanonu 212 § 2-3 *Kodeksu prawa kanonicznego*⁴¹ wykorzystywali pośrednictwo członków parafialnej rady duszpasterskiej.
57. Zaleca się, aby proboszczowie informowali parafian o działalności parafialnej rady duszpasterskiej – w tym o jej składzie i omawianych na posiedzeniach zagadnieniach – w formie sprawozdań publikowanych na przykład na stronie internetowej parafii lub w gazetkach parafialnych (ten obojętunek można na stałe zlecić sekretarzowi rady).
58. Zaleca się, aby w parafii przynajmniej raz w roku (na przykład z okazji święta patronalnego parafii) odbywały się „parafialne dni wspólnoty”, pozwalające osobom świeckim spotkać się, poznać i wymienić się doświadczeniami różnych form duchowości i zaangażowania w życie Kościoła.

Świeccy w świecie

59. Zaleca się świeckim, aby w duchu odpowiedzialności za właściwą realizację świeckiego charakteru swego powołania zabiegali o dobro wspólne, szacunek dla godności każdego człowieka, solidarność ze słabszymi, umiłowanie wolności i prawdy oraz by korzystali również z rozmaitych okazji pogłębienia wiedzy z zakresu katolickiej nauki społecznej, budując tym samym etos aktywnego udziału chrześcijan w życiu społeczno-politycznym.
60. Zaleca się, aby świeccy wykorzystywali istniejące w parafii, dekanacie i archidiecezji katowickiej okazje do formacji duchowej i intelektualnej w zakresie katolickiej nauki społecznej oraz by współtworzyli nowe postaci

⁴¹ „§ 2. Wierni mają prawo, by przedstawiać pasterzom Kościoła swoje potrzeby, zwłaszcza duchowe, jak również swoje życzenia.

§ 3. Stosownie do posiadanej wiedzy, kompetencji i zdolności, jakie posiadają, przysługuje im prawo, a niekiedy nawet obowiązek wyjawiania swojego zdania świętym pasterzom w sprawach dotyczących dobra Kościoła, oraz – zachowując nienaruszalność wiary i obyczajów, szacunek wobec pasterzy, biorąc pod uwagę wspólny pożytek i godność osoby – podawania go do wiadomości innym wiernym”.

tej formacji w celu właściwego przygotowania się do aktywnej i twórczej obecności w świecie współczesnym.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”;

Dekret „Apostolicam Actuositatem”.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 224-231.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 897-913.

Jan Paweł II:

Adhortacja apostolska „Christifideles laici”;

List apostolski „Novo millennio ineunte” (2001).

Franciszek:

Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”.

Kongregacja Nauki Wiary:

List do biskupów o niektórych aspektach medytacji chrześcijańskiej (1989).

Kongregacja Nauki Wiary, Papieska Rada do spraw Świeckich, Kongregacja do spraw Biskupów,
Kongregacja do spraw Duchowieństwa:

*Instrukcja o niektórych kwestiach dotyczących współpracy wiernych świeckich w ministerialnej
posłudze kapłanów (1997).*

II Polski Synod Plenarny:

Sól ziemi. Powołanie i posłannictwo świeckich.

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

Duszpasterstwo rodzin w Kościele katowickim⁴²

Wstęp

61. Człowiek stworzony na obraz i podobieństwo Boga (por. Rdz 1,27) został przez Niego powołany do życia w miłości. Najbardziej powszechną drogą realizacji tego powołania jest małżeństwo i oparta na nim rodzina. Samo zaś małżeństwo, podniesione przez Chrystusa do godności sakramentu, staje się dla wierzących widocznym znakiem Jego miłości do Kościoła (por. Ef 5,21–33). Rodzina jest pierwszą i z wielu względów najważniejszą drogą Kościoła⁴³. Dlatego małżonkowie wezwani są do budowania domowego Kościoła poprzez miłość małżeńską i rodzinną, wspólne rozważanie słowa Bożego, przeżywanie sakramentów i modlitwy, kształtowanie rodzinnych uroczystości w duchu chrześcijańskim. Ich powołaniem jest świadczenie o wierze czynem i słowem – zwłaszcza wobec małżonka, dzieci i najbliższej rodziny oraz w środowisku sąsiedzkim i zawodowym⁴⁴. Sakrament umacnia małżonków w służbie wobec siebie nawzajem oraz uzdalnia ich do obejmowania posługą innych poprzez troskę o życie, a w szczególności przez odpowiedzialne wychowanie dzieci, wsparcie rodzin potrzebujących pomocy, troskę o osoby starsze i chore, angażowanie się w życie wspólnoty parafialnej i społeczności świeckiej. W życiu rodziny uczestniczą też dziadkowie oraz inni krewni – przede wszystkim ci, którzy nie posiadają lub już nie wychowują własnego potomstwa; swymi darami duchowymi, poświęconym czasem i uwagą mogą oni wspierać małżonków w ich rolach wychowawczych czy społecznych.

⁴² Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Duszpasterstwa Rodzin przyjęty przez zgromadzenie synodalne na II sesji plenarnej 18 kwietnia 2015 roku.

⁴³ Jan Paweł II, *List „Gratissimam sane”* (1994), nr 2; Rada do spraw Rodziny Konferencji Episkopatu Polski, *Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie* (2009), nr 81.

⁴⁴ Por. Paweł VI, *Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”*, nr 71; Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Familiaris consortio”*, nr 49–64.

62. Ze względu na to, że Kościół katowicki zawsze stawiał rodzinę w centrum swej działalności duszpasterskiej, należy dołożyć starań, aby rodzina – jakże często stanowiąca przedmiot duszpasterstwa – stawiała się coraz bardziej jego podmiotem, by była aktywna apostołsko. Wtedy to będzie w niej wzrastać odpowiedzialność za samą siebie, za przyszłość Kościoła lokalnego i przyszłość społeczeństwa. Wspomnianemu celowi służy też duszpasterska troska o małżeństwa i rodziny, prowadząca do budzenia, rozwijania i ugruntowania wiary w rodzinach⁴⁵, do umacniania więzi z Bogiem i więzi wewnątrz rodziny, do wspierania rozwoju małżeństw i rodzin oraz do wspomagania ich, zwłaszcza gdy przeżywają kryzysy. Sposoby realizacji tych zamierzeń są w Kościele katowickim uwarunkowane okolicznościami, w jakich żyją współcześnie małżeństwa i rodziny na Śląsku. Na ich sytuację oddziałują złożone procesy społeczne – niosące skutki zarówno pozytywne, jak i negatywne. Dlatego priorytetem działań duszpasterskich w archidiecezji katowickiej powinno być duszpasterskie towarzyszenie małżonkom od pierwszych miesięcy i lat ich wspólnego życia, głównie poprzez tworzenie małych grup dla wspólnej modlitwy oraz dzielenia się słowem Bożym i jego działaniem w życiu małżeńskim i rodzinnym, co może wzmacniać umiejętność rozpoznawania woli Bożej w życiu rodziny i otwierać przestrzeń na jej realizację.
63. Ważne są również: odpowiednie przygotowanie do sakramentu małżeństwa⁴⁶; ewangelizacja osób proszących o ślub kościelny, które wprowadziły się do kościoła, ale zaniedbane religijnie lub niewierzące⁴⁷; pomoc⁴⁸ małżonkom i rodzinom w sytuacjach trudnych i kryzysowych⁴⁹. Natomiast w ramach duszpasterstwa rodzin w sytuacjach szczególnych i nieprawidłowych⁵⁰:
- małżonków żyjących samotnie zachęca się do trwania w wierności mał-

⁴⁵ Por. Rada do spraw Rodziny Konferencji Episkopatu Polski, *Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie* (2009), nr 80.

⁴⁶ W archidiecezji katowickiej odbywają się spotkania dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych w ramach przygotowania bliższego do małżeństwa. Natomiast w ramach przygotowania bezpośredniego do małżeństwa proponuje się narzeczoną trzy jego formy: 1) zwyczajną, obejmującą cztery katechezy przedmałżeńskie, a także formy nadzwyczajne: 2) formę rozszerzoną, obejmującą dziewięcioletniowe przygotowanie metodą dialogową oraz 3) formy weekendowe „Przed nami małżeństwo” i rekolekcje prowadzone metodą dialogową.

⁴⁷ Por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostołska „Familiaris consortio”*, nr 68.

⁴⁸ Mają temu służyć poradnie parafialne i poradnie specjalistyczne.

⁴⁹ Por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostołska „Familiaris consortio”*, nr 77.

⁵⁰ Tamże.

żeńskiej i życiu sakramentalnym oraz do korzystania ze wsparcia duszpasterskiego,

- osoby żyjące w związkach niesakramentalnych pomimo braku przeszkód zrywających, które czynią ich niezdolnymi do ważnego zawarcia małżeństwa, wzywa się do podjęcia kroków prowadzących do poznania wartości małżeńskiego przymierza podniesionego przez Chrystusa do godności sakramentu oraz wspiera się ich i ich rodziny na drodze do zawarcia sakramentalnego małżeństwa,
- osoby żyjące w związkach niesakramentalnych, a niemogących zrealizować pragnienia zawarcia małżeństwa sakramentalnego na skutek przeszkody węzła małżeńskiego (por. kan. 1085 § 1 *Kodeksu prawa kanonicznego*) zachęca się do dbałości o niesakramentalne formy umacniania więzi z Chrystusem i Kościołem, do pielęgnowania wartości rodzinnych oraz – o ile to możliwe – do wejścia na drogę, która pozwoli na powrót do życia sakramentalnego⁵¹.

Zarządzenia i zalecenia

Duszpasterstwo małżeństw i rodzin w archidiecezji katowickiej

64. Zarządza się realizację przez Wydział Duszpasterstwa Rodzin następujących zadań⁵²:
 - a. wspieranie parafii poprzez przygotowywanie materiałów pomocniczych do parafialnego duszpasterstwa małżonków i rodzin, w szczególności opartych na doświadczeniu ruchów lub stowarzyszeń, w których wzrastają małżeństwa i rodziny;
 - b. nabór, stałą formację oraz rozwijanie wiedzy i umiejętności doradców życia rodzinnego posługujących w archidiecezji katowickiej oraz weryfikację ich kompetencji poprzez wizytację ich posługi⁵³, związaną z udzielaniem i przedłużaniem misji kanonicznej;

⁵¹ Biorąc pod uwagę prawo małżonków do zaskarżenia ważności małżeństwa (kan. 1674 *Kodeksu prawa kanonicznego*) oraz prawo do legalnego dochodzenia i obrony przysługujących im w Kościele uprawnień na właściwym forum kościelnym według przepisów prawa (por. kan. 221 § 1), należy wspomagać spośród małżonków tych, którzy mają wątpliwości co do ważności zawartego przez nich małżeństwa, zwłaszcza poprzez przekaz właściwych informacji na temat działalności sądów kościelnych i obowiązującego w Kościele prawa.

⁵² Strukturę i szczegółowe zadania zwyczajnego duszpasterstwa rodzin określa dokument *Zasady duszpasterstwa rodzin w archidiecezji katowickiej* (obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”).

⁵³ Do wizytacji doradców życia rodzinnego upoważniony jest archidiecezjalny duszpasterz rodzin i archidiecezjalny doradca życia rodzinnego.

- c. współpracę z dziekanami i dekanalnymi duszpasterzami rodzin oraz inspirowanie i wspieranie działań parafialnych, dekanalnych, rejonowych i archidiecezjalnych na rzecz małżeństw i rodzin;
 - d. systematyczną weryfikację i uaktualnianie form bliższego i bezpośredniego przygotowania do małżeństwa oraz sposobów działania duszpasterstwa małżeństw;
 - e. ewaluację przygotowania bliższego i bezpośredniego do małżeństwa przez ankiety opracowywane przez Wydział Duszpasterstwa Rodzin (wyniki ewaluacji udostępnia się Wydziałowi Duszpasterstwa Rodzin, dziekanowi, dekanalnemu duszpasterzowi rodzin oraz proboszczowi);
 - f. dbałość o dostępność i jakość poradnictwa rodzinnego w archidiecezji katowickiej;
 - g. rozwijanie profesjonalnych struktur formacji i wsparcia małżeństw i rodzin (przede wszystkim tych, które doświadczają różnorodnych wyzwań i trudności)⁵⁴, a zwłaszcza Archidiecezjalnej Specjalistycznej Poradni Rodzinnej oraz utworzenie (do roku po zakończeniu Synodu) rejonowych specjalistycznych poradni rodzinnych⁵⁵;
 - h. współpracę z ruchami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz małżeństwa i rodziny⁵⁶.
65. Zarządza się coroczne uwzględnianie tematyki duszpasterstwa małżeństw i rodzin w ramach formacji stałej prezbitarów (we współpracy z Wydziałem Duszpasterstwa Rodzin).
66. Zarządza się powołanie przy Wydziale Duszpasterstwa Rodzin Rady Wydziału Duszpasterstwa Rodzin. Radę powołuje dyrektor Wydziału. Celem Rady jest diagnozowanie aktualnych potrzeb duszpasterskich małżeństw i rodzin archidiecezji katowickiej oraz wytyczanie nowych kierunków i celów duszpasterskich.

⁵⁴ Między innymi poprzez publikowanie na stronach internetowych Wydziału Duszpasterstwa Rodzin oraz parafii informacji o dyżurach doradców i ich danych kontaktowych.

⁵⁵ Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium duszpasterstwa rodzin* (2003), nr 43. W rejonowych poradniach rodzinnych udzielana będzie pomoc rodzinie, podobnie jak w Archidiecezjalnej Specjalistycznej Poradni Rodzinnej, poprzez posługę duszpasterską kapłana, prowadzenie poradni rodzinnej o charakterze interdyscyplinarnym dzięki udziałowi specjalistów z różnych dziedzin (psychologii, pedagogiki, prawa, poradnictwa rodzinnego, terapii uzależnień). Proponowane miejsca dla rejonowych specjalistycznych poradni rodzinnych to: Chorzów, Rybnik, Jastrzębie-Zdrój, Tychy, Pszczyna.

⁵⁶ Takimi jak: Domowy Kościół, Instytut Świętej Rodziny, ruch duchowości małżeńskiej Equipes Notre-Dame, Ruch Focolari, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Wspólnota Trudnych Małżeństw „Sychar”.

67. Zaleca się współpracę Wydziału Duszpasterstwa Rodzin z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w zakresie: opracowywania programów nauczania realizowanych w ramach Wydziału Duszpasterstwa Rodzin, zgłaszania przez Wydział Duszpasterstwa Rodzin nowych propozycji dotyczących programu kształcenia na kierunku nauki o rodzinie, współpracy w ramach badań naukowych czy studiów podyplomowych.
68. Zaleca się współpracę Wydziału Duszpasterstwa Rodzin z innymi podmiotami i organizacjami działającymi na rzecz rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem samorządów (również w zakresie przygotowania do małżeństwa).
69. Zaleca się Wydziałowi Duszpasterstwa Rodzin wypracowanie wskazań dla proboszczów do pracy z osobami i rodzinami dotkniętymi skutkami emigracji zarobkowej.

Duszpasterstwo małżeństw i rodzin w dekanacie

70. Zarządza się koordynowanie duszpasterstwa małżeństw i rodzin w dekanacie przez dekanalnego duszpasterza rodzin przy wsparciu dziekana danego dekanatu.
 - a. Dekanalnego duszpasterza rodzin powołuje Arcybiskup Metropolita Katowicki na wniosek dyrektora Wydziału Duszpasterstwa Rodzin.
 - b. Do zadań dekanalnego duszpasterza rodzin należą:
 - podejmowanie dekanalnych inicjatyw duszpasterskich na rzecz małżeństw i rodzin,
 - koordynacja przygotowania bliższego i bezpośredniego do małżeństwa oraz nadzór nad nim w parafiach dekanatu,
 - dbanie o dostępność i jakość poradni życia rodzinnego w dekanacie, promocja rejonowych specjalistycznych poradni rodzinnych,
 - współpraca z Wydziałem Duszpasterstwa Rodzin oraz ruchami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz małżeństwa i rodziny.
71. Zaleca się duszpasterzom (zwłaszcza dekanalnym duszpasterzom rodzin oraz duszpasterzom młodzieży) organizowanie rekolekcji weekendowych w ramach przygotowania bliższego do małżeństwa.

Duszpasterstwo małżeństw i rodzin w parafii

72. Proboszcz powinien podejmować w szczególności następujące działania:
 - a. organizować przygotowanie bliższe i bezpośrednie do sakramentu małżeństwa;
 - b. prowadzić poradnię życia rodzinnego;

- c. integrować rodziny w parafii⁵⁷;
 - d. organizować katechezę dla rodziców – na przykład przed pierwszą komunią świętą ich dzieci, przed bierzmowaniem (przynajmniej dwa razy w cyklu przygotowania);
 - e. współpracować z dekanalnym duszpasterzem rodzin, Wydziałem Duszpasterstwa Rodzin oraz ruchami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz rodziny, towarzysząc głównie młodym małżeństwom i małżeństwom w kryzysie.
73. Zaleca się proboszczom organizowanie duszpasterstwa małżeństw i rodzin będących w sytuacjach wyjątkowych lub nieprawidłowych (rodziny rozbite, związki niesakramentalne, konkubiny).
74. Zaleca się proboszczom angażowanie doradców życia rodzinnego, którzy w sposób kompleksowy⁵⁸ podejmują posługę na rzecz rodzin parafii lub dekanatu.
75. Zaleca się współpracę parafii z innymi podmiotami i organizacjami działającymi na rzecz rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem samorządów (również w zakresie przygotowania do małżeństwa).

Inne

76. Zadania duszpasterstwa rodzin w sposób bardziej szczegółowy określają *Zasady duszpasterstwa rodzin w archidiecezji katowickiej*, które powinny być uaktualnione po II Synodzie Archidiecezji Katowickiej.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”, nr 11, 12, 35;

Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”, nr 46-52, 93;

Dekret o apostołstwie świeckich „Apostolicam Actuositatem”, nr 11;

Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim „Gravissimum Educationis”, nr 3.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 834-848; 1055-1165.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 1601-1666; 1691-1698; 2331-2359; 2360-2400; 2514-2533.

⁵⁷ Na przykład poprzez: świętowanie jubileuszy małżeńskich, organizowanie festynów parafialnych czy spotkań dla małżonków, organizowanie możliwości i sposobności do wzajemnej pomocy między rodzinami, wymianę doświadczeń i przemyśleń, podejmowanie wspólnych dzieł dla dobra własnego i innych parafian.

⁵⁸ Na przykład poprzez: wspieranie i koordynowanie inicjatyw ruchów i wspólnot parafialnych, rozeznawanie potrzeb małżeństw i rodzin, organizowanie pomocy osobom starszym i potrzebującym pomocy, współpracę z miejskimi ośrodkami pomocy społecznej, organizowanie szkoleń i spotkań dla małżonków i rodzin.

Paweł VI:

Encyklika „Humanae vitae”.

Jan Paweł II:

Encyklika „Evangelium vitae”;

Adhortacja apostolska „Familiaris consortio”;

List „Mulieris dignitatem” (1988);

List do Rodzin „Gratissimam sane” (1994).

Franciszek:

Adhortacja apostolska „Amoris Laetitia”.

Kongregacja Nauki Wiary:

Deklaracja „Persona humana” (1975);

Instrukcja „Donum Vitae” (1987);

List „Annus Internationalis” (1994);

Instrukcja „Dignitas Personae on Certain Bioethical Questions” (2008).

Papieska Rada do spraw Rodziny:

The Sexual Exploitation of Children (1992);

The Natural Methods for the Regulation of Fertility (1992);

The Rights of the Family and the Media (1993);

The Rights of the Family on the Threshold of the Third Millennium (1993);

The Institutes for the Family and for Bioethics (1993);

25th Anniversary of Humanae vitae (1993);

The Rights and Care of the Elderly (1993);

Family and Adoption (1994);

The Family and the Cairo Conference (1994);

Marriage and the Family in the World (1994);

May The Domestic Church be the Sanctuary of Life (1995);

The Family and the Economy in the Future of Society (1996);

The Dignity of the family and Life in American Politics (1996);

The Family and Demography in Europe (1996);

The Family: Gift and Commitment (1996);

Przygotowanie do sakramentu małżeństwa (1996);

Liberalization of Drugs? (1997);

The Pastoral Care of the Divorced and Remarried (1997);

Families of Children with Cerebral Impairments (1997);

The Family – Rio de Janeiro (1997);

Declaration on the Decrease of Fertility in the World (1998);

Human Rights and the Rights of the Family (1998);

The Family and Human Rights on the 50th Anniversary of the Universal Declaration of Human Rights (1999);

The Family and Life in Europe Today (1999);

The Family and Human Rights (1999);

Declaration on the Resolution of the European Parliament, which Equates the Family with "De Facto" Unions, Including Same Sex Unions (2000);

Family, Marriage and "De Facto" Unions (2000);

Papieska Rada „Iustitia et Pax”:

Kompendium nauki społecznej Kościoła (2004), nr 209-255.

Konferencja Episkopatu Polski:

Instrukcja dotycząca przygotowania do małżeństwa i życia rodzinnego oraz wprowadzenia nowego obrzędu sakramentu małżeństwa (1975);

Instrukcja dla duszpasterzy w sprawie małżeństwa konkordatowego (1998);

Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin (2003).

Rada do spraw Rodziny Konferencji Episkopatu Polski:

Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie (2009).

II Polski Synod Plenarny:

Powołanie do życia w małżeństwie i rodzinie.

Duszpasterstwo młodzieży w Kościele katowickim⁵⁹

Wstęp

77. Młodzież jest nadzieją Kościoła⁶⁰. Jednocześnie wobec dokonujących się przemian społecznych obecność młodych w Kościele staje się dla duszpasterstwa wyzwaniem. Z jednej strony bowiem obserwuje się u wielu młodych zainteresowanie wiarą i chęć życia nią oraz zaangażowanie w różne propozycje duszpasterstwa młodzieży. Z drugiej jednak strony można zauważyć wśród młodych spadek praktyk religijnych, oficjalne deklarowanie niewiary, a także rozbieżności i selektywność w podejściu do prawd wiary i zasad moralności głoszonych przez Kościół⁶¹.
78. W kontekście szybko zmieniających się warunków życia wypracowane niegdyś, bogate i niejednokrotnie pionierskie doświadczenia Kościoła katowickiego w zakresie duszpasterstwa młodzieży⁶² nie mogą nas zamykać

⁵⁹ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Duszpasterstwa Młodzieży przyjęty przez zgromadzenie synodalne na XI sesji plenarnej 7 maja 2016 roku.

⁶⁰ Por. Sobór Watykański II, *Deklaracja „Gravissimum educationis”*, nr 2.

⁶¹ Por. S. Zaręba, *W kierunku jakiej religijności? Studia nad katolicyzmem polskiej młodzieży*, Warszawa 2008.

⁶² Szczególną rolę odegrał tutaj sługa Boży ksiądz Franciszek Blachnicki, który wypracował metodę przeżyciowo-wychowawczą rekolekcji oazowych (Oaza Dzieci Bożych). Pierwsze rekolekcje Oazy Dzieci Bożych odbyły się w 1954 roku w Bibieli k. Tarnowskich Gór. W 1963 roku ksiądz Blachnicki rozpoczął na nowo (po trzyletniej przerwie) prowadzenie rekolekcji oazowych, które przekształciły się w ruch oazowy, zwany od 1969 roku Ruchem Żywego Kościoła, a od 1976 roku – Ruchem Światło-Życie. W 1973 roku ksiądz Blachnicki zastosował metodę piętnastodniowych rekolekcji przeżyciowych do grup: młodzieży żeńskiej i męskiej, dzieci, studentów, młodzieży pracującej, księży, alumnów, sióstr zakonnych, dorosłych świeckich i całych rodzin. Zob. A. Wodarczyk, *Blachnicki Franciszek Karol*, w: *Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego XIX i XX wieku*, red. M. Pater, Katowice 1996, s. 36nn.

na dalsze poszukiwania nowych jego form – nowych dróg dotarcia do człowieka. Należy docenić zasługi, jakie mają pod tym względem zwłaszcza duszpasterze młodzieży, katecheci i nauczyciele, rozumiejący ducha współczesnego czasu i nieustający zarówno w wysiłkach budzenia wiary w tych, którzy są ochrzczeni, ale odeszli od wiary czy praktykują ją tylko okazjonalnie lub deklarują się jako niewierzący, jak i w próbach podtrzymywania i pogłębiania wiary u tych, którzy na jej drodze pozostają.

79. Duszpasterstwo młodzieży⁶³ jest jednym z priorytetowych kierunków pastoralnych działań Kościoła katowickiego. Obejmuje ono nową ewangelizację oraz formację i wychowanie chrześcijańskie młodych⁶⁴. Nade wszystko zaś duszpasterstwo młodzieży wspiera integralny rozwój osobowościowy ludzi młodych, pomaga im w rozwiązywaniu trudności egzystencjalnych⁶⁵. Z tych też powodów Synod uznaje za wskazane utworzenie Ośrodka Rozwoju Młodzieży i Rodziny. Podejmowane działania ewangelizacyjne, formacyjne i wychowawcze mają na celu wspieranie kształtowania osobowości ludzi młodych w przestrzeni wiary oraz na płaszczyźnie ludzkiej.

Zarządzenia i zalecenia

Organizacja duszpasterstwa młodzieży w archidiecezji katowickiej

80. Zarządza się, by archidiecezjalne duszpasterstwo młodzieży działało w ramach struktury Wydziału Duszpasterstwa. Za koordynację archidiece-

⁶³ Pod pojęciem duszpasterstwa młodzieży rozumiemy zorganizowaną działalność Kościoła, adresowaną do wszystkich młodych ludzi (uczniów starszych klas szkoły podstawowej w systemie ośmioklasowym albo szkoły gimnazjalnej i średniej [ponadgimnazjalnej] oraz studentów). Urzeczywistnia się ona w ramach duszpasterstwa zwyczajnego – parafialnego jako podstawowego i uprzywilejowanego oraz w ramach duszpasterstwa nadzwyczajnego – ponadparafialnego.

⁶⁴ Realizuje się to poprzez przygotowanie młodych do sakramentu bierzmowania i małżeństwa oraz poprzez ich zaangażowanie w działalność ruchów i stowarzyszeń chrześcijańskich (na przykład Ruchu Światło-Życie, Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, Dzieci Maryi, służby liturgicznej). Zagadnieniem przygotowania do sakramentu bierzmowania zajmowała się w trakcie prac II Synodu Archidiecezji Katowickiej Komisja do spraw Katechezy i Wychowania Katolickiego, przygotowaniem do sakramentu małżeństwa – Komisja do spraw Duszpasterstwa Rodzin, natomiast zaangażowaniem młodzieży w działalność ruchów i stowarzyszeń – Komisja do spraw Duszpasterstwa.

⁶⁵ Jak wskazują badania, znaczny odsetek ludzi młodych wywodzi się z rodzin dysfunkcyjnych. Zob. G. Polok, *Instytucjonalne formy wsparcia młodzieży akademickiej pochodzącej z rodzin dysfunkcyjnych*, Katowice 2015.

zjalnego duszpasterstwa młodzieży odpowiada powołany przez Arcybiskupa Metropolite Katowickiego duszpasterz młodzieży w archidiecezji katowickiej⁶⁶.

81. Duszpasterstwo młodzieży powinno być realizowane zasadniczo na poziomie parafialnym. Oprócz duszpasterzy w parafii wspomagają je dekanalni oraz rejonowi duszpasterze młodzieży.
82. Rejonowe Centra Światowych Dni Młodzieży winny pełnić funkcję pomocniczą dla duszpasterstwa młodzieży na poziomie parafialnym i dekanalnym.
83. Aby zapewnić koordynację wszystkich działań dotyczących ludzi młodych, Wydział Duszpasterstwa powinien organizować cykliczne spotkania osób odpowiedzialnych za pracę z młodzieżą⁶⁷.
84. W kierowaniu księży do poszczególnych zadań zaleca się uwzględnianie ich osobistych uzdolnień, otrzymanych charyzmatów, „specjalizacji” oraz doświadczenia duszpasterskiego.
85. Zaleca się, by duszpasterz młodzieży (rejonowy, dekanalny) mógł dla dobra duszpasterskiego pozostać w parafii dłużej niż trzy lata.
86. Zaleca się wszystkim księżom, by wykazywali szczególne zainteresowanie sprawami młodzieży oraz nawiązywali osobiste relacje z młodymi ludźmi (roztropne duszpasterstwo indywidualne).

Rejonowe duszpasterstwo młodzieży

87. Rejonowe Centra Światowych Dni Młodzieży⁶⁸ winny być przekształcone w rejonowe duszpasterstwa młodzieży i koordynowane przez rejonowego

⁶⁶ Do jego zadań należą zwłaszcza:

- a. planowanie działań w duszpasterstwie młodzieży;
- b. koordynowanie inicjatyw duszpasterskich dotyczących młodzieży;
- c. organizowanie archidiecezjalnych spotkań młodych;
- d. koordynowanie Światowych Dni Młodzieży na poziomie archidiecezji;
- e. organizacja Archidiecezjalnej Rady Duszpasterstwa Młodzieży;
- f. przewodniczenie Archidiecezjalnej Radzie Duszpasterstwa Młodzieży;
- g) przygotowanie propozycji programów pracy duszpasterskiej z młodymi, które mogłyby być stosowane w zróżnicowanym duszpasterstwie w parafiach archidiecezji;
- h) koordynowanie powstawania programów kształcenia animatorów młodzieżowych.

⁶⁷ Którymi są: duszpasterz młodzieży w archidiecezji katowickiej, archidiecezjalny moderator do spraw nowej ewangelizacji, archidiecezjalny duszpasterz akademicki, a także przedstawiciele Wydziału Katechetycznego i Seminarium Duchownego oraz odpowiedzialni za Ruch Światło-Życie, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, ministrantów i Dzieci Maryi.

⁶⁸ Czyli: Chorzów, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Rybnik, Tychy, Wodzisław Śląski, Żory.

duszpasterza młodzieży, którego powołuje Arcybiskup Metropolita Katowicki na wniosek duszpasterza młodzieży w archidiecezji katowickiej. Duszpasterze rejonowi ściśle współpracują z duszpasterzem młodzieży w archidiecezji katowickiej i dekanalnymi duszpasterzami młodzieży.

88. Zarządza się, by rejonowi duszpasterze młodzieży realizowali następujące zadania:

- formację duchową młodzieży w kontekście Światowych Dni Młodzieży;
- koordynowanie i wspieranie różnych form duszpasterstwa młodzieży na poziomie rejonu, dekanatu i parafii;
- rozeznawanie aktualnych potrzeb duchowych młodzieży;
- proponowanie środków pomocowych dla młodych pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych oraz przeżywających różne problemy;
- dawanie możliwości wymiany doświadczeń duszpasterzom oraz osobom świeckim zaangażowanym w duszpasterstwo młodzieży;
- współpracę z ruchami i stowarzyszeniami młodzieżowymi;
- posługę duszpasterską w mediach społecznościowych (Internet, nowe technologie);
- współpracę z katechetami, a zwłaszcza z katechetami stałymi (prefektami) w szkołach.

Dekanalne duszpasterstwo młodzieży

89. Do obowiązków dekanalnych duszpasterzy młodzieży – mianowanych przez Arcybiskupa Metropolitę Katowickiego po wyborach w dekanatach i konsultacjach z duszpasterzem młodzieży w archidiecezji katowickiej – należy współpraca z archidiecezjalnym i rejonowym duszpasterzem młodzieży oraz angażowanie się w inicjatywy proponowane młodzieży na poziomie dekanatu.

Parafialne duszpasterstwo młodzieży

90. Zarządza się sprawowanie w każdej parafii archidiecezji katowickiej raz w miesiącu mszy świętej dla młodzieży w jej intencji⁶⁹.

91. Każda parafia powinna zapewnić odpowiednio wyposażone pomieszczenie (multimedia, zaplecze kuchenne i sanitarne) dla spotkań młodzieży.

92. Rokrocznie duszpasterze powinni przygotowywać ujęte w harmonogram propozycje pracy z młodzieżą w parafii i do połowy września przysyłać je katechetom do szkół, do których uczęszcza młodzież danej parafii.

⁶⁹ Ważne, by w odpowiedni sposób skierować zaproszenie do młodzieży oraz zadbać o jak najlepsze ukształtowanie liturgii. Do wygłoszenia homilii można zapraszać księży spoza parafii, szczególnie rejonowych lub dekanalnych duszpasterzy młodzieży.

Do końca września katecheci powinni przeprowadzić stosowną katechezę na temat możliwych form uczestnictwa w życiu parafialnym i przekazać propozycje duszpasterzy uczniom.

93. Do połowy września proboszcz parafii powinien przekazać roczny harmonogram pracy z młodzieżą duszpasterzowi młodzieży w archidiecezji katowickiej.
94. Zaleca się, aby uprzywilejowaną formą duszpasterstwa młodzieży w parafii były współpracujące ze sobą ruchy i stowarzyszenia młodzieżowe⁷⁰.
95. Zaleca się wprowadzenie do parafialnego duszpasterstwa młodzieży zasady duszpasterstwa zróżnicowanego, dostosowanego do poziomu rozwoju wiary i relacji do Kościoła⁷¹.
96. Zaleca się, by w pracy z młodzieżą stosować metody, formy i środki nowej ewangelizacji oraz ściśle współpracować z moderatorem do spraw nowej ewangelizacji w archidiecezji katowickiej.
97. W pracy z młodzieżą zaleca się wykorzystywanie metody projektów, przede wszystkim o charakterze socjalnym i charytatywnym⁷².
98. Zaleca się angażowanie w pracę pastoralną z młodzieżą parafian, którzy są świadkami wiary i posiadają odpowiednie do tej pracy predyspozycje.
99. Zaleca się, by zwracać uwagę na sytuację egzystencjalną ludzi młodych, głównie osób pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych⁷³.
100. Zaleca się łączenie pracy z młodzieżą z pracą z rodzicami, a nawet całymi rodzinami, zwłaszcza w czasie przygotowania do sakramentu bierzmowania oraz do sakramentu małżeństwa.
101. Zaleca się, by ze szczególną troską i zaangażowaniem podejmować pracę z młodzieżą na etapie gimnazjalnym (albo w dwóch ostatnich klasach szkoły podstawowej w systemie ośmioklasowym). Dlatego w miarę możliwości w gimnazjum (lub w dwóch ostatnich klasach szkoły podstawowej) powinien uczyć ksiądz z parafii, na terenie której znajduje się szkoła.

⁷⁰ Zwłaszcza: Ruch Światło-Życie, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Dzieci Maryi i służba liturgiczna.

⁷¹ Duszpasterstwo zróżnicowane, dostosowane do poziomu rozwoju wiary i relacji do Kościoła młodych ludzi, może być kierowane do trzech grup adresatów: młodzieży zaangażowanej, młodzieży zainteresowanej, młodzieży zdystansowanej. Według tego kryterium należy dobierać metody i formy pracy z młodzieżą.

⁷² Proponowanie różnych form wolontariatu przyczynia się do wszechstronnego rozwoju młodych ludzi oraz bardziej ich integruje.

⁷³ W przypadku zaobserwowania problemów należy zapewnić młodemu człowiekowi wsparcie i profesjonalną pomoc, wykorzystując Ośrodek Rozwoju Młodzieży i Rodziny oraz jego filie.

102. Zaleca się koncentrowanie pracy duszpasterskiej z młodzieżą gimnazjalną (albo młodzieżą ostatnich klas szkoły podstawowej w systemie ośmioklasowym) na przygotowaniu do sakramentu bierzmowania, którego cennym uzupełnieniem będzie proponowanie młodemu udziału w spotkaniach ruchów i stowarzyszeń młodzieżowych.
103. Zaleca się organizowanie – wraz z innymi parafiami dekanatu lub w ramach rejonu – wyjazdowych rekolekcji czy pielgrzymek dla różnych grup młodzieżowych z parafii.
104. Zaleca się, by w miarę możliwości włączać do duszpasterstwa młodzieży uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej.
105. Zaleca się, by w miarę potrzeb objąć duszpasterską opieką także młodzież pracującą.
106. Zaleca się, aby w planowaniu i realizacji działań związanych z duszpasterstwem młodzieży w parafii uwzględniać opinie, doświadczenia i oczekiwania samej młodzieży, wprowadzając ją tym samym we współtworzenie życia parafialnego w jego różnych aspektach, z działalnością duszpasterskiej rady parafialnej włącznie.
107. Zaleca się, by w duszpasterstwie młodzieży stosować formy wykorzystujące aktywność fizyczną, w tym zajęcia sportowe lub rozwijające więzi z przyrodą.

Duszpasterstwo akademickie

108. Organizację duszpasterstwa akademickiego określają szczegółowo *Zasady duszpasterstwa akademickiego archidiecezji katowickiej*⁷⁴.
109. Zaleca się – po odpowiednim rozeznaniu – powołanie rejonowych ośrodków duszpasterstwa akademickiego.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim „Gravissimum educationis”.

Jan Paweł II:

List Apostolski do młodych całego świata z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży (1985).

Kongregacja do spraw Nauczania Katolickiego, Papieska Rada do spraw Wiernych Świeckich i Papieska Rada do spraw Kultury:

Instrukcja „Obecność Kościoła na uniwersytecie i w kulturze uniwersyteckiej” (1994).

II Polski Synod Plenarny

Szkola i uniwersytet w życiu Kościoła i narodu.

⁷⁴ Obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”.

Duchowieństwo

Kościoła katowickiego⁷⁵

Wstęp

110. Jedyne kapłaństwo Chrystusa nieustannie uobecnia się w Kościele we wspólnym kapłaństwie wszystkich wiernych oraz w kapłaństwie urzędowym, czyli hierarchicznym – kapłaństwie biskupów i prezbiterów⁷⁶. Przyjęty przez prezbiterów sakrament święceń upodabnia ich w nowy i specyficzny sposób do Jezusa Chrystusa, sprawiając, że celem ich życia i działania staje się „głoszenie Ewangelii światu i budowanie Kościoła w imieniu i zastępstwie Chrystusa (*in persona Christi*), Głowy i Pasterza”⁷⁷.
111. Ponieważ w odnowie Kościoła Chrystusowego prezbiterom „wyznacza się ogromnie ważną i nawet z dnia na dzień coraz trudniejszą rolę, rzeczą bardzo pożyteczną wydało się szersze i głębsze rozważenie zagadnień dotyczących prezbiterów [...], aby – w często tak dogłębnie zmienionych warunkach duszpasterskich i kulturowych – ich posługiwanie skuteczniej wspierać i lepiej troszczyć się o ich życie [...]”⁷⁸. Powyższe stwierdzenie Soboru Watykańskiego II, mimo iż sformułowane zostało pół wieku temu, nie straciło nic ze swej aktualności także w odniesieniu do dzisiejszej posługi i życia prezbiterów Kościoła katowickiego.
112. Dlatego też II Synod Archidiecezji Katowickiej, zachowując cenne dziedzictwo wartościowych kapłańskich postaw i działań, w jakie bogata jest dziewięćdziesięcioletnia historia naszego Kościoła, pragnie swoimi postanowieniami przyczynić się do tego, aby duchowni tworzący prezbiterium archidiecezjalne (we współpracy z prezbiterami zakonnymi posługującymi

⁷⁵ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Duchowieństwa, przyjęty przez zgromadzenie synodalne na IX sesji plenarnej 6 lutego 2016 roku.

⁷⁶ Por. *Katechizm Kościoła katolickiego*, nr 1545–1547.

⁷⁷ Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Pastores dabo vobis”*, nr 15.

⁷⁸ Sobór Watykański II, *Dekret „Presbyterorum ordinis”*, nr 1.

na terenie archidiecezji katowickiej) mogli w aktualnych warunkach owocnie realizować swoje powołanie: wypełniać zleczone im przez Chrystusa posłannictwo w naszym lokalnym Kościele – w otwarciu na potrzeby Kościoła powszechnego⁷⁹.

113. Jednocześnie katowicki Kościół z wdzięcznością przyjmuje i wspiera trwającą od niedawna posługę diakonów stałych⁸⁰, ufając, że Pan pomnoży w przyszłości liczbę tych cennych współpracowników biskupa i przebiterów.
114. Niniejsze wskazania dotyczące niektórych aspektów posługi kapłańskiej – w powiązaniu z innymi postanowieniami II Synodu Archidiecezji Katowickiej, które do niej się odnoszą – opierają się na głębokim przeświadczeniu, że „realizacja naczelnego zadania duszpasterskiego, jakim jest nowa ewangelizacja [...], dziś zwłaszcza potrzebuje kapłanów, którzy bezwzględnie i w pełni przeżywają tajemnicę Chrystusa i potrafią wypracować nowy styl życia duszpasterskiego, w głębokiej jedności z papieżem, biskupami i z innymi kapłanami oraz w owocnej współpracy z wiernymi świeckimi [...]”⁸¹.

Zarządzenia i zalecenia

Wspólnotowe formy przeżywania kapłaństwa

115. Zaleca się dbanie o współbraci przebiterów, szczególnie o najbliższych współpracowników, wyrażające się przede wszystkim w poświęcaniu im czasu na rozmowę, we wspólnym odpoczynku i świętowaniu, w gotowości do pomocy w realizacji obowiązków, w modlitwie.
116. Zaleca się wspólnotową celebrację przynajmniej części liturgii godzin lub inną formę wspólnej, codziennej modlitwy.
117. Zaleca się odbywanie systematycznych spotkań duszpasterzy parafii (i innych grup kapłańskich), polegających na dzieleniu się słowem Bożym i doświadczeniem wiary oraz praktyką duszpasterską, a także na planowaniu zadań duszpasterskich. Na takie spotkania proponuje się każdy czwartkowy wieczór, który należy zachować wolnym od innych zadań.
118. Zaleca się tworzenie na probostwach kaplic domowych (z zachowaniem odpowiednich norm prawa) oraz miejsc do wspólnego spędzania czasu wolnego – należy je uwzględnić w planach remontów probostw.

⁷⁹ Por. tenże, *Dekret o formacji kapłańskiej „Optatam totius”*, nr 20.

⁸⁰ Por. *Status diakona stałego w archidiecezji katowickiej* (obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”).

⁸¹ Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Pastores dabo vobis”*, nr 18.

119. Odpowiedzialnemu za formację prezbiterów zaleca się przygotowanie i stałe aktualizowanie na stronie internetowej archidiecezji katowickiej informacji o wspólnotach kapłańskich istniejących w Kościele katowickim lub poza nim (z przedstawieniem miejsc i terminów spotkań).

Formacja stała księży archidiecezji katowickiej

120. Wszyscy prezbiterzy archidiecezji katowickiej zobowiązani są do formacji stałej: osobistej i wspólnotowej. Zasady formacji wspólnotowej określa *Zarządzenie w sprawie formacji prezbiterów w archidiecezji katowickiej*⁸².
121. Zaleca się władzom Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego wprowadzenie do programu Podyplomowych Studiów Teologii Pastoralnej zajęć z prawa wyznaniowego, ekonomii i zarządzania.

Zarządzanie personaliami archidiecezji katowickiej

122. Zarządza się przygotowanie niepublicznej elektronicznej bazy danych personalnych prezbiterów archidiecezji katowickiej. Baza ta zawierałaby informacje dotyczące predyspozycji, umiejętności, doświadczeń oraz przebiegu posługi duszpasterskiej i katechetycznej prezbiterów. W tym celu dane zgromadzone już w kancelarii kurii mogą być uzupełnione za pomocą odpowiedniej ankiety.
123. Zaleca się prezbiterom zatrudnionym w Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego włączanie się w pomoc duszpasterską, zwłaszcza w parafiach.

Urlop wypoczynkowy

124. Z reguły prezbiterzy korzystają z przysługującego im urlopu wypoczynkowego w lipcu i sierpniu.
125. Zaleca się, aby prezbiterzy, którzy nie mają stałych obowiązków w czasie roku szkolnego lub akademickiego, korzystali z urlopu w innym czasie niż lipiec i sierpień, zaś prezbiterzy pracujący poza duszpasterstwem parafialnym – by podejmowali zastępstwa parafialne w okresie urlopowym. Dotyczy to również księży będących pracownikami Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego.
126. W czasie przerwy semestralnej prezbiterzy rozpoczynają swój tygodniowy wypoczynek zasadniczo w poniedziałek po pierwszej Eucharystii porannej, a powracają do parafii w sobotę przed rozpoczęciem celebracji ostatniej mszy świętej.

⁸² Obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”.

127. Prezbyterom prowadzącym w czasie urlopu działalność duszpasterską o charakterze formacyjnym lub charytatywnym można udzielić dodatkowego urlopu.

Zastępstwo za chorego księdza w parafii

128. Zaleca się, aby w przypadku nagłej niedyspozycji prezbytera – spowodowanej chorobą lub hospitalizacją – stosowano zasadę pomocniczości:
- a. w parafii, w której duszpasterzuje tylko jeden kapłan, zastępstwa koordynuje dziekan – po uprzednim powiadomieniu o zaistniałej sytuacji wikariusza generalnego;
 - b. w parafii, w której posługuje kilku duszpasterzy, zastępstwa koordynuje proboszcz lub najstarszy stażem wikariusz – po uprzednim powiadomieniu o zaistniałej sytuacji dziekana;
 - c. w przypadku przewlekłej choroby prezbytera stosowne decyzje podejmuje Arcybiskup Metropolita Katowicki.

Formy wsparcia dla kapłanów przeżywających trudności

129. Zobowiązuje się proboszczów i dziekanów oraz wikariusza generalnego do podjęcia braterskich rozmów i odpowiednich działań wobec kapłanów przeżywających trudności osobiste lub życiowe oraz wobec duchownych wyobcowanych ze wspólnoty kapłańskiej.
130. Zarządza się przygotowanie w archidiecezji katowickiej systemu wsparcia dla księży przeżywających trudności. Trzonem systemu powinna być grupa odpowiednio formowanych, doświadczonych kierowników duchowych i psychologów (terapeutów), utrzymująca stały kontakt ze specjalistycznymi ośrodkami rekolekcyjnymi i terapeutycznymi oraz ojcami duchownymi dekanatów.
131. Zaleca się kapłanom, aby utrzymywali dyskretny, indywidualny kontakt z duchownymi, którzy porzucili posługę i w razie konieczności udzielali im stosownego wsparcia.

Posługa dziekana w archidiecezji katowickiej

132. Dziekan na zaproszenie Arcybiskupa Metropolity Katowickiego omawia z nim w czasie indywidualnego spotkania sytuację duszpasterską i personalną w dekanacie.
133. Wikariusz generalny powinien konsultować z dziekanem planowane w dekanacie zmiany personalne oraz wyznaczanie poszczególnym kapłanom zadań ponadparafialnych.
134. Dziekan powinien co najmniej raz w roku spotykać się indywidualnie z każdym z prezbyterów dekanatu, aby porozmawiać o jego posłudze duszpasterskiej i sytuacji egzystencjalnej.

Posługa proboszcza w archidiecezji katowickiej

135. Kandydata na urząd proboszcza zasadniczo mianuje się najpierw administratorem.
136. Proboszcz – zgodnie z określonymi przez *Kodeks prawa kanonicznego* (kan. 538) zasadami i warunkami – może wcześniej zrezygnować z pełnionej funkcji oraz kontynuować posługę duszpasterską w innej formie.
137. W przypadku zmiany proboszcza niezwiązanej z jego przejściem na emeryturę zaleca się spotkanie przedstawicieli Arcybiskupa Metropolity Katowickiego z parafialną radą duszpasterską.

Posługa wikariusza w parafii

138. Posługa wikariusza w jego pierwszej parafii trwa z reguły trzy lata.
139. Długość posługi wikariusza w jego drugiej i kolejnych parafiach zależna jest od:
 - a. oceny jego pracy przeprowadzonej przez wikariusza generalnego – zwłaszcza na podstawie opinii proboszcza i sprawozdania przedstawionego przez samego wikariusza;
 - b. pożytku i dobra wiernych, przede wszystkim wspólnot, które realizują rozbudowany program formacyjny;
 - c. zaangażowania w dzieła, które wymagają szczególnych predyspozycji lub umiejętności prezbitera (duszpasterstwa specjalne, katecheza, posługa charytatywna).
140. W uzasadnionych przypadkach posługa starszych stażem wikariuszy powinna być przedłużona ponad okres trzyletni.
141. Zmiany personalne wikariuszy parafialnych poprzedza zawsze rozmowa wikariusza generalnego z danym prezbyterem. Przy przeprowadzaniu zmian należy uwzględniać:
 - a. możliwość rozwoju prezbitera w kapłańskim posługiwaniu przez poznanie specyfiki pracy duszpasterskiej w różnych parafiach oraz podejmowanie przez niego opieki nad różnymi grupami i wspólnotami;
 - b. sytuację, predyspozycje i umiejętności całego zespołu duszpasterskiego w danej parafii;
 - c. aktualne potrzeby duszpasterskie danej parafii;
 - d. sytuację osobistą prezbitera.
142. Zaleca się, by wikariusze parafialni ograniczali zatrudnienie w szkołach do połowy etatu i koncentrowali swoje wysiłki na posłudze w parafii.

Posługa ojca duchownego w dekanacie

143. Powołanie na urząd ojca duchownego dekanatu powinno się odbywać wskutek wyborów dokonanych przez prezbiterów dekanatu. Kadencja ojca duchownego trwa pięć lat z możliwością przedłużenia o kolejną kadencję.
144. Wybór ojca duchownego dekanatu podlega zatwierdzeniu przez Arcybiskupa Metropolitę Katowickiego.
145. Zadania ojca duchownego dekanatu są następujące:
- a. dbanie o rozwój życia duchowego prezbiterów;
 - b. dbanie o rozwój relacji miłości prezbiterów między sobą, z Arcybiskupem Metropolitą Katowickim i biskupami pomocniczymi;
 - c. organizowanie – w porozumieniu z dziekanem i z odpowiedzialnym za formację stałą prezbiterów – modlitewno-formacyjnej części spotkań dekanalnych (należy zawsze pamiętać o modlitwie za zmarłych i chorych kapłanów);
 - d. pomoc – także w postaci interwencji mediacyjnych – w rozwiązywaniu konfliktów między prezbiterami lub prezbiterami i wiernymi;
 - e. pomoc w rozwiązywaniu osobistych trudności przeżywanych przez prezbiterów dekanatu;
 - f. wsparcie duchowe prezbiterów chorych i starszych;
 - g. posługa kierownictwa duchowego wobec prezbiterów oraz pomoc w znalezieniu odpowiedniego kierownika;
 - h. wspieranie animacji powołań kapłańskich, zakonnych i misyjnych w dekanacie we współpracy z archidiecezjalnym duszpasterzem powołań;
 - i. własna systematyczna formacja indywidualna oraz formacja w ramach formacji stałej prezbiterów⁸³.

Zasady określające status księdza rezydenta w parafii

Postanowienia ogólne

146. Do grupy księży rezydentów należą prezbiterzy skierowani przez Arcybiskupa Metropolitę Katowickiego do zamieszkania na terenie określonej parafii. Zazwyczaj są nimi kapłani na emeryturze lub rencie, którzy w miarę możliwości pomagają w pracy duszpasterskiej w tej parafii oraz księża pełniący posługę głównie poza duszpasterstwem parafialnym.
147. Rezydent podejmuje działania duszpasterskie w parafii pod kierunkiem jej proboszcza lub administratora.

⁸³ Por. wspomniane wyżej *Zarządzenie w sprawie formacji prezbiterów archidiecezji katowickiej*.

148. Rezydent spełniający funkcje diecezjalne powinien dostosować swoje obowiązki duszpasterskie wobec parafii do innych posług i zobowiązań.

Ustalenia szczegółowe

149. Kapłani rezydenci przed zamieszkaniem w domu parafialnym lub na probostwie zawierają pisemną umowę z proboszczem lub administratorem o wzajemnych zobowiązaniach. Umowa nabiera mocy po zatwierdzeniu jej przez wikariusza generalnego.
150. Umowa z rezydentem powinna zawierać:
- a. zasady finansowania kosztów przygotowania i remontów mieszkania zajmowanego przez rezydenta;
 - b. zasady uczestnictwa rezydenta w kosztach utrzymania mieszkania i żywienia;
 - c. obowiązki, jakie rezydent ma wypełniać w ramach duszpasterstwa parafialnego (na przykład prowadzenie grup duszpasterskich, udział w kółdzie i tak dalej).
151. Rezydentowi, który celebrowe msze święte w intencjach parafialnych, przysługują stypendia mszalne i *iura stolae*, rozliczane według zasad przyjętych w archidiecezji katowickiej.
152. Zaleca się, aby w czasie wakacji rezydent był szczególnym wsparciem duszpasterzy.
153. Jeśli rezydent – lub proboszcz (administrator) – doszedłby do wniosku, że współpraca jest utrudniona lub niemożliwa albo że druga strona nie wywiązuje się z umowy, powinien wówczas – po wyczerpaniu możliwości medacyjnych w dekanacie – zwrócić się do wikariusza generalnego o rozwiązanie umowy.

Księża emeryci

154. Co najmniej na rok przed osiągnięciem przez prezbitera wieku emerytalnego przyjętego w archidiecezji katowickiej Arcybiskup Metropolita Katowicki (lub wyznaczona przez niego osoba) powinien przeprowadzić z prezbiterem rozmowę, dotyczącą jego przejścia na emeryturę oraz jego przyszłego miejsca pobytu i sposobu zaangażowania duszpasterskiego.
155. W formacji stałej starszych księży należy uwzględnić problematykę starzenia się prezbiterów i przechodzenia przez nich na emeryturę.

156. Za pomoc kapłanom starszym i wymagającym długotrwałej opieki stacjonarnej odpowiedzialny jest delegat Arcybiskupa Metropolity Katowickiego do spraw księży emerytów i chorych, który powinien im pomagać⁸⁴ w znalezieniu odpowiedniej formy opieki czy to w Archidiecezjalnym Domu imienia Świętego Józefa w Katowicach, czy to w domach pomocy społecznej działających przy Caritas Archidiecezji Katowickiej lub w innych odpowiednich do ich potrzeb placówkach.
157. Emerytowani proboszczowie i administratorzy mieszkają poza parafią, w której pełnili funkcję proboszcza (administratora).
158. Inne kwestie szczegółowe reguluje *Status prezbitera emeryta i prezbitera rencisty w archidiecezji katowickiej*⁸⁵.
159. Księża emeryci mogą uczestniczyć w posłudze duszpasterskiej – zwłaszcza w tych parafiach, które nie posiadają wikariusza.

Testament i pochówek

160. Każdy prezbiter archidiecezji katowickiej po objęciu urzędu proboszcza lub ukończeniu pięćdziesiątego roku życia jest zobowiązany sporządzić testament. Testament winien być sporządzony w formie zgodnej z prawem państwowym⁸⁶. Testament powinien zostać zdeponowany w kancelarii kurii metropolitalnej, a jego aktualizacja powinna odbywać się co najmniej co dziesięć lat⁸⁷.
161. Każdy proboszcz i administrator powinien zostać pochowany w parafii, w której duszpasterzował lub – w przypadku braku cmentarza parafialnego – w miejscowości, na której terenie znajduje się parafia .
162. Prezbiter, który był proboszczem lub administratorem w kilku parafiach, wyznacza w testamencie miejsce swego pochówku w wybranej przez siebie parafii.
163. W przypadku braku testamentu pochówek zmarłego kapłana będzie miał miejsce na cmentarzu parafii ostatniej posługi duszpasterskiej lub w miejscu, na którego terenie znajduje się ta placówka.
164. W razie wątpliwości o miejscu i formie pochówku prezbitera decyduje Arcybiskup Metropolita Katowicki.

⁸⁴ Chodzi zarówno o wskazanie odpowiedniej placówki, jak i o pomoc w załatwieniu koniecznych formalności.

⁸⁵ Obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”.

⁸⁶ Por. *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny*, art. 941-985.

⁸⁷ Instrukcja szczegółowa i wzór testamentu zostanie opublikowana w *Suplemencie* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele „Christus Dominus”;

Dekret o formacji kapłańskiej „Optatam totius”;

Dekret o posłudze i życiu kapłanów „Presbyterorum ordinis”.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 232-293.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 871-896.

Jan Paweł II:

Adhortacja apostolska „Pastores dabo vobis”.

Kongregacja do spraw Biskupów:

Dyrektorium „Ecclesiae imago” na temat pasterskiej posługi Biskupów (1973).

Kongregacja do spraw Duchowieństwa:

Dekret w sprawie intencji mszalnych (1991);

Dyrektorium ogólne o katechizacji (1997);

Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów (2013).

Kongregacja do spraw Duchowieństwa:

Basic Norms for the Formation of Permanent Deacons (1998);

Directory for the Ministry and Life of Permanent Deacons (1998);

List okólny „Kapłan głosiciel słowa, szafarz sakramentów i przewodnik wspólnoty w drodze do trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa” (1999);

Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów (2000);

Kapłan pasterz i przewodnik wspólnoty parafialnej (2002);

The Eucharist and the Priest (2003).

Konferencja Episkopatu Polski:

Kapłan jako szafarz sakramentów we wspólnocie parafialnej (1976);

Instrukcja w sprawie odpoczynku kapłanów pracujących w duszpasterstwie (1976);

Postanowienia Konferencji Episkopatu Polski w sprawie Rad Kapłańskich i Kolegium Konsultorów (1998);

Wytyczne dotyczące formacji, życia i posługi diakonów statych w Polsce (2005).

Komisja Episkopatu do spraw Duchowieństwa:

Zadania dekanalnych ojców duchownych (1991).

II Polski Synod Plenarny:

Kapłaństwo i życie konsekrowane jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem.

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

Powołania i formacja do prezbiteratu w Kościele katowickim⁸⁸

Wstęp

165. Chrystus Pan powołał Dwunastu, aby byli fundamentem Kościoła (por. Ap 21,14), oni zaś ustanowili innych „jako biskupów, jako prezbiterów i jako diakonów, aby wypełnić polecenie Jezusa zmartwychwstałego, który ich posłał do wszystkich ludzi po wszystkie czasy”⁸⁹. W prezbiterach trwa posługa samego Najwyższego Pasterza, który nie opuszcza swojej owczarni i wciąż powołuje do swojej służby.
166. Kościół katowicki pamięta zachętę Jezusa Chrystusa: „Proście Pana żniwa, żeby wyprawił robotników na swoje żniwo” (Mt 9,38) i traktuje ją jako wezwanie do nieustannej modlitwy o powołania kapłańskie. Powołanie do kapłaństwa jest darem Boga. Za ten dar Kościół lokalny dziękuje i o niego prosi. Szczególna wdzięczność skierowana jest także do rodzin, w których doświadczenie wiary rodziców staje się dla wielu młodych ludzi czynnikiem wspierającym wybór drogi wyłącznej służby Chrystusowi w Kościele. Jednocześnie Synod zauważa, że wobec trudności, jakich doświadczają współcześnie rodziny, wspólnotami wiary, w których młodzi ludzie słyszą wezwanie do wyboru drogi życiowej, są również ruchy i stowarzyszenia kościelne oraz różnorodne formy duszpasterstwa, zwłaszcza duszpasterstwo służby liturgicznej.
167. Bóg nieustannie zaprasza do pójścia drogą powołania kapłańskiego, jednak nie wszyscy chcą lub potrafią odpowiedzieć pozytywnie na to zaproszenie. Dlatego obok modlitwy w intencji powołań i powołanych konieczne

⁸⁸ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Powołań i Formacji do Prezbiteratu przyjęty przez zgromadzenie synodalne na IX sesji plenarnej 6 lutego 2016 roku.

⁸⁹ Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Pastores dabo vobis”*, nr 15.

są różnego rodzaju działania, które mają pomóc ludziom usłyszeć Boże wezwanie, odpowiedzialnie i w sposób wolny na nie odpowiedzieć oraz dobrze się przygotować do realizacji kapłańskiego powołania w realiach obecnego czasu. W tym celu ci, którzy odkrywają w sobie powołanie do kapłaństwa, przed przyjęciem do Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego zostają objęci formacją przedseminaryjną.

Zarządzenia i zalecenia

Troska o budzenie powołań do prezbiteratu

Wydział Duszpasterstwa

168. Zaleca się utworzenie przez Wydział Duszpasterstwa Archidiecezjalnej Rady Duszpasterstwa Powołań, którą kierowałby archidiecezjalny moderator. Do zadań Rady należałoby między innymi: wykorzystanie mediów katolickich i Internetu do promocji powołań, przygotowanie propozycji homilii na cały rok (na przykład do wykorzystania w pierwsze czwartki), przygotowanie cyklu katechez o tematyce powołaniowej, przygotowanie materiałów do promocji powołań w rodzinach. Archidiecezjalna Rada Duszpasterstwa Powołań powinna współpracować z Krajową Radą Duszpasterstwa Powołań, Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym, osobami i instytucjami życia konsekrowanego, stosownymi duszpasterstwami działającymi w archidiecezji katowickiej oraz innymi podmiotami wskazanymi przez Arcybiskupa Metropolite Katowickiego.

Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne

169. Zaleca się rektorowi Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego dostosowane do realiów parafii kształtowanie niedzieli budzenia powołań – z wyraźnym akcentem skierowanym w stronę całych rodzin, a nie tylko młodzieży.
170. Zaleca się rektorowi Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego organizowanie – we współpracy z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego, odpowiednimi wydziałami kurii metropolitalnej, duszpasterstwem młodzieży oraz duszpasterstwem służby liturgicznej – dni otwartych Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego oraz innych inicjatyw pozwalających zainteresowanym poznać życie seminaryjne.
171. Alumni Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego kierowani są przez rektora do współudziału w różnych formach wakacyjnych rekolekcji dla dzieci i młodzieży, w trakcie których dają świadectwo swojego powołania.

Formacja stała prezbiterów

172. Zaleca się wikariuszowi generalnemu odpowiedzialnemu za formację stałą prezbiterów włączenie tematyki powołaniowej do cyklu spotkań formacyjnych dla księży (w tym do rekolekcji kapłańskich), aby przypominać prezbiterom o ich odpowiedzialności za powołania, polegającej na towarzyszeniu w odkrywaniu i realizacji powołania, oraz o wartości świadectwa życia kapłańskiego.

Proboszczowie

173. Zaleca się proboszczom, by w osobistych kontaktach z młodzieżą inicjowali rozmowy na temat wyboru powołania, w tym także powołania do prezbiteratu. Młodym zaś, którzy wykazują nim zainteresowanie, należy poświęcić stosowny czas, zapewnić modlitewne wsparcie i życzliwą pomoc we wstępnym rozeznaniu, prowadzącym do decyzji rozpoczęcia okresu propedeutycznego.
174. Zaleca się proboszczom wykorzystanie uroczystości prymicyjnych i jubileuszów kapłańskich do promocji powołań kapłańskich. W realizacji tego celu mogą być pomocne materiały przygotowane przez Archidiecezjalną Radę Duszpasterstwa Powołań.
175. Zaleca się proboszczom kształtowanie niedzieli budzenia powołań w taki sposób, by w jej trakcie było miejsce na osobiste świadectwo doświadczonego, lokalnego duszpasterza (szczególnie podczas spotkania z rodzinami i młodzieżą).
176. Zaleca się proboszczom wykorzystanie katechezy parafialnej do promocji powołań kapłańskich. W realizacji tego celu mogą być pomocne materiały przygotowane przez Archidiecezjalną Radę Duszpasterstwa Powołań.
177. Zaleca się proboszczom, wikariuszom i katechetom kształtowanie w sposób uroczysty celebracji pierwszych czwartków i pierwszych niedziel miesiąca oraz święta Jezusa Chrystusa Najwyższego i Wiecznego Kapłana jako czasu wzmożonej modlitwy o powołania.

Formacja do prezbiteratu

Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne

178. Zarządza się kontynuowanie przez Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne okresu propedeutycznego, obejmującego pełny rok formacyjny⁹⁰.

⁹⁰ Okres propedeutyczny jest czasem przygotowania do właściwej formacji seminaryjnej, podczas którego kandydaci do seminarium mają możliwość osobistej formacji ludzkiej, duchowej i wspólnotowej pod kierunkiem moderatorów i ojców duchownych wskazanych przez arcybiskupa katowickiego. Nadzór nad prowadzeniem okresu propedeutycznego sprawuje rektor Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego. Okres pro-

179. W trakcie okresu propedeutycznego oraz formacji seminaryjnej zarządza się wspieranie procesu budowania relacji interpersonalnych i integracji grupy poprzez formację duchową prowadzoną przez ojców duchownych oraz – w razie potrzeby – przy wsparciu psychologów.
180. Zaleca się akcentowanie w formacji seminaryjnej ideału kapłana zakonzonego w Bogu, rozmiłowanego w Kościele, zaangażowanego i bliskiego wiernym, a także wychowywanie alumnów do stałej obecności wśród ludzi i umiejętności budowania z nimi dojrzałych relacji.
181. Zaleca się wprowadzenie stażu duszpasterskiego, który w parafiach archidiecezji katowickiej przez okres jednego semestru odbywać będą alumni przed *Admissio* (w drugim semestrze czwartego roku formacji seminaryjnej). Celem stażu jest doświadczenie realiów życia kapłańskiego oraz lepsze przygotowanie praktyczne do pracy duszpasterskiej. W trakcie stażu alumni kontynuują studia teologiczne.
182. Zaleca się prowadzenie w ramach *studium domesticum*⁹¹ dodatkowych zajęć, koniecznych dla właściwej formacji oraz należytego przygotowania duszpasterskiego.
183. Zaleca się podtrzymanie praktyki konsultowania z księżmi prowadzącymi zajęcia dydaktyczne na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego kwestii zdolności alumnów do przyjęcia święceń.
184. Zaleca się animowanie zaangażowania alumnów w działalność o charakterze charytatywnym i organizowanie w czasie formacji seminaryjnej różnego typu spotkań z ludźmi zaangażowanymi w taką posługę.
185. Zaleca się kierowanie alumnów drugiego roku formacji seminaryjnej na obowiązkowy wakacyjny staż pracy w szpitalach lub placówkach Caritas.
186. Zaleca się organizowanie misyjnych staży kleryckich dla alumnów – we współpracy i przy wsparciu wszystkich odpowiedzialnych za krzewienie ducha misyjnego w naszym Kościele lokalnym.
187. Zaleca się prowadzenie w ramach okresu propedeutycznego rekolekcji ewangelizacyjnych oraz proponowanie alumnom odbycia w trakcie formacji seminaryjnej kursu ewangelizacyjnego.

pedeutyczny odbywa się poza główną siedzibą seminarium, w ośrodku przez niego zarządzanym. Szczegółowe zasady realizacji okresu propedeutycznego zawiera *Zarządzenie o wprowadzeniu okresu propedeutycznego Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego* (obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiomości Archidiecezjalnych”).

⁹¹ *Studium domesticum* to formacja intelektualna prowadzona w ramach struktur seminarium, a nie na uniwersyteckim wydziale teologicznym.

188. Zaleca się zachęcanie alumnów do podejmowania praktyk ewangelizacyjnych poprzez włączanie się – zasadniczo w czasie wakacji – do grup ewangelizacyjnych.
189. Zaleca się oddziaływanie na świadomość ekumeniczną alumnów poprzez osobistą postawę formatorów, działalność koła ekumenicznego oraz organizowanie, we współpracy z delegatem biskupim do spraw ekumenizmu, tradycyjnych nabożeństw w ramach Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan.

Formacja stała prezbiterów

190. Zaleca się wikariuszowi generalnemu proponowanie Arcybiskupowi Metropoliece Katowickiemu z odpowiednim wyprzedzeniem kandydatur księży do szkół formatorów oraz na studia specjalistyczne z teologii duchowości i psychologii, co pozwoli optymalnie dobierać kadrę formatorów seminaryjnych.
191. W przygotowaniu przyszłych ojców duchownych zaleca się zwrócenie uwagi na gruntowne autopożnanie⁹², co jest niezbędnym warunkiem należącego towarzyszenia wychowankom w ich rozwoju.

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

192. Osobom prowadzącym zajęcia dydaktyczne dla alumnów na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego zaleca się efektywne wykorzystywanie zajęć w formie ćwiczeń do inicjowania dyskusji i uczenia umiejętności uzasadniania poglądów.
193. Władzom Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego zaleca się:
- a. poszerzenie programu kształcenia alumnów o zagadnienia z wiedzy o mediach – zgodnie z *Wytocznymi formacji przyszłych kapłanów w odniesieniu do środków społecznego przekazu* Kongregacji do spraw Wychowania Katolickiego;
 - b. wprowadzenie do programu kształcenia alumnów w ramach teologii pastoralnej ćwiczeń dotyczących głoszenia kerygmatu oraz współpracy ze świeckimi w dziele ewangelizacji;
 - c. wprowadzenie do programu kształcenia alumnów zajęć z prawa wyznaniowego.

⁹² Autopożnanie, czyli poznanie samego siebie umożliwia lepsze określenie przyczyn swoich stanów emocjonalnych i okoliczności ich pojawiania się. Przede wszystkim jednak poprzez odkrywanie „korzeni” swoich doświadczeń, przyzwyczajzeń, sposobów myślenia i utrwalaonych sposobów działania autopożnanie umożliwia wzięcie pełnej odpowiedzialności za swoje życie. Poza tym odkrycie motywacji własnego działania daje możliwość ich konfrontowania z wartościami ewangelicznymi. To wszystko jest koniecznym warunkiem dojrzałości i akceptacji samego siebie.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Dekret o formacji kapłańskiej „Optatam totius”.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 232-269.

Jan Paweł II:

Adhortacja apostolska „Pastores dabo vobis”.

Kongregacja do spraw Wychowania Katolickiego:

Il nuovo piano di formazione sacerdotale (1967);

Questioni riguardanti la formazione del clero (1968);

La riforma dei seminari (1968);

Cura e formazione delle vocazioni di adulti (1976);

Istruzione sulla formazione liturgica nei seminari (1979);

Orientamenti educativi per la formazione al celibato sacerdotale (1974);

L'insegnamento della filosofia nei seminari (1972);

Lettera circolare su alcuni aspetti più urgenti della formazione spirituale nei seminari (1980);

La pastorale della mobilità umana nella formazione dei futuri sacerdoti (1986);

Ammissione di exseminaristi in altro seminario (1986);

Istruzione sullo studio dei padri della chiesa nella formazione sacerdotale (1989);

Wskazania dotyczące przygotowania wychowawców w seminariach (1993);

Il periodo propedeutico (1998);

Wytyczne formacji przyszłych kapłanów w odniesieniu do środków społecznego przekazu (1986);

Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia (1999);

Instrukcja dotycząca kryteriów rozeznawania powołania w stosunku do osób z tendencjami homoseksualnymi w kontekście przyjmowania ich do seminariów i dopuszczania do święceń (2005);

Zasady korzystania z dorobku psychologii w procesie przyjmowania kandydatów i ich formacji do kapłaństwa (2008).

Komisja Episkopatu Polski do spraw Seminarium Duchownych:

Zasady formacji kapłańskiej w seminariach duchownych w Polsce (1977);

Okres propedeutyczny w diecezjalnych wyższych seminariach duchownych w Polsce (2009);

Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia. Aneks nr 3. Zasady formacji i profilaktyki (2015).

II Polski Synod Plenarny:

Kapłaństwo i życie konsekrowanego jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem.

Życie konsekrowane w Kościele katowickim⁹³

Wstęp

194. „Życie konsekrowane, głęboko zakorzenione w przykładzie życia i w nauczaniu Chrystusa Pana, jest darem Boga Ojca udzielonym Jego Kościołowi za sprawą Ducha Świętego”⁹⁴. Jest powołane do tego, by w Kościele i w świecie czynić widzialnymi charakterystyczne przymioty Jezusa – dziewictwo, ubóstwo i posłuszeństwo, a przez to kierować spojrzenie wiernych ku tajemnicy Królestwa Bożego, które już jest obecne w historii, ale w pełni urzeczywistni się w niebie⁹⁵.
195. Osoby konsekrowane, żyjąc przyjętym charyzmatem, służą Kościołowi i wzbogacają Jego doświadczenie łaski zgodnie z własną duchowością i misją.
196. Eklezjalny charakter życia konsekrowanego wyraża się i realizuje poprzez szczególną więź z Kościołem lokalnym. Archidiecezja katowicka zachowuje we wdzięcznej pamięci znaczący wkład osób i wspólnot życia konsekrowanego w różne wymiary posługi duszpasterskiej, charytatywnej i misyjnej Kościoła. W poszanowaniu tożsamości osób konsekrowanych Kościół katowicki powierza im zadania odpowiadające charyzmatowi poszczególnych osób i wspólnot oraz wspiera je w wykonywaniu tychże ról. Dotyczy to zarówno tradycyjnych form życia konsekrowanego, jak i form nowych – zwłaszcza instytutów świeckich i dziewic konsekrowanych.

⁹³ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Życia Konsekrowanego przyjęty przez zgromadzenie synodalne na VI sesji plenarnej 17 października 2015 roku.

⁹⁴ Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Vita consecrata”*, nr 1.

⁹⁵ Por. tamże.

Zarządzenia i zalecenia

197. Zespołem doradczym Arcybiskupa Metropolity Katowickiego w sprawach dotyczących życia konsekrowanego w archidiecezji katowickiej jest rada do spraw życia konsekrowanego. Zadania i sposób funkcjonowania rady określa jej statut⁹⁶.
198. Referenci zarówno męskich, jak i żeńskich wspólnot osób konsekrowanych są mianowani dekretem Arcybiskupa Metropolity Katowickiego na okres pięciu lat. Do obowiązków referentów osób konsekrowanych należą:
 - a. zapewnienie i koordynowanie przepływu informacji między Arcybiskupem Metropolita Katowickim a wspólnotami życia konsekrowanego w archidiecezji katowickiej oraz pomiędzy samymi instytutami;
 - b. organizowanie spotkań formacyjnych dla osób konsekrowanych w archidiecezji katowickiej;
 - c. koordynacja aktywności powołaniowej instytutów życia konsekrowanego w archidiecezji katowickiej, zwłaszcza poprzez opracowanie projektu wspólnych działań we współpracy z archidiecezjalnym duszpasterzem powołań;
 - d. dostarczanie istotnych informacji dotyczących osób i wspólnot życia konsekrowanego do materiałów informacyjnych Wydziału Duszpasterstwa.
199. Osoby odpowiedzialne za formację do kapłaństwa i za stałą formację prezbiterów powinny uwzględniać tematy dotyczące życia konsekrowanego (szczególnie te, które odnoszą się do posługi sakramentu pokuty i pojednania oraz do kierownictwa duchowego wobec osób konsekrowanych, a także wobec osób będących na drodze rozeznawania swojego powołania).
200. We współpracy z archidiecezjalnymi referentami osób konsekrowanych archidiecezja katowicka powinna zapewniać osobom życia konsekrowanego i ich wspólnotom wsparcie formacyjne poprzez posługę kapłanów, wykładowców i spowiedników.
201. W kalendarzu liturgicznym archidiecezji katowickiej należy zamieszczać informacje o głównych uroczystościach patronalnych wspólnot życia konsekrowanego.
202. Osoby konsekrowane powinny być reprezentowane w Archidiecezjalnej Radzie Duszpasterskiej oraz w parafialnych radach duszpasterskich.
203. Dla kapłanów wspólnot życia konsekrowanego, którzy są mianowani i pełnią funkcję zgodnie z prawem⁹⁷, Kościół katowicki powinien organizować stałą formację.

⁹⁶ *Statut Archidiecezjalnej Rady do spraw Życia Konsekrowanego* (obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”).

⁹⁷ Por. kan. 567 *Kodeksu prawa kanonicznego*.

204. Realizowanie poszczególnych dzieł powierzonych osobom konsekrowanym należy objąć stosowną umową zgodnie z kodeksem pracy. Adekwatność i sposób realizacji zawartych umów weryfikowane są podczas wizytacji kanonicznych.
205. Zaleca się, by osoby konsekrowane, zachowując prawo własne, z ewangeliczną gorliwością starały się o konstruktywną współpracę z duszpasterstwem archidiecezjalnym i parafialnym. Parafie powierzone na podstawie umów męskim wspólnotom konsekrowanym pozostają integralną częścią Kościoła katowickiego pod jurysdykcją Arcybiskupa Metropolity Katowickiego.
206. Zaleca się, aby w powierzaniu osobom konsekrowanym oraz wspólnotom życia konsekrowanego zadań w parafiach i innych instytucjach archidiecezjalnych uwzględniano charyzmat własny form życia i instytutów, do których osoby te należą.
207. Zaleca się, aby wspólnoty życia konsekrowanego sprawowały w parafiach wybrane części liturgii godzin razem z duchownymi i wiernymi świećkami.
208. Zaleca się, aby instytuty życia konsekrowanego w miarę możliwości udostępniały swoje domy i kaplice osobom poszukującym miejsca skupienia, wyciszenia i modlitwy.
209. Zaleca się włączenie do oferty studiów teologicznych na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego wykładów monograficznych z zakresu teologii i duchowości życia konsekrowanego.
210. Zaleca się duchownym i katechetom, by w przepowiadaniu i nauczaniu poświęcali należne miejsce roli osób konsekrowanych w Kościele, dzięki czemu wierni będą mieli większą świadomość i wiedzę na temat istoty tego powołania oraz różnorodności jego form, charyzmatów i posług apostołskich.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”, rozdział VI;

Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego „Perfectae caritatis”.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 573-746.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 920-933.

Paweł VI:

List motu proprio „Ecclesiae Sanctae” (1966);

Adhortacja apostolska „Evangelica testificatio”.

Jan Paweł II:

Adhortacja apostolska „Redemptionis donum”;

Adhortacja apostolska „Vita consecrata”.

Franciszek:

List apostołski na rozpoczęcie Roku Życia Konsekrowanego (2014).

Kongregacja dla Zakonów i Instytutów Świeckich:

Instrukcja o odnowie formacji zakonnej „Renovationis causam” (1969)

Wytyczne dla wzajemnych stosunków między biskupami i zakonnikami w Kościele „Mutuae relationes” (1978);

Instrukcja o formacji w instytutach świeckich „Nel presentare” (1980);

Zakony i promocja ludzka „Optiones Evangelicae” (1980).

Kongregacja do spraw Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego:

Wskazania dotyczące formacji w instytutach zakonnych „Potissimum institutioni” (1990);

Życie braterskie we wspólnocie „Congregavit nos in unum Christi amor” (1994);

Instrukcja o życiu kontemplacyjnym i klauzurze mniszek „Verbi sponsa” (1999);

Rozpocząć na nowo od Chrystusa „Ripartire da Cristo” (2002);

Postuga władzy i posłuszeństwo „Facem tuam, Domine, requiram” (2008);

Linee orientative per la gestione dei beni negli Istituti di vita consacrata e nelle Società di vita apostolica (2008).

Obrzędy profesji zakonnej (2014).

Obrzędy błogosławienia opata i ksieni [wydanie polskie w przygotowaniu].

Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów (2010).

Konferencja Episkopatu Polski:

Instrukcja o współpracy zakonnicy z duszpasterstwem parafialnym (1988);

Wskazania duszpasterskie dotyczące stanu dziewic i stanu wdów pustelników i pustelnic (2010).

II Polski Synod Plenarny:

Kapłaństwo i życie konsekrowane jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem.

Dziedzictwo Kościoła katowickiego⁹⁸

Wstęp

211. Wielkie dziedzictwo źródeł historycznych wytworzonych przez Kościół stanowi cenny skarb mówiący o przejsciu Chrystusa przez świat i historię. „Należy ten skarb przekazać następnym pokoleniom jako stały i nienaruszony”⁹⁹.
212. Dziedzictwo historyczne ma bezpośredni związek z praktyką duszpaster-ską. W poszukiwaniu inspiracji oraz rozwiązań problemów współczesnego świata Kościół korzysta bowiem z tego dziedzictwa w jego przejawach: archiwalnym, muzycznym oraz bibliotecznym. Należy więc nie tylko rozto-czyć nad owym dziedzictwem stosowną opiekę, lecz także je upowszechniać w różnych formach.
213. Odpowiedzialność za stan zachowania dziedzictwa historycznego spo-czywa również na naszym Kościele lokalnym, który z uwagi na niejedno-krotnie bolesne dzieje ziemi śląskiej ma szczególną pod tym względem mi-sję chronienia dorobku minionych pokoleń.
214. Aby zatem przechowywanie oraz przekazywanie skarbu dziedzictwa wiary i historii mogło służyć wspólnocie lokalnego Kościoła, archidiecezja katowicka zapewnia Archiwum Archidiecezjalnemu jak i Bibliotece Teolog-icznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego odpowiednią prze-strzeń, proporcjonalną do zgromadzonego w nich materiału. Przestrzeń

⁹⁸ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Dzie-dzictwa Kościoła Katowickiego przyjęty przez zgromadzenie synodalne na II sesji ple-narnej 18 kwietnia 2015 roku.

⁹⁹ Paweł VI, *Przemówienie do uczestników piątego zgromadzenia Stowarzyszenia Archiwi-
stów Kościelnych* (1963); Jan Paweł II, *List Apostolski „La cura vigilantissima”* (2005).

ta powinna uwzględniać wszystkie właściwe dla tego rodzaju instytucji obowiązujące normy bezpiecznego przechowywania, konserwacji i udostępniania zbiorów¹⁰⁰.

215. Strażnikami dóbr kultury archidiecezji katowickiej, a zarazem wytwórcami dokumentacji o charakterze historycznym są przede wszystkim duchowni. Konieczne oraz zgodne z zaleceniami Stolicy Apostolskiej jest więc prowadzenie stosownej edukacji duchownych w zakresie archiwistyki kościelnej¹⁰¹. Wrażliwość na dorobek minionych pokoleń mieszkańców archidiecezji katowickiej oraz fachowe przygotowanie do opieki nad nim powinny stać się stałym elementem zarówno przygotowania kandydatów do kapłaństwa, jak i formacji stałej wszystkich księży. Kompleksowa opieka nad dziedzictwem historycznym dotyczyć musi też aspektu kontrolnego w ramach wizytacji kanonicznych i tradycji parafii.
216. Jako instytucje kulturalno-naukowe Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach oraz Biblioteka Teologiczna Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego stanowią naturalne zaplecze dla ośrodków badawczych także spoza Górnego Śląska, wobec których pełnią jednocześnie funkcję służebną. Wejście Kościoła lokalnego w dyskurs ze współczesnym światem nauki wymaga zatem współpracy pomiędzy Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego, Archiwum Archidiecezjalnym w Katowicach, Biblioteką Teologiczną Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego, Muzeum Archidiecezjalnym w Katowicach jak również innymi instytucjami naukowymi i edukacyjnymi, kościelnymi oraz państwowymi.

Zarządzenia i zalecenia

Dbałość o dziedzictwo archiwalne Kościoła katowickiego

217. Zarządza się urządzenie nowej siedziby Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach w celu umożliwienia realizacji jego podstawowych funkcji, takich jak: przechowywanie, zabezpieczanie i udostępnianie zbiorów, prowadzenie działalności badawczej i edukacyjnej.
218. Zarządza się włączenie edukacji w zakresie archiwistyki kościelnej do stałej formacji presbiterów pełniących urząd proboszcza, a także do samego już przygotowania do tej posługi.

¹⁰⁰ Papieska Komisja do spraw Kościelnych Dóbr Kultury, *Duszpasterska funkcja archiwów kościelnych. List okólny do Biskupów Diecezjalnych* (1997); też, *Biblioteki kościelne w misji Kościoła* (1994), pkt. 4.3, 4.5.

¹⁰¹ Taż, *List okólny do Biskupów Diecezjalnych dotyczący formacji przyszłych kapłanów w dziedzinie kościelnych dóbr kultury* (1992).

219. Zarządza się włączenie w przebieg wizytacji kanonicznej parafii kontroli archiwum parafialnego i uwzględnienie jej w protokole wizytacyjnym.
220. Zarządza się włączenie do protokołu tradycji parafii kontroli spisu akt archiwum parafialnego.
221. Zarządza się uzyskiwanie zgody Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach na konserwację i opracowanie parafialnych materiałów archiwalnych, aby potwierdzić kompetencje podmiotów, którym mają być zlecone te prace.
222. Zarządza się przeprowadzenie przez Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach najpóźniej do 2020 roku digitalizacji zasobów archiwalnych, mianowicie zespołu ksiąg metrykalnych oraz wybranych zespołów z okresu 1921–1939.
223. Zarządza się opracowanie przez Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach oraz wdrożenie – w porozumieniu z kanclerzem kurii – instrukcji kancelaryjnej dla Kurii Metropolitalnej w Katowicach wraz z jednolitym rzeczowym wykazem akt.
224. Zarządza się opracowanie przez Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach oraz wdrożenie – w porozumieniu z kanclerzem kurii – instrukcji kancelaryjnej oraz wykazu akt dla parafii i innych podmiotów kościelnych.
225. Zarządza się nadzór Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach nad zasobem archiwalnym podmiotów kościelnych archidiecezji katowickiej, obejmujący przede wszystkim:
 - a. konsultacje w przypadku brakowania¹⁰² dokumentów (także tych, które przechowywane są w postaci cyfrowej);
 - b. kontrolę sposobu przechowywania zasobów.
226. Zaleca się wykonawcom testamentów zmarłych prezbiterów archidiecezji katowickiej przekazywanie do Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach ich spuścizn rękopiśmiennych oraz dokumentów wytworzonych lub przechowywanych w postaci cyfrowej.

Dbłość o dziedzictwo muzyczne Kościoła katowickiego

227. Zarządza się opracowanie oraz wdrożenie przez Archidiecezjalną Komisję Muzyki Sakralnej strategii budowy oraz konserwacji organów.
228. Zarządza się uzyskiwanie zgody Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Sakralnej na konserwację organów piszczałkowych w parafii, aby potwierdzić kompetencje podmiotów, którym mają być zlecone te prace.

¹⁰² Przez brakowanie dokumentów należy rozumieć wydzielanie materiałów archiwalnych niezastępujących na trwałe przechowywanie w celu przekazania ich do zniszczenia.

229. Zarządza się gromadzenie archiwaliów muzycznych w Archiwum Archidiecezjalnym w Katowicach.
230. Zaleca się współpracę instytucji kościelnych z Archiwum Organologicznym oraz Muzeum Organów działającym przy Akademii Muzycznej w Katowicach.

Dbałość o dziedzictwo biblioteczne Kościoła katowickiego

231. Zarządza się przechowywanie w bibliotece lub archiwum parafialnym co najmniej jednego egzemplarza wydawnictw parafialnych zarówno zwartrych, jak i ciągłych oraz przekazywanie jednego egzemplarza każdego wydawnictwa do Biblioteki Teologicznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego.
232. Zaleca się digitalizację starodruków ze zbiorów Biblioteki Teologicznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego oraz udostępnienie ich przez Internet.
233. Wykonawcom testamentów zaleca się przekazywanie księgozbiorów zmarłych prezbiterów archidiecezji katowickiej do Biblioteki Teologicznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego.
234. W przypadku likwidacji biblioteki parafialnej zaleca się przekazanie księgozbioru do Biblioteki Teologicznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego.

Dbałość o całość dziedzictwa historycznego Kościoła katowickiego

235. Zaleca się ścisłą współpracę Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego, Biblioteki Teologicznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego, Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach, Muzeum Archidiecezjalnego w Katowicach oraz innych zainteresowanych podmiotów w zakresie działalności badawczej, edukacyjnej i popularyzatorskiej.
236. Zaleca się Wydziałowi Teologicznemu Uniwersytetu Śląskiego, Bibliotece Teologicznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego, Archiwum Archidiecezjalnemu w Katowicach oraz innym zainteresowanym podmiotom upowszechnianie dorobku zarówno naukowców, jak i duszpasterzy Kościoła na Śląsku.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Kodeks prawa kanonicznego, zwłaszcza kan. 486-491, 822-832.

Paweł VI:

Przemówienie do uczestników piątego zgromadzenia Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych (1963).

Jan Paweł II:

Konstytucja apostolska „Sapientia christiana” (1979);

List apostolski „La cura vigilantissima” (2005).

Papieska Komisja do spraw Kościelnych Dóbr Kultury:

List okólny do biskupów diecezjalnych dotyczący formacji przyszłych kapłanów w dziedzinie kościelnych dóbr kultury (1992);

List okólny do biskupów diecezjalnych. Biblioteki kościelne w misji Kościoła (1994);

List okólny do biskupów diecezjalnych. Duszpasterska funkcja archiwów kościelnych (1997).

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

II. Świadectwo (*martyria*) Kościoła katowickiego

***Przepowiadanie w Kościele katowickim*¹⁰³**

Wstęp

237. „Idźcie na cały świat i głoście Ewangelię wszelkiemu stworzeniu!” (Mk 16,15) – polecił Zmartwychwstały Chrystus Apostołom. Odpowiedź na to wezwanie wymaga nieustannej odnowy przepowiadania słowa Bożego¹⁰⁴. Odnowa zainicjowana przez Sobór Watykański II jest inspirowana

¹⁰³ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Podkomisji do spraw Głoszenia Słowa Bożego przyjęty przez zgromadzenie synodalne na VII sesji plenarnej 7 listopada 2015 roku.

¹⁰⁴ Termin „przepowiadanie słowa Bożego” w znaczeniu szerokim obejmuje całość kościelnego nauczania, to znaczy: wypowiedzi Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, wykład teologiczny, konferencję religijną, katechezę, homilię, kazanie, dialog religijny, utwory pisane, pantomimę, film. W znaczeniu ścisłym używa się go na określenie teorii i praktyki odmiennego od katechezy ustnego sposobu kościelnej posługi słowa, urzeczywistniającego się w dwóch zasadniczych formach, jakimi są: homilia i kazanie. W niniejszej sekcji podejmowana jest problematyka przepowiadania słowa Bożego w tym ścisłym znaczeniu.

i wspierana nauczaniem¹⁰⁵ oraz działaniami podejmowanymi w Kościele powszechnym i lokalnym¹⁰⁶.

238. Troska o przekazywanie słowa Bożego zaowocowała przemianami jego przepowiadania w Kościele katowickim. Przepowiadanie słowa Bożego charakteryzuje się tutaj: chrystocentryzmem, obecnością treści biblijnych i odniesień egzystencjalnych, zwartością wypowiedzi, unikaniem homilii politykujących, lecz niepomijaniem homilii społeczno-politycznych. Duchowni i wierni świeccy pozytywnie oceniają jakość przepowiadania słowa Bożego w archidiecezji katowickiej¹⁰⁷. Niemniej zauważalne są braki – najpierw w realizacji zarządzeń i zaleceń I Synodu¹⁰⁸, a następnie w aktualnej

¹⁰⁵ Sobór podkreślił wartość słowa Bożego, poświęcając mu *Konstytucję „Dei verbum”*. Szczególne miejsce przypisał homilii – uczynił ją częścią samej liturgii (*Konstytucja „Sacrosanctum Concilium”*, nr 52, por. *Kodeks prawa kanonicznego*, kan. 767 § 1) i związał z nią misję uświęcania wiernych zgromadzonych przy „obficie zastawionym stole słowa Bożego” (*Konstytucja „Sacrosanctum Concilium”*, nr 51).

¹⁰⁶ Do działań podejmowanych w wymiarze Kościoła powszechnego zaliczyć trzeba zapoczątkowaną przez Sobór Watykański II reformę liturgii oraz reformę zredagowanego przede wszystkim dla celów duszpasterskich lekcjonarza mszalnego. W Kościele polskim natomiast od 1972 roku, w związku z wprowadzeniem nowego trzyletniego cyklu czytań mszalnych, homilia stała się obowiązującą formą przepowiadania słowa Bożego w ramach liturgii; cykl programu homiletycznego odpowiada trzyletniemu układowi lekcjonarza niedzielnego i świątecznego, przedstawia także całość wiary i życia chrześcijańskiego. Z kolei spośród inicjatyw Kościoła katowickiego należy wymienić: duży wkład I Synodu Diecezji Katowickiej w dzieło odnowy przepowiadania słowa Bożego, formację homiletyczną przyszłych głosicieli słowa Bożego w archidiecezji katowickiej w ramach Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (przyczyniając się do poszerzenia grona wykładowców homiletyki i umożliwiającą studentom uczestnictwo w seminariach naukowych oraz wykładach monograficznych z homiletyki), cenny wkład w dzieło przepowiadania słowa Bożego – nie tylko w archidiecezji katowickiej – środków społecznego przekazu (zwłaszcza aktywność tygodnika „Gość Niedzielny” oraz „Radia eM”) jak również ośrodków publicznej telewizji i publicznego radia.

¹⁰⁷ Ankieta internetowa: poziom bardzo wysoki – 3,19%; wysoki – 14,38%; dobry – 41,85%; przeciętny – 33,55%; niski – 5,91%. Ankieta dla członków parafialnych zespołów synodalnych: poziom bardzo wysoki – 7,41%; wysoki – 28,28%; dobry – 47,81%; przeciętny – 13,13%; niski – 2,02%.

¹⁰⁸ Między innymi: nie powołano Koła Homiletycznego oraz dekanalnych grup kaznodziejów, które – zgodnie z intencjami I Synodu – miały się składać z 3–5 księży odznaczających się biegłością i pięknem głoszenia słowa Bożego, by mogli oni pełnić swą posługę w większym wymiarze (por. II.4.12, 4.13); nie zostało zrealizowane zarządzenie o wygłaszaniu kazań w czasie nabożeństw majowych i różańcowych (por. II.5.2.2); nie powołano Komisji do spraw Głoszenia Słowa, która w diecezji pełniłaby funkcję stale wzmacniającą i kontrolującą poziom kaznodziejstwa przez dostarczanie materiałów pomocniczych czy ocenę homilii przed wizytacją kanoniczną – analogicznie do oceny

kondycji kaznodziejstwa w archidiecezji katowickiej. U niektórych głosicieli słowa Bożego dostrzega się: utratę zapału w przepowiadaniu słowa Bożego – pierwszego i najważniejszego zadania w apostołstwie¹⁰⁹, przesadny negatywizm, unikanie treści mistagogicznych, dogmatycznych i katechizmowych.

239. Stąd zasadny pozostaje w tym zakresie postulat stałej formacji przepowiadających, zwłaszcza duchownych, nie tylko po to, by systematycznie podnosić poziom przepowiadania, ale aby wzbudzać w nich pragnienie częstszego głoszenia słowa Bożego, przepowiadania go z pierwotną gorliwością i apostołskim zapałem. Jest to jedno z najważniejszych zadań stojących przed współczesnym duszpasterstwem¹¹⁰. Również dlatego podniesienie poziomu przepowiadania słowa Bożego w Kościele lokalnym stanowi jeden z celów II Synodu Archidiecezji Katowickiej.

Zarządzenia i zalecenia

Formacja stała głosicieli słowa Bożego

240. Należy powołać Archidiecezjalną Komisję do spraw Głoszenia Słowa Bożego (najpóźniej do roku od zakończenia Synodu), działającą na rzecz podniesienia poziomu przepowiadania słowa Bożego i wzmocnienia stałej formacji duchownych.
241. Nie rzadziej niż w cyklu dwuletnim w programie spotkań formacyjnych dla prezbiterów powinny znaleźć się zagadnienia z zakresu teologii przepowiadania słowa Bożego, procesu twórczego homilii, retoryki oraz emisji głosu.

Posługa głosicieli słowa Bożego

242. Archidiecezjalna Komisja do spraw Głoszenia Słowa Bożego przedstawia Arcybiskupowi Metropolicie Katowickiemu kandydatów na pomocniczych rekolekjonistów archidiecezji katowickiej (najpóźniej do roku od powołania Komisji), których głównym zadaniem będzie pomoc w organizowaniu i prowadzeniu rekolekcji szkolnych oraz rekolekcji i misji parafialnych.
243. Archidiecezjalna Komisja do spraw Głoszenia Słowa Bożego w ciągu roku od jej powołania ma stworzyć, a następnie udostępnić i aktualizować wykaz

organisty i instrumentu organowego (por. II.5.9); nie przyjęły się nabożeństwa słowa Bożego (por. II.3.2.2.5).

¹⁰⁹ Por. I Synod Diecezji Katowickiej, *Wiara, modlitwa i życie w Kościele katowickim. Uchwały I Synodu Diecezji Katowickiej*, nr II.2.2.7: „O przepowiadaniu słowa Bożego”.

¹¹⁰ Por. Jan Paweł II, *List apostolski „Novo millennio ineunte”*, nr 40.

duchownych gotowych do prowadzenia rekolekcji parafialnych i szkolnych oraz misji parafialnych.

Rola osób świeckich w przepowiadaniu słowa Bożego

244. Zarządza się, by Archidiecezjalna Komisja do spraw Głoszenia Słowa Bożego stworzyła, aktualizowała i udostępniała wykaz zespołów rekolekcyjnych (osób świeckich współpracujących z duchownymi), które organizują i prowadzą rekolekcje szkolne oraz rekolekcje i misje parafialne¹¹¹.
245. Zaleca się udostępnienie osobom świeckim wybranej formy komunikacji¹¹² z głosicielem słowa Bożego, tak aby wierni mieli możliwość otrzymania integralnej wersji homilii lub odniesienia się do niej.

Homilia¹¹³

246. Zarządza się, by podczas mszy z udziałem dzieci oraz mszy roratnich homilię kierować także do dorosłych uczestników liturgii.
247. Zabrania się stanowczo zastępowania homilii komunikatami Konferencji Episkopatu Polski lub Arcybiskupa Metropolity Katowickiego. Miejscem dla nich właściwym są ogłoszenia duszpasterskie¹¹⁴.
248. Homilię głosi kapłan celebrujący Eucharystię lub – w szczególnych przypadkach – duchowny, który w niej uczestniczy¹¹⁵. Jeśli – w wyjątkowych sytuacjach – nie jest możliwe zachowanie tej normy, głoszący homilię powinni uczestniczyć przynajmniej w całej liturgii słowa.

¹¹¹ Udział świeckich w zespole rekolekcyjnym stwarza większe możliwości docierania ze słowem Bożym do szerszego grona rekolektantów, umożliwia prowadzenie dialogu w grupach i indywidualnych rozmów, a tym samym znacznie poszerza program rekolekcyjny.

¹¹² Na przykład poprzez kręgi biblijne, katechezę dorosłych, media społecznościowe, pocztę elektroniczną.

¹¹³ Homilia, czyli głoszenie słowa Bożego w trakcie liturgii, „winna być wyjaśnieniem jakiegoś aspektu czytań Pisma Świętego albo innego tekstu ze stałych lub zmiennych części mszy danego dnia, z uwzględnieniem zarówno obchodzonego misterium, jak i szczególnych potrzeb słuchaczy” (Święta Kongregacja Obrzędów, *Instrukcja „Inter Oecumenici”* [1964], nr 54). W odnowie przepowiadania słowa Bożego należy również zadbać o kaznodziejstwo poza liturgią, do którego należą głównie kazania i konferencje misyjne czy rekolekcyjne, kazania i konferencje podczas dni skupienia, kazania pasyjne oraz kazania okolicznościowe.

¹¹⁴ II Polski Synod Plenarny, *Liturgia Kościoła po Soborze Watykańskim II*, nr 91.

¹¹⁵ Por. *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*, nr 66; Kongregacja do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Instrukcja „Redemptionis sacramentum”* (2004), nr 64.

249. „Kaznodzieja winien wykorzystać każdą okazję do głoszenia słowa Bożego”¹¹⁶, dlatego, odpowiadając na nauczanie Kościoła¹¹⁷ i duchowe potrzeby wiernych, zaleca się, aby codzienna homilia była głoszona we wszystkich kościołach archidiecezji katowickiej.
250. Zaleca się udostępnianie wiernym homilii po jej wygłoszeniu.
251. Należy zachować szczególną roztropność w stosowaniu w homilii form dialogowanych, teatralnych i muzycznych¹¹⁸. Są one natomiast dopuszczalne w kazaniach i konferencjach – z poszanowaniem *sacrum* świątyni, szczególnie prezbiterium. W przepowiadaniu nie należy stosować rekwizytów i strojów nieodpowiednich do miejsca kultu¹¹⁹.
252. W homilii zaleca się ostrożność w wykorzystywaniu obrazu, muzyki, rekwizytów i tym podobnych, by elementy te nie przysłaniały Ewangelii głoszonej słowem.
253. Zaleca się, aby w czasie mszy świętych niedzielnych i świątecznych z udziałem rodzin homilia była skierowana zasadniczo do dorosłych.
254. Zaleca się, aby w czasie mszy świętych dla rodzin organizowano odrębną liturgię słowa dla dzieci¹²⁰.

Rekolekcje i misje parafialne

255. W ramach przygotowania rekolekcji lub misji parafialnych zaleca się duszpasterzom rozeznanie potrzeb wspólnoty parafialnej i uzgodnienie z rekolekcjonistą (misjonarzem) ich treści i formy.
256. Zaleca się włączanie w program rekolekcji i misji parafialnych konferencji tematycznych (biblijnych, doktrynalnych, moralnych i innych).
257. Zaleca się, by w trakcie rekolekcji i misji parafialnych stwarzać uczestnikom okazję do wspólnych lub indywidualnych czynów miłosierdzia albo działań ewangelizacyjnych.

¹¹⁶ I Synod Diecezji Katowickiej, *Wiara, modlitwa i życie ...*, nr II.3.2.2.7.

¹¹⁷ *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*, nr 66.

¹¹⁸ Według *Instrukcji o należyтым wykonywaniu Konstytucji o świętej liturgii „Liturgica instaurationes”* (1970), „wierni [podczas homilii – przyp. red.] powinni powstrzymać się od wygłaszania uwag, od dialogów i tym podobnych rzeczy” (pkt. 2 a).

¹¹⁹ Przesyt obrazu w przestrzeni publicznej rodzi coraz częściej postulaty odchodzenia od zalecanych przez I Synod Diecezji Katowickiej środków audiowizualnych. Jako główny walor homilii podkreśla się autentyczność głosiciela słowa Bożego, jego żywe świadectwo wzmocnione w naturalny sposób właściwą intonacją i modulacją głosu oraz adekwatnym gestem.

¹²⁰ Por. Święta Kongregacja Kultu Bożego, *Dyrektorium o mszach św. z udziałem dzieci* (1973), nr 17.

258. Na terenach aglomeracji wielkomiejskich zaleca się przeprowadzanie misji obejmujących również większą liczbę parafii (na przykład całe miasto).
259. Rekolekcji wielkopostnych nie należy organizować w Wielkim Tygodniu.

Rekolekcje szkolne

260. Zaleca się, aby Archidiecezjalna Komisja do spraw Głoszenia Słowa Bożego we współpracy z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego oraz z Archidiecezjalnym Centrum Formacji Pastoralnej i Wydziałem Katechetycznym Kurii Metropolitalnej opracowywała programy rekolekcji szkolnych i przeprowadzała warsztaty, mające na celu przygotowywanie zespołów rekolekcyjnych.

Domy rekolekcyjne

261. Zaleca się rozszerzenie programu tradycyjnych rekolekcji zamkniętych poprzez organizowanie rekolekcji tematycznych, weekendowych i zapraszanie doświadczonych rekolekjonistów.
262. Zaleca się opracowanie elektronicznego systemu rejestracji chętnych na rekolekcje zamknięte w ośrodkach archidiecezjalnych, z możliwością wnoszenia przedpłat.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”, nr 25;
Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym „Dei verbum”, nr 7-13, 21, 25;
Konstytucja o liturgii świętej „Sacrosanctum Concilium”, nr 7, 24, 35, 51, 52, 56;
Dekret o misyjnej działalności Kościoła „Ad gentes divinus”, nr 6;
Dekret o posłudze i życiu kapłanów „Presbyterorum ordinis”, nr 4, 18.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 762, 767-769.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 1153-1155.

Paweł VI:

Encyklika „Mysterium fidei”, nr 36.
Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”, nr 43, 75-76, 78-79.

Jan Paweł II:

Adhortacja apostolska „Catechesi tradendae”, nr 48;
Adhortacja apostolska „Pastores dabo vobis”;
Adhortacja apostolska „Pastores gregis”, nr 15;
List apostolski „Dies Domini” (1998), nr 39-41;
List apostolski „Novo millennio ineunte” (2001), nr 39-40.

Benedykt XVI:

Adhortacja apostolska „Sacramentum caritatis”, nr 45-46;
Adhortacja apostolska „Verbum Domini”, nr 52-71.

Franciszek:

Adhortacja apostolska „Evangelii Gaudium”, nr 135-159.

Obrzędy pogrzebu (1976). Wprowadzenie teologiczne i pastoralne.

Obrzędy sakramentu małżeństwa (1994). Wprowadzenie teologiczne i pastoralne, nr 23.

Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego (2002), nr 29, 57, 65-66.

Wprowadzenie do drugiego wydania Lekcjonarza mszalnego (2016), nr 4-31, 38-48, 58-110.

Święta Kongregacja Obrzędów:

Instrukcja „Inter oecumenici” (1964), nr 53-55;

Instrukcja „Eucharisticum mysterium” (1967), nr 10.

Kongregacja Kultu Bożego:

Instrukcja „Liurgicae instaurationes” (1970), nr 2.

Święta Kongregacja do spraw Kultu Bożego:

Dyrektorium o mszach św. z udziałem dzieci (1973).

Kongregacja do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów:

Instrukcja „Redemptionis sacramentum” (2004);

Dyrektorium homiletyczne (2015).

Kongregacja do spraw Duchowieństwa:

Dyrektorium ogólne o katechizacji (1971), nr 13;

List okólny „Kapłan głosiciel słowa, szafarz sakramentów i przewodnik wspólnoty w drodze do trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa” (1999);

Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów (2013).

Kongregacja do spraw Biskupów:

Dyrektorium o pasterskich zadaniach biskupów „Apostolorum successores” (2004), nr 119-122.

II Polski Synod Plenarny:

Liturgia Kościoła po Soborze Watykańskim II, zwłaszcza nr 73-74, 90-91.

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

Katecheza i wychowanie katolickie w Kościele katowickim¹²¹

Wstęp

263. Katecheza, będąc jednym ze sposobów wypełniania powierzonej przez Chrystusa misji głoszenia słowa Bożego, wpływa na całe życie Kościoła. Od katechezy bowiem w dużej mierze zależy wzrost Kościoła w świecie, a jeszcze bardziej rozwój wewnętrzny Kościoła. Z tego względu katecheza była zawsze w Kościele i przez Kościół traktowana jako święty obowiązek, trwałe i niezbywalne prawo¹²². Mając tego świadomość, Kościół katowicki poprzez swoich pasterzy i wiernych zdecydowanym głosem upominał się o prawo do nieskrępowanego głoszenia Ewangelii we wszystkich środowiskach oraz o prawo do chrześcijańskiego wychowania dzieci i młodzieży¹²³. Tradycja ta zobowiązuje do podejmowania stałego wysiłku, by dzieło katechizacji prowadzone było w sposób odpowiedni do wyzwań obecnych czasów¹²⁴.

¹²¹ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Katechezy i Wychowania Katolickiego przyjęty przez zgromadzenie synodalne na X sesji plenarnej 9 kwietnia 2016 roku.

¹²² Por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Catechesi tradendae”*, nr 14, 15.

¹²³ Biskup katowicki Stanisław Adamski w odezwie do rodziców w sprawie wydanego przez władze państwowe zakazu nauczania religii w szkołach z listopada 1952 roku wezwał wiernych do zbiorowego sprzeciwu. Pod protestem podpisało się siedemdziesiąt dwa tysiące diecezjan. Skutkiem tej inicjatywy było wygnanie biskupów z diecezji. Także I Synod Diecezji Katowickiej, przeciwstawiając się „monopolowi do wychowania ateistycznego”, zwrócił się z apelem do władz państwowych oraz do nauczycieli o respektowanie prawa do wolności wychowania religijnego i o umożliwienie dzieciom i młodzieży, zgodnie z Konstytucją Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, korzystania z katechizacji. Por. I Synod Diecezji Katowickiej, *Wiara, modlitwa i życie...*, nr III.6.3.

¹²⁴ Katecheza jest ważną częścią w dziele ewangelizacji i decyduje w znacznej mierze o skuteczności tego dzieła. Z tego względu wraz z głoszeniem kerygmatu i z kazaniem

264. II Synod dokonał oceny sytuacji katechetycznej w archidiecezji katowickiej. W ramach prac synodalnych dostrzeżono, iż aktualna sytuacja duszpasterska – związana z powrotem lekcji religii do szkół i przedszkoli – oprócz niewątpliwych zalet (takich jak: objęcie nauczaniem większej grupy dzieci i młodzieży, poprawa systematyczności pracy katechetycznej czy przezwyciężenie rozbieżności działań wychowawczych rodziny, szkoły i parafii) ujawniła jednocześnie słabości dotychczasowego duszpasterstwa oraz wywołała nowe trudności. Wśród niepokojących zjawisk wskazać należy: regres katechezy parafialnej na wszystkich jej poziomach, zanikanie poczucia więzi dzieci i młodzieży z własną parafią, osłabienie współpracy katechetyczno-wychowawczej duszpasterzy i nauczycieli religii z rodzicami. Do tego dochodzi zanikanie tak zwanego „Kościoła tradycji” oraz podstawowych środowisk religijnej socjalizacji.
265. Niekorzystny wpływ na skuteczność nauczania religii w szkole i efektywność duszpasterstwa katechetycznego w parafii wywierają zatem: procesy laicyzacyjne i dechrystianizacyjne, tendencje podważające autorytet wychowawczy rodziny i Kościoła, relatywizacja tradycyjnych wartości i zasad życia opartych na Ewangelii oraz propagowanie niekorzystnych wzorców w środkach społecznego przekazu. Czynniki te wpływają na osłabienie zainteresowania rodziców czy wręcz na rezygnację rodziców z troski o religijne wychowanie dzieci i powodują przeniesienie tego niezastępowalnego obowiązku rodziców¹²⁵ na szkołę i Kościół.
266. II Synod Archidiecezji Katowickiej, rozróżniając podstawowe funkcje katechezy, jakimi są: wtajemniczenie, wychowanie i nauczanie, zamierza więc wyraźniej określić zadania parafii, rodziny i szkoły, akcentując przy tym zróżnicowanie i komplementarność ich ról w dziele katechizacji i wychowania¹²⁶. Katecheza dzieci i młodzieży po roku 1990 przybrała postać

często określa się ją jako ewangelizację. Zgodnie z *Adhortacją apostolską „Evangelii nuntiandi”* jest to jednak „tylko część ewangelizacji”, której „żadną miarą nie powinno się zaniedbać”. Por. Paweł VI, *Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”*, nr 17, 22, 44.

¹²⁵ Por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Catechesi tradendae”*, nr 68; Kongregacja do spraw Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o katechizacji* (1997), nr 255; Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* (2001), nr 126–130.

¹²⁶ Relacja między nauczaniem religii w szkole a katechezą jest relacją zróżnicowania i komplementarności. Zgodnie z *Dyrektorium ogólnym o katechizacji* istnieje pomiędzy nimi nierozdzielny związek i jasna różnica. Dokument wyraźnie zaznacza, że nauka religii w szkole uczestniczy w katechetycznej posłudze Kościoła, ale nie jest z nią tożsama. Przypomina też o własnym charakterze nauczania religii w szkole, gdyż drugim podmiotem nauczania religii obok Kościoła jest szkoła. Por. Kongregacja do spraw Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o katechizacji* (1997), nr 73.

przede wszystkim nauczania religii w szkole, co nie oznacza bynajmniej, iż można poświęcać mniej uwagi katechezie dorosłych i duszpasterstwu katechetycznemu dzieci i młodzieży w parafii¹²⁷. Bogaty w pastoralne doświadczenia ostatniego ćwierćwiecza Kościół katowicki ma pełną świadomość, iż nauczanie religii w szkole często przybiera formę procesów preewangelizacyjnych¹²⁸. Z tego względu nauczanie religii w szkole nie wyczerpuje w pełni zadań stawianych przed katechezą¹²⁹ i konieczne jest uzupełnienie go katechezą w rodzinie i w parafii, zwłaszcza w aspekcie mistagogicznym¹³⁰.

¹²⁷ Podstawa programowa katechezy wyraźnie określa, iż „nauczanie religii w polskiej szkole jest jednym z wielu elementów składowych całościowej posługi słowa w Kościele”. Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce*, Kraków 2010, s. 10.

¹²⁸ Zjawiskiem charakterystycznym dla szkolnego nauczania religii jest to, że uczniowie uczestniczący w lekcjach religii prezentują zróżnicowany poziom zainteresowania Ewangelią, a w konsekwencji zróżnicowany poziom życia religijnego. Wśród nich są osoby, które należałoby uczynić adresatami pierwszego głoszenia Ewangelii. Nauczanie religii to często preewangelizacja skierowana do osób nieznających chrześcijaństwa. W odniesieniu do uczniów, którzy doświadczają wątpliwości religijnych i muszą na nowo odkryć, czym właściwie jest wiara w Chrystusa, nauczanie religii podejmuje rolę nowej ewangelizacji (reewangelizacji). Nauczanie religii może też pełnić funkcję katechezy skierowanej do uczniów żyjących wiarą i pragnących lepiej zrozumieć orędzie chrześcijańskie. Por. też, *Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce*, s. 10; a także Kongregacja do spraw Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o katechizacji* (1997), nr 73; Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* (2001), nr 82–96.

¹²⁹ Por. Kongregacja do spraw Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o katechizacji* (1997), nr 85, 86.

¹³⁰ Niezależnie od szkolnego nauczania religii pierwszoplanowym miejscem katechezy jest parafia (por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Catechesi tradendae”*, nr 67), która stanowi uprzywilejowane środowisko katechezy przygotowującej do sakramentów. Zgodnie z obowiązującym programem nauczania religii organizowane raz w miesiącu spotkania katechetyczne w parafii powinny obejmować wszystkie etapy edukacyjne i posiadać charakter formacyjno-liturgiczny. Por. Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*, Kraków 2010, s. 10.

Zarządzenia i zalecenia

Organizacja duszpasterstwa katechetycznego w archidiecezji katowickiej

267. Zarządza się powołanie Archidiecezjalnej Szkoły Katechetów Parafialnych¹³¹ celem przygotowania osób świeckich do prowadzenia katechezy w parafii¹³². Do zadań katechetów parafialnych należą:
- a. wspieranie prezbiterów i diakonów w formacji wiernych;
 - b. pomoc w przygotowaniu rodziców i chrzestnych do chrztu dziecka;
 - c. pomoc w katechezie rodziców dzieci przed i po przyjęciu pierwszej komunii świętej;
 - d. uczestnictwo w przygotowaniu kandydatów do bierzmowania oraz w katechezie dla rodziców i świadków;
 - e. pomoc duszpasterzom w bliższym przygotowaniu młodzieży szkół średnich (ponadgimnazjalnych) do małżeństwa;
 - f. uczestnictwo w animowaniu i prowadzeniu grup parafialnych i apostołskich, w organizowaniu kręgów biblijnych, kursów ewangelizacyjnych, pomoc w rekolekcjach zamkniętych.
268. Zarządza się powołanie Rady Wydziału Katechetycznego¹³³.
- a. Do zadań Rady należą:
 - opiniowanie programów i podręczników katechetycznych,
 - inspirowanie i koordynowanie inicjatyw katechetycznych w archidiecezji katowickiej,
 - współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za kształcenie katechetów w archidiecezji katowickiej,
 - wspieranie stałej formacji katechetów,
 - wypełnianie zadań katechetyczno-wychowawczych wynikających z prawa diecezjalnego,

¹³¹ W ramach Archidiecezjalnego Centrum Formacji Pastoralnej.

¹³² Sytuacja duszpastersko-katechetyczna domaga się, aby wypracować odpowiednie linie formacji katechetycznej dla poszczególnych kategorii katechetów: dzieci, młodzieży, osób niepełnosprawnych, dorosłych i rodzin. Należy przygotować katechetów nie tylko do nauczania religii w szkole, lecz także do podjęcia różnych form pracy katechetycznej w parafii. Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* (2001), nr 152.

¹³³ Powołanie Diecezjalnej Rady Katechetycznej należy do niezrealizowanych zarządzeń I Synodu Diecezji Katowickiej.

– podejmowanie innych zadań wskazanych przez Wydział Katechetyczny¹³⁴.

b. W skład Rady Wydziału Katechetycznego wchodzi z urzędu pracownicy Wydziału Katechetycznego, ponadto osoby powołane z grona metodyków nauczania religii i katechetów stałych oraz inne osoby powołane przez dyrektora Wydziału spośród kapłanów, osób zakonnych i katechetów świeckich, reprezentujących poszczególne poziomy katechizacji.

Duszpasterstwo katechetyczne w parafii

269. Zarządza się organizowanie przez proboszcza regularnych (co najmniej kwartalnych) spotkań formacyjnych i organizacyjnych ze wszystkimi osobami, które pełnią jakąkolwiek formę posługi katechetycznej na terenie parafii¹³⁵.

Katecheza dorosłych¹³⁶

270. Zarządza się powołanie w każdej parafii, niezależnie od istniejących grup pobożnościowych, grupy katechezy dorosłych¹³⁷.

271. Zarządza się prowadzenie w każdej parafii katechezy dla rodziców dzieci przygotowujących się do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej.

272. Zarządza się, by spotkania z rodzicami dzieci przygotowujących się do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej wpisywały się w całokształt duszpasterstwa katechetycznego, a nie tylko w zakres działań pedagogizujących czy organizacyjnych.

¹³⁴ Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* (2001), nr 138.

¹³⁵ Por. tamże, nr 141. Spotkanie parafialnego zespołu katechetycznego powinno odbyć się przynajmniej dwa razy: na początku roku szkolnego – celem omówienia kwestii organizacji duszpasterstwa katechetycznego w parafii i nauczania religii w szkole oraz na końcu – jako spotkanie podsumowujące.

¹³⁶ Katecheza dorosłych uznawana jest za „najznakomitszą formę katechezy” (Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Catechesi tradendae”,* nr 43), gdyż zwraca się ona do osób mających realny wpływ na skuteczność misji Kościoła w świecie. Analiza sytuacji duszpasterskiej prowadzi do wniosku, iż tradycyjna posługa duszpasterska w grupach pobożnościowych nie spełnia wszystkich zadań stawianych katechezie (por. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* [2001], nr 100). Szczególne znaczenie posiada katecheza dorosłych adresowana do rodziców. Poprzez rodziców, którzy są pierwszymi nauczycielami i wychowawcami w wierze, dokonuje się głębsze wtajemniczenie w życie chrześcijańskie ich dzieci (por. tamże, nr 126).

¹³⁷ Szersze wskazania teologiczne i metodologiczne dotyczące katechezy dorosłych podaje dokument Międzynarodowej Rady do spraw Katechezy pod tytułem *Katecheza dorosłych we wspólnocie chrześcijańskiej. Niektóre linie i ukierunkowania* (1990).

273. Zarządza się, by Wydział Duszpasterstwa Rodzin – we współpracy z Wydziałem Katechetycznym, Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego i Archidiecezjalną Komisją Liturgiczną – przygotowywał materiały pomocnicze do:
- a. katechezy dorosłych, a przede wszystkim do katechezy dla rodziców dzieci i młodzieży przygotowujących się do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej (do dwóch lat od zakończenia Synodu);
 - b. katechezy rodzinnej, ze szczególnym uwzględnieniem czasu przygotowania do przyjęcia pierwszej komunii świętej i okresu po niej.
274. Specyficzną grupą katechetyczną są dorośli pragnący przygotować się do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej. W związku z tym zobowiązuje się Wydział Katechetyczny do przygotowania i przedstawienia do zatwierdzenia Arcybiskupowi Metropolicie Katowickiemu jednolitych diecezjalnych zasad takiego przygotowania. Dotyczy to zwłaszcza osób ochrzczonych, które we właściwym czasie nie przyjęły bierzmowania.
275. Zarządza się zorganizowanie w każdym dekanacie miejsca przygotowującego dorosłych do sakramentu bierzmowania.
276. Zarządza się, aby w wybranej parafii dekanatu zorganizowano katechezy uzupełniające dla narzeczonych, którzy nie ukończyli katechizacji w zakresie szkoły średniej. Do przygotowania tych katechez zobowiązuje się Wydział Katechetyczny we współpracy z Archidiecezjalnym Centrum Formacji Pastoralnej.
277. Zaleca się, aby – zgodnie ze wskazaniami *Programu nauczania religii* – dążyć do objęcia katechezą rodziców dzieci i młodzieży ze wszystkich poziomów nauczania. Dotyczy to głównie rodziców, których dzieci przygotowują się do pierwszej komunii świętej i do bierzmowania¹³⁸.
278. Zaleca się, by spotkania dla rodziców dzieci po pierwszej komunii świętej miały charakter mistagogiczny, zmierzający do aktywnego i pełnego udziału rodziny w Eucharystii.
279. Zaleca się, by spotkania katechetyczne z rodzicami były prowadzone w formie warsztatów, dialogu i w innych formach wspólnej pracy. Dopełnieniem spotkań katechetycznych w parafii mogą stać się wyjazdy formacyjne dla rodzin.

¹³⁸ Tematykę spotkań katechetycznych z rodzicami oraz wskazania dotyczące współpracy katechetyczno-wychowawczej rodziny, parafii i szkoły podaje Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski w *Programie nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach* (Kraków 2010).

280. Duszpasterzom i katechetom zaleca się poszukiwanie wśród uczestników grup formacyjnych oraz spośród zaangażowanych rodziców kandydatów odpowiednich do podjęcia posługi katechetów w ramach katechezy parafialnej.
281. Zaleca się proboszczom, aby do prowadzenia katechezy parafialnej tworzyli parafialne zespoły katechetyczne, złożone z duszpasterzy, katechetów, doradców życia rodzinnego oraz innych osób odpowiednio do tego przygotowanych i posiadających misję kanoniczną¹³⁹.

Katecheza dzieci i młodzieży

282. Zarządza się, by bezpośrednie wprowadzenie w misterium sakramentów inicjacji chrześcijańskiej oraz ich celebrowanie były dokonywane w parafii miejsca zamieszkania dzieci i młodzieży.
283. Zgodnie ze wskazaniami *Programu nauczania religii*, zarządza się prowadzenie w parafii systematycznej katechezy dla dzieci przygotowujących się do pełnego uczestnictwa w Eucharystii oraz dla młodzieży przygotowującej się do sakramentu bierzmowania.
284. Zarządza się, by katechetyczne spotkania w parafii miały charakter liturgiczno-pastoralny i aby były prowadzone w oparciu o zasady katechumenatu.
285. Zarządza się, by program katechezy parafialnej pozostawał w ścisłej korelacji z nauczaniem religii w szkole, uzupełniając je zwłaszcza w niezbędnej dla katechezy funkcji wtajemniczenia i wychowania¹⁴⁰.
286. Poleca się parafiom prowadzenie przygotowania do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej według jednakowych zasad określonych przez prawo diecezjalne¹⁴¹.
287. Zarządza się opracowanie przez Wydział Katechetyczny szczegółowego programu przygotowania do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej w archidiecezji katowickiej (do dwóch lat od zakończenia Synodu).

¹³⁹ Warunki uzyskania misji kanonicznej określają szczegółowe zasady Wydziału Katechetycznego oraz *Zasady duszpasterstwa rodzin archidiecezji katowickiej* (obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”).

¹⁴⁰ Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* (2001), nr 107.

¹⁴¹ Por. *Wskazania dotyczące przygotowania do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego w archidiecezji katowickiej* (obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”).

288. Zarządza się organizowanie w parafii katechez i prowadzenie w szkole lekcji ukierunkowanych na przygotowanie młodzieży szkół średnich (ponadgimnazjalnych) do rozpoznania powołania (do małżeństwa, kapłaństwa, życia konsekrowanego i tak dalej)¹⁴².
289. Zarządza się przeprowadzanie w ramach przygotowania bliźszego do małżeństwa katechez dla młodzieży szkół średnich (ponadgimnazjalnych) zgodnie z *Zasadami duszpasterstwa rodzin archidiecezji katowickiej*.
290. Zaleca się podtrzymywanie zwyczaju uroczystego obchodzenia rocznicy przyjęcia chrztu świętego, pierwszej komunii świętej oraz sakramentu bierzmowania.
291. Zaleca się kontynuację spotkań katechetycznych po przystąpieniu dzieci i młodzieży do pierwszej komunii świętej i do bierzmowania (katecheza mistagogiczna).
292. Zaleca się prowadzenie w parafii spotkań katechetycznych dla dzieci i młodzieży na każdym poziomie edukacyjnym.
293. Zaleca się bliższe powiązanie duszpasterstwa katechetycznego z działaniami prowadzonymi przez Caritas Archidiecezji Katowickiej¹⁴³.
294. Wydziałowi Duszpasterstwa Rodzin we współpracy z Wydziałem Katechetycznym zaleca się bieżącą aktualizację programu przygotowania bliźszego do małżeństwa oraz form tego przygotowania w korelacji z nauczaniem religii w szkole.

Nauczanie religii w szkole

295. W celu organizacji szkolnego nauczania religii w sposób uwzględniający wielkomiejską strukturę wielu parafii archidiecezji katowickiej zarządza się proboszczom podjęcie współpracy w ramach dekanatu. W poszukiwaniu konkretnych rozwiązań proboszczowie kontaktują się z dziekanem.
296. Mając na uwadze zacieśnienie współpracy pomiędzy parafią i szkołą, zobowiązuje się proboszcza do osobistego kontaktu z dyrektorami placówek oświatowych znajdujących się na terenie parafii celem uzgodnienia projektu organizacyjnego pracy nauczycieli religii oraz harmonogramu duszpasterstwa parafialnego z planem pracy szkoły¹⁴⁴.

¹⁴² Szczegółowe wskazania programowe podaje Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski i Rada do spraw Rodziny Konferencji Episkopatu Polski w dokumencie: *Program katechezy parafialnej młodzieży szkół ponadgimnazjalnych*, Kraków 2004.

¹⁴³ Por. niżej nr 448-451.

¹⁴⁴ Ze względu na wymogi prawa oświatowego spotkanie powinno odbyć się w marcu, kiedy ustalany jest projekt organizacyjny szkoły (zatrudnienie nauczycieli) oraz w sierpniu, gdy sporządza się plan pracy w nowym roku szkolnym.

297. Zarządza się, by uczniowie kończący szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły średnie (ponadgimnazjalne) otrzymywali osobne świadectwa potwierdzające ich uczestnictwo w nauczaniu religii.
298. Zarządza się, by proboszczowie koordynowali przygotowanie i przebieg rekolekcji szkolnych¹⁴⁵. Ich przygotowanie warto powierzać tworzonemu w tym celu zespołom rekolekcyjnym.
299. Zarządza się, by koszty organizacji rekolekcji szkolnych pokrywała parafia, na terenie której znajduje się szkoła. W przypadku, gdy na terenie parafii znajduje się większa ilość szkół, w kosztach organizacji rekolekcji uczestniczą proporcjonalnie inne parafie¹⁴⁶.
300. Wydział Katechetyczny jest zobowiązany wskazywać kandydatów do podjęcia w archidiecezji katowickiej posługi stałego katechety¹⁴⁷ oraz szkoły wymagające tej posługi.
301. Wydziałowi Katechetycznemu zaleca się bieżące przygotowanie – we współpracy z Archidiecezjalnym Centrum Formacji Pastoralnej i Archidiecezjalną Komisją do spraw Głoszenia Słowa Bożego oraz z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego – programów rekolekcji szkolnych i warsztatów dla zespołów rekolekcyjnych.
302. Zaleca się, aby nauczyciele religii organizowali zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży. Z ewangelizacyjnego punktu widzenia należy docenić możliwość organizowania grup biblijnych, misyjnych czy szkolnych kół Caritas. Zaleca się, aby zajęcia te były wspierane przez parafię.

Formacja katechetów¹⁴⁸

303. Zarządza się, by katecheci rozpoczynający posługę w archidiecezji katowickiej przed otrzymaniem misji kanonicznej składali uroczyste wyznanie

¹⁴⁵ Szczegółowe wskazania dotyczące organizacji rekolekcji szkolnych podaje dokument: *Wskazania dotyczące wielkopostnych rekolekcji szkolnych dla dzieci i młodzieży* (obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”).

¹⁴⁶ Kwestię partycypacji w kosztach organizacji rekolekcji powierza się dziekanom.

¹⁴⁷ Zakres praw i obowiązków księży pełniących funkcję katechety stałego w szkołach i innych placówkach oświatowych leżących na terenie archidiecezji reguluje *Status katechety stałego w archidiecezji katowickiej* (obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”).

¹⁴⁸ „Posługa katechetyczna jest przede wszystkim świadectwem wiary i nauczaniem w imieniu Kościoła. Katecheta winien być człowiekiem Kościoła, powinien umieć utożsamiać się z Kościołem, chcieć i być zdolnym do przekazywania orędzia Bożego w jego imieniu” – Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* (2001), nr 150; por. także Kongregacja do spraw Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o katechizacji* (1997), nr 234–236.

wiary, a katecheci posiadający misję kanoniczną uroczyście wyznanie wiary odnawiali podczas inauguracji roku katechetycznego¹⁴⁹.

304. Zarządza się, by katecheci rozpoczynający posługę katechetyczną w archidiecezji katowickiej otrzymywali misję kanoniczną na okres jednego roku szkolnego. Na prośbę proboszcza parafii, na terenie której pracuje katecheta, misja może zostać przedłużona.
305. Katecheci pełniący posługę na terenie archidiecezji katowickiej zobowiązani są do uczestnictwa w stałej formacji intelektualnej i duchowej organizowanej przez Wydział Katechetyczny we współpracy z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego¹⁵⁰.
306. Zarządza się, by nadzór nad formacją stałą katechetów posługujących w parafii sprawował proboszcz. W kwestiach szczegółowych kontaktuje się on z Wydziałem Katechetycznym.
307. Wydziałowi Katechetycznemu poleca się opracowanie – we współpracy z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego, z Archidiecezjalnym Centrum Formacji Pastoralnej oraz z innymi podmiotami odpowiedzialnymi w archidiecezji katowickiej za głoszenie słowa Bożego i duszpasterstwo liturgiczne¹⁵¹ – programu formacji podstawowej i stałej katechetów parafialnych (do dwóch lat od zakończenia Synodu).
308. Wydziałowi Teologicznemu Uniwersytetu Śląskiego zaleca się:
 - a. stałą współpracę z Wydziałem Katechetycznym w celu ewaluacji jakości kształcenia – w oparciu o kontakty z absolwentami teologii (specjalności pastoralnej i nauczycielskiej), podejmującymi pracę na terenie archidiecezji katowickiej – oraz dla doskonalenia programu kształcenia na tym kierunku;
 - b. stałą współpracę z Wydziałem Duszpasterstwa Rodzin w celu ewaluacji jakości kształcenia – w oparciu o kontakty z absolwentami kierunku nauki o rodzinie, podejmującymi pracę na terenie archidiecezji katowickiej – oraz dla doskonalenia programu kształcenia na tym kierunku.
309. Wydziałowi Katechetycznemu zaleca się:
 - a. pomoc w organizacji praktyk pedagogicznych studentów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego;

¹⁴⁹ Prawa i obowiązki katechety oraz warunki stałej formacji katechetów określa *Status katechety świeckiego w archidiecezji katowickiej*, (obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”).

¹⁵⁰ Por. tamże.

¹⁵¹ Czyli: z Wydziałem Duszpasterstwa Rodzin, z Archidiecezjalną Komisją Liturgiczną, z Archidiecezjalną Komisją do spraw Głoszenia Słowa Bożego i z Archidiecezjalnym Zespołem do spraw Nowej Ewangelizacji.

- b. przygotowanie we współpracy z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego programu formacji stałej katechetów, uwzględniającego aktualną problematykę katechetyczno-wychowawczą;
- c. współpracę z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego i z Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym w kwestii pogłębienia formacji ludzkiej przyszłych katechetów¹⁵².

Szkolnictwo katolickie

- 310. Troskę o zachowanie nienaruszonej wiary i obyczajów w działalności dydaktyczno-pedagogicznej szkół katolickich oraz o rozwój życia religijnego uczniów i nauczycieli powierza się Wydziałowi Katechetycznemu¹⁵³.
- 311. Uwzględniając pozytywne doświadczenia związane z działalnością szkół katolickich w archidiecezji katowickiej, zaleca się parafiom, instytutom życia konsekrowanego i stowarzyszeniom życia apostołskiego, w których charyzmacie mieści się działalność wychowawcza dzieci i młodzieży, a także stowarzyszeniom katolików świeckich działającym na terenie archidiecezji katowickiej zakładanie i prowadzenie przedszkoli oraz szkół katolickich na wszystkich poziomach kształcenia. Zachęca się również wiernych świeckich do zrzeszania się w celu podejmowania tej działalności¹⁵⁴.
- 312. W szkołach katolickich noszących imiona świętych lub błogosławionych należy zadbać, aby postaci patronów zajmowały należne miejsce w programach wychowawczych.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim „Gravissimum educationis”.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 747-833.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 4-10, 426-429; 986, 1074-1075, 1697-1698, 2226, 2688.

¹⁵² *Dyrektorium ogólne o katechizacji* Kongregacji do spraw Duchowieństwa podkreśla konieczność wypracowania przez katechetów następujących jakości ludzkich: łatwości nawiązywania relacji ludzkich i dialogu, zdolności komunikacji, gotowości do współpracy, funkcji przewodniczenia, poprawności ocen, zrozumienia i realizmu, zdolności do pocieszania i budzenia nadziei (nr 239). Por. też Jan Paweł II, *Adhortacja apostołska „Pastores dabo vobis”*, nr 43nn.

¹⁵³ Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* (2001), nr 94 oraz *Wskazania dotyczące szkół katolickich w archidiecezji katowickiej* (obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”*).

¹⁵⁴ Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* (2001), nr 93.

Paweł VI:

Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”.

Jan Paweł II:

Adhortacja apostolska „Catechesi tradendae”.

Kongregacja Wychowania Katolickiego:

The Catholic School (1977);

Świecki katolik świadkiem wiary (1982);

Szkoła katolicka u progu trzeciego tysiąclecia (1997);

Educating Together in Catholic Schools. A Shared Mission Between Consecrated Persons and the Lay Faithful (2007).

Kongregacja do spraw Duchowieństwa:

Dyrektorium ogólne o katechizacji (1997).

Konferencja Episkopatu Polski:

Umowa między Rządem Rzeczypospolitej a Konferencją Episkopatu Polski w sprawie statutu prawnego szkół wyższych zakładanych i prowadzonych przez Kościół Katolicki (1999);

Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce (2001);

Wytyczne dotyczące szkół katolickich (2001);

Program nauczania religii dla szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadpodstawowych (2001);

Zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych z religii rzymskokatolickiej w szkołach (2008);

W sprawie wymagań edukacyjnych i oceniania w szkolnym nauczaniu religii (2007);

Porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministerstwem Edukacji Narodowej z dnia 31 maja 2016 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii.

II Polski Synod Plenarny:

Szkoła i uniwersytet w życiu Kościoła i narodu.

Nowa ewangelizacja w Kościele katowickim¹⁵⁵

Wstęp

313. „«[...] nakaz głoszenia Ewangelii wszystkim ludziom jest pierwszorzędnym i naturalnym posłannictwem Kościoła»; nakaz ten i posłannictwo zobowiązuje tym bardziej w dobie wielkich i poważnych przemian w dzisiejszym społeczeństwie. Obowiązek ewangelizacji należy uważać za łaskę i właściwe powołanie Kościoła; wyraża on najprawdziwszą jego właściwość. Kościół jest dla ewangelizacji [...]”¹⁵⁶. Jedną z form realizacji tego posłannictwa są działania określane mianem „nowej ewangelizacji”, których celem – szczególnie w warunkach polskiego Kościoła – jest dotarcie z Dobrą Nowiną do osób, które wprowadzie przyjęły przynajmniej część sakramentów inicjacji chrześcijańskiej w Kościele katolickim, ale nie odpowiedziały na nie osobistą wiarą i świadomą decyzją pójścia za Chrystusem we wspólnocie Kościoła. Znaczna część tych osób porzuciła nawet zewnętrzne praktyki religijne.
314. Odpowiedzialność za siostry i braci, którzy z różnych powodów zagubili sens i smak wiary¹⁵⁷, przynagła nas „do głoszenia Ewangelii zawsze nowej i zawsze niosącej nowość; do ewangelizacji, która musi być prowadzona «z nową gorliwością, nowymi metodami i z zastosowaniem nowych środków wyrazu»”¹⁵⁸. Kościół katowicki, rozpoznając to przynaglenie jako

¹⁵⁵ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Podkomisji do spraw Nowej Ewangelizacji przyjęty przez zgromadzenie synodalne na V sesji plenarnej 19 września 2015 roku.

¹⁵⁶ Paweł VI, *Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”*, nr 14.

¹⁵⁷ Por. Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 2, 12, 14, 52; Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptoris missio”*, nr 11; tenże, *Adhortacja apostolska „Ecclesia in Europa”*, nr 47.

¹⁵⁸ Jan Paweł II, *Encyklika „Veritatis splendor”*, nr 106.

„znak czasu”, pragnie uczynić z działań ewangelizacyjnych jeden z priorytetów duszpasterskiej aktywności¹⁵⁹ – zwłaszcza na poziomie parafii.

315. Trzeba przyznać, że dotychczasowe śląskie duszpasterstwo parafialne – ukształtowane przez inne wyzwania – nie koncentrowało się dostatecznie na poszukiwaniu i przyciąganiu „oddalonych”. Ponadto działania ewangelizacyjne podejmowane czy to przez parafie, czy ruchy i grupy pozostają w rozproszeniu, czasem nawet konkurują ze sobą, co sugeruje potrzebę większej koordynacji owych działań oraz konieczność budowania jedności i odpowiedzialności za Kościół lokalny u animatorów poszczególnych grup i wspólnot. Kolejne wyzwanie stanowi przejście od ewangelizacji kerygmatycznej do mistagogii: potrzebne jest formowanie, najlepiej w ramach duszpasterstwa parafialnego, wspólnot wzrostu dla tych osób, które przyjęły ogłoszoną im Dobrą Nowinę. We wspólnotach tych konieczne jest stosowanie wspomnianych „nowych metod i środków wyrazu”, przy jednoczesnej dbałości o zachowanie integralnego przekazu wiary Kościoła.
316. Przedstawione zadania powinny być realizowane przez duszpasterzy i świeckich ewangelizatorów na bazie istniejącej struktury organizacyjnej Kościoła – głównie w parafii jako fundamencie tej struktury. Ze strukturą tą należy łączyć dynamizm ruchów i wspólnot, które w nowej ewangelizacji rozpoznały i zaczęły realizować swój szczególny charyzmat i powołanie. Podjęcie wymienionych zadań wymaga jednak „duszpasterskiego nawrócenia”¹⁶⁰: przemiany myślenia duszpasterzy, animatorów ruchów i wspólnot, ale też samych wiernych, ukształtowanych przez tradycyjne duszpasterstwo, co z kolei zakłada także odpowiednie działania formacyjne. Realizacji tych zadań powinna służyć stosowna koordynacja zarówno formacji, jak i samych działań ewangelizacyjnych na płaszczyźnie międzyparafialnej i archidiecezjalnej.

Zarządzenia i zalecenia

317. Zarządza się powołanie Archidiecezjalnego Zespołu do spraw Nowej Ewangelizacji.
- a. Na czele Zespołu stoi moderator do spraw nowej ewangelizacji, będący referentem Wydziału Duszpasterstwa.
 - b. Zespół składa się z powołanych przez moderatora reprezentantów ruchów, wspólnot i grup, angażujących się w dzieło nowej ewangelizacji.

¹⁵⁹ Spora część prezbiterów oraz zespołów synodalnych, biorących udział w konsultacjach, widzi palącą potrzebę podjęcia wymienionych działań. Obok tak wyrażonej opinii respondenci postulowali też, aby temat nowej ewangelizacji uczynić głównym zagadnieniem Synodu.

¹⁶⁰ Por. Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 25.

c. Zespół wyłania ze swego grona członków zarządu, którzy stają się najbliższymi współpracownikami moderatora.

d. Do zadań Archidiecezjalnego Zespołu do spraw Nowej Ewangelizacji należą:

- budowanie jedności ruchów, wspólnot i grup w dziele ewangelizacji;
- planowanie, koordynacja i realizacja działań ewangelizacyjnych;
- inicjowanie działań formacyjnych dla ewangelizacji, zwłaszcza kształcenie animatorów;
- współpraca z dziekanami, proboszczami i parafialnymi radami duszpasterskimi w zakresie doradztwa jak również ustalania potrzeb i zasobów koniecznych do tworzenia oraz realizacji parafialnych i międzyparafialnych planów działań ewangelizacyjnych;
- redagowanie informatora grup i wspólnot ewangelizujących, strony internetowej oraz prowadzenie bazy danych kontaktowych;
- animowanie i współtworzenie wydarzeń ewangelizacyjnych w przestrzeni kulturalno-medialnej (na przykład koncerty, musicale, widowiska teatralne);
- organizacja odbywającego się raz w roku archidiecezjalnego kongresu nowej ewangelizacji, który służyć ma wspólnej modlitwie, budowaniu i pogłębianiu jedności oraz formacji;
- współpraca z Archidiecezjalną Radą Ruchów i Stowarzyszeń.

e. Archidiecezjalny Zespół do spraw Nowej Ewangelizacji dysponuje środkami pochodzącymi z Katolickiej Fundacji Młodzi dla Młodych oraz innymi pozyskanymi środkami. Fundusze te przeznaczone są głównie na działania ponadparafialne oraz archidiecezjalne.

318. Zarządza się powołanie Rejonowych Zespołów do spraw Nowej Ewangelizacji.

a. Członkami Rejonowych Zespołów do spraw Nowej Ewangelizacji są animatorzy istniejących w danym rejonie wspólnot ewangelizujących¹⁶¹.

b. Zadaniem Rejonowych Zespołów do spraw Nowej Ewangelizacji jest – po uzgodnieniu z proboszczami i we współpracy z parafialnymi radami duszpasterskimi oraz z Archidiecezjalnym Zespołem do spraw Nowej Ewangelizacji – podejmowanie bezpośrednich działań ewangelizacyjnych (na przykład: głoszenie rekolekcji, prowadzenie kursów, podejmowanie ewangelizacji dedykowanej i tak dalej).

¹⁶¹ Rejony tworzone będą stopniowo, w miarę oddolnego powstawania silnych ośrodków nowej ewangelizacji (parafie, ruchy, wspólnoty). Za formalne tworzenie i przekształcanie rejonów odpowiada moderator do spraw nowej ewangelizacji.

- c. Członkowie Rejonowego Zespołu do spraw Nowej Ewangelizacji wybierają ze swego grona animatora, który jest reprezentantem rejonu w Archidiecezjalnym Zespole do spraw Nowej Ewangelizacji, zwołuje zebrania, koordynuje działalność Zespołu oraz pozostaje w stałym kontakcie z proboszczami rejonu. Animatora Rejonowego Zespołu do spraw Nowej Ewangelizacji zatwierdza Arcybiskup Metropolita Katowicki.
- d. Opiekę duchową nad zespołami podejmują prezbiterzy, powołani przez Arcybiskupa Metropolitę Katowickiego na wniosek moderatora do spraw nowej ewangelizacji.
319. Zarządza się przygotowanie i realizację parafialnych planów ewangelizacji.
- a. Proboszcz wraz z parafialną radą duszpasterską (oraz z przedstawicielami Rejonowego Zespołu do spraw Nowej Ewangelizacji – w miarę powstawania zespołów) dokonują diagnozy sytuacji parafii i na tej podstawie opracowują plan działań ewangelizacyjnych, obejmujący wszystkie środowiska społeczne na terenie parafii. Plan może powstać także dla kilku parafii łącznie, koordynowany na przykład przez dziekana.
- b. Plan działań ewangelizacyjnych powinien uwzględniać:
- diagnozę sytuacji duszpasterskiej parafii;
 - opis działań, jakie należy podjąć, by dotrzeć zwłaszcza do osób, które oddaliły się od Kościoła lub nigdy nie były z nim związane;
 - określenie ewentualnej pomocy, jakiej parafia oczekuje ze strony Rejonowego Zespołu do spraw Nowej Ewangelizacji lub Archidiecezjalnego Zespołu do spraw Nowej Ewangelizacji (na przykład w zakresie formacji animatorów);
 - harmonogram, zgodnie z którym wskazane działania powinny być podjęte.
- c. Sposób realizacji planu działań ewangelizacyjnych powinien być przedmiotem corocznej refleksji w ramach posiedzeń parafialnej rady duszpasterskiej oraz w trakcie wizytacji kanonicznej parafii (odpowiednie pytania należy włączyć do protokołu wizytacji).
320. Odpowiedzialnym za formację (przy współpracy Archidiecezjalnego Zespołu do spraw Nowej Ewangelizacji lub zespołów rejonowych, które wskazują lub przygotowują odpowiednie pomoce) zaleca się:
- a. cykliczne organizowanie rekolekcji kerygmatycznych w ramach formacji prezbiterów, katechetów, nadzwyczajnych szafarzy komunii świętej, pracowników parafii, Caritas Archidiecezji Katowickiej i innych podmiotów kościelnych;
- b. uwzględnianie zagadnień związanych z nową ewangelizacją (teoretyczne wprowadzenie w treści, praktyczne wprowadzenie w metody) w formacji

prezbiterów, katechetów, nadzwyczajnych szafarzy komunii świętej, pracowników parafii (przede wszystkim pracowników kancelarii i kościelnych), pracowników Caritas Archidiecezji Katowickiej i innych podmiotów kościelnych;

- c. uwzględnianie treści kerygmatycznych oraz uwrażliwianie na osobistą odpowiedzialność za ewangelizację w ramach formacji grup, wspólnot i stowarzyszeń katolickich, których cele nie są wprost ewangelizacyjne.

321. Zaleca się duszpasterzom:

- a. cykliczne uwzględnianie treści kerygmatycznych w przepowiadaniu w czasie liturgii niedzielnych, a zwłaszcza w czasie Triduum Paschalnego oraz w sytuacjach, w których zwiększa się liczba wiernych luźno związanych z Kościołem, a nawet osób niewierzących lub niechrześcijan (głównie w trakcie uroczystości przyjęcia chrztu świętego, pierwszej komunii świętej, bierzmowania, ślubu, w czasie pogrzebu, przy błogosławieństwie obiektów publicznych i tak dalej);
- b. cykliczne, dostosowane do sytuacji parafii, uwzględnianie treści kerygmatycznych w ramach rekolekcji i misji parafialnych;
- c. wykorzystywanie do głoszenia kerygmatu szczególnie spotkań w ramach:
 - odwiedzin kolędowych;
 - odwiedzin chorych;
 - pracy kancelarii;
 - przygotowania do przyjęcia sakramentów chrztu, bierzmowania, małżeństwa, przygotowania do pierwszej spowiedzi i pierwszej komunii świętej;
 - celebracji sakramentu pokuty osób, które spowiadają się po dłuższym czasie;
- d. regularne uwzględnianie treści kerygmatycznych w katechezie dorosłych.

322. Katechetom i prowadzącym rekolekcje szkolne zaleca się cykliczne uwzględnianie treści kerygmatycznych w ramach nauki religii oraz rekolekcji szkolnych.

323. Kapelanom szpitalnym i więziennym zaleca się uczynienie z głoszenia kerygmatu priorytetu swojej posługi oraz współpracę z Archidiecezjalnym Zespołem do spraw Nowej Ewangelizacji w celu doskonalenia stosownych umiejętności i wypracowania odpowiednich pomocy.

324. Wydziałowi Katechetycznemu i Wydziałowi Duszpasterstwa Rodzin zaleca się współpracę z Archidiecezjalnym Zespołem do spraw Nowej Ewangelizacji w tworzeniu lub doskonaleniu pomocy katechetycznych uwzględniających sytuację odbiorców potrzebujących ogłoszenia kerygmatu (zwłaszcza w przygotowaniu do sakramentów).

325. Duszpasterzom, członkom parafialnych rad duszpasterskich, animatorom ruchów, stowarzyszeń i wspólnot kościelnych zaleca się aktywną współpracę z Rejonowymi Zespołami Nowej Ewangelizacji i Archidiecezjalnym Zespołem do spraw Nowej Ewangelizacji.
326. Arcybiskup Metropolita Katowicki albo jego delegat uczestniczy w pracach Archidiecezjalnego Zespołu do spraw Nowej Ewangelizacji.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Paweł VI:

Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”.

Jan Paweł II:

Encyklika „Redemptoris missio”;

Encyklika „Ecclesia in Europa”;

Adhortacja apostolska „Christifideles laici”.

Benedykt XVI:

List apostolski w formie motu proprio „Ubicumque et semper” (2001).

Franciszek:

Adhortacja „Evangelii gaudium”.

II Polski Synod Plenarny:

Potrzeby i zadania nowej ewangelizacji na przełomie II i III Tysiąclecia Chrześcijaństwa.

Misje

Kościoła katowickiego¹⁶²

Wstęp

327. Kościół z natury swojej jest misyjny, ponieważ bierze początek z misji Syna i Ducha Świętego, zgodnie z zamysłem Boga Ojca¹⁶³. Będąc zatem posłuszny nakazowi swojego Założyciela, głosi Jego Ewangelię wszystkim ludziom¹⁶⁴, aby mogli dojść do osiągnięcia zbawczego celu: udziału w życiu Bożym. Głoszenie Ewangelii wszelkiemu stworzeniu „nie jest czymś takim, co Kościół mógłby dowolnie albo wykonywać, albo nie wykonywać, ale jest zadaniem i obowiązkiem, nałożonym mu przez Pana Jezusa, ażeby ludzie mogli wierzyć i dostąpić zbawienia”¹⁶⁵. Cały Kościół jest misyjny, a dzieło ewangelizacji jest podstawowym zadaniem Ludu Bożego¹⁶⁶. Misje odnawiają Kościół, wzmacniają wiarę i tożsamość chrześcijańską, dają życiu chrześcijańskiemu nowy entuzjazm i nowe uzasadnienie¹⁶⁷. Dlatego Kościół

¹⁶² Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Misji przyjęty przez zgromadzenie synodalne na II sesji plenarnej 20 czerwca 2015 roku.

¹⁶³ Por. Sobór Watykański II, *Dekret „Ad gentes”*, nr 2; por. także *Konstytucja dogmatyczna „Lumen gentium”*, nr 2.

¹⁶⁴ Por. Sobór Watykański II, *Dekret „Ad gentes”*, nr 1; por. także *Konstytucja dogmatyczna „Lumen gentium”*, nr 48.

¹⁶⁵ Paweł VI, *Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”*, nr 5.

¹⁶⁶ Por. Sobór Watykański II, *Dekret „Ad gentes”*, nr 35.

¹⁶⁷ Por. Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptoris missio”*, nr 2. Dobitnie ujął to papież Franciszek w *Adhortacji apostolskiej „Evangelii gaudium”* (nr 27): „Marzę o «opcji misyjnej», zdolnej przemienić wszystko, aby zwyczaje, style, rozkład zajęć, język i wszystkie struktury kościelne stały się odpowiednią drogą bardziej dla ewangelizowania współczesnego świata, niż do zachowania stanu rzeczy. Reformę struktur, wymagającą nawrócenia duszpasterskiego, można zrozumieć jedynie w następujący sposób: należy sprawić, by stały się one wszystkie bardziej misyjne, by duszpasterstwo zwyczajne we wszystkich swych formach było bardziej ekspansywne i otwarte, by doprowadziło pracujących w duszpasterstwie do nieustannego przyjmowania postawy «wyjścia» i w ten sposób sprzyjało pozytywnej odpowiedzi ze strony tych wszystkich, którym Jezus ofiaruje swoją przyjaźń”.

katowicki uznaje propagowanie misji za jeden z kluczowych elementów działalności duszpasterskiej w parafiach, stowarzyszeniach, grupach – szczególnie w tych, które skupiają młodzież¹⁶⁸.

328. Obecnie w krajach misyjnych posługuje stosunkowo niewiele osób posłanych przez Kościół katowicki¹⁶⁹. Poza granicami Polski natomiast, w krajach drugiej ewangelizacji pomaga w duszpasterstwie znaczna liczba prezbiterów archidiecezji katowickiej¹⁷⁰. Poza tym sporo osób wywodzących się z naszego Kościoła lokalnego jest misjonarzami i misjonarkami w ramach różnych instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego – tak męskich, jak i żeńskich. Koła misyjne działają tylko w części parafii¹⁷¹.

329. Proponowane struktury animacji misyjnej opierają się na dotychczasowych działaniach pastoralnych podejmowanych przez Dzieło Misyjne Archidiecezji Katowickiej (przede wszystkim w ramach realizacji Papieskich Dzieł Misyjnych) i wynikają z dostrzeganych braków oraz potrzeb misji, a także z doświadczeń śląskich misjonarzy. Działania misyjne zmierzają zaś do wypracowania jednolitego systemu promocji misji w skali archidiecezji, zwłaszcza poprzez struktury dekanalne, i mają doprowadzić do:

- wzrostu świadomości misyjnej wszystkich diecezjan,
- pogłębienia duchowości misyjnej,
- upowszechnienia zaangażowania misyjnego,
- rozwoju formacji animatorów,
- rozbudzenia powołań misyjnych,
- poprawy skuteczności pomocy misjonarzom,
- ożywienia wspólnot parafialnych.

Zarządzenia i zalecenia

330. Zarządza się powołanie w strukturach katowickiej kurii metropolitalnej Wydziału do spraw Misji.

a. Na czele Wydziału stoi dyrektor, który może być zarazem archidiecezjalnym dyrektorem Papieskich Dzieł Misyjnych¹⁷².

¹⁶⁸ Por. Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptoris missio”*, nr 83. Por. też *Statuty Papieskich Dzieł Misyjnych*, cz. I, art. 1, cz. II, art. 23–25.

¹⁶⁹ W październiku 2016: dwunastu księży i dwie osoby świeckie.

¹⁷⁰ W październiku 2016: siedemdziesięciu siedmiu księży.

¹⁷¹ Koła misyjne działają w około jednej trzeciej parafii archidiecezji katowickiej.

¹⁷² *Statuty Papieskich Dzieł Misyjnych*, nr 60. Por. też *Kodeks prawa kanonicznego*, kan. 791, nr 2.

- b. Do zadań Wydziału należą w szczególności: inicjowanie, kierowanie i koordynowanie dzieł misyjnych podejmowanych przez Kościół katowicki, opieka nad misjonarzami, współpraca z Papieskimi Dziełami Misyjnymi, ze Stowarzyszeniem „Żywy Różaniec”¹⁷³, z zakonnymi referatami misyjnymi oraz z księżmi archidiecezji katowickiej pomagającymi w duszpasterstwie poza granicami Polski. Realizacja tych zadań dokonuje się w ścisłej kooperacji z innymi wydziałami kurii metropolitalnej.
 - c. Sposób funkcjonowania Wydziału do spraw Misji określa jego regulamin¹⁷⁴.
 - d. Wydział posiada autonomię finansową i składa sprawozdanie ekonomowi archidiecezji katowickiej na koniec okresu rozliczeniowego¹⁷⁵.
331. Zarządza się powołanie w każdym dekanacie dekanalnego zespołu misyjnego.
- a. Dekanalny zespół misyjny tworzą: dziekan (przewodniczący dekanalnego zespołu misyjnego) oraz dobrani przez niego współpracownicy (na przykład animator koła misyjnego, katecheta, przedstawiciel Żywego Różańca).
 - b. Do zadań dekanalnego zespołu misyjnego należą:
 - propagowanie Papieskich Dzieł Misyjnych, przede wszystkim Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci;
 - współpraca z Wydziałem do spraw Misji i kołami misyjnymi;
 - koordynacja animacji misyjnej w parafiach dekanatu (między innymi przygotowanie Tygodnia Misyjnego, rozprowadzanie materiałów misyjnych, realizacja akcji misyjnych, takich jak: Kolędnicy Misyjni, „Dzieci komunijne – dzieciom misji”, festyny, kiermasze);
 - koordynacja realizacji dekanalnego patronatu misyjnego¹⁷⁶;

¹⁷³ Statut Stowarzyszenia „Żywy Różaniec”, § 2, p. 5, 6, § 5, p. 2, 4.

¹⁷⁴ Por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”.

¹⁷⁵ Fundusz Misyjny archidiecezji katowickiej tworzą głównie: Kapłańska Pomoc Misjonarzom, wpływy z programu „Aniołowie Misji”, dochód z kiermaszów misyjnych, a także darowizny i ofiary. Natomiast następujące ofiary przekazywane są w całości lub w znacznej części podmiotom zewnętrznym w stosunku do archidiecezji katowickiej: kolekta z uroczystości Objawienia Pańskiego (Krajowy Fundusz Misyjny Komisji Misyjnej Episkopatu Polski), kolekta z niedzieli misyjnej (Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary), zbiórka w II niedzielę Wielkiego Postu (Fundusz Misyjny *Ad Gentes*), zbiórka w II niedzielę Adwentu (Pomoc Kościołowi na Wschodzie), ofiary z akcji Kolędników Misyjnych, dary z akcji „Dzieci komunijne – dzieciom misji”, zbiórki Papieskich Dzieł Misyjnych, dary na rzecz MIVA Polska (stowarzyszenie na rzecz misyjnych środków transportu).

¹⁷⁶ Dekanalny patronat misyjny polega na współpracy dekanatu z konkretnym misjonarzem. Parafie dekanatu otaczają misjonarza wskazanego przez Wydział Misyjny opieką

- promocja programu „Aniołowie Misji”¹⁷⁷.
332. Zarządza się wprowadzenie do protokołu wizytacji kanonicznej parafii pytań dotyczących:
- istnienia i funkcjonowania w parafii koła misyjnego;
 - wizyty w parafii misjonarzy z homiliami lub akcjami o tematyce misyjnej (kto i skąd przybył);
 - sposobu włączania się parafii w dekanalny patronat misyjny.
333. W celu pogłębienia odpowiedzialności za misje i usprawnienia animacji misyjnej zaleca się promowanie w parafii działań wymienionych w punkcie 331b oraz powołanie przez proboszcza każdej parafii archidiecezji katowickiej parafialnego lub szkolnego koła misyjnego.
- a. Zasady działania kół misyjnych określają statuty Papieskich Dzieł Misyjnych.
 - b. Koła misyjne zachęca się do korzystania z propozycji formacyjnych Wydziału do spraw Misji.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Dekret o działalności misyjnej „Ad gentes divinitus”.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 849-856.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 781-792.

Paweł VI:

Adhortacja apostolska „Ewangelii nuntiandi”.

Jan Paweł II:

Encyklika „Redemptoris missio”;

Adhortacja apostolska „Ecclesia in Asia”;

Adhortacja apostolska „Ecclesia in Africa”;

duchową i materialną, przybliżają wiernym jego osobę i posługę misyjną, prowadzą z nim korespondencję. Zadaniem misjonarza jest natomiast utrzymywanie stałego kontaktu z parafiami patronackimi, odwiedzanie dekanatu podczas swego pobytu w archidiecezji, przedstawianie sprawozdań z realizacji projektów misyjnych.

¹⁷⁷ „Aniołowie Misji” to zainicjowany w 2013 roku autorski program długofalowej pomocy misjonarzom archidiecezji katowickiej. Opiera się na towarzyszeniu – w ciągu 12 miesięcy przez osoby indywidualne lub grupy swoją modlitwą oraz comiesięcznymi wpłatami – wybranym wspólnotom misyjnym, w których posługują ślascy misjonarze. Pozyskane środki przeznaczone są na realizację projektów (ewangelizacyjnych, sakralnych, edukacyjnych i rozwojowych), pilotowanych przez poszczególnych misjonarzy. Patroni, zwani Aniołami Misji, otrzymują regularne sprawozdania z etapów realizacji wybranych przedsięwzięć. Propozycje projektów prezentowane są co roku w formie kalendarza misyjnego. „Aniołowie Misji” mają swoje doroczne spotkania w okolicach święta Aniołów Stróżów.

Adhortacja apostolska „Ecclesia in America”;
Adhortacja apostolska „Ecclesia in Europa”;
Adhortacja apostolska „Ecclesia in Oceania”.

Benedykt XVI:

Adhortacja apostolska „Africae munus”.

Kongregacja Ewangelizacji Narodów:

Instrukcja Kongregacji Ewangelizacji Narodów o współpracy misyjnej „Cooperatio Missionalis”
(1998).

Konferencja Episkopatu Polski:

Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski regulująca działalność misyjną kapłanów diecezjalnych
(1988).

II Polski Synod Plenarny:

Misyjny adwent Kościoła.

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

Kościół katowicki wobec kultury¹⁷⁸

Wstęp

334. Dorobek kultury – zarówno materialny, jak i duchowy – był i powinien być nośnikiem wiary spełniającym rolę ewangelizacyjną. Faktyczne znaczenie kultury chrześcijańskiej jest uzależnione od roli, jaką samo chrześcijaństwo odgrywa w społeczeństwie. Dlatego zasadnicze działania promujące kulturę chrześcijańską muszą mieścić się obecnie w ramach nowej ewangelizacji. Istotnym wyzwaniem stojącym dziś przed Kościołem katowickim jest wzmocnienie obecności myśli i inspiracji chrześcijańskiej w kulturze wysokiej oraz kulturze masowej. Powinno się to dokonywać poprzez wspieranie i promowanie przez Kościół katowicki artystów i inicjatyw artystycznych wzbogacających twórczość o wartości duchowe, zwłaszcza chrześcijańskie.
335. Tworzenie kultury, która służy człowiekowi, wymaga postrzegania człowieka jako szczególnej, samoistnej wartości¹⁷⁹. To zaś, kim człowiek jest, ujawniło się najpełniej w Jezusie Chrystusie. Stąd wynika swoista odpowiedzialność Kościoła wobec kultury: światłem płynącym z wcielenia Kościół ma oświecać tajemnicę człowieka. Praktyczna realizacja tego zadania powinna się wyrażać poprzez wspieranie przez Kościół katowicki twórców w ich dążeniu do włączenia wartości duchowych oraz inspiracji chrześcijańskich do czołówki wydarzeń kulturalnych, pełniących rolę opiniotwórczą. Ponadto proponowane zarządzenia i zalecenia mają sprzyjać otwieraniu się lokalnego Kościoła na dialog ze światem kultury i sztuki. W związku z tym najważniejsze propozycje synodalne w tym zakresie dotyczą poziomu die-

¹⁷⁸ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Kultury przyjęty przez zgromadzenie synodalne na II sesji plenarnej 18 kwietnia 2015 roku.

¹⁷⁹ Por. Jan Paweł II, *Przyszłość człowieka zależy od kultury* (przemówienie wygłoszone 2 czerwca 1980 roku w UNESCO), nr 10.

cejonalnego. Jednocześnie mają one także stać się inspiracją dla działań kulturotwórczych podejmowanych w parafiach i na poziomie ponadparafialnym. Wśród działań tych wyjątkowe miejsce zajmuje kształtowanie i wychowanie do kultury.

Zarządzenia i zalecenia:

336. Zaleca się stworzenie dla środowiska artystycznego, kulturotwórczego, a także naukowego miejsca spotkań i dialogu działającego jako samodzielna jednostka organizacyjna – centrum duszpasterstwa środowisk twórczych¹⁸⁰. Oprócz organizowania wydarzeń, festiwali, warsztatów, nagród dla twórców z obszaru kultury, centrum stanowić ma również miejsce spotkań i dialogu z niewierzącymi.

Centrum powinno prowadzić portal internetowy (ze względu na znaczenie tego medium we współczesnej komunikacji społecznej). Portal z jednej strony stanowić powinien zasadniczy punkt informacyjny, dotyczący wydarzeń kulturalnych w szeroki sposób inspirowanych chrześcijaństwem na poziomie parafialnym, ponadparafialnym i archidiecezjalnym, z drugiej – powinien spełniać rolę animatora kultury, wirtualnego miejsca wymiany myśli, materiałów, inspiracji dla wyżej wymienionych poziomów. Prezentowane na portalu treści powinny obejmować zarówno kulturę wysoką, jak i kulturę masową.

337. Duszpasterstwo parafialne powinno realizować się też poprzez aktywizację kulturowego rozeznania i zaangażowania duszpasterzy i wiernych, umiejętne włączanie form i treści kulturowych, w tym wszelkich odmian sztuki, w działania duszpasterskie, współdziałanie z lokalnymi twórcami i instytucjami kultury. Zaleca się, aby parafialne rady duszpasterskie podejmowały systematyczną refleksję nad podjętymi działaniami i ich owocami.
338. Zarządza się, aby proboszcz uzyskiwał zgodę Arcybiskupa Metropolity Katowickiego na zmiany wystroju kościoła, przede wszystkim jego struktury zewnętrznej i prezbiterium, przed rozpoczęciem jakichkolwiek prac. Arcybiskup Metropolita Katowicki wydaje zgodę na podstawie opinii Archidiecezjalnej Komisji Architektury i Sztuki Sakralnej, którą proboszcz powi-

¹⁸⁰ Realną propozycją przestrzeni dla takiego miejsca spotkań są podziemia katedry katowickiej, zgodnie z przygotowanym już projektem zmian adaptacyjnych przeznaczonych na Muzeum Archidiecezjalne, galerię wystaw czasowych, miejsce konferencyjne, kameralną salę koncertową, ścieżkę edukacyjną. Duszpasterstwo środowisk twórczych powinno łączyć się w naturalny sposób z duszpasterstwem akademickim w krypcie katedry.

nien przedstawić Arcybiskupowi Metropoliecie Katowickiemu wraz z opiniami parafialnej rady duszpasterskiej i parafialnej rady do spraw ekonomicznych na temat planowanej inwestycji.

339. Zarządza się uwzględnienie w protokole biskupiej wizytacji parafii obowiązku weryfikacji, czy na ewentualne zmiany oraz na realizację nowych projektów w obiektach kultu proboszcz uzyskał zezwolenie Arcybiskupa Metropolity Katowickiego.
340. Zaleca się przeprowadzenie cyfrowej inwentaryzacji mienia, dokumentów i pamiątek kultury materialnej archidiecezji katowickiej. Inwentaryzacją i jej opracowaniem powinna zająć się samodzielna grupa powołana do realizacji zadania bądź wynajęta specjalistyczna jednostka nadzorowana przez moderatora kurii metropolitalnej. W zakres inwentaryzacji powinny wejść zasoby będące własnością archidiecezji katowickiej, parafii oraz innych podmiotów archidiecezji katowickiej.
341. Zaleca się rozszerzenie zakresu działania arcybiskupiej rady społecznej o analizowanie dominujących trendów filozoficznych, ideologicznych i kulturowych, o ich wartościowanie, o diagnozowanie szans i zagrożeń z nimi związanych oraz o wskazywanie na możliwe obszary dialogu Kościoła z kulturą.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”, nr 53-62;
Konstytucja o liturgii świętej „Sacrosanctum Concilium”, nr 122-130.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 2500-2503.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 1214-1222, 1235-1239.

Święta Kongregacja Obrzędów:

Instrukcja o należytych wykonywaniu Konstytucji o liturgii świętej „Inter Oecumenici” (1964);
Instrukcja „Eucharisticum Mysterium” (1967).

Papieska Rada do spraw Kultury:

The Presence of the Church in the University (1994);
Towards a Pastoral Approach to Culture (1999).

Papieska Komisja do spraw Kościelnych Dóbr Kultury:

The Cultural Heritage of the Church and Religious Families (1994);
Lettera circolare sulla necessità e urgenza dell'inventariazione e catalogazione dei beni culturali della Chiesa (1999);
Pastoral Function of the Ecclesiastical Museums (2001).

Konferencja Episkopatu Polski:

Instrukcja Episkopatu Polski o ochronie zabytków i kierunkach rozwoju sztuki kościelnej (1966);
Normy postępowania w sprawach sztuki kościelnej (1973).

II Polski Synod Plenarny:

Ewangelizacja kultury i środków społecznego przekazu.

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

Media

w Kościele katowickim¹⁸¹

Wstęp

342. Bóg wzywa wszystkich wierzących do głoszenia Ewangelii. „Co słyszycie na ucho, rozgłaszajcie na dachach” (Mt 10,27). Współczesne środki społecznego przekazu, jako jeden ze znaków naszych czasów, niewątpliwie mogą stanowić skuteczne narzędzie w szerzeniu Ewangelii. Dlatego Kościół pragnie z nich korzystać¹⁸². Ponadto obserwujemy we współczesnym świecie „głód informacji religijnej” – rosnące „zapotrzebowanie na wiedzę religijną”¹⁸³. Toteż obecność Kościoła i mediów katolickich w tej przestrzeni jest niezbędna: „wszyscy chrześcijanie, zarówno duchowni jak i świeccy, powinni [...] brać aktywny udział w publicznym dialogu za pomocą środków przekazu”¹⁸⁴.
343. Archidiecezja katowicka od początku swojego istnienia z dobrym skutkiem troszczyła się o rozwój własnych środków społecznego przekazu i in-

¹⁸¹ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Podkomisji do spraw Mediów przyjęty przez zgromadzenie synodalne na XI sesji plenarnej 7 maja 2016 roku.

¹⁸² *Kodeks prawa kanonicznego*, kan. 747.

¹⁸³ Jan Paweł II, *Orędzie na 23. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu „Religia w środkach przekazu”* (1989).

¹⁸⁴ Tamże.

stytucji służących apostołstwu słowa. Obecnie szeroko rozumianą działalność medialną prowadzą: Instytut Gość Media¹⁸⁵, Biuro Prasowe Archidiecezji Katowickiej¹⁸⁶, Księgarnia Świętego Jacka, Drukarnia Archidiecezjalna oraz redagowany w archidiecezji katowickiej miesięcznik „Apostołstwo Chorych”. Mniej lub bardziej intensywną działalność medialną prowadzą też parafie, ruchy i stowarzyszenia kościelne, wydając gazetki parafialne, redagując strony internetowe i kanały w mediach społecznościowych. Dobrze układa się współpraca z lokalnymi mediami publicznymi i komercyjnymi. Bogactwo to należy wykorzystywać w taki sposób, aby przez różnorodność treści, środków i form przekazu komunikacja obejmowała jak największe grono osób, z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości odbioru.

344. Media powinny stawiać się dla naszego lokalnego Kościoła przestrzenią autentycznego budowania więzi i funkcjonalnym narzędziem służącym do realizacji, pielęgnowania i odnawiania misji chrześcijan w świecie. Katolicy działający w sferze medialnej szczególnie odpowiedzialni są za wspieranie siostr i braci we wszechstronnej formacji w wierze (także poprzez odpowiednio przekazywane informacje), w komunikacji (dzięki nawiązywaniu kontaktów, szukaniu wspólnego języka) oraz w dialogu (przez włączanie do współpracy i wymiany myśli wszystkich ludzi dobrej woli). Formacja, komunikacja i dialog stanowią ramy, które należy wypełnić ewangelicznymi

¹⁸⁵ Od roku 2014 Instytut Gość Media istnieje jako kościelna osoba prawna. W jego skład weszły od tego momentu dwa podmioty: Wydawnictwo Kurii Metropolitalnej „Gość Niedzielny” oraz Radio eM, sp. z o.o. W pełnym zakresie Instytut rozpoczął działalność 1 stycznia 2015 roku. Obecnie posiada tygodnik „Gość Niedzielny” z dwudziestoma oddziałami diecezjalnymi, serwis Gość.pl z dwudziestoma serwisami diecezjalnymi, miesięcznik „Mały Gość Niedzielny” z odpowiadającą mu stroną internetową, portal Wiara.pl, Radio eM i agencję fotograficzną Foto Gość. Ponadto Instytut Gość Media wydaje na szeroką skalę materiały duszpasterskie oraz książki.

¹⁸⁶ Biuro Prasowe Archidiecezji Katowickiej, którego dyrektorem jest rzecznik arcybiskupa katowickiego, tworzy kilkuosobowy zespół. Biuro kontaktuje się z mediami, realizuje politykę informacyjną, troszczy się o wizerunek archidiecezji katowickiej oraz prezentuje stanowisko zajmowane przez arcybiskupa katowickiego w ważnych sprawach. Do szczegółowych zadań Biura Prasowego należą:

- publikowanie komunikatów i oświadczeń arcybiskupa katowickiego;
- kontakt z przedstawicielami środków społecznego przekazu;
- obsługa medialna ważniejszych wydarzeń z udziałem arcybiskupa katowickiego;
- przygotowanie informacji prasowych zapowiadających ważniejsze wydarzenia w życiu archidiecezji katowickiej;
- dokumentacja tekstowa najważniejszych wydarzeń z życia archidiecezji katowickiej;
- redakcja strony internetowej archidiecezji katowickiej;
- przygotowanie i publikowanie kolejnych numerów organu urzędowego archidiecezji katowickiej.

treściami i postawami. Dlatego charakterystycznymi cechami aktywności katolików winne być: rzetelność, szacunek dla odbiorców, ewangeliczny język i służebna postawa, wyrażająca się głównie w poszukiwaniu dobra wspólnego również z osobami o odmiennych poglądach. Autentyczność i atrakcyjność życia chrześcijańskiej wspólnoty powinna ujawniać się w medialnym świecie, który współtworzymy jako uczniowie Chrystusa.

345. Realizacji tych zadań służyć ma utrzymywanie i formacja osób oraz doskonalenie struktur organizacyjnych i infrastruktury archidiecezjalnych mediów, które powinny być zdolne do twórczego reagowania na pojawiające się wciąż nowe wyzwania i do adaptowania się do nowych form komunikacji medialnej.
346. Jednym ze znaków obecnego czasu jest rozwój nowych mediów¹⁸⁷, które zaczynają dominować w przestrzeni informacyjnej. W obecności osobistych i instytucjonalnych katolickich profili w nowych mediach postrzegamy szansę na składanie świadectwa oraz nieustanne formowanie się wszystkich wierzących. Dostrzegają oni bowiem coraz bardziej, „że jeśli Dobrej Nowiny nie można poznać także w świecie cyfrowym, to może być ona nieobecna w doświadczeniu wielu osób, dla których ta przestrzeń egzystencjalna jest ważna. Świat cyfrowy nie jest światem paralelnym ani czysto wirtualnym, lecz dla wielu ludzi, zwłaszcza najmłodszych, stanowi część codziennej rzeczywistości”¹⁸⁸.

Zarządzenia i zalecenia

Instytut Gość Media

347. Rozwój Instytutu Gość Media (zwanego dalej „Instytutem”), oprócz troski o tradycyjne media, wymaga skoncentrowania działalności na przestrzeni internetowej i na nowych mediach, tak aby wytworzone treści tekstowe, dźwiękowe, graficzne i filmowe trafiały do jak największej grupy odbiorców. Podstawowe znaczenie ma jednak zachowanie wyjątkowej staranności w doborze merytorycznym treści i ich zgodności z nauczaniem Kościoła. W związku z powyższym zarządza się i zaleca, co następuje.
348. Zarządza się powołanie przez Arcybiskupa Metropolity Katowickiego rady programowej dla Instytutu Gość Media.
349. Zarządza się wdrożenie i administrowanie przez Instytut platformy informatycznej systemu zarządzania treścią. Platforma posłuży, po pierwsze,

¹⁸⁷ W niniejszej sekcji określenie „nowe media” odnosi się do mediów związanych z nowymi technologiami cyfrowymi – przede wszystkim do mediów społecznościowych.

¹⁸⁸ Benedykt XVI, *Orędzie na 47. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu „Sieci społecznościowe: Port prawdy i wiary, nowe miejsca ewangelizacji”* (2013).

jako pomoc w budowaniu stron parafialnych oraz stron ruchów i wspólnot, bractw i stowarzyszeń kościelnych, wspólnot życia konsekrowanego, a po drugie – umożliwi automatyczny przepływ informacji¹⁸⁹ pomiędzy tak zbudowanymi stronami.

350. Instytut powinien na bieżąco organizować i przeprowadzać szkolenia adresowane do parafii, ruchów i wspólnot, bractw i stowarzyszeń, wspólnot życia konsekrowanego, ułatwiające korzystanie ze wspomnianej wyżej platformy informatycznej oraz z przygotowanych formatów i materiałów do budowy stron internetowych.
351. Po wdrożeniu systemu zarządzania treścią Instytut powinien przygotowywać materiały przeznaczone do publikacji na stronach internetowych objętych platformą informatyczną.
352. Zaleca się Instytutowi opracowanie – zwłaszcza we współpracy z poszczególnymi wydziałami kurii metropolitalnej i Biurem Prasowym Archidiecezji Katowickiej – bazy danych scalającej istniejące zasoby publicznych danych wydziałów kurii, instytucji kościelnych i tak dalej.
353. Zaleca się Instytutowi – we współpracy z Biurem Prasowym i w oparciu o pracę dziennikarzy prasowych i radiowych – dążenie do stworzenia silnego centrum informacyjnego o zasięgu lokalnym.

Biurowo Prasowe Archidiecezji Katowickiej

354. Zarządza się, by strona internetowa Archidiecezji Katowickiej miała charakter oficjalny i zawierała dokumenty i informacje o najważniejszych wydarzeniach Kościoła lokalnego.
355. Zarządza się przebudowanie strony internetowej Archidiecezji Katowickiej w oparciu o platformę informatyczną systemu zarządzania treścią – po jej przygotowaniu przez Instytut.
356. Zarządza się, by Biuro Prasowe przygotowywało materiały informacyjne skierowane do zainteresowanych podmiotów.
357. Zarządza się opracowanie przez Biuro Prasowe, w porozumieniu z Instytutem oraz z zainteresowanymi przełożonymi, schematu przepływu informacji między poszczególnymi wydziałami kurii i instytucjami kościelnymi.
358. Zaleca się ścisłą współpracę Biura Prasowego z Instytutem w celu optymalizacji kosztów przeznaczonych na pozyskanie informacji.

¹⁸⁹ System zostanie przygotowany w taki sposób, by strony wyższego poziomu (na przykład strona Archidiecezji) mogły pobierać dane ze stron niższego poziomu (na przykład ogłoszenia o ciekawych wydarzeniach parafialnych ze strony parafii) i odwrotnie (na przykład na stronach parafialnych automatycznie wyświetlałyby się najważniejsze ogłoszenia archidiecezjalne).

Parafie, ruchy, wspólnoty¹⁹⁰, bractwa i stowarzyszenia

359. Zarządza się, aby każda parafia oraz – na poziomie archidiecezjalnym – ruch, wspólnota, bractwo i stowarzyszenie kościelne posiadały i na bieżąco aktualizowały własną stronę internetową.
360. W parafiach należy wspierać dystrybucję mediów katolickich oraz stale promować korzystanie z nich – głównie z tygodnika „Gość Niedzielny”, miesięcznika „Mały Gość Niedzielny”, z Radia eM, z portali Gość.pl i Wiara.pl.
361. Parafiom, ale też ruchom, wspólnotom, bractwom i stowarzyszeniom zaleca się przebudowanie stron internetowych w oparciu o platformę informatyczną systemu zarządzania treścią – po jej wdrożeniu przez Instytut.
362. Zaleca się proboszczom zachowanie szczególnej rozwagi i staranności w organizowaniu internetowego przekazu audio lub video z kościoła parafialnego lub z innych miejsc sprawowania kultu publicznego. Warto, by przewodniczący transmitowanych celebracji zwracali się także do osób, które są odbiorcami przekazu on-line, pamiętając zwłaszcza o osobach starszych i chorych.
363. Zaleca się proboszczom tworzenie grup odpowiedzialnych za medialny aspekt życia parafii.

Księgarnia Świętego Jacka

364. Zaleca się, by Księgarnia Świętego Jacka przygotowała do końca 2017 roku plan rozwoju na najbliższe lata, uwzględniający zakres działania i cele postawione przez Arcybiskupa Metropolity Katowickiego.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Dekret o środkach społecznego przekazywania myśli „Inter mirifica”.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 822-832.

Jan Paweł II:

List apostolski do odpowiedzialnych za środki społecznego przekazu (2005).

Papieska Rada do spraw Środków Społecznego Przekazu:

Instrukcja „Communio et progressio” (1971);

Criteria for Ecumenical and Inter-religious Cooperation in Communications (1989);

Instrukcja „Aetatis novae” (1992);

Etyka w środkach społecznego przekazu (2000);

Etyka w Internecie (2002);

Kościół a Internet (2002).

¹⁹⁰ Zarządzenia i zalecenia tego punktu odnoszą się także odpowiednio do wspólnot życia konsekrowanego – z poszanowaniem ich autonomii.

Konferencja Episkopatu Polski:

Instrukcja duszpasterstwa na doroczny Dzień Środków Społecznego Przekazu (1976);

Instrukcja w sprawie środków społecznego przekazu Niedzieli Środków Społecznego Przekazu w parafii (1984);

Normy KEP dotyczące występowania duchownych i osób zakonnych oraz przekazywania nauki chrześcijańskiej w audycjach radiowych i telewizyjnych (2005).

III. Liturgia (*leiturgia*) Kościoła katowickiego¹⁹¹

Wstęp

365. Sobór Watykański II, pragnąc zreformować i rozwinąć życie Kościoła zgodnie z jego misją, rozpoczął od odnowienia liturgii, która „jest szczytem, do którego zmierza działalność Kościoła, i zarazem jest źródłem, z którego wypływa cała jego moc”¹⁹². Podstawowym celem soborowej odnowy liturgicznej było i jest doprowadzenie wiernych do czynnego uczestniczenia w liturgii. „Jeżeli dziś można uznać, że reforma liturgii, jakiej chciał Sobór Watykański II, została już zrealizowana, to zadaniem do wykonania pozostaje wciąż jeszcze duszpasterstwo liturgiczne, które pozwoli z bogactwa liturgii obficie czerpać moc spływającą z Chrystusa na wszystkie członki Jego Ciała, którym jest Kościół”¹⁹³. Zaś formacja liturgiczna powinna „uczyć kształtowania żywej liturgii z udziałem wspólnoty”¹⁹⁴. Przejawia się to między innymi poprzez muzykę liturgiczną, która została uznana za integralny element liturgii¹⁹⁵.

¹⁹¹ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Duszpasterstwa Liturgicznego przyjęty przez zgromadzenie synodalne na VII sesji plenarnej 7 listopada 2015 roku.

¹⁹² Sobór Watykański II, *Konstytucja „Sacrosanctum Concilium”*, nr 10.

¹⁹³ Jan Paweł II, *List apostolski „Vicesimus quintus annus”* (1988), nr 10.

¹⁹⁴ II Polski Synod Plenarny, *Liturgia Kościoła po Soborze Watykańskim II*, nr 78.

¹⁹⁵ Por. Sobór Watykański II, *Konstytucja „Sacrosanctum Concilium”*, nr 112: „Muzyczna tradycja całego Kościoła stanowi skarbiec nieocenionej wartości, wyróżniający się wśród innych form wyrazu artystycznego szczególnie tym, że śpiew kościelny, jako związany ze słowami, jest nieodzowną oraz integralną częścią uroczystej liturgii”.

366. Odnowa liturgiczna zapoczątkowana przez Sobór realizowana jest stopniowo, ciągle trwa i dokonuje się w Kościołach lokalnych pod kierunkiem biskupa diecezjalnego. W czasie I Synodu Diecezji Katowickiej poddano ocenie odnowę liturgii na terenie naszej diecezji, a w dokumencie końcowym wskazano dalsze jej kierunki¹⁹⁶. Można jednoznacznie stwierdzić, że choć reforma liturgiczna po Soborze Watykańskim II została zasadniczo dobrze i skutecznie wprowadzona, to jednak powinna być ona stale kontynuowana. Nie we wszystkich bowiem parafiach archidiecezji katowickiej wierni uczestniczą w liturgii aktywnie oraz właściwie, a niektórzy zadowalają się tylko zewnętrzną obecnością w miejscu sprawowania liturgii. Niestety, również w sposobie sprawowania liturgii można zauważyć czasem nieznamość lub lekceważenie przepisów prawa liturgicznego, które traktowane bywa jako niewiążący zbiór wskazań.
367. Dlatego też II Synod Archidiecezji Katowickiej stawia sobie za cel poprawę sytuacji w tym zakresie. Wciąż aktualnym zadaniem pozostaje formacja duchowieństwa i wiernych świeckich. Konieczne jest podjęcie wysiłków, aby normy liturgiczne – zawarte w dokumentach Kościoła, a przez Synod jedynie przypominane – były wprowadzane w życie wszystkich parafii archidiecezji katowickiej.

Zarządzenia i zalecenia

Duszpasterstwo sakramentów i sakramentaliów

Sakrament chrztu świętego

368. Celebrację sakramentu chrztu świętego sprawuje się według formy wzorcowej¹⁹⁷, ze szczególnym uwzględnieniem miejsca sprawowania

¹⁹⁶ Por. I Synod Diecezji Katowickiej, *Wiara, modlitwa i życie...* Synod ten w nr V.0.3 wyraźnie wskazuje na *Konstytucję „Sacrosanctum Concilium”* jako na dokument, na podstawie którego należy odnawiać życie liturgiczne w diecezji. Ponadto I Synod wymienia szanse i zagrożenia:

- przypomina o tajemnicy natury Kościoła, tajemnicy działania łaski w Kościele przez sakramenty, podkreślając, że należy we współczesnym człowieku rozbudzić wrażliwość i umiłowanie tego, co święte (por. nr V.0.6);
- przypomina o wspólnotowym charakterze Kościoła (por. nr V.0.7);
- przypomina o konieczności kształtowania w wiernych chęci coraz głębszego uczestnictwa w liturgii (por. nr V.0.8, V.0.9);
- wskazuje na bogactwo wypływające z nabożeństw, także tych sprawowanych poza kościołami (por. nr V.0.10).

¹⁹⁷ Por. *Obrzędy chrztu dzieci dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2014³.

pierwszej części liturgii (w pobliżu drzwi kościoła)¹⁹⁸ oraz miejsca udzielania chrztu (nad chrzcielnicą lub w jej pobliżu)¹⁹⁹.

369. Wydział Duszpasterstwa jest zobowiązany do powołania Archidiecezjalnego Ośrodka Katechumenatu (w ciągu roku od zakończenia Synodu) oraz Rejonowych Ośrodków Katechumenatu (w ciągu pięciu lat od zakończenia Synodu)²⁰⁰.
370. Zaleca się, aby Archidiecezjalna Komisja Liturgiczna we współpracy z Archidiecezjalnym Centrum Formacji Pastoralnej opracowała materiały do przeprowadzania nauk przedchrzcielnych. W większym niż dotychczas stopniu powinni w nie być zaangażowani wierni świeccy.
371. Chrztu świętego należy udzielać w niedziele w czasie mszy świętej²⁰¹. Tylko w sytuacjach wyjątkowych można chrzcić poza mszą świętą²⁰².

Najświętsza Eucharystia

372. Zaleca się powołanie zespołu liturgicznego w każdej parafii archidiecezji katowickiej. Do zespołu powinni należeć między innymi duszpasterze, służba liturgiczna, przedstawiciele wspólnot parafialnych. Głównym zadaniem zespołu jest przygotowanie niedzielnej liturgii (rozważanie czytań

¹⁹⁸ Por. „Chrzest dzieci. Rozdział I: Chrzest wielu dzieci”, „Rozdział II: Chrzest jednego dziecka”, „Rozdział III: Chrzest wielu dzieci w czasie Mszy św.”, w: *Obrzędy chrztu dzieci...*, nr 35, 74, 111.

¹⁹⁹ Por. „Wtajemniczenie chrześcijańskie. Wprowadzenie ogólne”, w: *Obrzędy chrztu dzieci...*, nr 19, 25; „Chrzest dzieci. Wprowadzenie teologiczne i pastoralne”, w: *Obrzędy chrztu dzieci...*, nr 10–11.

²⁰⁰ Rejonowe Ośrodki Katechumenatu należy powołać na terenie archidiecezji katowickiej w oparciu o bazyliki mniejsze (Katowice-Bogucice, Mikołów, Piekary Śląskie, Pszów, Rybnik), ewentualnie w oparciu o Szkoły Nowej Ewangelizacji. W ośrodkach katechumeni, zgodnie z wolą wyrażoną w konstytucji Soboru Watykańskiego II *Sacrosanctum Concilium* i późniejszych dokumentach Kościoła, we wspólnocie wiary i modlitwy mogliby przygotowywać się do przyjęcia sakramentów inicjacji chrześcijańskiej, oraz w których mogliby przeżywać okres mistagogii przez rok po przyjęciu sakramentów inicjacji.

²⁰¹ Por. „Chrzest dzieci. Wprowadzenie teologiczne i pastoralne”, w: *Obrzędy chrztu dzieci...*, nr 9; „Chrzest dzieci. Rozdział I: Chrzest wielu dzieci”, „Rozdział II: Chrzest jednego dziecka”, „Rozdział III: Chrzest wielu dzieci w czasie Mszy św.”, w: *Obrzędy chrztu dzieci...*, nr 32, 72, 107; Komisja Episkopatu Polski, *Instrukcja duszpasterska o udzielaniu sakramentu chrztu świętego dzieciom* (1975), nr 7.

²⁰² Chrzest dzieci z wolnych i cywilnych związków powinien tym bardziej odbywać się podczas mszy świętej parafialnej, gdyż te dzieci, jak i ich rodzice, bardziej potrzebują wsparcia i modlitwy ze strony wspólnoty parafialnej, w którą są włączane. Por. „Wtajemniczenie chrześcijańskie. Wprowadzenie ogólne”, w: *Obrzędy chrztu dzieci...*, nr 7; „Chrzest dzieci. Wprowadzenie teologiczne i pastoralne”, w: *Obrzędy chrztu dzieci...*, nr 4.

przewidzianych na daną niedzielę, uchwycenie ich idei przewodniej, odniesienie jej do aktualnej sytuacji parafian oraz ustalenie propozycji śpiewów i tak dalej). Zespół może też odpowiadać za przygotowanie pewnych elementów formacji liturgicznej, poprzez które wyjaśniane będą wiernym kolejne części liturgii – na przykład znaczenie odpowiednich postaw w czasie Eucharystii, aby można było pod tym względem zachować jednolitość. Liturgię powinno się przygotować tak, by w miarę możliwości na wszystkich mszach świętych zaangażować wiernych świeckich do pełnienia posług (lektor, psalterzysta, kantor, osoba podająca wezwania modlitwy wiernych, osoby przynoszące dary ofiarne i tak dalej)²⁰³.

373. Zaleca się, aby dziekan – we współpracy z proboszczami i parafialnymi radami duszpasterskimi – opracował taki plan odprawiania niedzielnych i świątecznych mszy świętych w parafiach dekanatu, który uwzględniałby rytm życia i wypoczynku wiernych.
374. Zaleca się, aby przedmiotem szczególnej troski proboszcza (i zespołu liturgicznego) była jednolitość czynionych przez wiernych znaków i postaw liturgicznych oraz ich zgodność z odpowiednimi przepisami.
375. Należy zadbać o to, by przynajmniej jedna msza święta w niedzielę miała charakter bardziej uroczysty (z pełną asystą liturgiczną, ze starannie przygotowanymi śpiewami, z uroczystą procesją wejścia, z użyciem kadzidła, uroczystym wniesieniem Ewangeliarza, z zastosowaniem czwartej formy aktu pokutnego – *asperges*)²⁰⁴.
376. Zaleca się udzielanie komunii świętej pod dwiema postaciami w czasie mszy świętej wieczerzy Pańskiej i w trakcie wigilii paschalnej²⁰⁵, w uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa oraz w miarę możliwości na mszach świętych w tygodniu lub sprawowanych dla mniejszych grup wiernych. Każdy prezbiter przewodniczący mszy świętej może ze względu na dobro duchowe wiernych podjąć decyzję o udzieleniu komunii świętej pod dwiema postaciami.
377. Zgodnie ze wskazaniem Konferencji Episkopatu Polski²⁰⁶ należy celebrować msze święte w małych grupach, zwłaszcza w grupach formacyjnych (Ruchu Światło-Życie, Odnowy w Duchu Świętym i tym podobnych, przy

²⁰³ Por. Sobór Watykański II, *Konstytucja „Sacrosanctum Concilium”*, nr 14–19, 28; *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*, nr 91, 95–110.

²⁰⁴ Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Wskazania po ogłoszeniu nowego wydania „Ogólnego wprowadzenia do Mszału rzymskiego”* (2005), nr 8, 10.

²⁰⁵ Por. Kongregacja Kultu Bożego, *List okólny o przygotowaniu i obchodzeniu świąt paschalnych* (1988), nr 92.

²⁰⁶ Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Wskazania dotyczące liturgii Mszy świętych sprawowanych w małych grupach i wspólnotach* (2014).

czym wspólnoty Drogi Neokatechumenalnej powinny w czasie sprawowania Eucharystii ściśle zachowywać wskazania Stolicy Apostolskiej i Arcybiskupa Metropolity Katowickiego). Dobrą praktyką w archidiecezji katowickiej jest celebrowanie w niedzielę i w dni powszednie Eucharystii ze szczególnym udziałem dzieci, ich rodzin i wychowawców. Synod przypomina, że „z zasady czytania powinni wykonywać dorośli, także we mszach świętych z udziałem dzieci”²⁰⁷.

378. Istniejącą w archidiecezji katowickiej tradycję przystępowania dzieci do wczesnej komunii świętej trzeba pielęgnować i usilnie do niej zachęcać, pamiętając wszakże, że do tej formy pełnego uczestnictwa we mszy świętej można dopuścić dzieci tych rodziców, którzy dają moralną pewność, że troszczyć się będą o rozwój życia eucharystycznego i religijno-moralne wychowanie dziecka. Roztropności pastoralnej proboszcza pozostawia się dopuszczenie do wczesnej komunii świętej dzieci rodziców żyjących w związkach niesakramentalnych²⁰⁸.

379. Zgodnie z zaleceniami *Konstytucji o liturgii świętej* i *Ogólnego wprowadzenia do Mszału rzymskiego*²⁰⁹ przynajmniej w katedrze i w bazylikach mniejszych archidiecezji katowickiej należy chociażby jeden raz w miesiącu odprawiać mszę świętą w języku łacińskim w formie zwyczajnej rytu rzymskiego. Natomiast we wszystkich parafiach powinno się nauczyć wiernych podstawowych śpiewów gregoriańskich (*Kyrie, Sanctus, Agnus Dei, Pater noster*)²¹⁰.

380. Zaleca się zachowywanie śląskiej tradycji procesji ofiarnej.

²⁰⁷ Por. też, *Wskazania Episkopatu Polski po ogłoszeniu nowego wydania „Ogólnego wprowadzenia do Mszału rzymskiego”* (2005), nr 13.

²⁰⁸ *Kodeks prawa kanonicznego* stwierdza w kan. 913: „§ 1 Dzieci wtedy można dopuścić do Komunii świętej, gdy posiadają wystarczające rozeznanie i są dokładnie przygotowane, tak by stosownie do swojej możliwości rozumiały tajemnicę Chrystusa oraz mogły z wiarą i pobożnością przyjąć Ciało Chrystusa.

§ 2. Jednakże dzieciom znajdującym się w niebezpieczeństwie śmierci wolno udzielić Najświętszej Eucharystii, gdy potrafią odróżnić Ciało Chrystusa od zwykłego chleba i mogą z szacunkiem przyjąć Komunię świętą”.

²⁰⁹ *Konstytucja „Sacrosanctum Concilium”* Soboru Watykańskiego II w nr. 54 mówi o znajomości części stałych przez wiernych po łacinie. *Instrukcja „Inter Oecumenici”* Kongregacji Obrzędów (1964) w nr. 57–59 mówi o znajomości niektórych części mszy świętej po łacinie. Por. także: Kongregacja do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *O tytule bazyliki mniejszej* (1989), IV.3: „Wypada, aby w bazylice, w której częściej gromadzą się wierni pochodzący z różnych narodów lub mówiący różnymi językami, mogli oni śpiewać razem w języku łacińskim i przy zastosowaniu łatwiejszych melodii gregoriańskich, właściwych dla liturgii rzymskiej, wyznanie wiary i Modlitwę Pańską”.

²¹⁰ Por. Święta Kongregacja Obrzędów, *Instrukcja „Musicam Sacram”* (1967), nr 50a i 52.

Sakrament pokuty i pojednania

381. W archidiecezji katowickiej zachowuje się tradycję spowiadania pół godziny przed każdą mszą świętą. Zachęca się także, by wychowywać wiernych do korzystania z tego sakramentu przed mszą świętą, a nie w jej trakcie.
382. Zaleca się odprawianie celebracji wspólnotowej sakramentu pokuty i pojednania z rozgrzeszeniem indywidualnym oraz nabożeństw pokutnych, przede wszystkim w Adwencie i w Wielkim Poście²¹¹.
383. Zaleca się stworzenie wiernym okazji do spowiedzi także w późniejszych godzinach wieczornych – zwłaszcza w okresie Adwentu i Wielkiego Postu.
384. Zaleca się dziekanom – we współpracy z proboszczami i parafialnymi radami duszpasterskimi – organizację (z zachowaniem odpowiednich norm prawa) adoracji Najświętszego Sakramentu i stałego konfesjonału w wybranej parafii dekanatu lub większego miasta.
385. Nie należy wymagać od wiernych poświadczania przez podpis spowiednika przyjęcia sakramentu pokuty i pojednania.

Sakrament chorych

386. Zaleca się pogłębianie świadomości znaczenia sakramentu namaszczenia chorych w życiu chrześcijanina²¹² poprzez przepowiadanie słowa Bożego (homilie, katechezy).
387. Zaleca się dbanie o to, by do sakramentu przystępowały osoby chore (*in periculo*) lub w podeszłym wieku²¹³. Jest wskazane udzielanie tego sakramentu przy okazji odwiedzin chorych w domach. W proponowaniu sakramentu namaszczenia chorych należy unikać zasady periodiczności (na przykład raz w roku), a kierować się kryterium stanu zdrowia lub podeszłego wieku²¹⁴.
388. Zaleca się, by osoby, które z powodu osłabienia chorobą lub wiekiem nie mogą uczestniczyć w niedzielnej Eucharystii w kościele, zachęcać

²¹¹ Por. *Obrzędy pokuty dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 1996², nr 40b. Do wykorzystania również *Nabożeństwa pokutne*, red. E. Piotrowski, t. 1-2, San-domierz 1997. Por. także: *Aneks: Nabożeństwa pokutne*, „Wiadomości Diecezjalne” 1977, nr 10–11 (45), s. 249–258.

²¹² Por. „Wprowadzenie teologiczne i pastoralne”, w: *Sakramenty chorych. Obrzędy i duszpasterstwo*, Katowice 1993², nr 13.

²¹³ Por. Sobór Watykański II, *Konstytucja „Sacrosanctum Concilium”*, nr 73.

²¹⁴ Sakrament ten można powtarzać, jeśli chory po przyjęciu namaszczenia wyzdrowiał i ponownie zachorował albo jeśli w trakcie tej samej choroby nastąpiło poważne pogorszenie. Por. „Wprowadzenie teologiczne i pastoralne”, w: *Sakramenty chorych...*, nr 9.

do uczestnictwa we mszy świętej transmitowanej przez radio lub telewizję oraz do przyjęcia komunii świętej (służy temu szczególnie posługa nadzwyczajnych szafarzy komunii świętej) albo komunii świętej duchowej. Chorym lub wiernym w podeszłym wieku należy proponować co jakiś czas sprawowanie Eucharystii w ich domach z udziałem najbliższych.

389. Zaleca się pielęgnowanie zwyczaju pierwszosobotnich odwiedzin chorych z posługą sakramentalną.

Sakramentalia i nabożeństwa

390. Podczas nabożeństw eucharystycznych (na przykład w czasie błogosławieństwa lurdzkiego) wolno używać tylko jednej monstrancji z Najświętszym Sakramentem.

391. Zaleca się częstsze wykorzystywanie w praktyce duszpasterskiej *Obrzędów błogosławieństw*²¹⁵.

392. Nie zaniedbując tradycji oraz wielu uświęconych form pobożności, zaleca się zwracanie większej uwagi na strukturę, przebieg i treść tradycyjnych nabożeństw, tak aby zachowana została ich teologiczna poprawność. Należy zadbać zwłaszcza o chrystocentryczny charakter nabożeństw, które odprawia się z wystawionym Najświętszym Sakramentem (także nabożeństwa różańcowego)²¹⁶.

393. Zaleca się, aby Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej we współpracy z Archidiecezjalną Komisją Liturgiczną, z Archidiecezjalną Komisją ds. Głoszenia Słowa Bożego i z Archidiecezjalną Komisją Muzyki Sakralnej opracowało nowe wzorce i gotowe teksty wybranych nabożeństw – z uwzględnieniem odpowiednich pieśni.

394. Zaleca się, aby Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej we współpracy z Archidiecezjalną Komisją Liturgiczną opracowało w formie poręcznych broszur pomoce dla wiernych do sprawowania liturgii domowej (na

²¹⁵ Na przykład błogosławienie rodzin, dzieci, małżonków oraz indywidualnych wiernych, kiedy o to proszą.

²¹⁶ „Jeśli po Mszy Świętej następuje jakaś czynność liturgiczna, opuszcza się obrzędy zakończenia, to jest pozdrowienie, błogosławieństwo i odesłanie wiernych” (*Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*, nr 170). Czynnością liturgiczną jest na przykład procesja Bożego Ciała, procesja teoforyczna w dniu odpustu i tym podobne. Natomiast wszystkie nabożeństwa (*pia exercitia*) – takie jak krótkie nabożeństwa w pierwszy czwartek, pierwszy piątek czy w pierwszą sobotę miesiąca – wpisane w tradycję archidiecezji katowickiej oraz nabożeństwa dłuższe i bardziej złożone (jak „majowe”, „różańcowe”, „nowennowe” i tym podobne) – odprawiane zarówno bezpośrednio przed Najświętszą Eucharystią, jak i po jej zakończeniu – należy wyraźnie oddzielić od celebracji Eucharystii.

przykład modlitwa przy wigilijnym stole, modlitwa przy stole wielkanocnym, błogosławieństwo dzieci przed przyjęciem pierwszej komunii świętej, błogosławieństwo narzeczonych przy okazji zaręczyn czy przed sakramentem małżeństwa i tym podobne).

Czas i przestrzeń sakralna

Triduum Paschalne

395. Podczas liturgii męki Pańskiej w Wielki Piątek należy ze względu na czytelność znaku do adoracji krzyża używać tylko jednego krzyża²¹⁷.
396. Celebrację wigilii paschalnej należy rozpocząć po zapadnięciu zmroku (najwcześniej o godzinie 20⁰⁰) – jednak dostatecznie wcześnie, by zakończyć ją przed świtem²¹⁸.
397. Zaleca się, by w Wielki Piątek i w Wielką Sobotę w każdej parafii celebrowano liturgię godzin – zwłaszcza jutrznię z godziną czytań²¹⁹.
398. Liturgia męki Pańskiej powinna być sprawowana z właściwą okazałością, co przejawia się w dbałości o czytelność poszczególnych znaków²²⁰.
399. Jeśli błogosławieństwo pokarmów w Wielką Sobotę odbywa się w kościele, warto je rozpocząć od wspólnej adoracji Najświętszego Sakramentu.

²¹⁷ Por. Kongregacja Kultu Bożego, *List okólny o przygotowaniu i obchodzeniu świąt paschalnych* (1988), nr 69.

²¹⁸ Por. Święta Kongregacja Obrzędów, *Ogólne normy roku liturgicznego i kalendarza* (1969), nr 21; Kongregacja Kultu Bożego, *List okólny o przygotowaniu i obchodzeniu świąt paschalnych* (1988), nr 78.

²¹⁹ Por. Kongregacja Kultu Bożego, *List okólny o przygotowaniu i obchodzeniu świąt paschalnych* (1988), nr 40.

²²⁰ Por. tamże, nr 64: „Pochodzący z najstarszej tradycji Kościoła porządek Liturgii Męki Pańskiej (Liturgia Słowa, adoracja Krzyża i Komunia św.) winien być nabożnie i starannie zachowany i nikomu nie wolno go samowolnie zmieniać”. Szczególną uwagę należy zwrócić na odsłonięcie i adorację krzyża: „Krzyż używany w obrzędzie odsłonięcia winien być dość duży i piękny; należy wybrać pierwszą lub drugą formę podaną w Mszałe. Obrzęd ten należy sprawować z okazałością tego znaku naszego zbawienia [...]”. Por. tamże, nr 68.

Jeśli natomiast ma miejsce poza kościołem, należy zaprosić wiernych do odbycia indywidualnej adoracji²²¹. Obrzęd błogosławieństwa powinien być zawsze poprzedzony katechezą o charakterze ewangelizacyjnym²²².

400. Zaleca się, by wykorzystywać wszystkie czytania z wigilii paschalnej.

401. Zaleca się, by procesja rezurekcyjna następowała bezpośrednio po wigilii paschalnej²²³.

Liturgia godzin

402. Należy oddzielać celebrację nieszporów w niedziele i uroczystości od nabożeństwa eucharystycznego²²⁴.

403. Zaleca się sprawowanie w parafiach – oprócz nieszporów niedzielnych – także jutrzni w niedzielny poranek²²⁵.

Przestrzeń sakralna

404. Zarządza się, aby w każdej parafii kościół pozostawał w ciągu dnia otwarty. Należy w związku z tym przedsięwziąć stosowne środki bezpieczeństwa oraz zorganizować grupy osób adorujących Najświętszy Sakrament²²⁶.

405. Zarządza się, by – zgodnie z dokumentami liturgicznymi – w każdym kościele i większej kaplicy oprócz ołtarza i ambony, które są obligatoryjne

²²¹ Por. *Obrzędy błogosławieństw dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, t. 2, Katowice 2001, nr 1337.

²²² Należy też zachęcać wiernych do adoracji krzyża i Najświętszego Sakramentu w Bożym grobie oraz do uczestnictwa w wigilii paschalnej w Wielką Noc – celebracji o wyjątkowym znaczeniu w całym roku liturgicznym.

²²³ Jeśli jednak procesja rezurekcyjna odbywa się przed pierwszą mszą świętą poranną, należy zadbać, by czuwanie pomiędzy zakończeniem wigilii paschalnej a rozpoczęciem procesji miało charakter paschalny, a nie pasyjny (grób Pański bez figury Chrystusa umęczonego, monstrancja z Najświętszym Sakramentem nie może być okryta welonem, należy śpiewać pieśni wielkanocne lub eucharystyczne, można też odmówić chwalebłą część różańca).

²²⁴ Najpierw odbywają się całe nieszpory aż do oracji włącznie i dopiero potem następuje wystawienie Najświętszego Sakramentu oraz modlitwy okolicznościowe. Niektóre części liturgii godzin można łączyć z Eucharystią – na co wskazuje bezpośrednio *Ogólne wprowadzenie do Liturgii godzin*, nr 93–99. Możliwe jest także sprawowanie całych nieszporów przed wystawionym do adoracji Najświętszym Sakramentem. „Przed Najświętszym Sakramentem wystawionym na dłuższy czas można odprawić jakąś część Liturgii godzin, zwłaszcza Godziny główne” – *Komunia święta i kult tajemnicy eucharystycznej poza Mszą św. dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2008, nr 72.

²²⁵ Por. *Ogólne wprowadzenie do Liturgii godzin*, nr 23, 40.

²²⁶ Na przykład Bractwo Adoracji Najświętszego Sakramentu.

w miejscu sprawowania Eucharystii, znajdowało się również miejsce przewodniczenia²²⁷. Ambona nie powinna pełnić tej funkcji.

406. Nie należy tworzyć w prezbiterium tak zwanych tronów słowa Bożego. Jeśli w jakimś kościele już ów tron jest – należy go usunąć najpóźniej w trakcie kolejnej renowacji prezbiterium²²⁸.

407. Zaleca się proboszczom roztropne czuwanie nad zdobieniem kościoła, a także nad zachowaniem się osób fotografujących lub filmujących, szczególnie przy okazji uroczystości takich jak pierwsza komunia święta i ślub. Należy zadbać, by zdobienie było odpowiednie do charakteru świątyni, nie raziło wystawnością i nie rozpraszało wiernych (zwłaszcza by nie zasłaniało ambony, ołtarza i miejsca przewodniczenia).

Formacja liturgiczna duchownych i świeckich

Prezbiterzy i diakoni stali

408. Formacja stała prezbiterów i diakonów stałych archidiecezji katowickiej powinna zawierać tematykę liturgiczną, z uwzględnieniem zagadnień *ars celebrandi*. Archidiecezjalna Komisja Liturgiczna we współpracy z Archidiecezjalnym Centrum Formacji Pastoralnej opracuje program formacji dla duchownych z zakresu teorii i praktyki liturgicznej. Nie rzadziej niż w cyklu dwuletnim w programie spotkań formacyjnych dla prezbiterów powinny znaleźć się zagadnienia *stricto* liturgiczne (teologia liturgii, zagadnienia pastoralne).

Służba liturgiczna

409. Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej wraz z Archidiecezjalnym Duszpasterstwem Służby Liturgicznej zobowiązane są do stworzenia programu formacyjnego dla kandydatów przygotowujących się do przyjęcia posługi lektora i akolity (niebędących alumnami seminarium duchownego)²²⁹. Program należy opracować w ciągu dwóch lat od zakończenia Synodu.

410. Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej wraz z Archidiecezjalnym Duszpasterstwem Służby Liturgicznej zobowiązane są do stworzenia

²²⁷ Por. *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*, nr 309, 310.

²²⁸ To, co powinno znajdować się w prezbiterium, określa *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*, nr 295–310.

²²⁹ Formacja kończy się ustanowieniem w posłudze przez biskupa. Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Instrukcja w sprawie udzielania posługi lektora i akolity świeckim mężczyznom* (2007), zwłaszcza nr 11–12.

jednolitego programu formacyjnego dla członków służby liturgicznej. Program ten powinien powstać w oparciu o *Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej*²³⁰, ma także uwzględniać doświadczenia i tradycję archidiecezji katowickiej – w tym potrzebę formacji ministrantów słowa Bożego i psalterzystów (młodzieży i dorosłych). Program trzeba opracować w ciągu dwóch lat od zakończenia Synodu.

411. W archidiecezji katowickiej należy podtrzymać zwyczaj wykonywania posługi ministrantów przez chłopców, młodzieńców i mężczyzn.

Nadzwyczajni szafarze komunii świętej

412. Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej zobowiązane jest do opracowywania we współpracy z Wydziałem Duszpasterstwa szczegółowego programu formacji dla nadzwyczajnych szafarzy komunii świętej. W programie tym należy gruntownie rozpatrzyć obowiązek stałej formacji szafarzy na poziomie archidiecezji i w parafiach oraz konieczność duszpasterskiej troski o nich i ich rodziny.
413. Zaleca się, żeby w każdej parafii liczba nadzwyczajnych szafarzy komunii świętej była odpowiednia do potrzeb wspólnoty²³¹.

Kościelni

414. Wykorzystując dotychczasowe doświadczenia archidiecezji katowickiej, Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej we współpracy z Archidiecezjalną Komisją Liturgiczną powinno przygotować program formacji osób pełniących funkcję kościelnego (rekolekcje oraz ogólnodiecezjalne i dekanalne spotkania formacyjne – teoretyczne i praktyczne). Program należy opracować w ciągu dwóch lat od zakończenia Synodu.
415. Archidiecezjalna Komisja Liturgiczna w porozumieniu z ekonomem archidiecezji katowickiej powinna opracować „status kościelnego” z uwzględnieniem zakresu jego obowiązków oraz praw. Status należy opracować w ciągu dwóch lat od zakończenia Synodu.

²³⁰ Taż, *Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej* (2008).

²³¹ Warunki sprawowania posługi określa nr 1 *Instrukcji „Immensae caritatis”* Kongregacji Sakramentów (1973) na temat ułatwiania w niektórych wypadkach przyjmowania komunii sakramentalnej; por. *Kodeks prawa kanonicznego*, kan. 230 § 3; por. *Wskazania dotyczące posługi nadzwyczajnych szafarzy komunii świętej w archidiecezji katowickiej* (obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”).

Muzyka sakralna²³²

Muzycy kościelni

416. Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Sakralnej zaleca się przygotowanie programu kształcenia muzyków kościelnych w zakresie: chorału gregoriańskiego, organizowania zespołów chorałowych oraz rozpowszechniania materiałów związanych z bogatą tradycją śpiewu chorałowego.
417. Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Sakralnej zaleca się reorganizację struktury kształcenia w Archidiecezjalnym Studium Organistowskim²³³.
418. Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Sakralnej zaleca się opracowanie – w porozumieniu z instytucjami kształcącymi muzyków na terenie metropolii górnośląskiej – systemu profesjonalnej formacji muzyków kościelnych (w tym kursów dla psalterzystów i kantorów).
419. W ramach formacji duszpasterzy i muzyków kościelnych zaleca się podjęcie zagadnienia organizowania owocnej współpracy i budowania wzajemnych relacji „duszpasterze – służba liturgiczna”.

Upowszechnianie muzyki sakralnej

420. Zaleca się upowszechnianie muzyki sakralnej oraz kształtowanie wrażliwości muzycznej wiernych poprzez: promowanie aktywności zespołów śpiewaczych w parafii; ćwiczenie śpiewów przed mszami świętymi w niedziele; ułatwienie dostępu do tekstów pieśni (na przykład udostępnianie *Skarbcza pieśni kościelnych*, elektroniczna edycja tekstów i tym podobne); organizowanie koncertów przez parafie i ośrodki liturgiczne we współpracy z instytucjami kultury, samorządami i tym podobne²³⁴.
421. Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Sakralnej zaleca się upowszechnienie podstawowych aktów prawnych związanych z muzyką sakralną²³⁵.

²³² „Pod pojęciem muzyki sakralnej rozumiemy tę muzykę, która powstała dla oddawania chwały Panu Bogu i odznacza się świętością oraz doskonałością formy” – Święta Kongregacja Obrzędów, *Instrukcja „Musicam Sacram”* (1967), nr 4.

²³³ Dyplom ukończenia studium organistowskiego uprawnia do podjęcia posługi organisty kościelnego oraz funkcji animatora życia muzycznego w parafii. Por. *Instrukcja Episkopatu Polski o muzyce liturgicznej po Soborze Watykańskim II* (1979), nr 32; *Kształcenie muzyków kościelnych*, „Biuletyn Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych” 2009, nr 4, s. 59–62.

²³⁴ Por. Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Instrukcja o koncertach w kościołach* (1987), nr 2.

²³⁵ Proponowanymi formami ich popularyzacji są: publikacje, seminaria, konferencje (na przykład w ramach formacji stałej), warsztaty dla muzyków kościelnych i księży.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Konstytucja o liturgii świętej „Sacrosanctum Concilium”.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 1066-1690.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 834-1253.

Jan Paweł II:

List apostolski „Vicesimus quintus annus” w 25 rocznicę ogłoszenia Konstytucji Soborowej o Świętej Liturgii (1988).

Święta Kongregacja Obrzędów:

Instrukcja o muzyce w świętej liturgii „Musicam Sacram” (1967);

Instrukcja „Eucharisticum Mysterium” (1967).

Kongregacja do spraw Kultu Bożego:

Instrukcja koncerty w kościołach (1987);

List okólny o przygotowaniu i obchodzeniu świąt paschalnych (1988).

Kongregacja do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów:

Dekret o tytule bazyliki mniejszej (1989);

List okólny dotyczący integralności sakramentu pokuty (2000);

Instrukcja Liturgiis authenticis (2001);

Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania (2004);

Instrukcja „Redemptionis Sacramentum” (2004);

Dekret aby imię Świętego Józefa, Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny, zostało odtąd włączone do Modlitw eucharystycznych II, III i IV, w trzecim wydaniu typicznym Mszału Rzymskiego, zaraz po imieniu Najświętszej Maryi Panny (2013);

Dekret In Missa in Cena Domini (2016).

Obrzędy pogrzebu (1976).

Sakramenty chorych. Obrzędy i duszpasterstwo (1978).

Obrzędy pokuty (1981).

Komunia święta i kult Tajemnicy Eucharystycznej poza Mszą Świętą (1984).

Liturgia godzin (1984).

Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych dostosowane do zwyczajów diecezji polskich (1987).

Obrzędy błogosławieństw dostosowane do zwyczajów diecezji polskich (1993).

Obrzędy sakramentu małżeństwa (1994).

Obrzędy bierzmowania (1994).

Obrzędy konsekracji dziewic (1999).

Obrzędy poświęcenia kościoła i ołtarza (2001).

Egzorcyzmy i inne modlitwy błagalne (2001).

Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego (2003).

Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów (2010).

Obrzędy chrztu dzieci (2014).

Obrzędy ustanowienia lektorów i akolitów oraz przyjęcia kandydatów do diakonatu i prezbiteratu (2014).

Konferencja Episkopatu Polski:

Instrukcja duszpasterska o udzielaniu sakramentu chrztu św. Dzieciom (1975);

Zalecenia duszpasterskie Episkopatu Polski w związku z „Dyrektorium o Mszach świętych z udziałem dzieci” (1977);

Adoracja Najświętszego Sakramentu w Grobie Pańskim i procesja rezurekcyjna (1977);

Instrukcja o muzyce liturgicznej po Soborze Watykańskim II (1978);

Instrukcja liturgiczno-duszpasterska Episkopatu Polski o pogrzebie i modlitwach za zmarłych (1978);

Przepisy wykonawcze do Instrukcji „Inaestimabile donum” (1982);

Instrukcja Episkopatu Polski dla duchowieństwa w związku z wydaniem nowego Mszału ołtarzowego (1987);

Instrukcja Episkopatu Polski o kulcie Tajemnicy Eucharystycznej poza Mszą Świętą (1987);

Postanowienie Konferencji Episkopatu Polski odnośnie do nadzwyczajnego szafarza Komunii świętej (1990);

Instrukcja Episkopatu Polski o Obrzędach błogosławieństw (1994);

Wskazania Komisji Episkopatu Polski do spraw Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego dotyczące fotografowania i filmowania podczas celebracji liturgii (1995);

Wyjaśnienie Konferencji Episkopatu Polski w sprawie wypełnienia obowiązku przyjęcia Najświętszej Eucharystii w okresie wielkanocny (2001);

Wskazania po ogłoszeniu nowego wydania „Ogólnego wprowadzenia do Mszału rzymskiego” (2005);

Instrukcja w sprawie udzielania posługi lektora i akolity świeckim mężczyznom (2007);

Modyfikacja instrukcji w sprawie formacji i sposobu wykonywania posługi nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej (2007);

Wskazania KEP dotyczące sprawowania Mszy św. według Motu Proprio Benedykta XVI „Summorum Pontificum” (2007);

Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej (2008);

Wskazania dotyczące liturgii Mszy świętych sprawowanych w małych grupach i wspólnotach (2014).

II Polski Synod Plenarny:

Liturgia Kościoła po Soborze Watykańskim II.

IV. Służba (*diakonia*) Kościoła katowickiego

***Kościół katowicki wobec kwestii społecznych*²³⁶**

Wstęp

422. Jako „integralna część chrześcijańskiej koncepcji życia” nauka społeczna Kościoła ma charakter teologiczny²³⁷: między Ewangelią a codziennym życiem istnieje bowiem rzeczywiste, wzajemne odniesienie, które – na płaszczyźnie ewangelizacji i działań na rzecz promocji człowieka – przybiera postać silnych związków natury antropologicznej, teologicznej i duchowej²³⁸.
423. Pragnący budować swoje życie na Chrystusowej Ewangelii chrześcijanin każdego dnia musi konfrontować swoje życie z jej wymaganiami. Odkrywa wtedy, że często nie wystarczy jego osobiste „tak” – że potrzeba zmiany społecznych struktur, w których przyszło mu żyć. Dlatego Kościół, wzywając do nawrócenia, musi też zabierać głos w sprawach społecznych, a przez to pomóc ukształtować sprawy te tak, by dobrze służyły zarówno człowiekowi, jak i dobru wspólnemu.

²³⁶ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Posługi Charytatywnej przyjęty przez zgromadzenie synodalne na III sesji plenarnej 9 maja 2015 roku.

²³⁷ Por. Jan Paweł II, *Encyklika „Sollicitudo rei socialis”*, nr 41.

²³⁸ Por. Kongregacja do spraw Wychowania Katolickiego, *Wskazania dotyczące studiów i nauczania doktryny społecznej Kościoła w ramach formacji kapłańskiej* (1988), nr 5.

424. Celem tak rozumianej misji społecznej Kościoła jest nie tylko diagnoza i refleksja nad rzeczywistością społeczną w świetle Ewangelii, ale również formułowanie wniosków praktycznych. Stąd Kościół musi znać uwarunkowania historyczne społeczności, w której żyje, a także rozpoznać jej tożsamość. Odwołuje się przy tym do objawienia Bożego oraz korzysta z doświadczenia różnych nauk. Układ odniesienia wobec rzeczywistości społecznej stanowią: personalizm, powszechne przeznaczenie dóbr, partycypacja, dobro wspólne, pomocniczość i solidarność. Znaczenie mają ponadto uniwersalne i chrześcijańskie wartości: prawda, sprawiedliwość, miłość i wolność²³⁹.
425. Z przyjęcia tych zasad i wartości wynika moralny nakaz „zaangażowania dla sprawiedliwości” według roli, powołania i warunków każdego²⁴⁰. Zaangażowanie Kościoła w tej materii, będące istotną częścią jego misji ewangelizacyjnej, wyraża się w formule „*caritas in veritate in re sociali*” i polega na głoszeniu niezmienniej prawdy o miłości Chrystusa w dynamicznej rzeczywistości społecznej; jest posługą miłości w prawdzie, z której wypływają i do której bez sprzeczności zdążają wiara i rozum. Rozwój, dobrobyt społeczny i właściwe rozwiązanie problemów społeczno-ekonomicznych potrzebują tej prawdy. Jeszcze bardziej potrzebują jej umiławania i świadectwa o niej²⁴¹.
426. Wypełniając to zadanie, Kościół powszechny proponuje poszerzenie perspektywy oglądu współczesnych przemian oraz pogłębienie sposobu postrzegania samego człowieka (integralna antropologia). Sobór Watykański II zwrócił uwagę, że kryzys współczesności jest związany z – pozostającymi we wzajemnym związku – zagubieniem celu (*telos*) życia osobistego i społecznego oraz zagubieniem zmysłu moralnego człowieka (*ethos*)²⁴².
427. W kontekście obecnych czasów obok wielu trendów pozytywnych Kościół katowicki dostrzega niepokojące zmiany społeczno-kulturowe, które warunkują przebieg i efektywność jego misji ewangelizacyjnej na początku XXI wieku. Zmiany te prowadzą:
- od stylu życia bazującego na materializmie ideologicznym do postaw odwołujących się do liberalnego konsumpcjonizmu;
 - od laicyzacji państwowej do praktykowanej antykościelności;
 - od kryzysu w rodzinie do kryzysu rodziny;
 - od prób podporządkowania życia społecznego ideologii marksistowskiej do propagowania ideologii gender;

²³⁹ Por. Jan XXIII, *Encyklika „Pacem in terris”*.

²⁴⁰ Por. Jan Paweł II, *Encyklika „Sollicitudo rei socialis”*, nr 40.

²⁴¹ Por. Benedykt XVI, *Encyklika „Caritas in veritate”*, nr 5.

²⁴² Por. Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska „Gaudium et spes”*, nr 4–10.

- od sekularyzacji doktrynalnej (marksistowskiej) do sekularyzacji praktykowanej²⁴³;
- od pracy źle opłacanej do wyzysku pracy i bezrobocia;
- od małej stabilizacji do wielkiej niepewności;
- od kulturowego wykorzenienia do obojętności wobec kulturowego dziedzictwa;
- od pasywności społecznej do agresji i cynizmu w życiu publicznym.

428. Na przestrzeni dziejów, a zwłaszcza w ostatnich dziewięćdziesięciu latach swojego istnienia, Kościół na Górnym Śląsku nie rezygnował z wypowiadania „nałego mu słowa” w sprawach życia społecznego i z działań na rzecz społeczeństwa, kierując się zawsze umiłowaniem prawdy, miłością i sprawiedliwością – w poszanowaniu wolności i godności człowieka oraz jego powołania ziemskiego i wiecznego. Czynił to przeświadczony, że nauczanie społeczne Kościoła i społeczna *praxis* wspólnoty wierzących stanowią integralną część wiary katolickiej, że są organicznym rozwinięciem prawdy samej Ewangelii.

429. Wspólnota Kościoła katowickiego pragnie nadal podejmować to zaangażowanie, w którym wyraża się jej służba wobec współczesnego świata.

Zarządzenia i zalecenia

430. Zarządza się powołanie (reaktywowanie) archidiecezjalnego Studium Katolickiej Nauki Społecznej jako oferty naukowo-formacyjnej skierowanej do kręgów: samorządu, biznesu, edukacji, protagonistów życia publicznego i innych.

431. Zarządza się organizowanie archidiecezjalnych i dekanalnych (corocznie, na przemian) Tygodni Społecznych jako przestrzeni cyklicznych spotkań organizacji społecznych, ruchów, inicjatyw, grup nieformalnych oraz osób budujących sprawiedliwość i miłość społeczną w swoich społecznościach. Wydarzenie to powinno stać się płaszczyzną spotkania i dialogu inicjatyw podejmowanych na rzecz dobra wspólnego. Celem zaś Tygodnia Społecznego ma być przede wszystkim refleksja na temat życia społecznego na Górnym Śląsku, w Polsce i w Europie, prezentacja zaangażowania społecznego katolików, dyskusja nad ważnymi problemami społecznymi i poszukiwanie dróg ich rozwiązania w duchu nauczania społecznego Kościoła.

432. Przy sanktuarium Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej w Piekarach Śląskich²⁴⁴ zarządza się powołanie Górnośląskiego Obserwatorium

²⁴³ Przez „sekularyzację praktykowaną” rozumie się tu procesy profanizacji *sacrum* oraz sakralizacji *profanum*.

²⁴⁴ Por. także nr 434 – zalecenie wzmocnienia sanktuarium Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej w Piekarach Śląskich jako centrum katolicyzmu społecznego.

Spółecznego – ośrodka o szerokich obszarach aktywności: monitorującego aktualne wydarzenia społeczne, dokumentującego i archiwizującego działania społeczne związane z piekarskim sanktuarium i z Kościołem katowickim, koordynującego działalność edukacyjną i wydawniczą, przygotowującego raporty i materiały katolicko-społeczne do wykorzystania w duszpasterstwie i w katechezie, inicjującego współpracę pomiędzy stowarzyszeniami i propagującego doświadczenia społeczne śląskiego Kościoła poza regionem.

433. Zarządza się uzupełnienie duszpasterstwa ludzi pracy powołaniem duszpasterstwa związków zawodowych, duszpasterstwa bezrobotnych i poszukujących pracy oraz duszpasterstwa pracodawców i menadżerów w celu między innymi zwracania uwagi na: symetryczność obowiązków i uprawnień w relacjach „pracodawca – pracownik”, dbałość o wysoki etos pracy, kwestie związane z humanizacją pracy, propagowanie postaw „logiki bezinteresowności”, organizowanie cyklicznych dni skupienia i rekolekcji dla połączenia *contemplatio* z *sacrificium* w sferze pracy²⁴⁵.

434. Zaleca się²⁴⁶ wzmocnienie sanktuarium Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej w Piekarach Śląskich jako centrum katolicyzmu społecznego²⁴⁷. Do realizacji tego celu konieczna jest ściślejsza współpraca instytucji kościelnych i samorządowych z Parafią Imienia Najświętszej Maryi Panny i Świętego Bartłomieja w Piekarach Śląskich. Koordynatorem tego typu działań mogłoby być planowane Górnośląskie Obserwatorium Społeczne. Należy także utworzyć stałą Radę Programową Sympozjum Piekarskiego oraz nadać temu sympozjum rangę wydarzenia ogólnopolskiego i międzynarodowego. Zasadne jest ponadto realizowanie w piekarskim sanktuarium archidiecezjalnych działań formacyjnych i edukacyjnych z zakresu katolickiej nauki społecznej.

435. Zaleca się, aby położyć nacisk na stałą formację duchownych w zakresie wiedzy i kompetencji z dziedziny nauczania społecznego Kościoła.

436. Wydziałowi Duszpasterstwa zaleca się:

- a. zintensyfikowanie koordynacji działań kurii metropolitalnej, Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego, Wyższego Śląskiego Seminarium

²⁴⁵ W trakcie posynodalnej reorganizacji duszpasterstwa należy rozważyć, czy duszpasterstw tych nie związać z grupami duszpasterskimi, a nie z pojedynczymi kapłanami, tak zwanymi duszpasterzami środowiskowymi.

²⁴⁶ Zalecenia mają charakter uogólnionych wniosków wpływających z diagnozy aktualnego kontekstu społecznego i – w związku z tym – bardziej koncentrują się na ukazaniu szans i wyzwań niż na szczegółowych rozwiązaniach. Te ostatnie, biorąc pod uwagę dynamikę procesów społecznych i perspektywę synodalną, pozostają w gestii roztropnych decyzji właściwych podmiotów.

²⁴⁷ Por. także nr 432 – zadania dla Górnośląskiego Obserwatorium Społecznego.

Duchownego, duszpasterstw specjalistycznych, stowarzyszeń i dekanatów na rzecz promocji katolickiej nauki społecznej w wymiarze teoretycznym i praktycznym;

- b. inicjowanie i zachęcanie do tworzenia w dekanatach (parafiach) zespołów o charakterze dyskusyjno-formacyjno-inicjatywnym, podejmujących zagadnienia współczesnych problemów społecznych w świetle nauki społecznej Kościoła w celu aktywizowania wspólnot i koordynowania działań w obrębie „spraw kościelnych”, ale też wokół zadań, wartości czy inicjatyw społecznych, których podjęcie zrodzić może poczucie wspólnego zadania oraz sprawić, że głos wiernych zabrzmiał bardziej zdecydowanie i jednoznacznie;
 - c. ożywienie duszpasterstw zawodowych: pracowników, środowisk gospodarczych, rzemieślników i rolników²⁴⁸;
 - d. powoływanie i wspieranie w dekanatach grup pomocowych dla bezrobotnych (w nawiązaniu do niegdyś szerzej obecnych Klubów Pomocy Koleżeńskiej „Praca”, które prowadzone były przez Akcję Katolicką we współpracy z administracją samorządową i organizacjami „trzeciego sektora”); do ich zadań należałoby podjęcie działań wspierających i edukacyjnych, mających na celu pomoc duchową, materialną i kompetencyjną bezrobotnym i ich rodzinom, a także działań ułatwiających rozeznanie na rynku pracy i dających wsparcie w poszukiwaniu zatrudnienia we współpracy z istniejącymi inicjatywami tego rodzaju (nie jako wyręczanie innych podmiotów czy konkurencja dla nich);
 - e. wspieranie i rozwijanie współpracy duszpasterzy, instytucji kościelnych oraz stowarzyszeń i organizacji katolickich z władzą samorządową w rozwiązywaniu społecznych kwestii lokalnych w poszanowaniu wzajemnej autonomii;
 - f. organizowanie we współpracy z instytucjami naukowo-formacyjnymi, zwłaszcza z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego, ze stowarzyszeniami i innymi podmiotami cyklicznych wykładów/seminariów społecznych „w terenie” – na przykład w różnych rejonach archidiecezji, w dekanatach, podczas spotkań duszpasterstw i w trakcie zebrań organizacji – jako swego rodzaju „latający uniwersytet”.
437. Wydziałowi Katechetycznemu zaleca się:
- a. zachęcanie nauczycieli religii do bardziej znaczącego podkreślania i rozszerzania treści nauczania społecznego Kościoła w szkolnym nauczaniu religii, głównie na poziomie średnim (ponadgimnazjalnym);

²⁴⁸ Por. uwaga w przypisie 245.

- b. inspirowanie i dynamizowanie współpracy księży oraz parafii ze szkołami w zakresie inicjatyw społecznych, takich jak: wspólne przedsięwzięcia, imprezy, działania, akcje, integracja środowiska szkolnego i kościelnego, wychodzenie w działaniach również poza szkolne nauczanie religii²⁴⁹, wolontariat.
438. Instytucjom naukowo-formacyjnym, szczególnie Wydziałowi Teologicznemu Uniwersytetu Śląskiego, zaleca się:
- a. organizowanie specjalistycznych, cyklicznych badań nad zmianami mentalności i nad postawami religijno-społecznymi mieszkańców archidiecezji katowickiej, ich zaangażowaniem w praktyki religijne oraz w sprawy Kościoła, a także nad określeniem wpływu tych przemian na praktyki pastoralne/ewangelizacyjne, co ma służyć poszukiwaniu optymalnych środków oddziaływania duszpasterskiego;
 - b. organizowanie cyklicznych seminariów/wykładów/warsztatów z zakresu kierunków przemian współczesnej kultury, przede wszystkim przygotowywanych przez i skierowanych do studentów teologii pastoralnej;
 - c. inicjowanie i promowanie uniwersyteckich/międzyuczelnianych wykładów monograficznych z zakresu katolickiej nauki społecznej;
 - d. systematyczne przygotowywanie (na szczeblu archidiecezjalnym) i udostępnianie materiałów popularyzujących katolicką naukę społeczną²⁵⁰;
 - e. wspieranie studenckich kół naukowych, dyskusyjnych, formacyjnych jako przestrzeni komentowania aktualnych wydarzeń z perspektywy katolickiej, zdobywania wiedzy, poznawania wartościowych ludzi i ich poglądów, a następnie pobudzanie owych kół do aktywności w szkołach oraz na forum publicznym.
439. Kościelnym środkiem społecznego przekazu zaleca się:
- a. włączanie się do systematycznego i metodycznie zaprojektowanego upowszechniania nauki społecznej Kościoła (z uwzględnieniem potrzeb sytuacji społecznej w regionie);
 - b. popularyzowanie nauczania społecznego Kościoła przez media parafialne (gazetki parafialne, strony internetowe i tym podobne) – w oparciu o materiały przygotowane na szczeblu archidiecezjalnym;

²⁴⁹ Por. też nr 438e.

²⁵⁰ Por. także nr 432 – zadania dla Górnośląskiego Obserwatorium Społecznego oraz zalecenia dla katolickich środków społecznego przekazu, szczególnie zalecenie nr 439b – upowszechnianie w formie „popularyzującej” nauczania społecznego Kościoła w środkach komunikacji, jakimi dysponują parafie.

- c. zebranie i udostępnianie w formie wyodrębnionej nauczania biskupów diecezjalnych w kwestiach społecznych poprzez regularne umieszczanie listów, homilii i przemówień w odpowiednio przygotowanym dziale strony internetowej Archidiecezji Katowickiej; wyodrębnienie i opublikowanie nauczania społecznego biskupów diecezjalnych na stronie internetowej Archidiecezji Katowickiej umożliwia szeroki dostęp do nauczania biskupów i sprzyja upowszechnianiu zasad katolickiej nauki społecznej;
- d. opracowanie i opublikowanie zbioru źródeł społecznego nauczania i inicjatyw społecznych biskupów katowickich, na przykład archiwalnych dokumentów, wypowiedzi i ich omówień.

440. Parafiom zaleca się:

- a. formowanie parafian w zakresie nauczania społecznego Kościoła oraz zrzeszanie i organizowanie ich wokół idei i inicjatyw akcentujących aktywny, podmiotowy i odpowiedzialny udział w życiu społecznym – własnej społeczności oraz w skali regionu i państwa;
- b. w nawiązaniu do tradycji górnośląskich przywrócenie i ożywienie roli parafii jako środowiska zaangażowania religijno-społecznego w szerokim spektrum problemów społecznych.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Deklaracja o wolności religijnej „Dignitatis humanae”;

Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 1700-1948.

Leon XIII:

Encyklika „Rerum novarum”.

Pius XII:

Encyklika „Quadragesimo anno”.

Jan XXIII:

Encyklika „Mater et Magistra”;

Encyklika „Pacem in terris”.

Paweł VI:

Encyklika „Populorum progressio”;

List Apostolski „Octogesima adveniens” (1971).

Jan Paweł II:

Encyklika „Redemptor hominis”;

Encyklika „Laborem exercens”;

Encyklika „Solicitudo rei socialis”;

Encyklika „Centessimus annus”;

Encyklika „Evangelium Vitae”.

Benedykt XVI:

Encyklika „Deus caritas est”;

Encyklika „Caritas in veritate”.

Franciszek:

Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”;
Encyklika „Laudato si”.

Synod Biskupów:

Justice in the World (1971).

Kongregacja Nauki Wiary:

Instrukcja „Libertatis conscientia” (1986).

Kongregacja do spraw Wychowania Katolickiego:

Wskazania dotyczące studiów i nauczania doktryny społecznej Kościoła w ramach formacji kapłańskiej (1989).

Papieska Rada „Iustitia et Pax”:

Social and Ethical Aspects of Economics (1991);

Towards a Better Distribution of Land (1997);

Trade, Development and the Fight Against Poverty (1999);

Kompendium nauki społecznej Kościoła (2004);

Statement by the Pontifical Council for Justice and Peace on behalf of the Holy See concerning the International Trade in Conventional Weapons (2006);

Powołanie lidera biznesu. Refleksja (2012).

II Polski Synod Plenarny:

Kościół wobec życia społeczno-gospodarczego.

Posługa charytatywna w Kościele katowickim²⁵¹

Wstęp

441. Posługa charytatywna Kościoła wypływa z doświadczenia miłości Boga Ojca objawionej w Jezusie Chrystusie oraz z wiary w Jego słowa: „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” (Mt 25,40). Wszelkie dzieła miłosierdzia poprzez pomoc bliźniemu mają więc na celu spotkanie z żywym Jezusem, aż po ostateczne zjednoczenie z Nim w Królestwie Bożym²⁵². *Caritas* – posługa miłości – jest bowiem sercem Kościoła, jednym z fundamentalnych jego przymiotów i zadań²⁵³, podstawowym powołaniem każdego chrześcijanina i jednym z głównych sposobów apostołstwa²⁵⁴.
442. Z tego względu niezwykle ważne jest wykorzystanie potencjału miłości, którą Duch Święty wzbudza w członkach Kościoła, do codziennej posługi w ich środowiskach życia: w parafiach, szkołach, miejscach pracy, wspólnotach sąsiedzkich i rodzinnych. Zadaniem Kościoła jest formowanie w ludziach wrażliwości i świadomości sprzyjających tej posłudze.
443. Prócz spontanicznych dzieł miłosierdzia, do których realizacji wezwani są wszyscy i których nic nie może zastąpić, Kościół świadczy także instytucjonalną, profesjonalną pomoc potrzebującym. Ściśle wiązać się z tym musi systematyczna formacja osób zaangażowanych w niesienie pomocy, by osiągały one odpowiedni poziom wiedzy i umiejętności oraz by były – poprzez styl posługi i życia – czytelnymi znakami miłosiernej miłości Ojca.

²⁵¹ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Posługi Charytatywnej przyjęty przez zgromadzenie synodalne na III sesji plenarnej 9 maja 2015 roku.

²⁵² Por. Jan Paweł II, *Encyklika „Dives in misericordia”*, nr 3.

²⁵³ Por. tenże, *List apostołski „Novo millennio ineunte”*, nr 50.

²⁵⁴ Por. Sobór Watykański II, *Dekret „Apostolicam actuositatem”*, nr 8.

444. Aktualny kontekst społeczny na Śląsku wskazuje na rosnące znaczenie wolontariatu prowadzonego najbliższej potrzebujących. Dlatego odpowiedź katowickiego Kościoła powinna być działalność i rozwój parafialnych zespołów Caritas oraz kształtowanie charytatywnej wrażliwości wśród dzieci i młodzieży, przede wszystkim przez szkolne koła Caritas. Konieczne jest też określenie zakresu i form współpracy poszczególnych zespołów i kół z Caritas Archidiecezji Katowickiej, by uzyskać skuteczny i spełniający misję Kościoła system posługi²⁵⁵, w którym centrala Caritas Archidiecezji Katowickiej – realizującej instytucjonalną posługę charytatywną w archidiecezji katowickiej – pełni posługę jedności, odpowiadając za formację osób i animację działań.

Zarządzenia i zalecenia

Organizacja posługi charytatywnej w archidiecezji katowickiej

Parafialne zespoły Caritas

445. Zarządza się powołanie przez proboszcza każdej parafii archidiecezji katowickiej parafialnego zespołu Caritas (dawniej – zespołu charytatywnego²⁵⁶).
- a. Skład parafialnego zespołu Caritas powinien być zróżnicowany w sposób pozwalający na objęcie jak najszerszym spektrum posług możliwie największej grupy potrzebujących.
 - b. W skład parafialnego zespołu Caritas włącza się przynajmniej jednego z nadzwyczajnych szafarzy komunii świętej.
446. Zaleca się włączanie do parafialnych zespołów Caritas przedstawicieli wszystkich ruchów i grup duszpasterskich działających na terenie parafii. Szczegóły i zakres współdziałania określają animatorzy ruchów i grup w porozumieniu z proboszczem.
447. Zaleca się, by parafialne zespoły Caritas podejmowały współpracę z centralą i jednostkami terenowymi Caritas Archidiecezji Katowickiej oraz innymi podmiotami kościelnymi pełniącymi dzieła miłosierdzia (zwłaszcza

²⁵⁵ Por. *Kodeks prawa kanonicznego*, kan. 222, 394, 529; Konferencja Episkopatu Polski, *Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski o pracy charytatywnej w parafiach* (1986); II Polski Synod Plenarny, *Posługa charytatywna Kościoła*; Konferencja Episkopatu Polski, *Wskazania duszpasterskie dla parafialnych zespołów Caritas* (2000); *Katechizm Kościoła katolickiego*, nr 2443–2449, 2462–2463.

²⁵⁶ W roku 1950 władze PRL chciały zdławić posługę charytatywną w Kościele, rozwiązując Caritas i utrudniając wszelkie tego rodzaju działania. Wówczas rozpowszechniła się nazwa „zespoły charytatywne”. Obecnie można i należy powrócić zarówno do nazwy, jak i do większej integracji działań charytatywnych parafii z Caritas instytucjonalną.

jeżeli znajdują się na terenie parafii lub miejscowości), a także z samorządem lokalnym i organizacjami pozarządowymi. Szczegóły i zakres współdziałania określa przewodniczący zespołu oraz przełożony danego podmiotu.

Szkolne koła Caritas i wolontariat młodzieży

448. Zaleca się katechetom, nauczycielom i wychowawcom tworzenie szkolnych kół Caritas oraz wolontariatu młodzieży, który powinien skupiać w parafii młodzież niebędącą członkami szkolnego koła Caritas.
449. Szkolne koła Caritas oraz wolontariat młodzieży powinny ściśle współdziałać z parafialnymi zespołami Caritas.
450. Zaleca się, by szkolne koła Caritas oraz wolontariat młodzieży podejmowały współpracę z centralą i jednostkami terenowymi Caritas Archidiecezji Katowickiej oraz innymi podmiotami kościelnymi pełniącymi dzieła miłosierdzia, zwłaszcza jeżeli istnieją one na terenie parafii lub miejscowości.
451. Zaleca się, by wolontariat młodzieży traktować jako jedną z uzupełniających, praktycznych form przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania i działania po jego przyjęciu.

Caritas Archidiecezji Katowickiej

452. Instytucjonalną posługę charytatywną w archidiecezji katowickiej realizuje Caritas Archidiecezji Katowickiej. Cele, zadania i strukturę Caritas Archidiecezji Katowickiej określa jej statut²⁵⁷.

Formacja osób zaangażowanych w posługę charytatywną

453. Wszyscy realizujący posługę charytatywną w archidiecezji katowickiej są zobowiązani do troski o własną formację ludzką, duchową oraz intelektualną.
454. Caritas Archidiecezji Katowickiej zobowiązana jest do opracowania programu formacji charytatywnej – duchowej i intelektualnej – na poziomie parafialnym i ponadparafialnym (wraz z odpowiednimi materiałami formacyjnymi). Zadanie to powinno być zrealizowane nie później niż dwa lata po zamknięciu Synodu we współpracy z Archidiecezjalnym Centrum Formacji Pastoralnej.
455. Za realizację programu formacji na poziomie parafialnym odpowiada proboszcz. Zaleca się zorganizowanie w danym miesiącu przynajmniej jednego spotkania o charakterze formacyjnym.

²⁵⁷ Obowiązujący po Synodzie tekst por. *Suplement* do rocznika 2016 „Wiadomości Archidiecezjalnych”.

456. Za realizację programu formacji na poziomie ponadparafialnym odpowiada dyrektor Caritas Archidiecezji Katowickiej.
457. Zaleca się podjęcie następujących form realizacji formacji duchowej:
- udział w copółrocznych dekanalnych dniach skupienia;
 - udział w corocznych rekolekcjach zamkniętych (w ciągu roku uczestniczy w nich przynajmniej jeden członek zespołu lub koła);
 - organizacja Święta Caritas (w sobotę przed Niedzielą Miłosierdzia Bożego).
458. Zaleca się podjęcie następujących form realizacji formacji intelektualnej:
- udział w szkoleniach dla animatorów i członków parafialnych zespołów Caritas;
 - korzystanie z platformy internetowej;
 - prowadzenie korespondencji elektronicznej;
 - korzystanie z publikacji drukowanych.

Transparentność działań w ramach posługi charytatywnej

459. Zarządza się sporządzanie przez parafię i przekazywanie do Caritas Archidiecezji Katowickiej sprawozdania merytorycznego i finansowego z realizacji posługi charytatywnej za każdy rok kalendarzowy.
460. Zarządza się przygotowanie przez Caritas Archidiecezji Katowickiej wzoru sprawozdania oraz udzielanie wsparcia w zakresie prawidłowego sporządzania go przez parafię.
461. Zarządza się publikowanie przez proboszcza sprawozdania z realizacji posługi charytatywnej na stronie internetowej parafii, w gazetce parafialnej lub na tablicy ogłoszeń.
462. Zarządza się, by w czasie wizytacji kanonicznej parafii dyrektor Caritas Archidiecezji Katowickiej (bądź inna upoważniona przez Arcybiskupa Metropolite Katowickiego osoba) przeprowadził spotkanie o charakterze formacyjno-sprawozdawczym z członkami parafialnego zespołu Caritas.

Wobec bieżących wyzwań społecznych (nowe formy świadczenia pomocy)

463. Zarządza się niezwłoczne stworzenie i dalsze prowadzenie przez Caritas Archidiecezji Katowickiej Domu Samotnej Matki.
464. Zaleca się zrzeszanie i aktywizowanie w parafiach emerytowanych górników i innych osób, które stosunkowo wcześniej znalazły się na emeryturze – na przykład poprzez organizowanie Klubów Świętej Barbary.

465. Zaleca się, by wierni przekazywali jeden procent podatku dochodowego na rzecz programów i organizacji charytatywnych rekomendowanych przez archidiecezję katowicką.
466. Zaleca się, by Caritas Archidiecezji Katowickiej i parafie archidiecezji katowickiej współpracowały w odkrywaniu obszarów, w których konieczna jest lub będzie w przyszłości posługa charytatywna katowickiego Kościoła, oraz w poszukiwaniu najwłaściwszych form charytatywnej posługi Kościoła. Należy w tym celu wykorzystywać wsparcie Górnośląskiego Obserwatorium Społecznego.
467. Zaleca się proboszczom, by wraz z parafialnymi zespołami Caritas organizowali i uczestniczyli w odwiedzinach chorych przebywających w domach, szpitalach, hospicjach oraz w innych miejscach opieki medycznej.
468. Zaleca się, by parafialne zespoły Caritas organizowały w parafiach, w miarę możliwości we współpracy z samorządami, grupy aktywizujące osoby starsze (na przykład oratoria seniora), placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci oraz inne formy pomocy wynikające z potrzeb danej parafii.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Dekret o apostołstwie świeckich „Apostolicam actuositatem”.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 2443–2449, 2462–2463.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 222, 394, 529.

Jan Paweł II:

Encyklika „Dives in misericordia”;

List apostolski „Salvifici doloris” (1984);

List apostolski „Novo millennio ineunte” (2001);

Motu proprio „Dolentium hominum” (1985).

Benedykt XVI:

Encyklika „Deus caritas est”.

Franciszek:

Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”.

Konferencja Episkopatu Polski:

Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski o pracy charytatywnej w parafiach (1986);

Wskazania duszpasterskie dla parafialnych zespołów Caritas (2000).

II Polski Synod Plenarny:

Posługa charytatywna Kościoła.

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

Dobra materialne Kościoła katowickiego²⁵⁸

Wstęp

469. „Kościół, czyli królestwo Chrystusa, już teraz obecne w misterium, z mocy Boga rośnie w sposób widzialny w świecie”²⁵⁹. Społeczność wierzących w Chrystusa w realizacji powierzonego przez Niego posłannictwa posługuje się nie tylko duchowymi darami, które hojnie rozdziela Duch Święty. Korzysta ona także z dóbr materialnych, w których z wdzięcznością rozpoznaje dary Ojca przynależące do porządku stworzenia. Kościół gromadzi je i nimi zarządza przede wszystkim „na godne sprawowanie kultu Bożego, do zapewnienia godziwego utrzymania duchowieństwa oraz na wypełnianie dzieł świętego apostołstwa czy też dzieł charytatywnych, zwłaszcza wobec potrzebujących”²⁶⁰.
470. Odpowiedzialność za zarządzanie majątkiem Kościoła spoczywa na pasterzach, którzy w wykonywaniu tego obowiązku powinni, o ile to możliwe, korzystać z pomocy doświadczonych ludzi świeckich²⁶¹. Gromadzenie dóbr materialnych i pomnażanie ich musi być zawsze zgodne z ewangeliczną hierarchią wartości, zaś zarządzający nimi mają unikać pokusy poszukiwania dla siebie bezpieczeństwa materialnego²⁶², pamiętając, że nadrzędne są zawsze wartości duchowe (por. na przykład Mt 16,26).
471. W tym duchu Kościół katowicki pragnie porządkować sprawy związane z zarządaniem dobrami materialnymi, by nie zabrakło tego, co konieczne

²⁵⁸ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Ekonomicznych przyjęty przez zgromadzenie synodalne na VI sesji plenarnej 17 października 2015 roku.

²⁵⁹ Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna „Lumen gentium”*, nr 3.

²⁶⁰ Tenże, *Dekret „Presbyterorum ordinis”*, nr 17; por. *Kodeks prawa kanonicznego*, kan. 1254.

²⁶¹ Por. Sobór Watykański II, *Dekret „Presbyterorum ordinis”*, nr 17.

²⁶² Por. Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangeli gaudium”*, nr 80.

do realizacji celów Kościoła oraz by ciężar owego zarządu nie utrudniał pasterzom tego, co jest ich podstawowym zadaniem (por. Dz 6,2). Działania porządkujące powinny być prowadzone według następujących priorytetów:

- ścisłego stosowania właściwych przepisów *Kodeksu prawa kanonicznego* i norm wydawanych przez Konferencję Episkopatu Polski;
- poszanowania norm prawa państwowego i zasad katolickiej nauki społecznej;
- powoływania i sprawnego działania parafialnych rad do spraw ekonomicznych, wspierających proboszczów w zarządzie dobrami materialnymi;
- transparentności;
- dobrowolności wysokości ofiar na cele kościelne;
- pierwszeństwa woli ofiarodawcy;
- odróżniania i oddzielania przychodów parafii od dochodów duchowieństwa;
- pierwszeństwa celów ewangelizacyjnych w wydatkach podmiotów kościelnych.

Zarządzenia i zalecenia

472. Poniższe zarządzenia i zalecenia – jeśli nie podano inaczej – powinny zostać zrealizowane przez podmioty wskazane przez Arcybiskupa Metropolity Katowickiego²⁶³ przed upływem roku od zakończenia Synodu. Przyjmowane regulacje muszą być zgodne z *Instrukcją Konferencji Episkopatu Polski w sprawie zarządzania kościelnymi dobrami materialnymi* z dnia 25 sierpnia 2015, która stanowi podstawową regulację dotyczącą zarządzania dobrami materialnymi w archidiecezji katowickiej.

Dbałość o dobra doczesne Kościoła i zarządzanie nimi

473. Zarządza się ustalenie (lub przegląd istniejących aktów) i podanie do wiadomości odpowiednich podmiotów:

- zasad finansowania kościelnych inwestycji budowlanych;
- zasad współpracy parafii z firmami prowadzącymi usługi pogrzebowe;
- jednolitych zasad zarządzania domami rekolekcyjnymi i innymi nieruchomościami należącymi do Archidiecezji lub jej instytucji;
- nowych zasad sporządzania inwentarza parafii.

²⁶³ Na przykład przez ekonoma archidiecezji katowickiej, radę ekonomiczną, kolegium konsultorów i tak dalej.

474. Zarządza się sporządzenie i bieżące prowadzenie przez proboszcza inwentarza parafii – zgodnie z kan. 1283 *Kodeksu prawa kanonicznego*. Inwentarze powinny posiadać także wszystkie instytucje Archidiecezji w odniesieniu do wszystkich nieruchomości.
475. Zarządza się sprawdzanie w czasie wizytacji kanonicznej parafii:
- sporządzenia i prowadzenia inwentarza parafii;
 - istnienia i działania parafialnej rady do spraw ekonomicznych.
476. Zarządza się prowadzenie przez proboszcza parafii wymaganej prawem państwowym książki obiektu budowlanego.
477. Zaleca się powołanie grupy osób, współpracujących z ekonomem archidiecezji, wyspecjalizowanych w pozyskiwaniu funduszy przeznaczonych na działalność statutową Kościoła.
478. Zaleca się powołanie grupy osób, współpracujących z ekonomem archidiecezji, której zadaniem byłoby udzielanie wsparcia – prawnego, administracyjnego i tak dalej – parafii oraz księżom i osobom zatrudnionym przez Kościół (zwłaszcza emerytowanym) w przygotowywaniu dokumentów związanych ze świadczeniami zdrowotnymi, rentowymi i tak dalej.
479. Zaleca się powołanie na czas oznaczony parafii patronackich dla parafii w trudnych sytuacjach losowych.
480. Zaleca się włączenie zagadnień związanych z ewangelicznym stosunkiem do dóbr materialnych oraz z zarządzaniem nimi do stałej formacji księży oraz formacji świeckich zatrudnionych przez Kościół.

Dbałość o uposażenie duchowieństwa

481. Zarządza się opracowanie nowych zasad wynagradzania duchowieństwa i partycypacji duchownych w kosztach utrzymania na probostwie.
482. Zaleca się przegląd dotychczasowej praktyki wspierania księży na emeryturze lub rencie.

Dbałość o należyte warunki zatrudniania pracowników w instytucjach kościelnych

483. Zarządza się opracowanie zasad zatrudniania i wynagradzania osób świadczących pracę na rzecz Kościoła (formy zatrudnienia i zakres wynagrodzeń dla poszczególnych form i funkcji).
484. Zarządza się opracowanie wzorów stosownych umów (o pracę, zlecenia, o dzieło, wolontariatu i tak dalej).

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”;

Dekret o formacji kapłańskiej „Presbyterorum ordinis”.

Kodeks prawa kanonicznego, kan. 1254-1310.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 2401-2449.

Jan Paweł II:

Adhortacja apostolska „Christifideles laici”, nr 31;

Adhortacja apostolska „Pastores dabo vobis”, nr 24;

Franciszek:

Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”.

Konferencja Episkopatu Polski:

Instrukcja przeciwpożarowa Episkopatu Polski wydana w porozumieniu z Komendą Główną Straży Pożarnych w Warszawie (1991);

Instrukcja dotycząca sposobu powiadamiania organów państwowych o uzyskaniu osobowości prawnej przez terytorialne i personalne instytucje kościelne (art. 4 ust. 2 Konkordatu) (2000);

Pro memoria Rady prawnej KEP w sprawie możliwości uzyskiwania osobowości prawnej na podstawie art. 4 ust. 3 Konkordatu (2003);

Instrukcja opracowana przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych oraz Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski (2009);

Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski w sprawie zarządzania dobrami doczesnymi Kościoła (2015).

Komisja Episkopatu do spraw Sztuki Kościelnej:

Instrukcja o ochronie cmentarzy (1987).

Dialog

Kościół katowickiego²⁶⁴

Wstęp

485. Chrystus uczy nas szacunku wobec każdego człowieka. Kościół stąd wywodzi między innymi zobowiązanie do postawy dialogu, w której wyrażają się miłość bliźniego i szacunek dla prawdy. Taki dialog umożliwia i stwarza więzi, stając się tym samym posługą na rzecz jedności Kościoła i harmonijnego współistnienia społecznego. W Kościele istnieje wiele płaszczyzn dialogu. Synod zwraca uwagę na dwie spośród nich, jako najistotniejsze w Kościele katowickim.
486. Dążenie do jedności wiary jest zadaniem wszystkich chrześcijan. Chrystus modlił się „[...] aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, aby świat uwierzył, że Ty Mnie posłałeś” (J 17,21). To Duch Święty jest sprawcą jedności, która głęboko zespala wszystkich w Chrystusie. To On rozdziela łaski i posługi (por. 1 Kor 12), wzbogacając Kościół różnymi darami, „aby przysposobił świętych do wykonywania posługi dla budowania Ciała Chrystusowego” (Ef 4,12). Aktualne rozbieżności chrześcijan sprzeciwia się woli Chrystusa, stanowi zgorznienie wobec świata i szkodzi najświętszej sprawie głoszenia Ewangelii wszelkiemu stworzeniu, dlatego sama istota Kościoła domaga się ekumenizmu, czyli ruchu dążącego do widzialnej jedności wyznawców Chrystusa. Jest on „drogą Kościoła” i „imperatywem chrześcijańskiego sumienia”²⁶⁵.
487. Odrębną perspektywę dialogu wprowadza fakt współistnienia chrześcijan z przedstawicielami innych religii. Prowadzenie dialogu międzyreligijnego jest istotnym elementem chrześcijańskiej postawy wobec świata. W dialogu tym chodzi głównie o lepsze wzajemne poznanie i szacunek,

²⁶⁴ Podstawą treści niniejszego rozdziału jest projekt synodalnej Komisji do spraw Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego przyjęty przez zgromadzenie synodalne na VIII sesji plenarnej 12 grudnia 2015 roku.

²⁶⁵ Jan Paweł II, *Encyklika „Ut unum sint”*, nr 1.

o budowanie społecznego pokoju, podejmowanie wspólnych działań charytatywnych i kulturalnych oraz o promowanie wolności religijnej.

488. Wielokulturowa ziemia śląska jest obszarem stosunkowo harmonijnego współistnienia osób różnych wyznań chrześcijańskich i religii. Kościół katowicki pragnie nadal być wobec nich otwarty, gotowy do dialogu²⁶⁶ i uznaje, że ekumeniczna diakonia i dialog międzyreligijny są szczególną potrzebą obecnego czasu. Z większością wyznań chrześcijańskich Kościół lokalny już współpracuje ekumenicznie na płaszczyźnie duchowej, praktycznej i doktrynalnej²⁶⁷, zwłaszcza z Kościołami zrzeszonymi w Polskiej Radzie Ekumenicznej.

489. Płaszczyzny dialogu zarysowują się także w relacjach międzyreligijnych. Zarówno wobec zainteresowania dialogiem, jak i wobec ujawniającej się niechęci do osób o innych przekonaniach religijnych istotnym wyzwaniem jest formacja tak duszpasterzy, jak i wiernych świeckich – w odniesieniu do sfery relacji ekumenicznych oraz do dialogu międzyreligijnego i kulturowego.

Zarządzenia i zalecenia

490. Zarządza się powołanie Centrum Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego. Koordynację jego działań powierza się Archidiecezjalnej Komisji Ekumenicznej i Dialogu Międzyreligijnego. Zadaniemi Centrum są w szczególności:

- przygotowywanie, przede wszystkim w Tygodniu Modlitw o Jedność Chrześcijan, archidiecezjalnych ekumenicznych nabożeństw i spotkań,
- opracowywanie materiałów, organizowanie prelekcji i wykładów dotyczących formacji ekumenicznej i międzyreligijnej,
- przygotowywanie Archidiecezjalnego Dnia Judaizmu i Dnia Islamu, a także Ekumenicznych Dni Biblii.

²⁶⁶ Por. zwłaszcza: Paweł VI, *Encyklika „Ecclesiam suam”*; Sobór Watykański II, deklaracje: „*Nostra aetate*” i „*Dignitatis humanae*” oraz dokumenty Papieskiej Rady do spraw Dialogu Międzyreligijnego.

²⁶⁷ Dążenie do jedności chrześcijan biegnie trzema drogami. Są nimi: ekumenizm duchowy, który przypomina o pierwszeństwie modlitwy, nawrócenia i wzajemnego przebaczenia w poszukiwaniu jedności; ekumenizm praktyczny, czyli współdziałanie chrześcijan w różnych dziedzinach kościelnego i społecznego zaangażowania; ekumenizm doktrynalny, który koncentruje się na dialogu teologicznym.

491. We wszystkich parafiach archidiecezji katowickiej należy w dniach 18–25 stycznia odprawić nabożeństwa²⁶⁸ Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan, 17 stycznia należy dodać do modlitwy wiernych intencję o pokój i dialog z wyznawcami judaizmu, a 26 stycznia – dołączyć do modlitwy wiernych intencję o pokój i wzajemny szacunek z okazji Dnia Islamu w Kościele Rzymskokatolickim w Polsce.
492. W razie potrzeby Kościołom zrzeszonym w Polskiej Radzie Ekumenicznej²⁶⁹ należy umożliwiać odprawianie nabożeństw (na przykład pogrzebów, ślubów) w katolickich kościołach, kaplicach i na cmentarzach. Przypadki takie powinny być uzgodnione z proboszczem lub rektorem.
493. Należy uszanować wolność wyznania każdego człowieka. Przyjmując konwertytę, trzeba uznać ważność chrztu²⁷⁰ i mieć moralną pewność, iż nie został on zmuszony do zmiany wyznania. Tego samego stanowiska oczekuje się od innych Kościołów chrześcijańskich.

Dialog i współpraca ekumeniczna

Formacja

494. Zaleca się Wydziałowi Katechetycznemu, aby zachęcał katechetów uczących na poziomie starszych klas szkoły podstawowej w systemie ośmioklasowym albo w gimnazjum oraz w szkole średniej (ponadgimnazjalnej) do podejmowania tematyki ekumenizmu i dialogu międzyreligijnego.
495. Zaleca się duszpasterzom permanentną formację wiernych w zakresie ekumenizmu, zwłaszcza w ramach homilii, kazań, różnych form katechezy i formacji grup parafialnych. Celem tej formacji powinno być głównie kształtowanie u wiernych postawy miłości braterskiej, szacunku do symboli religijnych, tradycji Kościołów i wspólnot chrześcijańskich.
496. Odpowiedzialnym za katolickie media w archidiecezji i w parafiach zaleca się upowszechnianie tematyki ekumenicznej i dialogu międzyreligijnego.

²⁶⁸ Nabożeństwa ekumeniczne z udziałem wiernych innych Kościołów chrześcijańskich należy odprawiać poza mszą świętą, bez wystawiania Najświętszego Sakramentu. Powinny one przybierać formę nabożeństw słowa Bożego.

²⁶⁹ Do Polskiej Rady Ekumenicznej należą: Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Polskokatolicki, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny.

²⁷⁰ Por. *Sakrament Chrztu znakiem jedności. Deklaracja Kościołów w Polsce na progu Trzeciego Tysiąclecia* (2000). Deklarację podpisały następujące Kościoły: Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Polskokatolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Rzymskokatolicki.

497. Zaleca się duszpasterzom, by formowali wiernych do uczestnictwa w nabożeństwach innych wyznań (w ślubach, pogrzebach i tak dalej) z zachowaniem tożsamości własnej wiary i z szacunkiem do tradycji tych wspólnot.

Współpraca

498. Zaleca się wspólnotom katolickim:

- regularne wspomnianie w modlitwie o żyjących w pobliżu wspólnotach innych wyznań chrześcijańskich;
- uczestnictwo duchownych, osób konsekrowanych i świeckich w uroczystościach właściwych danej wspólnocie ;
- odprawianie wspólnych nabożeństw ekumenicznych zgodnie z lokalnymi zwyczajami;
- uczestnictwo w modlitwach ekumenicznych²⁷¹;
- podejmowanie wspólnych działań ewangelizacyjnych²⁷²;
- podejmowanie wspólnych działań charytatywnych²⁷³;
- podejmowanie wspólnych działań w przestrzeni publicznej²⁷⁴.

499. Podejmującym oddolne działania ekumeniczne i międzyreligijne zaleca się informowanie o nich przewodniczącego Archidiecezjalnej Komisji Ekumenicznej i Dialogu Międzyreligijnego.

500. Kapelani szpitalni, więzienni i pełniący posługę w różnych zakładach opieki powinni pomóc podopiecznym w nawiązaniu kontaktu z duchownymi ich własnych Kościołów, a w sytuacjach szczególnych wyjść naprzeciw ich potrzebom duchowym.

501. Zaleca się duszpasterzom współpracę z pasterzami wspólnot niekatolickich w duszpasterstwie małżeństw mieszanych i ich rodzin. Tam, gdzie istnieje ich większa liczba, może być pożyteczne powołanie odpowiednich grup duszpasterskich (parafialnych, międzyparafialnych lub dekanalnych) prowadzonych solidarnie przez duchownych obu wyznań.

502. Zaleca się Archidiecezjalnej Komisji Ekumenicznej i Dialogu Międzyreligijnego wypracowanie, w porozumieniu z przełożonymi wspólnot niekatolickich, zasad informowania proboszcza strony katolickiej o zawarciu małżeństwa różnowyznaniowego.

²⁷¹ Takich jak: Dom Modlitwy 24/7, Modlitwa za Miasto i Region, Net for God i tym podobne.

²⁷² Takich jak: platforma ewangelizacyjna Jesus.net, Kursy Alpha, ewangelizacje uliczne, spektakle i koncerty ewangelizacyjne i tym podobne.

²⁷³ Takich jak: Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom, wigilia dla samotnych i tym podobne.

²⁷⁴ Chodzi na przykład o działania promujące wartości chrześcijańskie czy dotyczące kwestii społecznych.

Dialog i współdziałanie międzyreligijne i kulturowe

503. Zaleca się duszpasterzom i wiernym świeckim, by ze względu na wyjątkową więź, która łączy nas z wyznawcami judaizmu, nie tylko okazywali im należny szacunek, ale też budowali i pielęgowali więzi, także poprzez uczestnictwo w dostępnych w archidiecezji katowickiej formach dialogu i współdziałania²⁷⁵.
504. Zaleca się duszpasterzom i wiernym świeckim, by przez wzgląd na wiarę w jedynego Boga, która łączy nas z wyznawcami islamu, nie tylko okazywali im należny szacunek, ale też budowali i pielęgowali więzi – także poprzez uczestnictwo w dostępnych w archidiecezji katowickiej formach dialogu i współdziałania²⁷⁶.
505. Zaleca się duszpasterzom permanentną formację wiernych w zakresie dialogu międzyreligijnego, zwłaszcza w ramach homilii, kazań, różnych form katechezy i formacji grup parafialnych. Jej celem powinno być przede wszystkim kształtowanie u wiernych postawy szacunku do symboli religijnych i tradycji innych religii.
506. Ze względu na rosnące zróżnicowanie światopoglądowe na terenie archidiecezji katowickiej zaleca się wiernym aktywne podejmowanie dialogu z przedstawicielami innych religii i z osobami niewierzącymi na fundamencie wzajemnego szacunku i miłości braterskiej. Szczególną rolę instytucjonalną powinien odgrywać w tym zakresie Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego oraz planowane centrum dialogu związane z duszpasterstwem środowisk twórczych²⁷⁷.

Powyższe wskazania należy interpretować zwłaszcza w kontekście następujących dokumentów:

Sobór Watykański II:

Dekret „Unitatis redintegratio”;

Deklaracja „Nostra aetate”;

Deklaracja „Dignitatis humanae”.

Katechizm Kościoła katolickiego, nr 816-822.

²⁷⁵ Na przykład poprzez: udział w spotkaniach okolicznościowych w siedzibie Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Katowicach czy w spotkaniach poza siedzibą gminy z udziałem delegata arcybiskupa katowickiego i wiernych świeckich; udział w międzywyznaniowych spotkaniach w Katowicach-Panewnikach; organizowanie sympozjów tematycznych; wydawanie wspólnego kalendarza trzech religii.

²⁷⁶ Na przykład poprzez udział w spotkaniach międzywyznaniowych w Centrum Kultury i Dialogu „Doha” w Katowicach (tam 29 maja 2013 roku odbył się I Dzień Chrześcijaństwa wśród Muzułmanów w Polsce) czy w spotkaniach muzułmańskich i katolickich rodzin w Chudowie.

²⁷⁷ Por. wyżej, nr 336.

Paweł VI:

Encyklika „Ecclesiam suam”.

Jan Paweł II:

Encyklika „Ut unum sint”.

Papieska Rada do spraw Popierania Jedności Chrześcijan:

Dyrektorium ekumeniczne (część I: 1967, część II: 1970).

Sekretariat dla niechrześcijan:

Postawa Kościoła wobec wyznawców innych religii (1984).

Papieska Rada do spraw Popierania Jedności Chrześcijan:

Kryteria współpracy ekumenicznej i międzyreligijnej w środkach społecznego przekazu (1989);

Dyrektorium w sprawie realizacji zasad i norm dotyczących ekumenizmu (1993);

Ekumeniczny wymiar formacji pastoralnej (1995);

Wspólna deklaracja w sprawie nauki o usprawiedliwieniu (1999);

Sakrament chrztu znakiem jedności, deklaracja Kościołów w Polsce (2000);

Rada Konferencji Biskupów Europy i Konferencja Kościołów Europejskich, Karta Ekumeniczna (2001);

Małżeństwo chrześcijańskie osób o różnej przynależności wyznaniowej, deklaracja Kościołów w Polsce (2011).

II Polski Synod Plenarny:

Potrzeby i zadania nowej ewangelizacji na przełomie II i III Tysiąclecia Chrześcijaństwa.

Dodatki

Kalendarium prac II Synodu Archidiecezji Katowickiej

Etap przygotowawczy

- 20 marca 2012 – posiedzenie Rady Kapłańskiej, w czasie którego arcybiskup Wiktor Skworec poinformował o woli zwołania II Synodu Archidiecezji Katowickiej i poprosił o opinię Rady w tej kwestii.
- 21 maja 2012 – powołanie Zespołu Presynodalnego.
- 27 sierpnia 2012 – rozesłanie ankiety presynodalnej do prezbiterów archidiecezji, parafialnych rad duszpasterskich i zgromadzeń zakonnych działających na terenie archidiecezji.
- 4 września 2012 – uruchomienie oficjalnej strony internetowej Synodu (synodkatowice.pl).
- 21 września 2012 – spotkanie z dziekanami i wicediekanami archidiecezji: omówienie pierwszego etapu synodalnych prac.
- 1 października 2012 – zebranie Zespołu Presynodalnego: omówienie wyników ankiety, ustalenie podziału komisji i części kandydatur na przewodniczących.
- 3 października 2012 – zebranie Zespołu Presynodalnego: ustalenie pozostałych kandydatur na przewodniczących.
- 16 października 2012 – zebranie przewodniczących komisji tematycznych z księdzem arcybiskupem Wiktorem Skworcem (ustalenie planu pracy – kryteria wyboru członków komisji i zakres działań).
- 15 listopada 2012 – Eucharystia Komisji Głównej, Zespołów: Teologicznego i Legislacyjnego; pierwsze spotkanie robocze Komisji Głównej (opracowanie regulaminu Synodu).

Etap prac wstępnych

- 25 listopada 2012 – uroczyste otwarcie II Synodu Archidiecezji Katowickiej (katedra) oraz wręczenie dekretów członkom i konsultorom komisji, zespołów i sekretariatu.

- 5 grudnia 2012 – zebranie robocze sekretariatu Synodu z sekretarzami komisji synodalnych.
- 8-10 lutego 2013 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Kokoszykach (o roli i posłudze zespołów w czasie prac Synodu).
- 26 lutego 2013 – pierwsze posiedzenie Komisji Głównej (zatwierdzanie wniosków nowych zespołów synodalnych, omówienie ankiet przygotowanych przez komisje: do spraw Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego, Katechezy i Wychowania Katolickiego, Powołań i Formacji do Prezbiteratu).
- 21 marca 2013 – drugie posiedzenie Komisji Głównej (dyskusja nad formalnymi aspektami przygotowania ankiet, dyskusja nad ankietą Komisji do spraw Świeckich).
- 17 kwietnia 2013 – trzecie posiedzenie Komisji Głównej (dyskusja nad wszystkimi przygotowanymi do konsultacji ankietami).
- 19-21 kwietnia 2013 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Brennej (o roli i posłudze zespołów w czasie prac Synodu).
- 25 kwietnia 2013 – czwarte posiedzenie Komisji Głównej (zatwierdzenie ankiet dla parafialnych zespołów synodalnych).
- 27 kwietnia 2013 – przekazanie parafialnym zespołom synodalnym ankiet przygotowanych przez komisje tematyczne Synodu.
- 7 maja 2013 – oficjalne rozpoczęcie prac internetowych zespołów synodalnych.
- 9 maja 2013 – piąte posiedzenie Komisji Głównej (zatwierdzenie części ankiet dla prezbiterów archidiecezji katowickiej).
- 17 maja 2013 – szóste posiedzenie Komisji Głównej (zatwierdzenie kolejnej części ankiet dla prezbiterów archidiecezji katowickiej).
- 28 maja 2013 – siódme posiedzenie Komisji Głównej (zatwierdzenie ankiet przygotowanych przez Komisję do spraw Duchowieństwa i Podkomisję do spraw Nowej Ewangelizacji).
- 31 maja 2013 – rozesłanie ankiet komisji synodalnych do prezbiterów archidiecezji katowickiej.
- 31 maja 2013 – otwarcie internetowych ankiet do indywidualnego wypełnienia przez zainteresowanych członków archidiecezji katowickiej (dla Komisji do spraw Świeckich i Podkomisji do spraw Głoszenia Słowa Bożego – ankiety.synodkatowice.pl).
- 25 czerwca 2013 – ósme posiedzenie Komisji Głównej (rozpatrzenie wniosku o powołanie zespołu synodalnego Klubu Inteligencji Katolickiej).
- 25 czerwca 2013 – spotkanie robocze Sekretariatu Synodu z przewodniczącymi i sekretarzami komisji synodalnych.
- 25 czerwca 2013 – zamknięcie ankiet do indywidualnego wypełnienia przez członków archidiecezji katowickiej (dla Komisji do spraw Świeckich i Podkomisji do spraw Głoszenia Słowa Bożego).
- 28-30 czerwca 2013 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Kokoszykach (o roli i posłudze zespołów w czasie prac Synodu).
- 2 lipca 2013 – opublikowanie wyników „otwartych” ankiet.
- 30 sierpnia – 1 września 2013 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Kokoszykach (o roli i posłudze zespołów w czasie prac Synodu).
- 7-10 listopada 2013 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Brennej (o roli i posłudze zespołów w czasie prac Synodu).
- 24 listopada 2013 – uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata; pierwsza rocznica otwarcia Synodu; dzień skupienia dla zespołów synodalnych.
- 28 stycznia 2014 – dziewiąte posiedzenie Komisji Głównej (z udziałem przewodniczących Komisji do spraw Posługi Charytatywnej i Komisji do spraw Kultury).

- 21-23 lutego 2014 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Brennej („Kościół dar i wyzwanie”).
- 26 lutego 2014 – dziesiąte posiedzenie Komisji Głównej (prezentacja zagadnień Komisji do spraw Dziedzictwa Kościoła Katowickiego i Komisji do spraw Życia Konsekwentnego).
- 26 lutego 2014 – podpisanie *Zarządzenia Arcybiskupa Katowickiego o wezwanych na Synod*.
- 4 marca 2014 – jedenaste posiedzenie Komisji Głównej (prezentacja zagadnień Komisji do spraw Ewangelizacji i Podkomisji do spraw Nowej Ewangelizacji).
- 20 marca 2014 – dwunaste posiedzenie Komisji Głównej (prezentacja zagadnień Komisji do spraw Społecznych i Komisji do spraw Ekonomicznych).
- 26 marca 2014 – trzynaste posiedzenie Komisji Głównej (prezentacja zagadnień Komisji do spraw Duszpasterstwa Liturgicznego).
- 9 kwietnia 2014 – czternaste posiedzenie Komisji Głównej (prezentacja zagadnień Komisji do spraw Katechezy i Wychowania Katolickiego oraz Komisji do spraw Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego).
- 30 kwietnia 2014 – piętnaste posiedzenie Komisji Głównej (prezentacja zagadnień Komisji do spraw Świeckich).
- 9-11 maja 2014 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Brennej („O co chodzi w wezwaniu papieża Franciszka do «nawrócenia duszpasterskiego»?”).
- 15 maja 2014 – szesnaste posiedzenie Komisji Głównej (prezentacja zagadnień Podkomisji do spraw Głoszenia Słowa Bożego).
- 19 maja 2014 – przesłanie materiałów do parafialnych zespołów synodalnych oraz prezbiterów w ramach drugiego etapu konsultacji diecezjalnych (część pierwsza zagadnienia przygotowane przez komisje synodalne: do spraw Posługi Charytatywnej, do spraw Kultury, do spraw Dziedzictwa Kościoła Katowickiego, do spraw Życia Konsekwentnego, do spraw Ewangelizacji, do spraw Nowej Ewangelizacji, do spraw Społecznych, do spraw Ekonomicznych).
- 29 maja 2014 – siedemnaste posiedzenie Komisji Głównej (prezentacja zagadnień Komisji do spraw Powołań i Formacji do Prezbiteratu oraz Komisji do spraw Duszpasterstwa Młodzieży).
- 30 maja – 1 czerwca 2014 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Kokoszycach („O co chodzi w wezwaniu papieża Franciszka do «nawrócenia duszpasterskiego»?”).
- 5 czerwca 2014 – osiemnaste posiedzenie Komisji Głównej Synodu (prezentacja zagadnień Komisji do spraw Duszpasterstwa Rodzin oraz Komisji do spraw Duchowieństwa).
- 7 czerwca 2014 – dzień skupienia dla zespołów synodalnych w czterech bazylikach mniejszych archidiecezji (Mikołów, Piekary Śląskie, Pszów, Rybnik) oraz w krypcie archikatedry Chrystusa Króla w Katowicach.
- 17 czerwca 2014 – dziewiętnaste posiedzenie Komisji Głównej II Synodu (prezentacja zagadnień Komisji do spraw Duszpasterstwa Ogólnego).
- 25 czerwca 2014 – dwudzieste posiedzenie Komisji Głównej (omówienie regulaminu sesji plenarnych Synodu).
- czerwiec 2014 – etap pierwszych konsultacji (ankieta) Podkomisji do spraw Mediów.
- maj-lipiec 2014 – drugi etap konsultacji – opiniowanie przez zespoły synodalne i prezbiterów propozycji pierwszych ośmiu komisji tematycznych (Komisji do spraw Posługi Charytatywnej, Komisji do spraw Kultury, Komisji do spraw Dziedzictwa Kościoła Ka-

towickiego, Komisji do spraw Życia Konsekwowanego, Komisji do spraw Ewangelizacji, Podkomisji do spraw Nowej Ewangelizacji, Komisji do spraw Społecznych, Komisji do spraw Ekonomicznych):

28 czerwca 2014 – zakończenie konsultacji wśród prezbiterów archidiecezji,

5 lipca 2014 – zakończenie konsultacji wśród zespołów synodalnych.

3 września 2014 – rozpoczęcie drugiej części drugiego etapu opiniowania propozycji wypracowanych przez komisje tematyczne (dziesięć następnych komisji: do spraw Duszpasterstwa Ogólnego, do spraw Świeckich, do spraw Duszpasterstwa Rodzin, do spraw Katechezy i Wychowania Katolickiego, do spraw Duszpasterstwa Młodzieży, do spraw Duszpasterstwa Liturgicznego, do spraw Głoszenia Słowa Bożego, do spraw Powołań i Formacji do Prezbyteratu).

18 września 2014 – spotkanie organizacyjne Sekretariatu Synodu z przewodniczącymi i sekretarzami pierwszych ośmiu komisji synodalnych w sprawie przygotowania dokumentów na sesję plenarną.

25 października 2014 – dzień skupienia dla członków i konsultorów synodalnych komisji.

wrzesień–październik 2014 – druga tura kolejnego etapu konsultacji: opiniowanie przez zespoły synodalne i prezbiterów propozycji następnych dziesięciu komisji synodalnych.

wrzesień–grudzień 2014 – wybory duchownych, świeckich oraz zakonnych członków Synodu.

5 listopada 2014 – dwudzieste pierwsze posiedzenie Komisji Głównej (przygotowanie regulaminu sesji plenarnych).

7 listopada 2014 – opublikowanie *Regulaminu sesji plenarnych* Synodu.

24 listopada 2014 – uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata; druga rocznica otwarcia Synodu; dzień skupienia dla zespołów synodalnych.

4 lutego 2015 – dwudzieste drugie posiedzenie Komisji Głównej (omówienie projektów dokumentów synodalnych przygotowanych na I sesję plenarną przez Komisję do spraw Kultury i Komisję do spraw Dziedzictwa Kościoła Katowickiego).

5 marca 2015 – dwudzieste trzecie posiedzenie Komisji Głównej (omówienie projektów dokumentów synodalnych przygotowanych na II sesję plenarną przez Komisję do spraw Społecznych i Komisję do spraw Posługi Charytatywnej).

6-8 marca 2015 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Kokoszycach („Powołanie Kościoła a powołania w Kościele”).

Etap sesji plenarnych

14 marca 2015 – I SESJA PLENARNA II SYNODU ARCHIDIECEZJI KATOWICKIEJ (omówienie projektów przygotowanych przez Komisję do spraw Dziedzictwa Kościoła Katowickiego i Komisji ds. Kultury).

25 marca 2015 – dwudzieste czwarte posiedzenie Komisji Głównej (omówienie projektów przygotowanych na III sesję plenarną przez Komisję do spraw Misji i Podkomisję do spraw Nowej Ewangelizacji).

16 kwietnia 2015 – dwudzieste piąte posiedzenie Komisji Głównej (omówienie projektów przygotowanych na IV sesję plenarną przez Komisję do spraw Życia Konsekwowanego i Komisję do spraw Ekonomicznych).

18 kwietnia 2015 – II SESJA PLENARNA (omówienie projektów przygotowanych przez Komisję do spraw Społecznych i Komisji do spraw Posługi Charytatywnej).

- 9 maja 2015 – III SESJA PLENARNA (wdrożenie nowej procedury obrad plenarnych; omówienie projektu Komisji do spraw Misji oraz przedstawienie projektu Podkomisji do spraw Nowej Ewangelizacji).
- 15-17 maja 2015 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Kokoszycach („Powołanie Kościoła a powołania w Kościele”).
- 27 maja 2015 – otwarte posiedzenie Podkomisji do spraw Nowej Ewangelizacji.
- 2 czerwca 2015 – dwudzieste szóste posiedzenie Komisji Głównej (omówienie projektów przygotowanych na V sesję plenarną przez Komisję do spraw Duszpasterstwa Liturgicznego i Podkomisję do spraw Głoszenia Słowa Bożego).
- 20 czerwca 2015 – IV SESJA PLENARNA (prezentacja i wstępna dyskusja nad projektami Komisji do spraw Życia Konsekrowanego i Komisji do spraw Ekonomicznych).
- 25 czerwca 2015 – dwudzieste siódme posiedzenie Komisji Głównej (omówienie projektów przygotowanych na VI sesję plenarną przez Komisję do spraw Duszpasterstwa Rodzin i Komisję do spraw Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego).
- 7 września 2015 – otwarte posiedzenie Komisji do spraw Ekonomicznych.
- 8 września 2015 – otwarte posiedzenie Komisji do spraw Życia Konsekrowanego.
- 19 września 2015 – V SESJA PLENARNA (prezentacja i wstępna dyskusja nad projektami Komisji do spraw Duszpasterstwa Liturgicznego i Podkomisji do spraw Głoszenia Słowa Bożego).
- 29 września 2015 – dwudzieste ósme posiedzenie Komisji Głównej (omówienie projektów przygotowanych na VII sesję plenarną przez Komisję do spraw Duchowieństwa i Komisję do spraw Powołań i Formacji do Prezbiteratu).
- 30 września 2015 – otwarte posiedzenie Podkomisji do spraw Głoszenia Słowa Bożego.
- 1 października 2015 – otwarte posiedzenie Komisji do spraw Duszpasterstwa Liturgicznego.
- 17 października 2015 – VI SESJA PLENARNA (prezentacja i wstępna dyskusja nad projektami Komisji do spraw Duszpasterstwa Rodzin i Komisji do spraw Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego).
- 30 października 2015 – dwudzieste dziewiąte posiedzenie Komisji Głównej (omówienie projektów przygotowanych na IX sesję plenarną przez Komisję do spraw Świeckich i Komisję do spraw Katechezy i Wychowania Katolickiego).
- 7 listopada 2015 – VII SESJA PLENARNA (prezentacja i wstępna dyskusja nad projektami Komisji do spraw Duchowieństwa i Komisji do spraw Powołań i Formacji do Prezbiteratu).
- 22 listopada 2015 – dzień skupienia dla zespołów synodalnych.
- 1 grudnia 2015 – otwarte posiedzenie Komisji do spraw Powołań i Formacji do Prezbiteratu.
- 12 grudnia 2015 – VIII SESJA PLENARNA (prezentacja i wstępna dyskusja nad projektami Komisji do spraw Świeckich i Komisji do spraw Katechezy i Wychowania Katolickiego).
- 18 grudnia 2016 – trzydzieste posiedzenie Komisji Głównej (omówienie projektu przygotowanego na X sesję plenarną przez Komisję do spraw Duszpasterstwa Młodzieży).
- 15 stycznia 2016 – trzydzieste pierwsze posiedzenie Komisji Głównej (omówienie, po ponownym przepracowaniu, projektu przygotowanego na X sesję plenarną przez Komisję do spraw Duszpasterstwa Młodzieży).
- 18 stycznia 2016 – otwarte posiedzenie Komisji do spraw Świeckich.
- 26 stycznia 2016 – otwarte posiedzenie Komisji do spraw Katechezy i Wychowania Katolickiego.

- 6 lutego 2016 – IX SESJA PLENARNA (prezentacja i wstępna dyskusja nad projektem Komisji do spraw Duszpasterstwa Młodzieży).
- 29 lutego 2016 – otwarte posiedzenie Komisji do spraw Duszpasterstwa Młodzieży.
- 3-4 marca 2016 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Kokoszycach („Kościół jako sakrament i sakramenty w Kościele”).
- 17 marca 2016 – trzydzieste drugie posiedzenie Komisji Głównej (omówienie projektów przygotowanych na XI sesję plenarną Podkomisję do spraw Mediów i Komisję do spraw Duszpasterstwa).
- 8-10 kwietnia 2016 – rekolekcje dla zespołów synodalnych w Brennej („Kościół jako sakrament i sakramenty w Kościele”).
- 9 kwietnia 2016 – X SESJA PLENARNA (prezentacja i wstępna dyskusja nad projektem Podkomisji do spraw Mediów).
- 12 kwietnia 2016 – trzydzieste trzecie posiedzenie Komisji Głównej (omówienie, po ponownym przepracowaniu, projektu przygotowanego na XI sesję plenarną przez Komisję do spraw Duszpasterstwa).
- 26 kwietnia 2016 – otwarte posiedzenie Podkomisji do spraw Mediów.
- 7 maja 2016 – XI SESJA PLENARNA (prezentacja i wstępna dyskusja nad projektem Komisji do spraw Duszpasterstwa).
- 10 czerwca 2016 – trzydzieste czwarte posiedzenie Komisji Głównej (omówienie struktury dokumentu końcowego oraz dyskusja na temat spisu aktów wykonawczych).
- druga połowa czerwca 2016 – przekazanie przez Sekretariat ostatecznej wersji projektów synodalnych arcybiskupowi Wiktorowi Skworcowi.
- lipiec-wrzesień 2016 – nanoszenie poprawek przez Arcybiskupa, ponowna redakcja całości.
- 20 listopada 2016 – XII SESJA PLENARNA (prezentacja dokumentu końcowego) i zamknięcie Synodu w czasie dziękczynnej Eucharystii w katedrze w uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata.
- 20 listopada 2016 – promulgowanie Statutów II Synodu Archidiecezji Katowickiej przez arcybiskupa Wiktora Skworca.

Osoby uczestniczące w głównych pracach II Synodu Archidiecezji Katowickiej (według gremiów)

Zespół Presynodalny

ks. Krzysztof Brachmański
ks. Roman Chromy
ks. Mirosław Godziek
ks. Władysław Nieszporek
ks. Adam Pawlaszczyk
ks. Bogusław Płonka
ks. Jan Podsiadło
ks. Stanisław Puchała
ks. Adam Pukocz
ks. Grzegorz Strzelczyk
ks. Marek Szkudło

Komisja Główna

abp Wiktor Skworec (przewodniczący)
ks. Grzegorz Strzelczyk (sekretarz)
bp Józef Kupny (do czerwca 2013)
bp Marek Szkudło
bp Adam Wodarczyk (od stycznia 2015)
ks. Roman Chromy
ks. Łukasz Gaweł
ks. Mirosław Godziek (do stycznia 2015)
ks. Grzegorz Olszowski (do stycznia 2015)
ks. Adam Pawlaszczyk
ks. Marek Panek (od czerwca 2013)
ks. Jan Smolec (od lutego 2014)
ks. Dariusz Walencik (od lutego 2014 do stycznia 2015)

Sekretariat

ks. Grzegorz Strzelczyk (sekretarz Synodu)

Joanna Blaut (do stycznia 2016)

Magdalena Jóźwik

Komisje tematyczne

Komisja do spraw Duchowieństwa

bp Marek Szkudło (przewodniczący od kwietnia 2013)

ks. Henryk Olszar (sekretarz)

ks. Andrzej Chorzępa

ks. Grzegorz Kolbiarz

ks. Andrzej Marek (przewodniczący do kwietnia 2013)

ks. Edward Nalepa

ks. Zenon Ryzner

ks. Jacek Wojciech

Komisja do spraw Powołań i Formacji do Prezbyteratu

członkowie:

ks. Marek Panek (przewodniczący)

ks. Paweł Til (sekretarz od września 2013)

ks. Bernard Rak (sekretarz do września 2013)

ks. Piotr Brząkalik

Katarzyna Cholewa

ks. Eugeniusz Mura

ks. Jerzy Paliński

ks. Marek Spyra

konsultorzy:

ks. Tadeusz Czakański

ks. Henryk Krzysteczko

ks. Eugeniusz Kurpas

ks. Ryszard Skowronek

ks. Jacek Wojciech

Komisja do spraw Świeckich

członkowie:

Aleksander Bańka (przewodniczący)

Michał Węgrzyn (sekretarz)

Tadeusz Iwanecki (zmarł 23 czerwca 2013)

Małgorzata Kidybińska

ks. Szymon Kiera

ks. Ryszard Nowak

Joanna Raś

Marcin Świerad (od października 2013, wcześniej konsultor tej komisji)

konsultorzy:

Adam Chrobok

ks. Tadeusz Skrzypczyk

ks. Michał Woliński

Komisja do spraw Duszpasterstwa**członkowie:**

bp Adam Wodarczyk (przewodniczący od stycznia 2015)

Katarzyna Konieczny (sekretarz)

ks. Roman Chromy (przewodniczący do stycznia 2015)

ks. Tomasz Jaklewicz (do listopada 2014)

Jacek Kurek

ks. Andrzej Marcak

bp Marek Szkudło

ks. Cezariusz Wala

konsultorzy:

ks. Piotr Kurzela

Podkomisja do spraw Nowej Ewangelizacji**członkowie:**

ks. Krzysztof Biela (przewodniczący)

Krzysztof Abucewicz (sekretarz od maja 2013)

ks. Bogdan Kania (członek od sierpnia 2015)

Remigiusz Langer OFM (sekretarz do maja 2013)

Katarzyna Jendralska

ks. Marek Zientek

Hanna Żyrek

Tomasz Żyrek

konsultorzy:

s. Anna Bałchan (do listopada 2014)

Piotr Czakański

ks. Artur Godnarski

Marcin Jakimowicz

br. Łukasz Nocoń (do listopada 2014)

ks. Robert Rosiak

Andrzej Strączek

Komisja do spraw Duszpasterstwa Rodzin**członkowie:**

ks. Marian Wandrasz (przewodniczący od listopada 2014, członek od czerwca 2014, wcześniej konsultor)

Agnieszka Witek (sekretarz od stycznia 2015)

ks. Antoni Bartoszek

ks. Damian Gatnar

Anna Janic

Teresa Malicka

Maciej Maciejewski (od stycznia 2015)

Renata Makowska (do stycznia 2015)

ks. Jarosław Ogrodniczak (przewodniczący do listopada 2014)

Marcin Ślązok (sekretarz do stycznia 2015)

Adam Wierzbicki (od stycznia 2015)

konsultorzy:

Katarzyna Jendralska

Barbara Łęzak

ks. Tomasz Nowak
ks. Grzegorz Polok
Ewa Porada (od stycznia 2015)

Komisja do spraw Duszpasterstwa Młodzieży

członkowie:

ks. Grzegorz Polok (przewodniczący od listopada 2014, wcześniej członek tej komisji)
ks. Marcin Wierzbicki (sekretarz)
ks. Robert Kaczmarek
Adrian Pontus
Barbara Szustakiewicz
ks. Sławomir Szweter

konsultorzy:

ks. Ryszard Kokoszka (przewodniczący komisji do listopada 2014)
ks. Adrian Lejta (od kwietnia 2015)
ks. Waldemar Maciejewski (od kwietnia 2015)

Komisja do spraw Misji

członkowie:

ks. Grzegorz Wita (przewodniczący)
Elżbieta Kranz (sekretarz od sierpnia 2015, wcześniej członek tej komisji)
ks. Bogdan Kania (sekretarz do sierpnia 2015)
Ewa Grabarczyk
Konrad Grabarczyk
ks. Wojciech Kamczyk
ks. Ireneusz Kliche
ks. Teodor Suchoń
o. Dymitr Żeglin OFM

konsultorzy:

ks. Marek Bernacki
ks. Jan Górski
Ireneusz Kranz
s. M. Klarysa Kuś AM
ks. Józef Marek
ks. Ryszard Nowak
ks. Emanuel Pietryga
ks. Mirosław Stanek SDS

Komisja do spraw Katechezy i Wychowania Katolickiego

członkowie:

ks. Roman Buchta (przewodniczący)
Ewa Porada (sekretarz)
ks. Jacek Błaszczok
Barbara Salamom
ks. Krzysztof Sosna
Elżbieta Tkocz
ks. Józef Więcek

konsultorzy:

ks. Antoni Bartoszek

ks. Marcelli Cogiel
Marian Drosio
ks. Robert Kaczmarek
Anna Malkiewicz-Michalska
o. Witosław Szytk OFM

Komisja do spraw Duszpasterstwa Liturgicznego

członkowie:

ks. Leszek Szewczyk (przewodniczący)
ks. Sebastian Kreczmański (sekretarz)
ks. Andrzej Hoinkis
dk. Albert Karkosz
o. Oktawiusz Lamorski OFM
ks. Stanisław Noga
Władysław Szymański
ks. Grzegorz Śmieciński (od grudnia 2013)
konsultorzy:
ks. Ireneusz Celary
ks. Wiesław Hudek
ks. Jerzy Paliński
ks. Emanuel Pietryga
ks. Antoni Reginek
ks. Józef Szklorz
ks. Cezariusz Wala

Podkomisja do spraw Głoszenia Słowa Bożego

członkowie:

ks. Bartłomiej Kuźnik (przewodniczący)
Andrzej Macura (sekretarz od lutego 2013, wcześniej konsultor podkomisji)
ks. Andrzej Kołek
ks. Artur Malina
ks. Jan Smolec (sekretarz do lutego 2013)
ks. Piotr Winkler

konsultorzy:

Wiesława Dąbrowska-Macura
ks. Grzegorz Kusze
o. Feliks Rachwalik OFM
Katarzyna Rostek-Tokarska
ks. Marek Spyra

Komisja do spraw Posługi Charytatywnej

członkowie:

ks. Tomasz Nowak (przewodniczący)
Krzysztof Siudziński (sekretarz)
ks. Krzysztof Bąk
Bogumiła Kopczyk
Bożena Stępień
ks. Mariusz Dronszczyk
Dariusz Latos

Komisja do spraw Społecznych**członkowie:**

ks. Arkadiusz Wuwer (przewodniczący)

ks. Bogdan Michalski (sekretarz)

Krzysztof Łęcki

ks. Rafał Skitek

ks. Wojciech Surmiak

ks. Piotr Szołtysik

Wojciech Świątkiewicz

ks. Józef Włosek

konsultorzy:

ks. Marek Łuczak

o. Kazimierz F. Papciak SSCC

Komisja do spraw Kultury**członkowie:**

ks. Leszek Makówka (przewodniczący)

Michał Góra (sekretarz)

Ksawery Kaliski

Seweryn Mzyk

Dominika Szczawińska-Ziemba

konsultorzy:

Jacek Filus

Adam Guzdek

Podkomisja do spraw Mediów**członkowie:**

ks. Marek Gancarczyk (przewodniczący od września 2015)

ks. Sebastian Kreczmański (sekretarz od września 2015)

Mirela Gontarz

Przemysław Kucharczak (do listopada 2014)

ks. Paweł Łazarski (sekretarz do listopada 2014)

Aleksandra Pietryga (sekretarz od listopada 2014 do września 2015)

Piotr Pindur

ks. Krzysztof Szweda (od listopada 2014)

Gabriela Szulik

Dominika Szczawińska-Ziemba (przewodnicząca do września 2015)

konsultorzy:

Maciej Gramatyka

Dawid Sojda (od listopada 2014)

ks. Artur Stopka

Judyta Syrek

Komisja do spraw Dziedzictwa Kościoła Katowickiego**członkowie:**

ks. Jerzy Myszor (przewodniczący)

Halina Dudała (sekretarz)

Julian Gembalski

ks. Jan Morcinek
Bogumiła Warząchowska

konsultorzy:

ks. Adam Tondera
ks. Damian Bednarski
Wojciech Schäffer
ks. Rafał Śpiewak

Komisja do spraw Życia Konsekwowanego

członkowie:

s. M. Paulina Barbara Łuba SCB (przewodnicząca od stycznia 2015)
s. Piotra Małgorzata Stawska SCB (sekretarz)
o. Ezdrasz Biesok OFM
s. M. Alberta Gdaczyńska CSSE
s. M. Joanna Handerska CSSH (od października 2014)
s. M. Daniela Małgorzata Kindla CSSH (do października 2014)
Małgorzata Krzeszowska
s. M. Aleksandra Zofia Leki CSSE
s. M. Laureta Turek AM

konsultorzy:

s. M. Rafaela Ewa Adamuszek CSSH
s. M. Tarczycja Małgorzata Megier AM
o. Emil Mirosław Paćławski OFM
s. M. Ezechiela Wanda Ściskała SCB
s. M. Hieronima Zymela CSSE
s. Róża Mueller SMI
bp Adam Wodarczyk (od stycznia 2015)
ks. Mirosław Godziek (od stycznia 2015, wcześniej przewodniczący)

Komisja do spraw Ekonomicznych

członkowie:

ks. Damian Suszka (przewodniczący od lutego 2014)
ks. Adam Kiedrzyń (sekretarz)
ks. Stanisław Gańczorz
ks. Zbigniew Kocoń (od listopada 2014)
ks. Edward Kopka
ks. Marian Neugebauer
ks. Mirosław Piesiur
ks. Dariusz Walencik

konsultorzy:

ks. Grzegorz Borg
Joachim Foltys
Jędrzej Klatka
ks. Łukasz Stawarz (od grudnia 2013 do listopada 2014)
ks. Piotr Wenzel

Komisja do spraw Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego

członkowie:

ks. Bogusław Płonka (przewodniczący)

ks. Adam Palion (sekretarz)

Adam Chrobok

ks. Tadeusz Czakański

konsultorzy:

Mariola Kozubek

ks. Andrzej Suchoń

ks. Tomasz Jaklewicz (od stycznia 2015)

Zespół Teologiczny

ks. Jacek Kempa (przewodniczący od stycznia 2015, wcześniej członek tego zespołu)

ks. Grzegorz Strzelczyk (sekretarz)

ks. Bogdan Biela

ks. Łukasz Gawęł

ks. Artur Malina

ks. Wojciech Surmiak

ks. Jerzy Szymik (przewodniczący do stycznia 2015)

Zespół Legislacyjny

ks. Adam Pawlaszczyk (przewodniczący)

ks. Mariusz Auguścik (sekretarz)

ks. Marek Górka

Anna Kosobudzka

ks. Andrzej Kumor (od kwietnia 2016)

Tomasz Kurpas

Przemysław Michalewicz

ks. Łukasz Radecki (od kwietnia 2016)

Członkowie Synodu

Osoby wymienione w kan. 463 § 1, punkty 1, 2, 3, 4, 6, 7 Kodeksu prawa karnicznego:

abp Wiktor Skworec, przewodniczący II Synodu Archidiecezji katowickiej

bp Marek Szkudło (również przewodniczący Komisji do spraw Duchowieństwa)

bp Adam Wodarczyk (również przewodniczący Komisji do spraw Duszpasterstwa Ogólnego)

ks. Adam Pawlaszczyk, wikariusz sądowy (również przewodniczący Zespołu Legislacyjnego)

ks. Grzegorz Wita, wikariusz biskupi do spraw misji (również przewodniczący Komisji do spraw Misji)

ks. Marceli Cogieł, Kapituła Katedralna

ks. Izidor Harazin, Kapituła Katedralna

ks. Zbigniew Kocoń, Kapituła Katedralna

ks. Florian Ludziarczyk, Kapituła Katedralna

ks. Alfred Włoka, Kapituła Katedralna

ks. Benedykt Woźnica, Kapituła Katedralna

ks. Henryk Zganiacz, Kapituła Katedralna

ks. Rudolf Brom, Rada Kapłańska

ks. Roman Chromy, Rada Kapłańska

ks. Leszek Czernecki, Rada Kapłańska

ks. Zenon Drożdż, Rada Kapłańska
ks. Bernard Halemba, Rada Kapłańska
ks. Jarosław Międzybrodzki, Rada Kapłańska
ks. Edward Nalepa, Rada Kapłańska
ks. Marek Noras, Rada Kapłańska
ks. Jarosław Ogrodniczak, Rada Kapłańska
ks. Grzegorz Olszowski, Rada Kapłańska
ks. Adam Pukocz, Rada Kapłańska
ks. Bernard Rak, Rada Kapłańska
ks. Henryk Roman Skorupa, Rada Kapłańska
ks. Jan Smolec, Rada Kapłańska
ks. Marek Spyra, Rada Kapłańska
ks. Grzegorz Śmieciński, Rada Kapłańska
ks. Jacek Wojciech, Rada Kapłańska
o. Krzysztof Wolnik OMI, Rada Kapłańska
ks. Marek Panek, rektor WŚSD (również przewodniczący Komisji do spraw Powołań i Formacji do Prezbiteratu)
ks. Janusz Badura, dziekan dekanatu Wodzisław Śląski
ks. Eugeniusz Błaszczuk, dziekan dekanatu Chorzów
ks. Grzegorz Borg, dziekan dekanatu Świętochłowice
ks. Zdzisław Brzezinka, dziekan dekanatu Katowice-Piotrowice
ks. Adam Brzyszkowski, dziekan dekanatu Ruda Śląska
ks. Krystian Bujak, dziekan dekanatu Siemianowice Śląskie
ks. Krystian Helbik, dziekan dekanatu Golejów
ks. Eugeniusz Fajkis, członek Synodu do stycznia 2016 jako dziekan dekanatu Golejów
ks. Stanisław Gańczorz, dziekan dekanatu Żory
ks. Mirosław Godziek, dziekan dekanatu Mikołów
ks. Krystian Janko, dziekan dekanatu Pszczyna
ks. Eugeniusz Mura, dziekan dekanatu Łędziny
ks. Janusz Jarczyk, członek Synodu do stycznia 2016 jako dziekan dekanatu Łędziny
ks. Henryk Kafka, dziekan dekanatu Miedźna
ks. Jerzy Kiecka, dziekan dekanatu Orzesze
ks. Marek Kirszniok, dziekan dekanatu Pgrzebień
ks. Zygmunt Klose, członek Synodu do stycznia 2016 jako dziekan dekanatu Katowice-Panewniki
ks. Stanisław Kołodziej, dziekan dekanatu Niedobczyce
ks. Henryk Krawczyk, dziekan dekanatu Pawłowice Śląskie
ks. Grzegorz Kusze, dziekan dekanatu Knurów
ks. Janusz Kwapiszewski, dziekan dekanatu Bieruń
ks. Jerzy Lisczyk, dziekan dekanatu Kochłowie
ks. Piotr Machoń, dziekan dekanatu Chorzów Batory
ks. Karol Matera, dziekan dekanatu Suszec
ks. Damian Wojtyczka, dziekan dekanatu Piekary Śląskie
ks. Władysław Nieszporek, członek Synodu do stycznia 2016 jako dziekan dekanatu Piekary Śląskie
ks. Andrzej Noras, dziekan dekanatu Katowice-Bogucice
ks. Konrad Opitek, dziekan dekanatu Pszów
ks. Rafał Październiak, dziekan dekanatu Łaziska
ks. Rafał Rysza, dziekan dekanatu Mysłów

ks. Jerzy Słota, dziekan dekanatu Katowice-Załęże
ks. Józef Sołtys, dziekan dekanatu Tychy Stare
ks. Tadeusz Stachoń, dziekan dekanatu Boguszowice
ks. Andrzej Suchoń, dziekan dekanatu Katowice-Śródmieście
ks. Antoni Szczypka, dziekan dekanatu Dębieńsko
ks. Józef Szklorz, dziekan dekanatu Tychy Nowe
ks. Andrzej Szostek, dziekan dekanatu Jastrzębie Górne
ks. Witold Tatarczyk, dziekan dekanatu Gorzyce
ks. Piotr Winkler, dziekan dekanatu Rybnik
ks. Marek Zientek, dziekan dekanatu Jastrzębie-Zdrój

Przedstawiciele duchowieństwa według kan. 463 § 1, punkt 8:

ks. Andrzej Bartoszek, Bieruń
ks. Jerzy Paliński, Rybnik-Boguszowice
ks. Damian Gajdzik, Chorzów
ks. Wojciech Solik, Chorzów
ks. Andrzej Cuber, Chorzów Batory
ks. Krzysztof Fulek, Dębieńsko
ks. Ambroży Kucz, Golejów
ks. Stefan Stebel, Gorzyce
ks. Mariusz Pękała, Jastrzębie Górne
ks. Stefan Wyleżałek, Jastrzębie Górne
ks. Daniel Walusz, członek Synodu do września 2015
ks. Tomasz Marecik, Jastrzębie-Zdrój
ks. Michał Kałuziak, Katowice-Bogucice
ks. Jan Morcinek, Katowice-Bogucice
ks. Marcin Wójcik, Katowice-Panewniki
ks. Andrzej Kos, członek Synodu do września 2015
ks. Jarosław Paszkot, Katowice-Panewniki
ks. Jacek Plech, Katowice-Piotrowice
ks. Andrzej Nowicki, Katowice-Śródmieście
ks. Marcin Ditrich, Katowice-Śródmieście
ks. Jerzy Wójcik, członek Synodu do września 2015
ks. Dawid Ledwoń, Katowice-Załęże
ks. Józef Majwald, Katowice-Załęże
ks. Adam Niedziela, Knurów
ks. Piotr Kurzela, Kochłowice
ks. Dariusz Wroński, Kochłowice
ks. Eugeniusz Mura, Łędziny
ks. Zbigniew Mizia, Łaziska
ks. Aleksander Wojtala, członek Synodu do września 2015
ks. Sylwester Suchoń, Miedźna
ks. Dariusz Grodoń, Mikołów
ks. Stanisław Szeja, Mikołów
ks. Andrzej Hnida, Mysłowice
ks. Adam Zdebel, Mysłowice
ks. Zbigniew Folcik, Rybnik-Niedobczyce
ks. Roman Woźniak, Orzesze
ks. Piotr Kuczera, Pawłowice Śląskie

ks. Tomasz Rafalski, Piekary Śląskie
ks. Jacek Spyra, Piekary Śląskie
ks. Jan Włosek, Pgrzebień
ks. Kazimierz Sobol, Pszczyna
ks. Grzegorz Stephan, Pszczyna
ks. Bogusław Okienko, Pszów
ks. Szymon Karnówka, Ruda Śląska
ks. Wojciech Samuel, Rybnik
ks. Franciszek Radwański, Rybnik
ks. Eugeniusz Kurpas, Siemianowice Śląskie
ks. Tomasz Kasperowicz, Siemianowice Śląskie
ks. Dawid Sładek, członek Synodu do września 2015
ks. Andrzej Sacher, Suszec
ks. Jacek Moroń, Świętochłowice
ks. Michał Psiuk, Tychy Nowe
ks. Rafał Woźnica, Tychy Nowe
ks. Janusz Lasok, Tychy Stare
ks. Adam Wycisk, Tychy Stare
ks. Dawid Maślanka, Wodzisław Śląski
ks. Piotr Paweł Płonka, Wodzisław Śląski
ks. Krzysztof Lala, Żory
ks. Kazimierz Musioł, Żory

Przedstawiciele księży emerytów:

ks. Henryk Jonczyk
ks. Stanisław Puchała

Przedstawiciele środowiska Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego i Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego:

ks. Antoni Bartoszek
ks. Andrzej Pastwa

Wierni świeccy wybrani przez Archidiecezjalną Radę Duszpasterską:

Celina Antczak, parafia Świętego Maksymiliana Marii Kolbego w Tychach
Magdalena Biolik, parafia Świętej Jadwigi Śląskiej w Tychach
Felix Biskup, parafia Jezusa Chrystusa Dobrego Pasterza w Chorzowie Batorem
Marta Borowska, parafia Świętego Pawła w Rudzie Śląskiej
Tomasz Buchalik, parafia Świętej Teresy od Dzieciątka Jezus w Rybniku
Arkadiusz Buchenfeld, parafia Imienia Najświętszej Maryi Panny i świętego Bartłomieja w Piekarach Śląskich
Dorota Chrobaszczyk, parafia Świętego Krzysztofa w Tychach
Marcin Chroszcz, parafia Świętej Teresy od Dzieciątka Jezus w Rybniku
Wiesława Dejas, parafia Trójcy Przenajświętszej w Katowicach Kostuchnie
Jan Gajda, parafia Świętej Barbary i Świętego Józefa w Jastrzębiu-Zdroju
Jerzy Grabiański, parafia Świętego Józefa w Chorzowie
Katarzyna Gretka, parafia Świętej Barbary w Bieruniu
Grzegorz Janikowski, parafia Świętej Jadwigi Śląskiej w Chorzowie
Bogusława Jureczko, parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa w Pszowie-Krzyżkowicach

Tadeusz Kałusowski, parafia Niepokalanego Serca Maryi w Wodzisławiu Śląskim-Kokoszycach
Tomasz Kandzia, parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa i Świętego Jana Bosko w Katowicach-Piotrowicach
Gabriela Kolny, parafia Świętych Piotra i Pawła w Łędzinach
Katarzyna Krupa, parafia Świętego Antoniego Padewskiego w Rybniku
Franciszek Kucharczak, parafia Świętego Brata Alberta Chmielowskiego w Rybniku-Kamieniu
Mirabella Luszawska, parafia Świętego Wawrzyńca w Mikołowie
Mirośław Marcol, parafia Matki Bożej Szkaplerznej w Gierałtowicach
Krzysztof Masztalski, Ścięcia Świętego Jana Chrzciciela w Rudzie Śląskiej
Bogusław Meiksner, parafia Świętych Wawrzyńca i Antoniego w Rudzie Śląskiej
Wanda Moor, parafia Błogosławionej. Karoliny Kózkówny w Tychach
Grzegorz Olszewski, parafia Świętego Pawła w Rudzie Śląskiej
Przemysław Paszek, parafia Świętego Józefa w Katowicach
Weronika Pawłowicz, parafia Najświętszych Imion Jezusa i Maryi w Katowicach-Brynowie
Małgorzata Piechoczek, parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa w Chorzowie Batorem
Katarzyna Pielorz, parafia Krzyża Świętego w Mysłowicach
Maciej Sablik, parafia Chrystusa Króla w Katowicach
Iwona Sawicka, parafia Świętego Franciszka i Świętej Klary w Tychach
Stanisław Sitek, parafia Matki Bożej Fatimskiej w Turzy Śląskiej
Piotr Sobota, parafia Świętego Wojciecha w Mikołowie
Karol Szczupakowski, parafia Matki Boskiej Bolesnej w Mysłowicach-Brzęczkowicach.
Gabriela Szulik, parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rybniku-Niedobczycach
Beata Warot, parafia Świętej Jadwigi Śląskiej w Chorzowie
Tomasz Żyrek, parafia Opatrzności Bożej w Katowicach-Zawodziu

Przedstawiciele wspólnot życia konsekrowanego:

ks. Tadeusz Augustyn, Towarzystwo Świętego Franciszka Salezego
s. M. Demetria Hadamik, Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej
s. M. Joanna Handerska, Zgromadzenie Sióstr Świętej Jadwigi od Niepokalanej Bogarodzicy Dziewicy Maryi
o. Teodor Jochem, Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej
s. M. Aleksandra Lekki, Zgromadzenie Sióstr Świętej Elżbiety
ks. Jan Lubszczyk, Towarzystwo Boskiego Zbawiciela
s. M. Paulina Łuba, Zgromadzenie Sióstr Świętego Karola Boromeusza (również przewodnicząca Komisji do spraw Życia Konsekrowanego)
o. Emil Paćławski, Zakon Braci Mniejszych
s. M. Cypriana Przegędza, Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej
o. Alan Rusek, Zakon Braci Mniejszych
o. Serafin Sputeck, Zakon Braci Mniejszych
m. M. Ezechiela Ściśkała, Zgromadzenie Sióstr Świętego Karola Boromeusza

Pozostali członkowie Komisji Głównej:

ks. Łukasz Gawęł
ks. Grzegorz Strzelczyk

Przewodniczący, sekretarze i członkowie komisji i zespołów synodalnych:

- ks. Henryk Olszar, sekretarz Komisji do spraw Duchowieństwa
ks. Paweł Til, sekretarz Komisji do spraw Powołań i Formacji do Prezbiteratu
Aleksander Bańka, przewodniczący Komisji do spraw Świeckich
Michał Węgrzyn, sekretarz Komisji do spraw Świeckich
Katarzyna Konieczny, sekretarz Komisji do spraw Duszpasterstwa Ogólnego
ks. Krzysztof Biela, przewodniczący Podkomisji do spraw Nowej Ewangelizacji
Krzysztof Abucewicz, sekretarz Podkomisji do spraw Nowej Ewangelizacji
ks. Marian Wandrasz, przewodniczący Komisji do spraw Duszpasterstwa Rodzin
Agnieszka Witek, sekretarz Komisji do spraw Duszpasterstwa Rodzin
ks. Grzegorz Polok, przewodniczący Komisji do spraw Duszpasterstwa Młodzieży
ks. Marcin Wierzbicki, sekretarz Komisji do spraw Duszpasterstwa Młodzieży
ks. Robert Kaczmarek, członek Komisji do spraw Duszpasterstwa Młodzieży
Elżbieta Kranz, sekretarz Komisji do spraw Misji
ks. Bogdan Kania, członek Synodu do września 2015 jako sekretarz Komisji do spraw Misji
ks. Teodor Suchoń, członek Komisji do spraw Misji
ks. Roman Buchta, przewodniczący Komisji do spraw Katechezy i Wychowania Katolickiego
Ewa Porada, sekretarz Komisji do spraw Katechezy i Wychowania Katolickiego
ks. Leszek Szewczyk, przewodniczący Komisji do spraw Duszpasterstwa Liturgicznego
ks. Sebastian Kreczmański, sekretarz Komisji do spraw Duszpasterstwa Liturgicznego
ks. Bartłomiej Kuźnik, przewodniczący Podkomisji do spraw Głoszenia Słowa Bożego
Andrzej Macura, sekretarz Podkomisji do spraw Głoszenia Słowa Bożego
ks. Tomasz Nowak, przewodniczący Komisji do spraw Posługi Charytatywnej
Krzysztof Siudziński, sekretarz Komisji do spraw Posługi Charytatywnej
Bogumiła Kopczyk, członkini Komisji do spraw Posługi Charytatywnej
ks. Arkadiusz Wuwer, przewodniczący Komisji do spraw Społecznych
ks. Bogdan Michalski, sekretarz Komisji do spraw Społecznych
Wojciech Świątkiewicz, członek Komisji do spraw Społecznych
ks. Leszek Makówka, przewodniczący Komisji do spraw Kultury
Michał Góra, sekretarz Komisji do spraw Kultury
Dominika Szczawińska-Ziemba, przewodnicząca Podkomisji do spraw Mediów
Aleksandra Pietryga, członek Synodu do września 2015 jako sekretarz Podkomisji do spraw Mediów
Piotr Pindur, członek Podkomisji do spraw Mediów
ks. Jerzy Myszor, przewodniczący Komisji do spraw Dziedzictwa Kościoła Katowickiego
Halina Dudała, sekretarz Komisji do spraw Dziedzictwa Kościoła Katowickiego
s. Piotra Stawska SCB, sekretarz Komisji do spraw Życia Konsekwentnego
ks. Damian Suszka, przewodniczący Komisji do spraw Ekonomicznych
ks. Adam Kiedrzyń, sekretarz Komisji do spraw Ekonomicznych
ks. Bogusław Płonka, przewodniczący Komisji do spraw Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego
ks. Adam Palion, sekretarz Komisji do spraw Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego
Adam Chrobok, członek Komisji do spraw Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego
ks. Mariusz Auguścik, sekretarz Zespołu Legislacyjnego
Anna Kosobudzka, członkini Zespołu Legislacyjnego
ks. Jacek Kempa, przewodniczący Zespołu Teologicznego

Osoby powołane przez Arcybiskupa Metropolitę Katowickiego:

Andrzej Bielski, Katolicka Odnowa w Duchu Świętym
Józef Biolik, nadzwyczajny szafarz komunii świętej
ks. Jacek Błaszczok
ks. Krzysztof Brachmański, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży
dk. Tadeusz Cieślík
Wioleta Czesak, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży
Maria Czernisz, katechetka
Andrzej Dawidowski, Klub Inteligencji Katolickiej
ks. Marek Gancarczyk
Julian Gembalski
Dominika Kaczmarek, Ruch Dzieci Maryi
Mateusz Kozielski, alumn Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego
Tatiana Kwiatkowska, Ruch Światło-Życie
ks. Artur Malina
ks. Ryszard Nowak, Ruch Światło-Życie
Marian Sadecki, Stowarzyszenie Rodzin Archidiecezji Katolickiej
ks. Ryszard Skowronek
Bronisława Skrzypek, Żywy Różaniec
Jerzy Staszak, Droga Neokatechumenalna
Kamil Skowroński, służba liturgiczna
Michał Rosiński, członek Synodu do października 2015
Elżbieta Tkocz, katechetka
ks. Cezariusz Wala, służba liturgiczna

Zespoły Synodalne (poza parafialnymi, według dat zgłoszenia)

Zespół synodalny osób żyjących samotnie (19.12.2012, przewodniczący: ks. Emanuel Pietryga, sekretarz: Urszula RADIUSIEWICZ)

Zespół synodalny duszpasterstwa służby zdrowia (27.12.2012, przewodniczący: ks. Krzysztof TABATH)

Zespół synodalny absolwentów śląskich uczelni związanych z duszpasterstwem akademickim w Katowicach (10.01.2013, przewodniczący: ks. Andrzej HOINKIS, sekretarz: Dominika GLOMB)

Zespół synodalny studentów związanych z duszpasterstwem akademickim w Katowicach (10.01.2013, przewodniczący ks. Grzegorz POŁOK, sekretarz: Marzena JUROSZEK)

Zespół synodalny Katolickiej Odnowy w Duchu Świętym i Wspólnoty Życia w Maryi Magnificat (23.01.2013, przewodniczący: ks. Tadeusz SKRZYPCZYK, sekretarz: Wioleta KORCZAK)

Zespół synodalny Wspólnoty Chrystusa Zmartwychwstałego Galilea (12.02.2013, przewodniczący: ks. Sylwester SUCHOŃ, sekretarz: Dorota GRABOWY)

Zespół synodalny Międzynarodowego Stowarzyszenia Équipes Notre-Dame (22.02.2013, przewodniczący: ks. Jan BROŁ, sekretarz: o. Andrzej OLEŚ)

Zespół synodalny Ruchu Rodzin Nazaretańskich (22.02.2013, przewodniczący: ks. Stefan CZERMIŃSKI, sekretarz: Anna WINIARSKA)

Zespół synodalny Wspólnoty Trudnych Małżeństw SYCHAR (22.02.2013, przewodniczący: ks. Henryk SKORUPA, sekretarz: Aleksandra PAJDO)

Zespół synodalny Wspólnoty Nowej Ewangelizacji „Rafael” (22.02.2013, przewodniczący: ks. Łukasz PŁASZEWSKI, sekretarz: Maria CZAJKOWSKA)

- Zespół synodalny Akcji Katolickiej (27.02.2013, przewodniczący: ks. Piotr Różyk)
- Zespół synodalny Wspólnoty Dobrego Pasterza (1.03.2013, przewodniczący: o. Sławomir Stawicki, sekretarz: Krzysztof Derewecki)
- Zespół synodalny Wspólnoty Emmanuel (1.03.2013, przewodniczący: ks. Jarosław Międzybrodzki, sekretarz: Maria Kubera)
- Zespół synodalny księży emerytów (5.03.2013, przewodniczący: ks. Alfred Włoka, sekretarz: ks. Franciszek Górka)
- Zespół synodalny Ruchu Szentszackiego (13.03.2013, przewodniczący: ks. Krzysztof Winkler, sekretarz: Jolanta Piecha)
- Zespół synodalny Eucharystycznego Ruchu Młodych (21.03.2013, przewodniczący: ks. Grzegorz Wiśniewski, sekretarz: Rafał Byczek)
- Międzyzakonny zespół synodalny (16.04.2013, przewodniczący: o. Emil Paćłowski, sekretarz: s. Chiara Burzyńska)
- Zespół synodalny Ruchu Światło-Życie (13.05.2013, przewodniczący: ks. Ryszard Nowak, sekretarz: Tatiana Kwiatkowska)
- Zespół synodalny Klubu Inteligencji Katolickiej (5.06.2013, przewodniczący: ks. Józef Kozyra, sekretarz: Tomasz Łukasik)
- Zespół synodalny do spraw instytucji świeckich (5.11.2014, przewodniczący: ks. Stanisław Noga, sekretarz: Anna Śliwa)
- Zespół synodalny do spraw ekumenizmu (10.03.2015, przewodniczący: ks. Ryszard Nowak, sekretarz: Beata Dylus)

Młodzieżowe Zespoły Synodalne

- Młodzieżowy zespół synodalny przy parafii Dobrego Pasterza w Chorzowie (7.02.2013, przewodniczący: ks. Marcin Ryszka, sekretarz: Dawid Dobosz)
- Młodzieżowy zespół synodalny w Liceum Ogólnokształcącym imienia Powstańców Śląskich w Rybniku (18.02.2013, przewodniczący: ks. Piotr Piekło, sekretarz: Justyna Kluger)
- Młodzieżowy zespół synodalny przy parafii Trójcy Przenajświętszej w Rudzie Śląskiej-Kochłowicach (22.03.2013, przewodniczący: ks. Jerzy Lisczyk, sekretarz: Magdalena Serwońska)
- Młodzieżowy zespół synodalny w Zespole Szkół Katolickich nr 1 w Katowicach (6.06.2013, przewodniczący: ks. Marcin Ditrich, sekretarz: Andrzej Kita)

Internetowe Zespoły Synodalne

- Internetowy zespół synodalny nr 1 współpracujący z Komisją do spraw Kultury, przewodnicząca Izabela Jańczak
- Internetowy zespół synodalny nr 2 współpracujący z Komisją do spraw Duszpasterstwa Młodzieży, przewodniczący Konrad Kurkowski
- Internetowy zespół synodalny nr 3 współpracujący z Komisją do spraw Duszpasterstwa, przewodnicząca Joanna Kociszewska
- Internetowy zespół synodalny nr 5 współpracujący z Komisją do spraw Świeckich, przewodnicząca Agnieszka Keller
- Internetowy zespół synodalny nr 6 współpracujący z Podkomisją do spraw Nowej Ewangelizacji, przewodniczący Dominik Saternus
- Internetowy zespół synodalny nr 9 współpracujący z Komisją do spraw Duszpasterstwa Rodzin, przewodnicząca Beata Słoka
- Internetowy zespół synodalny nr 10 współpracujący z Komisją do spraw Duszpasterstwa Liturgicznego, przewodniczący Rafał Sudoł

Internetowy zespół synodalny nr 14 współpracujący z Komisją do spraw Świeckich,
przewodniczący Mirosław Danch

Indeks rzeczowy²⁷⁸

- I Synod Diecezji Katowickiej: 23, 237p, 238, 249p, 251p, 263p, 268p, 366
- administrator parafii: 135, 147, 149, 153, 157, 160-2
- admissio: 181
- adoracja krzyża: 395, 398p, 399p
- adoracja Najświętszego Sakramentu: 42, 384, 399, 404
- Adwent: 22, 330p, 382-3
- agencja fotograficzna Foto Gość: 343p
- Akademia Muzyczna w Katowicach: 230
- Akcja Katolicka: 436
- akolita (posługa): 409-10
- alumni: 35, 78p, 171, 178-89, 192-3
- ambona: 405, 407
- animator: 16, 28, 33, 48-51, 54, 80p, 315-9, 325, 329, 446, 458
- koła misyjnego: 331
- życia muzycznego w parafii: 417p
- animacja: 444
- kulturowa: 336
- misyjna: 329, 331, 333
- powołań: 145
- powołań do życia konsekrowanego: 198
- „Aniołowie Misji”: 330p, 331
- Apostolstwo Chorych: 343
- archidiecezalny:
- Centrum Formacji Pastoralnej: 8, 11, 20, 45, 47, 51, 54, 260, 267p, 276, 301, 307, 370, 393-4, 408-10, 412, 414, 454
- Dom imienia Świętego Józefa w Katowicach: 156
- doradca życia rodzinnego: 64p
- duszpasterstwo służby liturgicznej: 409-10
- duszpasterz powołań: 145, 198
- duszpasterz rodzin: 64p
- Komisja Architektury i Sztuki Sakralnej: 338
- Komisja do spraw Głoszenia Słowa Bożego: 240, 242-4, 260, 301, 307p, 393
- Komisja Ekumeniczna i Dialogu Międzyreligijnego: 490, 499, 502
- Komisja Liturgiczna: 273, 307p, 370, 393-4, 408, 414-5
- Komisja Muzyki Sakralnej: 227-8, 307p, 393p, 416-8, 421
- kongres nowej ewangelizacji: 317
- moderator do spraw nowej ewangelizacji: 83p, 96, 317-8
- Ośrodek Katechumenatu: 369
- Rada do spraw Życia Konsekrowanego: 197
- Rada Duszpasterska: 9, 202
- Rada Duszpasterstwa Powołań: 168, 174, 176
- Rada Ruchów i Stowarzyszeń: 12, 317
- Specjalistyczna Poradnia Rodzinna: 64
- Studium Organistowskie: 417
- Szkoła Katechetów Parafialnych: 267
- Zespół ds. Nowej Ewangelizacji: 307p, 317- 20, 323-6
- archiwistyka kościelna: 215, 218
- Archiwum Archidiecezjalne: 214, 216-7, 221-6, 229, 235, 236
- Archiwum Organologiczne: 230
- archiwum parafialne: 219-20, 231
- Arcybiskup Metropolita Katowicki: 70, 80, 87, 89, 128, 132, 137, 144-6, 154, 164, 168,

²⁷⁸ Indeks odnosi się tylko do uchwał synodalnych. Numery wskazują na akapity, zaś litera „p” oznacza odwołanie do treści przypisu do danego akapitu.

178p, 190, 197-8, 205, 242, 247, 274, 318, 326, 338-9, 343p, 348, 364, 377, 462, 472
 artysta: 334-6
asperges: 375
 baza danych: 352
 — kontaktowych: 317
 — personalnych: 122
 bazylika mniejsza: 369p, 379
 bezrobocie: 427, 433, 436
 biblioteka: 231
 — parafialna: 231, 234
 — Biblioteka Teologiczna Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach: 214, 216, 231-6
 bieda: 6
 bierzmowanie – por. „sakrament bierzmowania”
 Biuro Prasowe Archidiecezji Katowickiej: 343, 352-8
 błogosławieństwo: 391, 394
 — lurdzkie: 390
 — obiektów publicznych: 321
 — pokarmów: 399
 bractwo: 12p, 23p, 349-50, 359-63
 Bractwo Adoracji Najświętszego Sakramentu: 404p
 brakowanie dokumentów: 225
 budowa: 338-9, 473
 — organów: 227
 — stron internetowych: 349-50, 355, 361
 caritas: 6, 185
 — Caritas Archidiecezji Katowickiej: 156, 293, 320, 444, 447, 450, 452-60, 462-3, 466
 Centrum Ekumenizmu i Dialogu Międzyreligijnego: 490
 Centrum Kultury i Dialogu „Doha” w Katowicach: 504p
 charyzmat: 1p, 84, 195-6, 206, 210, 311, 316
 chorał gregoriański: 416
 choroba/chory: 61, 362, 386-9, 467
 — prezbiter: 128, 145, 156
 chrzcielnica: 368
 chrzest – por. „sakrament chrztu świętego”
 chrzestny: 267
 cmentarz: 161, 163, 492
 czwartek: 117
 czytanie: 377, 400
 dary ofiarne: 372, 380
 dechrystianizacja: 265
 dekanalny patronat misyjny: 331, 332

dekanalny zespół misyjny: 331
 dekanat: 1, 13, 60, 64, 70-2, 74, 81-2, 85, 87-9, 103, 132-4, 143-5, 153, 275-6, 295, 329, 331-2, 373, 384, 414, 431, 436, 457, 501
 delegat arcybiskupa katowickiego do spraw księży emerytów i chorych: 156
 delegat biskupi do spraw ekumenizmu: 189
 deuterokatechumenat: 3, 15p, 32-3
 diakon stały: 113, 408
 dialog: 1p, 7, 244p, 251, 279, 309p, 335-6, 341-2, 344, 431, 485-506
 — ekumeniczny – por. „ekumenizm”
 — kulturowy: 7, 341, 503-6
 — międzyreligijny: 7, 487-91, 494, 496, 499, 503-6
 — społeczny: 7, 431
 — teologiczny: 488p
 — z niewierzącymi: 7, 336, 506
 digitalizacja: 222, 232
 dni otwarte Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego: 170
 dobra materialne: 55, 91, 469-84
 dobro wspólne: 59, 344, 423-4, 431
 Dom Modlitwy 24/7: 498p
 dom parafialny: 149
 dom pomocy społecznej: 156
 dom rekolekcyjny: 46-7, 261-2, 473
 dom samotnej matki: 463
 Domowy Kościół: 61, 64p
 doradcy życia rodzinnego: 64, 74, 281
 dorośli: 4, 27, 32p, 44, 78p, 245p, 246, 253, 266, 267p, 270-81, 321, 377, 410
 doświadczenie: 3, 5, 266, 311, 410, 414, 432
 — wiary: 117, 166
 — duszpasterskie: 84, 117, 122, 130, 141, 175, 181, 182, 329
 Droga Neokatechumenalna: 377
 Drukarnia Archidiecezjalna: 343
 duchowny: 1p, 2-4, 6, 8, 26-7, 48, 110-64, 207, 210, 215, 238-240, 243-244, 249, 342, 367, 408, 435, 469, 471, 481, 498, 500-501
 duchowość: 1, 44-5, 58, 190
 — misyjna: 329
 — życia konsekrowanego: 195, 209
 duszpasterskie nawrócenie: 316, 327p
 duszpasterskie odwiedziny kołdowe: 22, 150, 321
 duszpasterstwo: 1p, 1-25, 123, 196, 239, 314, 328, 438
 — akademickie: 108-9, 336p

- bezrobotnych i poszukujących pracy: 433
- chorych: 23p, 387
- katechetyczne: 265-9
- kategorialne: 23p
- ludzi pracy: 433
- liturgiczne: 307, 365
- małżeństw i rodzin: 62-76
- młodzieży: 77-109, 170
- nadzwyczajne: 23-5, 79p
- odnowa duszpasterstwa: 1, 8
- organizowane: 23p
- osób rozwiedzionych: 15p
- parafialne: 123, 125, 147, 148, 150, 159, 315, 337
- pracodawców i menadżerów: 433
- rodzin: 62-76
- seniorów: 15, 24
- służby liturgicznej: 166, 170
- specjalistyczne: 25, 436
- specjalne: 23-4, 139
- sytuacyjne: 23p
- środowisk twórczych: 336p, 337
- zawodowe: 436
- związków zawodowych: 433
- zwyczajne: 9-22, 79p
- duszpasterz: 2p, 11, 13, 16-7, 19, 21, 26, 29-32, 37, 45, 53-5, 71, 81, 86, 92, 117, 128, 152, 175, 236, 255, 264, 267, 280-1, 316, 321, 325, 337, 372, 419, 433p, 436, 489, 495, 497, 501, 503-5
- akademicki: 83p
- młodzieży (też: rejonowy, dekanalny): 78, 81, 85, 87-9, 90p
- młodzieży (w archidiecezji katowickiej): 71, 78, 80, 83p, 87, 89, 93
- rodzin (dekanalny): 64, 70-2
- dyrektor: 296
- Caritas Archidiecezji Katowickiej: 456, 462
- Biura Prasowego: 343p
- Papieskich Dzieł Misyjnych: 330
- Wydziału do spraw Misji: 330
- Wydziału Duszpasterstwa Rodzin: 66, 70
- Wydziału Katechetycznego: 268
- dziadkowie: 61
- dzieci: 4, 15, 27, 61, 72, 78p, 171, 246, 254, 263-7, 271, 273, 277-8, 282-302, 311, 377-8, 391p, 394, 444, 468
- „Dzieci komunijne – dzieciom misji”: 330p, 331
- Dzieci Maryi: 15p, 79p, 83p, 94p
- dziedzictwo historyczne: 112, 211-36
- archiwalne: 212, 217-26
- biblioteczne: 212, 231-4
- muzyczne: 212, 227-30
- dziekan: 64, 70, 128-9, 132-4, 145, 295, 229p, 317, 319, 331, 373, 384
- dzieło miłosierdzia: 7, 441, 443, 447, 450
- Dzieło Misyjne Archidiecezji Katowickiej: 329
- dziennikarz: 343p, 353
- Dzień Islamu: 490-1
- Dzień Judaizmu: 490
- dzień skupienia: 46, 246p, 433, 457
- dzień wspólnoty (parafialny): 58
- dziewice konsekrowane: 196
- dziewictwo: 194
- ekonom archidiecezji: 330, 415, 472p, 477-8
- ekonomia (nauka): 121
- Ekumeniczne Dni Biblii: 490
- ekumenizm: 7, 189, 486, 488-502
- emerytura: 137, 146, 154-5, 482
- emeryci (księża): 154-9, 478
- emeryci (górnicy): 464
- emigracja zarobkowa: 69
- emisja głosu: 241
- Équipes Notre-Dame: 64p
- etos pracy: 433
- Eucharystia (por. też „msza święta”): 41, 126, 248, 278, 283, 372-80, 388, 392p, 402p, 405
- ewaluacja: 64, 308
- ewangelizacja (por. też „nowa ewangelizacja”): 3, 7, 14, 27-30, 35, 49, 53, 63, 79, 187, 188, 193, 257, 263p, 266-7, 302, 313-28, 334, 342, 399, 422, 425, 427, 438, 471, 498
- dedykowana: 318
- ewangelizator: 17, 316
- festyn parafialny: 72p
- film: 237p
- formacja: 4-6, 8, 11, 14, 16-8, 31-2, 40, 44-7, 50-3, 63-4, 79, 127, 198, 200, 203, 210, 218, 267, 279, 301, 316-7, 335, 344, 367, 444
- akolitów: 409
- animatorów: 16, 51, 319, 329
- biblijna: 36-8
- charytatywna: 442-4, 453-8

- diakonów: 408
- do dialogu: 487, 503
- do prezbiteratu: 35, 167, 178-93, 199, 215
- do wspólnoty: 178p
- doradców życia rodzinnego: 64
- duchowa: 37, 60, 88, 178p, 179, 182, 187, 190, 305, 453-4, 457
- ekumeniczna: 487-8
- intelektualna: 40, 59-60, 182, 192-3, 209, 215, 241, 256, 305, 453-4, 458
- katechetów: 268-9, 303-9, 320
- kościelnych: 414-5
- lektorów: 409
- liturgiczna: 365, 372, 408-15
- ludzka: 79, 88, 178p, 179-80, 185, 309, 453
- misyjna: 333
- muzyków kościelnych: 416-9
- nadzwyczajnych szafarzy komunii świętej: 320, 412
- pastoralna: 181-2, 186, 188-9, 193, 241, 260
- pracowników Caritas: 320
- pracowników mediów: 345, 443
- pracowników parafii: 320
- prezbiterów (formacja stała): 65, 119, 120-1, 145, 155, 172, 190-1, 199, 215, 217-8, 239-41, 320, 367, 408, 435, 480
- przedseminaryjna: 167
- służby liturgicznej: 410
- społeczna: 432, 434-5, 438-40
- świeckich: 29-54, 480
- Forum Charyzmatyczne Archidiecezji Katowickiej: 54
- Forum Ruchów i Stowarzyszeń: 13
- fotografowanie: 407
- Fundusz Misyjny *Ad gentes*: 330p
- gazetka parafialna: 39, 57, 343, 439, 461
- gimnazjum: 79p, 101-2, 297, 494
- głuchoniemi: 23
- Gmina Wyznaniowa Żydowska w Katowicach: 503p
- godność (człowieka): 26p, 59, 428
- gosc.pl: 343p, 360
- „Gość Niedzielny”: 237p, 343p, 360
- Górnośląskie Obserwatorium Społeczne: 432, 434, 438, 466
- grób Pański: 399p, 401p
- grupa (mała, parafialna): 3, 15, 27, 29, 32-4, 37, 51, 53, 62, 103, 141, 179, 267, 270, 280, 302, 315, 317, 320, 327, 377, 446, 495, 501, 505
- deuterokatechumenalna: 15p, 32-33
- diakonijna: 3, 15p
- ewangelizacyjna: 15p, 29, 188
- misyjna: 15p, 302
- środowiskowa: 15p
- w seminarium: 179
- harmonogram pracy z młodzieżą: 92-3
- historia: 112, 194, 211-6
- homiletyka: 237p, 241
- homilia: 39, 90p, 168, 237p, 238, 241, 245-54, 332, 386, 439, 495, 505
- codzienna: 249
- hospicja: 467
- inauguracja roku katechetycznego: 303
- informator grup i wspólnot ewangelizacyjnych: 317
- inscenizacja: 251
- instrukcja kancelaryjna: 223-4
- instytucja kościelna: 1, 206, 230, 352, 357, 434, 436, 473-4
- instytucja kultury: 216, 337, 420, 483-4
- Instytut Gość Media: 343, 347-53
- Instytut Świętej Rodziny: 64p
- instytuty świeckie: 196
- instytuty życia konsekrowanego: 168, 194-210, 311, 328, 349-50
- Internet (por. też „strona internetowa”) 88, 168, 232, 347, 362, 458
- inwentarz/inwentaryzacja: 340, 473-5
- islam: 490-1, 504
- iura stolae*: 151
- jednolity rzeczowy wykaz akt: 223
- jedność: 7, 54, 114, 315, 317, 441, 444, 485-6, 488p
- język łaciński: 379
- jubileusz:
 - kapłański: 174
 - małżeński: 72p
- judaizm: 490-1, 503
- jutrznia: 397, 403
- kalendarz liturgiczny: 201
- kancelaria:
 - kurii: 122, 160
 - parafialna: 21, 320-1
- kadzidło: 375
- kanclerz (kurii): 223-4
- kantor: 372, 418
- kapelan: 200, 203, 323
- więzienny: 323, 500

- szpitalny: 323, 500
- kaplica: 208, 405, 492
- domowa (na probostwie): 118
- w domu zakonnym: 208
- Kapłańska Pomoc Misjonarzom: 330p
- kapłaństwo: 110
- katecheta (też: nauczyciel religii): 13, 52, 78, 88, 92, 177, 210, 267-309, 320, 322, 331, 448, 494
- parafialny: 280-1, 307
- stały: 88, 268, 300
- katecheza: 4, 27, 52, 72, 92, 139, 168, 237p, 263-312, 386, 399, 432, 495, 505
- dorosłych: 39, 44, 245p, 266, 270-81, 270, 321
- dzieci i młodzieży: 266, 282-94
- mistagogiczna: 291
- narzeczonych: 63p, 276
- parafialna: 176, 264, 266-7, 269-94, 307
- rodziców: 72, 267, 271, 273, 277-8
- szkolna (por. też „religia (nauczanie szkolne)”: 139, 142
- w rodzinie: 266, 273
- katechumenat: 3, 29-35, 284, 369
- katedra: 336p, 379
- Katolicka Fundacja Młodzi dla Młodych: 317
- katolicka nauka społeczna: 6, 59-60, 238, 422, 428, 430, 434, 436-40, 471
- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży: 15p, 79p, 83p, 94p
- Katolickie Stowarzyszenie Seniorów: 24
- katolicyzm społeczny: 432p, 434
- kazanie (por. też „homilia”): 237p, 238p, 246p, 251, 495, 505
- pasyjne: 246p
- kerygmat: 193, 320-4, 263p
- kierownik/kierownictwo duchowe: 23p, 41, 130, 145, 199
- klerykalizacja: 27
- Klub Świętej Barbary: 464
- kodeks pracy: 204
- Kolegium Konsultorów: 472p
- Kolędniczy Misyjni: 330p, 331
- koło ekumeniczne: 189
- koło misyjne: 328, 331-3
- komunia (*communio*): 1-3
- komunia święta: 376, 388
- pierwsza: 72, 267, 271-4, 277-8, 282-3, 286-7, 290-1, 313, 321, 324, 378, 394, 407
- pod dwiema postaciami: 376
- wczesna: 378
- komunikacja: 245, 309p, 336, 343-6
- koncert: 317, 420, 498p
- Konferencja Episkopatu Polski: 10, 14, 20, 247, 377, 471
- konferencja: 52, 237p, 246p, 251, 256
- konflikt: 145
- Kongregacja do spraw Wychowania Katolickiego: 193
- konkubinat: 73
- konserwacja: 214, 221, 227-8
- konsumpcjonizm: 427
- koordynacja: 9, 34, 51, 70, 74p, 80, 83, 87-8, 128, 198, 268, 298, 315-9, 330-1, 357, 432, 434, 436, 490
- kościelny: 320, 414-5
- kościół (budynek): 251, 338, 404-7, 492
- Kościół: 1, 3, 165, 194, 263, 313, 327, 365, 425, 441, 469, 485
- powszechny: 112
- Kościół Chrześcijan Baptystów: 492p
- Kościół Ewangelicko-Augsburski: 492p, 493p
- Kościół Ewangelicko-Methodystyczny: 492p, 493p
- Kościół Ewangelicko-Reformowany: 492p, 493p
- Kościół Polskokatolicki: 492p, 493p
- Kościół Starokatolicki Mariawitów: 492p, 493p
- koszty: 299, 358, 481
- utrzymania parafii: 150
- kraje drugiej ewangelizacji: 328
- kraje misyjne: 328
- Krajowa Rada Duszpasterstwa Powołań: 168
- Krajowy Fundusz Misyjny Komisji Misyjnej Episkopatu Polski: 330p
- krąg biblijny: 53, 245p, 267
- krąg liturgiczny: 53
- krypta katedry: 336p
- kryzys: 62-3, 72, 246-7
- krzyż – por. „adoracja krzyża”
- książka obiektu budowlanego: 476
- Księgarnia Świętego Jacka: 343, 364
- księgi metrykalne: 222
- księgozbiór: 233-4
- kultura: 334-41, 427, 438
- chrześcijańska: 334
- masowa: 334, 336
- wysoka: 334, 336

- kuria metropolitalna: 122, 160, 170, 223, 330, 352, 357, 436
 kurs ewangelizacyjny: 187, 267
 laicyzacja: 265, 427
 lektor: 372, 409
 lipiec: 124-5
 liturgia: 2, 5, 9p, 32, 90p, 237p, 321, 365-421, 469
 — domowa: 394
 — godzin: 116, 207, 397, 402-3
 — męki Pańskiej: 395, 398
 — słowa: 248, 254
 „Mały Gość Niedzielny”: 343p, 360
 małżeństwo (por. też „sakrament małżeństwa”): 15, 61-76, 100, 288, 321
 — bezdzietne: 15p
 — mieszane: 501-2
 — młode: 72
 — w kryzysie: 72
 majątek (kościelny): 330, 469-84
 małżonkowie: 61-3, 74p, 391p
martyria: 2, 4
 materializm: 427
 media: 4, 193, 265, 317, 342-64
 — katolickie: 168, 237p, 342, 439, 496
 — komercyjne: 343
 — publiczne: 237p, 343
 — społecznościowe: 88, 245p, 343
 mediacje: 145, 153
 medytacja: 39
 metodyk nauczania religii: 268
 mężczyzna: 411
 miejsce pracy: 442
 miejsce przewodniczenia: 405, 407
 miejski ośrodek pomocy społecznej: 74p
 miłość: 1p, 2p, 27p, 59, 61, 145, 180, 366p, 424-5, 428, 441-3, 485, 495, 506
 — społeczna: 431
 ministrant (por. też „służba liturgiczna”): 83p, 411
 — słowa Bożego: 410
 misja kanoniczna: 64, 281, 303-4
 misja: 3-4, 23p, 165, 195-6, 263, 344
 misje: 327-33
 misje parafialne: 29, 242-4, 255-8, 321
 misjonarz/misjonarka: 328-30, 332
 mistagogia: 238, 266, 278, 291, 315, 369p
 misyjne staże kleryckie: 186
 MIVA Polska: 330p
 młodzież: 4, 6, 15, 23p, 27, 63p, 77-109, 166, 169-71, 173, 175, 263-4, 266-7, 273, 277, 282-94, 302, 311, 327, 410, 444, 448-51
 — pracująca: 78p, 105
 moderator: 168, 178p
 — kurii: 340
 — do spraw nowej ewangelizacji: 83p, 96, 317-8
 modlitwa: 7, 27, 28p, 32, 36-45, 49, 53-4, 61-2, 115-6, 145, 166-7, 173, 177, 208, 317, 331p, 369p, 371p, 372, 394, 402-3, 491, 498
 monstrancja: 390, 401p
 msza święta (por. też „Eucharystia”): 126, 151, 253, 371-81, 388, 392p, 420
 — roratnia: 246
 — w domu chorego: 388
 — w małych grupach: 377
 — z udziałem dzieci: 246, 254, 377
 — z udziałem młodzieży: 90
 — z udziałem rodzin: 253-4
 Muzeum Archidiecezjalne: 216, 235, 336p
 Muzeum Organów: 230
 muzyka: 227-30, 251-2, 365, 393, 416-21
 nabożeństwo: 38, 49p, 366p, 390-4, 497
 — ekumeniczne: 189, 490-2, 498
 — eucharystyczne: 390, 402
 — majowe: 238p, 392p
 — nowennowe: 392p
 — pokutne: 382
 — różańcowe: 238p, 392
 — słowa Bożego: 238p, 491p
 nadzwyczajny szafarz komunii świętej: 13, 320, 388, 412-3, 445
 Najświętszy Sakrament: 42, 384, 390, 392, 399, 402p, 404, 491p
 namaszczenie chorych – por. „sakrament chorych”
 nauczyciel: 78, 310, 448
 — religii – por. „katecheta”
 nauki o rodzinie: 67, 308
 nawrócenie: 316, 327p, 423, 488p
 Net for God: 498p
 niedziela: 177, 253, 371-3, 375, 377, 388, 402-3, 420
 — biblijna: 38
 — budzenia powołań: 169, 175
 niepełnosprawni: 23p, 267p
 nieruchomości: 473-4
 niesakramentalne formy umacniania więzi z Chrystusem: 63

- nieszpory: 402-3
 niewierzący: 7, 27-8, 49p, 63, 78, 336, 506
 nowa ewangelizacja: 4, 27, 30p, 33, 79, 96, 114, 187, 257, 266p, 267p, 313-26, 334, 342, 399
 nowe media: 346-7
 nowe technologie: 88, 346p
 Oaza Dzieci Bożych: 15p, 78p
 obraz (w homilii): 252
 oddaleni od Kościoła: 3, 313-5, 319, 321
 Odnowa w Duchu Świętym: 377
 odpoczynek: 115
 odwiedziny chorych: 321, 387-9, 467
 odwiedziny duszpasterskie (kołoda): 22, 150, 321
 ogłoszenia duszpasterskie: 247
 ojciec duchowny:
 — dekanatu: 130, 143-5
 — seminarium: 178p, 179, 191
 okres propedeutyczny: 173, 178-9, 187
 ołtarz: 405, 407
 oratorium seniora: 468
 organizacja (pozarządowa): 68, 75, 431, 436, 447, 465
 organy: 227-8, 238p
 osoba konsekrowana: 1p, 2-4, 6, 8, 11, 23p, 168, 194-210, 498
 osoba w podeszłym wieku: 387-8, 468
 Ośrodek Rozwoju Młodzieży i Rodziny: 79, 99p
 Papieskie Dzieła Misyjne: 329-31, 333
 Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci: 331
 Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary: 330p
 parafia: 1-9, 11-5, 18, 20-2, 28-30, 32-3, 37-40, 42, 44-8, 50-1, 55-8, 60-1, 64, 70, 72-5, 81-2, 85, 88, 90-107, 117, 123, 125-6, 128, 137-42, 146-53, 157, 159, 161-3, 169, 181, 205-7, 215, 219-21, 224, 228, 231, 234, 242-4, 255-9, 264-7, 269-93, 295-6, 299, 302, 304, 306-7, 311, 314-21, 325, 327-9, 331-3, 335-40, 343, 349-50, 359-63, 366-7, 372-3, 379, 384, 397, 403-4, 412-3, 420, 436-7, 439-40, 442, 444-50, 454-5, 458-62, 464, 466-8, 471, 473-6, 478-9, 491, 495-6, 501, 505
 — patronacka: 331p, 479
 parafialny:
 — biblioteka: 231
 — koło misyjne: 333
 — plan ewangelizacji: 319
 — rada do spraw ekonomicznych: 338, 471, 475
 — rada duszpasterska: 13-4, 47, 56-7, 106, 137, 202, 317-9, 337-8, 373, 384
 — zespół Caritas: 6, 444-7, 449, 457-8, 462, 467
 — zespół katechetyczny: 269p, 281
 — zespół liturgiczny: 5, 327, 374
 patron: 312
 peregrynacja: 23p
 personalizm: 424
 pielgrzymka: 103
 pierwsza komunია święta – por. „komunia święta”
 pierwsza niedziela miesiąca: 177
 pierwsza sobota miesiąca: 389, 392p
 pierwszy czwartek miesiąca: 168, 177, 392p
 pierwszy piątek miesiąca: 392p
 pieśń: 392, 420
 placówki (opiekuńcze, wychowawcze): 156, 185, 468
 plan (planowanie duszpasterstwa): 10, 14, 19, 80p, 106, 117, 317, 319, 373
 Podwórkowe Koła Różańcowe: 15p
 Podyplomowe Studia Teologii Pastoralnej: 121
 pogrzeb: 160-4, 321, 490, 497
 polityka: 6, 59, 238, 343p
 Polska Rada Ekumeniczna: 488, 492
 Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny: 492p, 493p
 Pomoc Kościołowi na Wschodzie: 330p
 pomoc: 20, 45, 61, 63, 64p, 72p, 74p, 82, 88, 99p, 115, 123, 145, 156, 173, 242, 267, 309, 319, 329, 436, 441, 443, 470, 463-8
 pomoce duszpasterskie: 64, 174, 176, 260, 267, 273, 276, 294, 301, 307, 320, 323-4, 331, 370, 393-4, 432, 438, 454, 490
 pomocniczość: 128, 424
 poradnia/poradnictwo: 63p, 64, 70, 72
 posługa – por. „służba”
 — charytatywna: 74p, 97, 127, 139, 184, 196, 257, 293, 441-469, 485-6, 500
 — liturgiczna: 15p, 79p, 94p, 166, 170, 372, 409-11, 419
 posłuszeństwo (rada ewangeliczna): 194
 postawa liturgiczna: 372, 374
 powołanie: 1p, 4, 26-7, 59, 61, 112, 145, 165-7, 194, 210, 288, 313, 316, 425, 428, 441
 — do małżeństwa: 61, 173, 288
 — do prezbiteratu: 145, 165-77, 288

— do życia konsekrowanego: 145, 173, 198-9, 210, 288

— misyjne: 4, 145, 329

powszechne przeznaczenie dóbr: 424

pozyskiwanie funduszy: 317, 477

praca (zawodowa): 427, 433, 436, 442

pracodawca: 433

pracownik: 433

— Kościoła: 320, 480, 483-4

praktyka pedagogiczna: 309

praktyki religijne: 77, 313, 438

prawda: 59, 424-5, 428, 485

prawdy wiary: 77

prawo:

— kościelne: 56, 63p, 118, 203, 205, 366, 384, 471

— państwowe: 64p, 160, 296p, 300p, 343p, 471, 476

— wyznaniowe: 121, 193

preewangelizacja: 266

prezbiterium: 251, 338, 406

probostwo: 118, 149, 481

proboszcz: 14, 57, 64, 69, 72-4, 93, 128-9, 135-7, 139, 147, 149, 153, 157, 160-2, 173-7, 218, 269, 281, 295-6, 298, 304, 306, 317-9, 333, 638-9, 362-3, 373-4, 378, 384, 407, 445-6, 455, 461, 467, 471, 474, 476, 492, 502

procesja:

— Bożego Ciała: 392p

— ofiarna: 380

— rezurekcyjna: 401

— teoforyczna: 392p

— wejścia: 375

— z ewangelizacją: 375

program:

— duszpasterski: 1, 14, 20, 80p

— formacyjny: 11, 31-3, 51, 139, 241, 256, 260-1, 287, 294, 301, 307, 309, 408-10, 412, 414, 454-6

— homiletyczny: 237p

— kształcenia/nauczania: 67, 80p, 121, 193, 266p, 268, 277, 283, 285, 308, 416

— wychowawczy: 312

protokół tradycji parafii: 220

protokół wizytacji kanonicznej: 219, 319, 332, 339

prymicje: 174

przedszkole: 177, 264, 266p

— katolickie 310-312

„Przed nami małżeństwo”: 63p

przepowiadanie: 2p, 9p, 27, 210, 237-262, 321, 386

przerwa semestralna: 126

przestrzeń sakralna: 404-7

przygotowanie do sakramentów – por. „sakrament...”

przyroda: 107

psalterzysta: 372, 410, 418

psycholog/psychologia: 64p, 130, 179, 190

rada duszpasterska – por. „parafialna rada duszpasterska”

Rada Programowa dla Instytutu Gość Media: 348

Rada Programowa Sympozjum Piekarskiego: 434

Rada Społeczna przy Arcybiskupie Katowickim: 341, 438

Rada Wydziału Duszpasterstwa Rodzin: 66

Rada Wydziału Katechetycznego: 268

radio: 237p, 388

Radio eM: 237p, 343p, 360

radę ewangeliczne: 194

referent wspólnot osób konsekrowanych: 198, 200

rejon: 64, 81, 88, 103, 318, 436

rejonowy:

— centrum Światowych Dni Młodzieży: 82, 87

— duszpasterstwo młodzieży: 85, 87-9, 90p,

— ośrodek duszpasterstwa akademickiego: 109

— ośrodek katechumenatu: 369

— specjalistyczna poradnia rodzinna: 64, 70

— Zespół do spraw Nowej Ewangelizacji: 318-20, 325

rekolekcje: 46-7, 52, 63p, 103, 171-2, 318, 414, 433

— ewangelizacyjne: 29, 187

— kerygmaticzne: 320

— oazowe: 78p

— parafialne: 23p, 29, 242-4, 255-9, 321

— szkolne: 242-4, 260, 298-9, 301, 322

— tematyczne: 261

— weekendowe: 71, 261

— wielkopostne: 259

— zamknięte: 23p, 46-7, 261-2, 267, 457

rekolekcjonista: 242-5, 255, 261

rektor kościoła: 492

— seminarium: 169-71, 178p;

- religia (nauczanie szkolne): 263p, 264-6, 269p, 285, 288, 294-302, 322, 437
- religijność (badanie religijności): 63, 77, 264, 438, 440
- remont: 118, 150, 338-9, 473
- renowacja: 338-9, 406
- renta: 146, 158, 478, 482
- retoryka: 241
- rezydent: 146-153
- rodzice: 4, 72, 100, 166, 263p, 264-7, 271-3, 277-80, 371p, 378
- rodzina: 3, 5-6, 15, 27, 61-76, 78p, 100, 166, 168-9, 175, 253-4, 264-6, 267p, 273, 277p, 278-9, 281, 377, 391p, 412, 427, 436, 442, 501
- rodzina dysfunkcyjna: 73, 79p, 88, 99
- rolnik: 436
- rozmowa: 21, 115, 129, 132-4, 141, 154, 173, 244p
- ruch (odnowy Kościoła): 4, 12-3, 23p, 27, 29, 31, 34, 51, 64, 70, 72, 79p, 88, 94, 102, 166, 315-7, 318p, 325, 343, 349-50, 359-63, 377, 431, 446
- Ruch Dzieci Maryi: 15p
- Ruch Focolari: 64p
- Ruch Światło-Życie: 15p, 27, 31, 79p, 83p, 94p, 377
- rzecznik arcybiskupa katowickiego: 343p
- rzemieślnik: 436
- sacrum*: 251, 427p
- sąd kościelny: 63p
- sakrament: 1-2, 41, 61, 368-89
- bierzmowania: 72, 79p, 100, 102, 267, 271-5, 277, 282-3, 286-7, 290-1, 313, 321, 324, 451
- chorych: 386-9
- chrztu świętego: 26, 267, 271-4, 282, 286-7, 290, 313, 321, 324, 368-71, 493
- Eucharystii – por. „Eucharystia”, „komunia święta”, „msza święta”, „Najświętszy Sakrament”
- małżeństwa: 15, 46, 61-4, 70-2, 75-6, 79p, 100, 267, 288-9, 294, 321, 324, 394, 492
- pokuty i pojednania: 41, 199, 321, 381-5
- święceń: 110, 183
- sakramentalia: 390-4
- sakramenty inicjacji chrześcijańskiej: 271-4, 282, 286-7, 290, 313, 369p
- samorząd: 68, 75, 420, 430, 434, 436, 447, 468
- Sanktuarium Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej w Piekarach Śląskich: 432, 434
- sekularyzacja: 27, 427
- Seminarium Odnowy Wiary: 30p, 35p
- sierpień: 124-5, 296p
- słowo Boże: 2, 9p, 32, 36-40, 52-3, 61-2, 117, 372, 400
- głoszenie: 5, 237-63, 307, 321, 327, 342, 386
- służba: 1p, 2, 4-7, 22, 25, 28, 32, 41, 48-54, 61, 64, 74, 88, 111-4, 122, 128, 131, 134, 136, 138-42, 145-6, 148, 159, 165-6, 184, 195-6, 199-200, 210, 214, 216, 218, 242-3, 266p, 269, 280, 300, 303-6, 323, 328, 335, 344, 388-9, 423, 425, 429
- liturgiczna: 15p, 79p, 94p, 166, 170, 372, 409-13, 419
- Sobór Watykański II: 1, 26, 49p, 111, 237, 365-6, 369p, 426
- solidarność: 59, 424
- społeczeństwo: 62, 313, 334, 428
- sport: 107
- spowiednik: 41, 200, 385
- spowiedź – por. „sakrament pokuty i pojednania”
- sprawiedliwość: 424-5, 428, 431
- sprawozdanie: 57, 139, 330, 331p, 459-62
- stały konfesor: 384
- starzenie się: 155
- staż (alumnów): 181, 185-6
- Stolica Apostolska: 10, 215, 377
- stowarzyszenie: 4, 12-3, 23p, 24, 64, 72, 79p, 320, 325, 327, 359, 361, 377, 432, 436
- stowarzyszenie młodzieżowe: 88, 94, 102
- życia apostolskiego: 311, 328
- wiernych (katolików świeckich): 64, 70, 166, 311, 343, 349-50, 446
- Stowarzyszenie „Żywy Różaniec”: 330, 331
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich: 64p
- strona internetowa: 39, 46, 57, 64p, 119, 317, 336, 343, 343p, 349-51, 354-5, 359, 361, 439, 458, 461
- studia podyplomowe: 67, 121
- studia specjalistyczne: 190
- studium domesticum*: 182
- Studium Katolickiej Nauki Społecznej: 430
- stypendia mszalne: 151
- Symposium Piekarskie: 434
- szacunek: 56p, 59, 378p, 344, 485, 487, 491, 495, 497, 503, 503-6

- szkolne koło Caritas: 6, 302, 444, 448-51
 szkolne koło Misyjne: 333
 Szkoła Nowej Ewangelizacji: 17, 29, 30p, 35p, 369p
 szkoła: 142, 264-6, 296, 299-300, 437-8, 442
 — gimnazjum: 79p, 101-2, 297, 494
 — katolicka: 310-2
 — modlitwy: 44
 — podstawowa: 79p, 101-2, 104, 297, 494
 — średnia: 79p, 276, 297, 437, 494
 szpital: 185, 323, 467, 500
 sztuka: 334-5, 337
 śpiew: 365p, 372, 375, 420
 — śpiew chorałowy: 416
 — śpiew gregoriański: 379, 416
 środki społecznego przekazu (por. też „media”): 193, 237p, 265, 342-3, 438p, 439
 świadectwo nauki religii: 297
 świadectwo/świadek: 1p, 3-4, 26p, 49p, 98, 171-2, 175, 251p, 303p, 344, 346, 425
 świadek bierzmowania: 267
 świat: 1, 26-8, 59-60, 110, 194, 211-2, 216, 237, 263, 313, 327p, 342, 344, 346, 429, 469, 486-7
 Światowe Dni Młodzieży: 80p, 88
 świecki: 1p, 2-6, 8, 11, 17, 26-60, 88, 98, 114, 193, 207, 210, 238, 242, 244-5, 250, 267-8, 311, 316, 342, 367, 370, 372, 409-15, 470, 480, 489, 498, 503-4
 Święto Caritas: 457
 święto Jezusa Chrystusa Najwyższego i Wiecznego Kapłana: 177
 świętowanie: 61, 72p, 115, 174, 290, 498
 telewizja: 237p, 388
 teologia:
 — duchowości: 190
 — kierunek studiów (też specjalność: pastoralna, nauczycielska): 181, 308
 — liturgii: 408
 — pastoralna: 193, 438
 — przepowiadania: 241
 — życia konsekrowanego: 209
 testament: 160, 162-3, 226, 233
 towarzyszenie: 62, 72, 172-3, 191, 331p
 tradycja: 43, 263-4, 378, 280-1, 392, 410, 416, 440, 495, 497, 505
 tradycja (przekazanie) parafii: 215, 220
 transmisja: 362, 388
 transparentność: 459-62, 471
 Triduum Paschalne: 321, 395-401
 tron słowa Bożego: 406
 twórca: 335-7
 Tydzień Biblijny: 38
 Tydzień Misyjny: 331
 Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan: 189, 490-1
 Tydzień Społeczny: 431
 ubóstwo (rada ewangeliczna): 194
 umowa: 149-50, 153, 204-5
 — o pracę: 484
 urlop wypoczynkowy: 124-127
 uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa: 376
 uroczystość Objawienia Pańskiego: 331p
 Urząd Nauczycielski Kościoła: 237p
 usługi pogrzebowe: 473
 uzależnienie: 25
 wakacje: 152, 171, 185, 188
 ważność chrztu: 493
 ważność małżeństwa: 63
 weekend: 47, 63p, 71, 261
 wiara: 4, 8, 27-8, 30, 35, 36p, 53, 61-2, 77-9, 95, 98, 117, 166, 214, 266p, 303, 310, 313-5, 327, 334, 344, 425, 428, 441, 486, 497, 504
 wiara.pl: 343p, 360
 wieczór uwielbienia: 49p
 wiedza: 43, 49p, 56p, 59, 64, 193, 210, 342, 435, 438, 443
 Wielka Sobota: 397, 399
 Wielki Piątek: 395, 397
 Wielki Post: 382-3
 Wielki Tydzień: 259
 wielokulturowość: 488
 więź: 3, 28, 36p, 62-3, 86, 95p, 107, 173, 179-80, 196, 264, 344, 485, 503-4
 wigilia paschalna: 376, 396, 399p, 400-1
 wigilia: 394, 498p
 wikariusz generalny: 128-9, 133, 139, 141, 149, 153, 172, 190
 wikariusz parafialny: 128, 138-42, 159, 177
 wizytacja: 23p, 64
 — kanoniczna: 204, 215, 219, 238p, 319, 332, 339, 462, 475
 wolność: 59, 263p, 424, 428, 487, 493
 wolontariat: 6, 97p, 437, 444, 448-51, 484
 wspólnota: 1-5, 8, 11-5, 18, 23p, 27-9, 31, 53-4, 58, 61, 74p, 119, 129, 139, 141, 166, 196, 198, 200-1, 203, 205-7, 255, 315-8, 320, 325, 329, 344, 349-50, 359, 361, 363, 365, 372, 377, 413, 428-9, 436, 442, 495, 497-8, 501-2
 Wspólnota Trudnych Małżeństw Sychar: 64p

- półpraca: 9, 27, 29, 37, 55, 64-5, 67-8, 70, 72, 74p, 75, 87-9, 94, 96, 112-5, 145, 153, 168, 170, 186, 189, 193, 198, 200, 205-7, 216, 230, 235, 244, 258, 260, 264, 268, 273, 276, 277p, 294-6, 301, 305, 307-9, 316-8, 320, 323-5, 330-1, 343-4, 352-3, 358, 370, 373, 384, 393-4, 408, 412, 414, 419-20, 432, 434, 436-7, 444, 447, 450, 454, 466, 468, 473, 477-8, 488, 498-501
-
- wtajemniczenie: 266, 270p, 285
-
- wychowanie: 61, 79, 263-312, 335, 378
-
- wychowawca: 377, 448
-
- Wydział do spraw Misji: 330-1, 333
-
- Wydział Duszpasterstwa Rodzin: 64-70, 72, 273, 294, 307p, 308, 324
-
- Wydział Duszpasterstwa: 9, 10, 19, 20, 34, 46, 80, 83, 168, 198, 317, 369, 412, 436
-
- Wydział Katechetyczny: 83p, 260, 268, 273-4, 276, 281, 287, 294, 300-1, 305-10, 324, 437, 494
-
- Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego: 67, 121, 123, 125, 170, 183, 192-3, 209, 214, 216, 235-6, 237p, 260, 273, 301, 305, 307-9, 436, 438, 506
-
- wykaz:
-
- akt: 223-4
-
- rekolekcyjnistów: 243
-
- zespołów rekolekcyjnych: 244
-
- wykluczenie: 6
-
- wykład: 38, 50, 54, 237p, 436, 438, 490
-
- wykładowca: 183, 192, 200, 237p
-
- wykłady monograficzne: 209, 237p, 438
-
- wynagrodzenie: 481, 483
-
- wyobcowanie: 129
-
- wystawienie Najświętszego Sakramentu (por. też „adoracja...”): 392, 402p, 491p
-
- wyznanie wiary: 303, 379p
-
- Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne: 83p, 167-71, 178-90, 309, 436
-
- zarządzanie personaliami: 84, 85, 101, 122-3, 132-3, 135-59, 190-1, 242, 300
-
- zastępstwo: 125, 128, 152
-
- zatrudnienie: 142, 483
-
- zdobienie (kościół): 407
-
- zespół:
-
- charytatywny – por. „parafialny zespół Caritas”
-
- katechetyczny: 281
-
- liturgiczny: 372, 374
-
- rekolekcyjny: 244, 260, 267, 298, 301
-
- synodalny: 314p
-
- zmarły prezbiter: 145, 163, 226, 233
-
- zmiana wyznania: 493
-
- znak: 1, 61, 314, 342, 346, 443
-
- liturgiczny: 374, 395, 398
-
- zrzeszenie/zrzeszanie się: 27, 31, 51, 311, 440, 464,
-
- związki niesakramentalne: 15, 63, 73, 371p, 378
-
- źródła historyczne: 211
-
- życie: 1p, 2p, 5, 23p, 27, 36, 41-5, 49p, 58-9, 61-4, 77-8, 92, 106, 110-1, 114, 145, 170, 172, 181, 191p, 237p, 263, 265, 266p, 270p, 310, 327, 344, 363, 365, 367, 373, 378, 386, 422-3, 426-8, 430-1, 440, 442-3
-
- życie konsekrowane: 26p, 145, 168, 194-210, 288, 311, 328, 349-50, 359p

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

wakat (strona umyślnie niezadrukowana)

